12

12

1905 —

Ἀκόμη στὴν Ἀλεξάνδρεια. — 23 Ἰουνίου 1905. — Ὅσο κίνουν σ' ἄλλα μέρη δὲν μ' ἔμεινε πιὰ δὲν ἔβλεπα ἀνθρώπους ποὺ μοιάζουν ὄμορφοι κι' χωρατά. Τώρα ποὺ κάμω δύο, βλέπω κάποιους ἀνθρώπους ἄξιοι δὲν ἔχω καμμιὰ ὄρεξη νὰ τοὺς βλέπω. Πρέπει νὰ κάμω πάντα προετοιμασμένος νὰ βλέπω τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κάποιους, ὅπου κι' κάθε εἴδους ἀνθρώπους. Ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα προσόντα μου πρέπει νὰ εἶναι καὶ αὐτό. [Αὐτὰ τὰ λέγω ἀφοῦ διάβασα δύο μισὴ ὧρες τὸ Journal τοῦ Henri Beyle. Ἀντίθετα ὅμως τὸ παράκαιρε σ' αὐτὸ τὸ μέτρημα].

24 Ἰουνίου. Δυὸ μέρες τώρα τὰ καθημερινά χύμα τοῦ καρυδαριοῦ μου κάθονται μονάχα τους, σὰν τὰ χύμα τοῦ δένδρου τὸ χειμώνα.

29 Ἰουνίου. Τίποτα παρατήρησης κάνω καὶ σημειώνω κάθε ποὺ δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο νὰ μὲ παράβει δυνατά. Μόνος τυχάρπο, παρατηρῶ κάτι ἀποστόλια κι' ἀσήμαντα πράγματα. Καὶ αὐτὰ χρώμα κάνε μιὰ μέρα, ἀλλὰ τοῦτο ἀπέχουν ἀπὸ τὴν διαφορὰ παραχτὴ μου ποὺ ἀλλίζουν τόσο.

30 Ἰουνίου. Χθὲς τ' ἀπόγευμα ἔβλεπα διάφορα τὰ πράγματα, τὴν αἰωνιότητα, τὴν μικρότητα κάθε πράξεώς μου, καὶ τὸν σκοπό μου κάθε μου πρᾶξη ἢ ἀλλαγμένα μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μιὰ κάθε μου ἰδέα γραμμένη ἢ ἄγραφη. «Καὶ ὅμως, ἔλεγα, θὰ ἠμπορεῖ νὰ πιστεύω ἀταράχα στοὺς ἀνθρώπους.» Θὰ ἠμπορῶ τάχα ποτὲ νὰ βλέπω ἀταράχα τὸν κόσμο; Ἀλλὰ μήπως ἡ ἀταραξία αὐτὴ θὰ εἶναι καρπὸς ἀπὸ τὴν παραχτή; Μήπως δὲν σημαίνει πὼς δὲν μπορῶ πιά, δὲν ἔχω δύναμη νὰ ταραχθῶ τὸν κόσμο τῶν ἀνθρώπων κι' πράγματα μὰ νὰ ταραχθῶ; Ὅλη Ναπολέων δὲν μπορῶ νὰ γίνω μιὰ νὰ ταραχθῶ μιάκι. Ὅσο πρέπει νὰ πεθάνω ἀπὸ ἀπελπισία;

Τώρα, στής δύο τό πρωί, διάβασα αὐτό τό παραπάνω του Νίτσε·
« Celui qui possède les désirs d'une âme haute et difficile et qui ne trouve que rarement sa table servie, sa nourriture prête, [ἐγώ;], sera toujours en face d'un grand danger. Mais aujourd'hui le danger est extraordinaire [pas beaucoup plus extraordinaire qu'autrefois; je dirais plutôt que à notre époque, comme aussi à celle des derniers Romains les hommes, même les plus forts, se sont ravalés, sont tous descendus de quelques degrés et c'est pour cela précisément qu'il ne ~~leur~~ reste aux meilleurs d'entre eux, que les désirs d'une âme haute et difficile] Jeté dans une époque bruyante et populacière, dont il ne veut pas partager les plats, il court le risque de mourir de faim et de soif, mais s'il se décide enfin à « être de la fête » — il périra d'un dégoût subit. » —

—

Ἐπειδή βιαζόμαστε νά φύγουμε καί μιά φορά φαγωμένη μαζί δικηγόρα νά παραίτησά της — μέ τυχερία — μιά φλέ ἀρχή τόν τής ἔκαμε κάποιος, ὁ ἀνθρωπός μου ἔμεινε ἀδιάκοπα « Μάλιστα, μάλιστα, » νά τοποχωρούσαμε (en bon ordre) μά νά φύγουμε. Καί τή φορά ἔλεγε « Πέρασε ἡμέρα φορά, χωρίς μάτια, ἀγράμματη, ἀχιόν κουφή. ζῶν μεταπηχυρώνει, » Καί ὁ ἀνθρωπός μου ἐπαναλάμβανε τό ἔλεγε — « Μάλιστα, μάλιστα, » μέ μεγάλη καλοσύνη χωρίς νά προσέχει.

—

Ἕνα πρωί, τώρα σ' ἕν ἀγάλι ἦταν μέ δύο κορίτσια δά ἦταν ἀδελφές τή ἀδελφές του, που δά μένανε ἀπό κοντά διαστήματα (χαρά τή χορό) τή πήγανε πρός τό σιδηρόδρομο μά νά πάνε στήν τους. Τή μιά

τέχνη ἀποκοιμήθη (ἐκείνη τόν ἤξερε δεμά ἀπό τόν ἄνδρό της) τή ἄλλη ἀπό τ' ἄλλο μέρος ἦταν βουνή καί σπίτια ἤτανε. Ἐκείνα τόν τής δύνανε δεύ ἀδελφές· μπορεῖ νά ἦταν ὄμορφες, καί ἀκόμα δυνατόμερα μπορεῖ νά πάνε τήν ἴδια συμφή τά ἴδια πράγματα. Ἤτανε ἀπό ἕνα εἶδος ἀνδίας μιά τόν ἑαυτό τους, ὁ καθένας βρίσκοντας τήν ὁμοιότητα (ὁμαδή τῶν ὁ ἄνδρες ἴσου τόν μεταξύ) τόν μί τόν ἄνδρό τόν, θέμα νά ἀγάπη αὐτές, νά μένη διαφορετικός, καί χαταφέρνει τίς κάποιας διαφορετικά πράγματα, μένει διαφορετικός. Γί' αὐτό τή δύο ἄνδρες δέν κοιμόνταν καί τή δύο τους.

—

J'ai bu la coupe de tout ce qui est amer.....

Ἰουνίου 1. Ἀφού μπορῶ καί καταφαβαίνω τόσην ἀνδία, τόσο ὑπεράνδρωση σχεδόν ἀνδία, ὅπως τής δύο τρεῖς πρωσμένες μέρες, ἔχω τό δικαίωμα νά φαντάζομαι τάχα ἄλλες καταστάσεις καί ἀνοίξεις καί ἀνάπαυσεις, χαρές μεγάλες, ἐλπίδες, φαντάσματα, φιλοδοξίες. Ἔχω τό δικαίωμα νά ἔχω ὅλες αὐτές τίς καταστάσεις καί ἄλλες ἀκόμη, (ἐρωτικές, ἀνδρώπινες-κοινωνικές, ἀπόδημιακές, μυστικές, ἥσυχες καί ἀνήσυχες κλπ.) ἀφού ἤμουν πάνω καμμιά φορά αὐτές δέν δά μέ συμβοῦν μιά φορά, καί ἀφού ἤμουν βέβαιος — τή δά φανταστεῖ στήν ἀνδία, τήν φωτεινή ἀνδία, που φωτίζει τήν αἰωνιότητα μέσα μου.

Ἰουνίου 2. Ἡ γυναῖκες εἶναι πάντα δυνατές καί μέ φαρμακόνουν τόσο πολύ, δηλαδή ἐγώ ἤμουν ἀδύνατος. Ὅπου καί ἄν σταθῶ μέγο, καί κάνω μιά γυναῖκα μπροστά, γυναῖκα ἀμυδική (τή πάντων βρίσκοντας τή τέτοιες) μ' ἔρχεται νά τήν ἀγαπήσω μ' ἔρωτα βαθύ καί νά τήν κάμω νά μ' ἐρωτευθῆ. Μά' δέν ἔχω ὑπομονή καί ἄλλη γυναῖκα ἄμα τήν χάσω ἀπό μπροστά μου τήν ἔχασα, ὕστερα ἀπό μέρες ὥρες, τή

[στὴν κρίσιν τῶν ἔρωτος]

ἄλλα τότε ζῶνται μὲ ζωήματα. Ὅταν εἶναι κοντά σὲ μιὰ γυναῖκα ποὺ μ' ἀρέσει, γίνεται δυνατή, καὶ τόσο μεγάλη, κι' τόσο ζωντανή κι' τόσο δυνατή ποὺ ὅλα τ' ἄλλα νὰ σβύνουν στὸν κόσμο. Καὶ ὅταν φύγω ἀπὸ κοντά της, μπαίνει, βλωριάζει, σβύνεται, ἀδυνατίζει, χάνεται.
Ἂν ὅμως τύχει νὰ τὴν βγάλω συχνά, παίρνει περισσότερο, καὶ τὴν δυναμώνει κάθε ὅταν δὲν εἶναι κοντά της. Καὶ πάλι ὅμως τοχαίνει καὶ θὲ νὰ βγῶ μιὰ κάμποσο καιρὸ καὶ δὲν κάνω τίποτα μὲ τὴν ἰδέα. Ἐπειδὴ ἀρχὴ τὴν συμμορίζομαι συχνά· ὕστερα σπανιώτερα· κι' ὕστερα πολὺ σπάνια. Τὴν βαλβίδωνε δυὸ χρεῖς φορὲς στὴν ἀράδα καὶ μένει πάλι μεγάλη καὶ δυνατή καὶ τὸ βύθισμα τῆς καρδιᾶς δίνει σὰν παρμιᾶς καρδιᾶς πληγῆς μαρμάρισμα. Καὶ ὅμως εἶναι τόσο βαθιὰ μυστικὸ καὶ κουραστικὸ καὶ ἀνώφελο. Δὲν θὰ τῆς τὸ πῶ μ' ἀρέσει, γιατὶ δὲν ἀξίζει· καὶ ἄλλες γυναῖκες ἀγάπησα κι' δὲν εἶν' ἡ πρώτη αὐτὴ οὔτε ἡ ὕστερη, γιατὶ τὶ νὰ τῆς τὸ πράγματα τόσο πρόσκαιρα καὶ ἄστατα καὶ ἀβέβαια καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ τὰ παρεξηγήσει. Ἔπειτα δὲν θέλω νὰ χρωστῶ στὰ καλά· πρέπει νὰ ξεχάσει, γιατὶ δὲν βρῆκε τὶ περιμένει ἄλλο καὶ πιὸ καλὸ ἀπὸ τὸν ἔρωτα. Αὐτοὶ τὸν ἐνδιαφέρουν. Ἔπειτα γιατὶ νὰ πέσω μέσα στὸν πόνο τὸν ἀνωφέλο, γιὰ μιὰ γυναῖκα· βρῆκε πὼς ἂν ἀγίζουμαι ἐρώδερος θὰ παθαίνουμε καὶ δὲν χοβόμαστε τὸν πόνο, μόνο μὲ χαίνεται περισσὸ ἀγκὸ δὲν εἶν' καλοκαίρια μόνο καλοκαίρια μόνο, ἀλλὰ πλούσιος καὶ μεγαλός κι' μὲ χαίνεται, ὅταν τὸν καμοκαίρι, ὁ ἔρωτας μέτριος. Καὶ εἶναι τόσο κουραστικὸς ποὺ βαλαίνεται ὁ ἥλιος καὶ κοντὰ θὰ βαλάει κι' πάλι, ὥστε βγῆκε τὴν ἀνωνότητα, καὶ χάνεται μέσα μου μιὰ μόνη βροχὴ ποὺ μ' μαγαδιάζει καὶ πάει νὰ μὲ μόνη ἡσυχία ἥσυχα.

Ἐξ' καὶ θὲ μου πλούσιο ἔρωτα δημουργεῖται εἶναι καιρὸ μεγάλο ἀπὸ μιὰ τέτοια μόνη. Καὶ στερεᾶ αὐτός ὁ καιρός, ὅπου τὸ καὶ θὲ νὰ καὶ ἡ ἀξίνω τὴν γυναῖκα, ἡ ἀγαπάω καὶ τὴν δίνω τόσο ποὺ δυναμώνω καὶ σιγουρεύομαι. — Ἤμουν σὲ τέτοια μόνη χθές τὴν νύκτα καὶ σήμερα μόλις βγῆκα. Τί θὰ γίνει ἄραγε; — Τὴν γυναῖκα ποὺ μ' ἀρέσει θὰ τὴν ἀξίνω; ἡ θὰ τὴν δείνω; — Δὲν βρίσκω. Πρέπει νὰ φύγω ἀπὸ δῶ, ἂν μ' ἀξίσουν. Ἂν δὲν φύγω, θὰ ἀξίσω τὸν ἑαυτό μου καὶ ἂς κάμῃ ὅτι τύχει μ' αὐτὴν τὴν γυναῖκα.

5 Ἰουλίου. Μιὰ κυρία ἐδῶ εἶπε μιὰ φορὰ σὲ κάποιαν ἄλλη ποὺ μ' ἀρέσει πολύ «Je ne peut pas dire qu'il soit amusant». Καὶ εἶχε δίκαιο ἡ γυναῖκα αὐτή, ἡ πανώμορφη, ἡ κανονικώτατη, ἡ μεγαλόπρεπη. «Je ne suis pas amusant» τὸ λέω κι' μόνος μου. Θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι διασκεδαστικός μόνο μὲ ἕνα ὅρο· ἂν μποροῦσα νὰ εἶμαι καὶ μὲ διασκεδαστικός μαζί, ἂν ἤμουν τόσο εὐτράφερος καὶ χαρεός ποὺ ἀπὸ μιὰ κατάσταση βαρειὰ καὶ σοβαρὴ καὶ βαθύτατη νὰ πέφτω σὲ μιὰ κατάσταση ἐλαφρειὰ καὶ πτυχὴ καὶ ἀέρινη καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴν κατάσταση μὲ τὴν ἴδια εὐκολία νὰ μπῆκα πάλι στὴν πρώτη. Θὰ ἤθελα νὰ ἤμουν «spirituel» καὶ «amusant» μὲ τέτοιους ποὺ ἀπαιτοῦν αὐτὰ τὰ χαριτώματα, καὶ «βαρύς» μὲ τέτοιους ποὺ χρειάζονται κι' τὰ βαρειά. Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε μὲ τὰ 99/100 τῶν ἀνδρῶν νὰ ἤμουν «διασκεδαστικός», μὲ αὐτό, ἐπειδὴ δὲν εἶμαι διασκεδαστικός, καὶ τὸ βρῶ, μὲ πειράζει νὰ πειραίνω κοντά τους, καὶ πειραίνω μόνο ἐπειδὴ εἶμαι ἀναγκασμένος. Καμμιὰ φορὰ εἶμαι τόσο δυνατὸς ποὺ δὲν μὲ μέλει τίποτα καὶ τότε τίποτε δὲν μὲ πειράζει. Ὅταν εἶμαι ἐρώδερος ὅμως νὰ κάνω ὅπως θέλω (δυνατὰ εἶτε νὰ πάω κοντὰ στὸν κόσμο εἴτε νὰ μένω πάω, εἴτε νὰ μείνω — γιατί

για ὄμορφα μόνο πρόκειται και ὄχι για κάτι άλλο είδος ανακάτωμα με τους ανθρώπους — είτε να μη μιλάω) και τότε δεν πειράζει κοντά στους ανθρώπους, ὄχι εύκολη δεν τους διασκεδάζω, αλλά εύκολη δεν με διασκεδάζουν εκείνοι. Και ίσως γι' αυτό ίσα ίσα δεν μπορώ να τους διασκεδάσω εγώ τους περισσότερους ανθρώπους, εύκολη κ' εκείνοι δεν μπορούν να με διασκεδάσουν εμένα. Αν με διασκεδάσουν εκείνοι θα 'ναι ένα διασκεδαστικός μαθός τους.

Ποιοί θαύμα; Εκείνοι.

Η ὄμορφιά με τους ανθρώπους τους περισσότερους, με αποτυχαίνει. Και με τους μέσους διαβασμένους ακόμη η ποίηση η ὄμορφιά με σιγεύει.

Ὄμορφιά ὄμορφιά, αγάπα από σένα περισσότερο την σωστή!

Ἰουλίου 6. Πώς χαίρομαι καταλάβαινα που δεν αισθάνομαι καμμιά ὑποχρέωση, που είμαι ελεύθερος από τα ανθρώπινα μυαλίματα κι' δεν μπορώ να νιώσω καμμιά ηδική, και μπορώ μόνο ν' ακολουθώ τα ὄνειρά μου τα μαγικά. — Τέτοιος είμαι!

Ἰουλίου 7. Έχει φοβερά άγρια κουνούπια εδώ, που τσιμπούσανε το κορμί μου. Κάθομαι σε μια καρέκλα την χαραυγή, και με περικυκλόνουν και με μυρίζουν και πιάνουν το αίμα μου και το πιάνει όλο. Και όταν αργεί ώρα με τσιμπούσε δυνατά σηκώνομαι από κάτω μου καθεσταλω μου την θέση και πάω αλλού. Αλλά και εκεί χυμίζουν τραγανάδες τα τσιμπήματα τους και με περιμυρίζουν από την πολλή αγάπη που μ' έχουν, και κάθεται πάνω μου και με τρώει. Χθές ήτα, τόσο πολύ αίμα μου έχασε που έκανε το κακόμοιρο. Λυπήθηκα που δεν είχε αρκετή δύναμη χαρακτήρα μια να σταματήσει βυζαίνοντας αίμα, μπροστά φοβήθη. Ίσως ο παλιότερος τρόπος να τα βγαλτώνω είναι και ο ἀριστος να μη τρώει τόσο

δύο χρειάζεται μια να σταθούν όλα. Αλλά με μαγαρίζουν τα ἄθλια πάρα πολύ και με πειράζει ἄγρια. Ας αλλάξω θέση, πάει.

—

Αυτή την νύκτα κοιμήθηκα μια μισή ὥρα μόνο και ὕστερα βύθισα με μια ταραχή πυρετώδη και θόρυβο και βαθιά. Ένιωσα ὅλη την μελαγχολία της ζωής που ἔπεφτε σαν πουλάρι από λάβα, και με τραβούσε τόσο βρόμικα που πάει να με τρελλάνει. Δεν βρέθηκε ἄν ἄλλοτε ποτέ ένιωσα τόση μελαγχολία, τόση θέρμη και τόσο φρικτό καταρακύλισμα πρός την τρέλλα της ζωής. Είναι ἄραγε μόνο του τυχαίο πολύτιμον. μόρφωμα ὁ καταρακυλισμός αὐτός θεοπάλαβος πυρετός; Ἢ μήπως και ὁ Πλάτων τόνιωσε και αὐτός;

Κάποτε με είπε πως τώρα ὁ κόσμος συρρέβεται και αποθάνατα από μελαγχολία (δηλαδή από ἄγρια, από ψυχικά, από ἀνοσόφρα). Λοιπόν ὅποιος μπορέσει να νικήσει, αὐτός, την μελαγχολία αὐτή και με ὁλόκληρα ἡρεμία (sérénité) κι' την ὑρίβη, θα 'ναι ὁ Μεγάλος Καλοκαιρινός του κόσμου. Οἱ περισσότεροι καταστρέφονται και χάνονται από την φοβερή την θέρμη της μελαγχολίας.

Πρέπει να σταματήσω κάποτε ἐγώ μια να κυνήγω τό πουλάρι της ζωής πού τρέχει και μια να μή με πάρει ὁλότελα τό πυρετώδες ρεύμα.

— Και τί θα κάνεις ἄν σε πάρει; — Θα τρελλαθῶ.

—

Τί θέρμη της νυκτός με τέτοια ἔνταση ἡ θέρμη, ἡ τό κρασί, ἡ μια γυναίκα ἔρωση και ἄρρωστη και ἀγαπημένη που κάθεσε κοντά της πολλές ὧρες χθές τό βράδυ;

—

Χώθηκα κάμι μία στὴν μνήμη ποὺ πέρασα στὴν Μακεδονία καὶ ταραχές
κα. Μὲ τὸ φανατισμένα τῆς μνῆς κάποιος σὰ κεφάλια μου, ἔχω
τὴν δύναμη νὰ δημιουργῶ πολλοὺς καὶ ταραχές. Τὰ κεφάλια μου εἶν
ανεπτυγμένος ἠλεκτρισμός, (μαθὲ μὲ τὴν δόμησά μου, ποὺ κάνει τὴν
ἠλεκτρικὴ σπίθα βοηθὲ μόλις ἀγγίξῃ τὰ κεφάλια). [Κύπρος 18η/28 Δεκεμ. 1903]
Χθὲς δυνάμωσε τὴν ταραχή μου τὸ τέλειόστερον μιᾶς γυναίκας ἔμπιστόσας,
"ὄμορφας καὶ ἄρρωστης καὶ ἀγαπάσεις, μὲ τὴν μνῆ ποὺ πέρασα
στὴν Μακεδονία. Ἐπειδὴ τὴν εἶδα πὼς μὲ τραβᾷ καὶ εἶν ἐπικίνδυνο,
ἂν ἀφεθῶ στὴν ἀτέκνη, τὴν γυναικεία δύναμί της, — ἀποκρίθηκε πάλι
μετὰ οἱ ἄνδρες δὲν εἶμαστε τέλειοι, καὶ τὴν ρώτησα — "Καὶ οἱ γυναῖκες
σὰν εἶδε τέλειες" — "Ἂν εἴχαμε τὴν δύναμη νὰ ἔχουμε μιὰ μεγάλη ἰδέα
τόσο δυνατὰ χαραγμένη μέσα μας, δὲν θὰ κυτάζαμε τίποτε ἄλλο κι θὰ
προβαίναμε χωρὶς ἀδυναμίες" — "Ἂν μπορούσα νὰ κρατήσω τὴν
σχέση μου μαζί σας στὴν ἀναμονή ποὺ ἔχει αὐτὴ τὴν ὥρα, θὰ ἤθελα
σὰν μεγάλη βοήθειά μου, σύμμαχη. Μὰ ἂν σὰς ἴδω πολὺ περισσότερο,
δ' ἀγαπάω, θὰ μὲ νικήσετε. Τίποτε δὲν μένει στὸ ἴδιο σημεῖο, ἀλλὰ σέβα
βαθμό, σὲ μιὰ ἀναμονή. Εἶτε πρέπει νὰ ἡμπορεθῆτε εἶτε πρέπει ν' ἀπο
μείνετε, νὰ μεγαλώσει μέσα μου, καὶ τότε θὰ μὲ νικήσετε. Καὶ γιὰ τὴν
δική σας τὴν ἡσυχία καὶ γιὰ μένα, εἶναι καλύτερα νὰ μὴ μὲ νικήσετε;
— "Γιὰ σὰς εἶμαι ἐγὼ μιὰ toquade, κάτι σὰς γιὰ μένα θὰ μείνετε
πάντα μονιασμένος. Ἐγὼ δὲν εἶμαι γιὰ σᾶς αὐτὸ ποὺ μπορεῖτε, κάτι σὰν εἶδε
μιὰ μέρα αὐτὸ ποὺ πάντα μονιάζω, καὶ μόλις τώρα τὸ κόβω. Θὰ ἤθελα
νὰ εἶχα ἕνα υἱὸ σὰν καὶ σᾶς. Ἀγαπῶ ὅμως δὲν τὸν ἔχω, σὰν μπορῶ νὰ
τὸν ἀποκτήσω, ἀφήστε με νὰ σὰς δίνω τὴν ἀγάπη μου. Καὶ χαίρεστε μου
μιὰ χάρι. Θέλετε τὴν χάρη σας;" — "Ἂν μπορῶ" — "Ἀπὸ ὅλον κι ἂν

τύχουνε νὰ μὲ γράψετε τί κάνετε" — "Δὲν τολμοῦσα νὰ σὰς τὸ ζητήσω ἐγώ,
αὐτό, ἀλλὰ ἂν μπορεῖ νὰ σὰς εἶναι χρήσιμο, βέβαια θὰ σὰς γράψω. Μόλις φο-
βοῦμαι πὼς γράφοντας θὰ χάσετε τὴν ἴδια σας μιὰ μέρα."
— "Δὲν ἔχετε ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό σας;"
— "Δὲν ξέρω. Ἕνα πρᾶγμα ὅμως εἶναι βέβαιο· πὼς θὰ εἶναι πάντα
ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν πράξη μου."
Θυμήθηκα κάτι ποὺ εἶχα συμμορφωθῆ ἀχτά καὶ μὲ δυάρωσε. Τὸ εἶχα πεκρά-
σει μιὰ μέρα ἔτσι· "Συμμορφώθηκα τὴν γυναῖκες τοῦ ἐμπιστοῦ καὶ
εἶπα πὼς θὰ εὐχαριστηθοῦν ὅλες, ἄμα μὲ βλέπουν καὶ δουλεύω μὲ τὸν
ἐμπιστοῦ τους."
Καὶ ἡ ψυχή μου ταράχθηκε ὡς τὸ βάθος καὶ ἔκανε σὰν ἐμόμα
σύγχυση, καὶ καθαρίσθηκε ἀπὸ κάθε τε ἀνθρώπινο. Ὅλες τώρα εἶμε
κατάβαθα κουραστῆ καὶ μ' αὐτὸ εἶν μεγάλα μυστηρίη.

—

Εἶμαι ἄλλος Νικητής καὶ ἄλλος Νικημένος.

—

Γυναῖκα, σὲ σέβομαι καὶ κάμνομαι κάποιο μιὰ σέα, ἐπειδὴ εἶναι δὲν
ἄνδρας. Κανένας τόπος ἄλλος δὲν μὲ ἀναμαίρει νὰ σὲ σεβασθῶ.
Εἶναι, ἀπὸ τὰ μέρια ὅλα τῆς μῆς, τὸ μόνο ποὺ μὲ μοιάζει τόσο
πολὺ καὶ εἶν καὶ τόσο διαφορετικό. Μὲ νοιώθεις πολύ, σὰν γυναῖκα
ὅμως, δυναμή μὲ νοιώθεις ἀλλιῶς παρ' ὅτι ἐγὼ νοιώθω τὸν ἑαυτό μου.
Τὸ νὰ μπορῆς ὅμως νὰ μὲ νοιώθῃς μὲ κάποιον τρόπο (ἀδιάφορο μὲ ποιόν)
τὸ νὰ μπορῶ νὰ σ' ἀγαπήσω, εἶν τὸ πολυτιμότερο δῶρο ποὺ μπορεῖ νὰ
μὲ κάμῃ μιὰ ὕπαρξη βίου ἀπὸ τὴν δική μου. Εἶναι σὰν καὶ μέρια κι
εἶναι ἄλλη. [Κύπρος καὶ 25 Δεκέμβρη 1903].

Ἰουλίου 8. Ὕστερα ἀπό δυό ἢ τρία μερόνυχτα κακοῦπνια, ἤδη χθές γλυκός ὁ ὕπνος καί τό πρωί σήμερα βύθισα μ' εὐχαρίστηση σ' αὐτόν, πουλαρίστο καί βουλαρίστος.

Ἰουλίου 9. Εἶναι δύ' τίποτας πού ὅταν μ' μέρη διαγύνη τήν ὑπομονή μου, μ' βασανίζει, μ' τυραννεῖ ἄδικα; il m' intrigue. Καί χρειάζεται νά τά γράψω αὐτά μά νά βαρεθῶ τήν ὀργή μου καί νά βαρεθεῖ τήν ὑπομονή μου. Il m' embarrasse; il m' embrouille; il me tourmente; il m' intrigue. He perplexes me. Ἔχει κρίση καί βάθος καί βάρος καί πολλήν ἄρνηση μέσα του, καί ὅταν ἀκόμη ἐπικυρώνει ὅλη κάτω, τοιούτο πού ἔχει ἀντιμετρία μέσα του μ' ἄρνηση. Σήμερα ἔρχεται πάλι ὥρες κοντά μου καί κουτεύω νά σταματήσω. Εἶναι ἕνα εἶδος σατανικό πάθημα σαν μ' τυραννεῖ καί ἀναχαρίσεται. «Ὕπαρξε ὀπίσω μου, Σατανᾶ!».

—

Χθές τό βράδυ ἤμουν σάν τίς πεταλούδες ἐκείνες πού χορεύανε μά τό φῶς καί γυρεύγανε γύρω τον καί εἶναι ἀπιθανό δέν μέρνει εἶναι ἀπιθανό δέν τό συμβαίνει πού μά νά ὑπάρχη φῶς θά ὑπάρχη καί κάποια φωτιά, πέφτουν μέσα στό φῶς καί φλέγονται. Γύριζα γύρω σ' μιά γυναῖκα καί κοιτοῦμουν ὅλη τήν ὥρα, καί ὅπου γύριζα πάλι καί βαριόμουν καί ἀδιάκοπα κοιτοῦμουν. Πῶς μπορεύουμε τό φῶς ἀφοῦ μᾶς βαρίζει καί μᾶς δαμπώνει τόσο, πού δέν διακρίνουμε πιά τίς φωτιά καί πέφτουμε μέσα τους καί καιόμαστε!

—

Εἶπα σ' ἐκείνη· «Δέν μπορεῖ νά μοῦ κάνεις ὁ ἔρωτας, ἀλλά εἶναι σάν, ἕνα πουλάρι στέρο, νά χαράξη μέσα μας μιά γραμμή ἄδυνη, βαθιά καί πολύτιμη. Ὕστερα πρέπει τό κοκκινομάλλο στέρο καί φεύγει. Μά ἡ πληγή τῆς βαθιᾶς γραμμῆς, πού χάραξε τό στέρο, μένει.»

Ἰουλίου 10. Χθές τό βράδυ μ' εἶπε [redacted] νά μήν πιστεύω νά τήν βγάλω πιά, καί νά μήν τήν γράφω — ὅταν φύγω ἀπό δῶ — γράμματα, ἐνῶ πρίν αὐτή μ' προσπαθοῦσε καί πάρα καί τίς ἔβγαζα. Ἡ αὐτή μ' εἶπε νά τίς γράφω ὅταν φύγω ἀπό δῶ. — Μ' εἶπε πῶς τό παράπονο αὐτό εἶναι παλλίστερο καί μιά φορά καί μ' αὐτήν, πάν ὅτι αἰσθάνομαι ἐγώ γι' αὐτήν, καί αὐτή τό αἰσθάνεται μιά φορά, ὅτι μιά φορά πρίν τήν εἶπα· «Πρέπει νά βρῆ κανείς νά σταματᾶ», καί «Ἔχει παιδιά καί ἄνδρα, δυστυχῆ καθήκοντα».

Μ' φάνηκε πῶς αὐτά τά ἔλεγε παραπονούμενη (reproche) πάν δείχνοντας νά τήν δίνω κάποια μάθημα. Λυπήθηκα, καί τήν εἶπα· «Λυποῦμαι πού δέν ἠνοιώνεται τά χρέια μου ἐκείνα. Τό "πρέπει νά βρῆ κανείς νά σταματᾶ", τό εἶπα γιά τόν ἑαυτό μου, γιατί πιστεύω δέν μπορεῖ πῶς εἶχαν σᾶς εἴπει ἄλλο γιά μένα παρά μιά συμπάθεια καί ἕνα ἐνδιαφέρον. Ὅσο γιά τήν ἄλλη φορά, ἐγώ βέβαια δέν τήν εἶπα γιά νά σᾶς δίνω μάθημα. Τά καθήκοντά σας νά βρῆτε καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλον. Καί δέν θά ἤμουν ἄλλος καί ὁ ἀρρόδιος γιά νά σᾶς δίνω μαθήματα. Ξέρω πῶς εἶστε ἔγγαμα γυναῖκα καί μπορεῖτε νά καθήκοντά σας καί μά τόν ἄνδρα σας καί μά τά παιδιά σας. Ἀν δυνάνδε καμιά, τήν φορά τήν εἶπα ὅταν μιλοῦσα γιά τήν ὑγεία σας. Εἶπα· «Πρέπει νά μήν εἶνδε ἄρρωστη γιατί ἔχετε ἄνδρα καί παιδιά». Δέν ἐνοιώσα τίποτας ἄλλο.» [-πολύ]

Καί ἐγώ μόνη μου μ' ἀγάπη πό νοιν αὐτά πού ἔγραψα. Ἡ εἰκόνα τοῦ καθήκοντος ἔχει μόνον ὑπόσημάνεται νά τό κα

— «Ναί ἤμουν ἔγγαμα γυναῖκα τήν ὥρα. Ἀλλά δυνάνδε νά εἴπατε χθές;

«Μή μ' μέτε νά ἔρχεται σάν σπίτι σας γιατί εἶνδε temptation».

— «Καί ἔτσι εἶνε. Ἀλλά μήν τό παίρνετε ἄλλως. Χωρίς νά τό θέλετε

όταν μ' μίλη κι' ἔρχεται κοντά σας ἔχω τόν πειρασμό κι' ἐγώ. Καί εἶν' πάρα πολύ ὁ πειρασμός. Γιατί βάζετε κακές προδίκους σ' αὐτά πού μίλω;"—

—"Ἄ, καί μιά μέρα εἶν' πειρασμός. Καί πρέπει κι' αὐτός νά ὑπάρχη. Γι' αὐτό σᾶς εἶπα ὅτι πρέπει νά σταματήσουμε νά ἰδοῦμε. Δέν μπορῶ νά ὑποφέρω στόν ἄνδρα μου καί στόν κόσμο, καί νά κάνω κατ' μένα μαζί σας μιά ἀδιάφορα πράγματα. Δέν μπορῶ νά σᾶς γράφω γράμματα ἀδιάφορα καί ἀνόητα. Γι' αὐτό προτίμω νά μή σᾶς βλέπω πιά κι' νά μή μ' γραφόμαστε. Σᾶς μίλησα ἀρκετά ἐμφανῶς χλής καί σᾶς εἶπα πολλές ἀλήθειες. Δέν εἴμεθα τί ἔγκλημα."

—"Δέν θυμοῦμαι νά μ' εἴπατε ἀλήθειες".

—"Δέν σᾶς κάνω reproches"

—"Μά μ' φαίνεται πώς αὐτό ἀκριβῶς κάνετε"

—"Ὄχι δέν σᾶς κάνω reproches, μά χωρίς νά τό θέλετε μ' ἐκάματε μεγάλο κακό, καϋμένο παιδί."

—"Δέν σᾶς ἐννοῶ" — "Τί παιδί πού εἶσαι! Θέλετε νά σᾶς βάλω les points sur les i; Ὅτι ἔχετε σᾶς μιά μέρα τό ἔχω κ' ἐγώ μιά σᾶς. Ἐσᾶς θά σᾶς πειράζη γράφοντας, ἐμένα ὄχι. Ἐννοεῖτε τώρα;"

—"Δέν ἐννοῶ γιατί νά πάρω στά ἄκρα ἀμέσως, γιατί νά μή σᾶς βλέπω, γιατί νά μή σᾶς γράφω. Εἶν' τόσο ἁπλό νά βρίσκη κανείς στόν κόσμο ἀνθρώπους ποῦ νά ~~τό~~ ἀρέσκουν εἴτε τόν ἄλλο."

(εἴπατε ὅτι ὅλα θέλετε νά τά φέρνετε κ' τόν βάθος)

—"Θά μπορούσατε νά ἡσυχάσετε νά μ' σίβεστε, ὕστερα ἀπό ὅσα σᾶς εἶπα;"

—"Θά μπορούσα. Ποτέ δέν θά ἤθελα νά ταράξω ἕνα πλάσμα ποῦ μ' ἀγάπαν πάντα τόσο ἐγκάρδια καί ποῦ ἦταν τόσο ἥσυχο κ' χωρίς μέσα του. Δέν θά μ' ἄρεσε νά τό κάνω ποτέ. Καί θά βασανίσω τόν ἑαυτό μου."

—"Ἐγώ δέν μπορῶ. Καί νομίζω πώς εἶν' πιό ἴσιο αὐτό πού σᾶς εἶπα νά πάρουμε. Δέν θά ἤθελα αὔριο. Δέν θά βεβιάζαστε πιά παράμονα πάνω στόν κόσμο καί ἐκεῖ θά μείνουμε σάν φίλοι ἀπλοί. Δέν θά μ' γράφετε. Θά ἤ-τ' ὅτι μ' καταλαβαίνετε ἔχω τόσο ἀνάγκη νά μ' τό πῆτε."

—"... Θά κάνω ὅ,τι θέλετε, ἀλλά δέν σᾶς καταλαβαίνω".

—"Καί τώρα σοῦ βρίσκω πῶς πάθαμε καί ἐμεῖς, θά ὑποφέρουμε κι' ἀκόμα καί οἱ δυό."

Μ' ἔδωσε τό χέρι του καί τό ἔσφιξα καί ἔσφιξε τό δικό μου, μ' χωρισμένα.

Ὕστερα, ἀφού κάθεμε ἀρκετή ὥρα ἐμεῖς μονά μου καί σιάθμε καί κόπαμε κάτι βιβλία μουσικῆς, μ' εἶπε σιγά, μά νά μήν τό ἀκούσουν οἱ κόσμοι "Ich liebe dich." Ἔσφιξα τό διά βαθύ σέ κάποια βιβλίο. Κ' ἐγώ τόν εἶπα· "Ἡ πάρα πολύ δυνατή ἀγάπη ἔχετε, ἡ τό πρᾶγμα δέν εἶν' πολύ σπουδαῖο". — "Εἶσθε σιγουρός" — "Ὄχι, εἶμαι βέβαιος" — "Γιατί δέν παραδέχεσθε ὅτι ἔχω δυνατή ἀγάπη;" — "Τό παραδέχομαι ἴσως, ἀλλά δέν εἶμαι βέβαιος" — "Ξέρετε τί μ' εἴπε μιά μάγισσα, ἐμένα; Πώς πατρεύθηκα ἕνα ἄνδρα ποῦ δέν τόν ἀγαπούσα, καί πώς ὅταν συναντήσω τόν ἄνδρα ποῦ θά τόν ἀγαπήσω, νά προσέχω"

—"Ἴσως τόν συναντήσατε ἀργότερα"

—"Ἐκεῖνος εἶσθε ὁ ἄνδρας αὐτός"

—"Δέν τό βρίσκω".

Καί ὕστερα πάλι μού εἶπα· — "Λέτε πώς παραάτα ὥρες δέν ἐκινήσατε μάτι. Σήμερα θά κοιμηθῆτε." — "Εἶσθε σιγουρός" — "Ὄχι. Τό μέλλον σκοτεινό. Πάρτε μου ἀποφασίστε, τώρα θά ἔλθη ἀναγκαστικά ἡ ἀντίδραση. Ἔχετε πολλή ἀγάπη, ἀλλά μ' φαίνεται πιό δυνατή ἡ ἀγάπη ἐκείνη ποῦ θά μᾶς ἔκαμε νά φύγουμε νά σταματήσουμε, βεβιασμένοι μ' γραφόμενοι. Πιό εὔκολο εἶν' νά πάρη κανείς μιάν ἀπόφαση, παρα-

(δέν εἴπατε ποῦ εἶσθε μ' κακός)

κα' εἶν' ἀδιάφορα ἀποφασισμένος νὰ πραγματεύεται. »

— « Εἶν' σοφίσματα αὐτά. »

— « Ἐγὼ δὲ κάμω ὅ,τι θέλετε, ἀλλὰ ἔτσι μπρέπει. Ἔτσι τὸ μυαλό μου εἶν' ἀλάφιστο νὰ σταθῇ. Ἐκεῖνος μ' αὐτὸ ποὺ ὑποφέρετε, ἀλλὰ μονομιᾶς βαθειὰ ποὺ μέσα ἀρχίσαμε νὰ μυριόμαστε, πόσους κάθε σχέσι. Ἀκόμη οὔτε μ' ἄγγιξε. Λέει πως εἶμαι κακός. Ἂν ἤξερε τί βαθειὰ tendresse ἔχω μέσα μου γιὰ σᾶς ... » — « Πό' ἴσο εἶν' αὐτό ποὺ εἶπα ἐγώ » — « Ναί, πό' ἴσο. » Σηκώθηκα καὶ τὴν ἔδωσα τὸ χέρι μὲ τὰ φύλλα. εἶπε · — « Γιατί φεύγετε; Περιμένετε νὰ φύγουμε ὅλοι μαζί »

— « Ἀφῆστε με νὰ εἶμαι μόνος ». —

—

Δὲν ἤξερα μετὰ ἔμοιαζε τόσο τόσο βαρὺς χθὲς τὸ βράδυ. Ἐκεῖνος δὲν μποροῦσα νὰ πῶ τίποτε, καὶ ὅμως ἤθελα νὰ τοῦ εἴπω ποὺ θὰ ἔλεγα ἂν εἶχα ἄλλη διάθεση, πιὸ χαρμόσυνη. Καὶ δὲν μποροῦσα καὶ νὰ σταθῶ πιὰ μ' ἀμπαρούσι τόσο ὀξὺ ἔλεγε τὰ εἶπα · α τὰ μέτρα τόσο ἀπλὰ τὰ πράγματα » — « Γιατί ἀποφάσισα ».

Καὶ ὕστερα, τὴν παραμονὴ νύκτα ποὺ πέρασα εἶχα σὰν συνηθισμένος ἀδιάφορος ἀπ' ὅλη τὴν μερικὸ καὶ ἔλεγα · — Ποιὸν ἄλλον ἀγάπησα πρίν; — Μήπως τὰ προχθεσινὰ μόλια τὴν ἔκαμαν καὶ ἄλλαξε γνώμη μὲ μένα; — Μήπως μ' πάρει μὲ πιὸ δυνατὸ ἀνέμερο; — Μήπως πρέπει περισσότερη ἀγάπη ἀπὸ μένα; — Μήπως ἤθελα νὰ τὴν παρατήσω ἐγώ καὶ ἐπειδὴ πιὰ δὲν εἶμαι Phaide ἢ ὅτι δὲν θέλω νὰ τὴν παρατήσω, ἔφθασα σὰν ὑπόκριμα τῆς καὶ εἶπα « δὲν ἀρέσει τὸν κόπο νὰ χάσω ἐγὼ τὴν τιμή μου μιὰ τίμια ποὺ δὲν ἔφερε ἢ δὲν θέλει νὰ μ' τὴν πάρῃ » — Ὅμως μ' ἦταν καθαρά, καθαρότατα πῶς ὑποφέρει μὲ μένα — Τί διαφορετικὴ, φραγκίνη, εἶν' γυναικός αὐτῆς τῆς ἀγαπημένης ἢ μυῆ. Πρέπει καὶ μαζὶ νὰ μείνῃ στὸ σπίτι τῆς κοιμωμένη. Ἐγὼ εἶμαι πιὸ ἐλεύθερος καὶ μπορῶ τέλος πάντων νὰ εἶμαι καὶ μόνος. — Ἤθελα ἐπειδὴ φεύγω, μέρη ποὺ δὲν ἄφερε νὰ ἀρχίσῃ τώρα νὰ μ' ἀγαπᾷ ἢ νὰ δώσῃ τὴν ὑπαρξή της στὴν ἐνα. — Ἤθελα δὲν θέλω νὰ μ' γράψῃ μιὰ τὴν πουράβλιν πιὰ ὄλα τὰ πρωτοτυπικὰ καὶ θέλω κάτι τι πιὸ ἀμφιβολό, πιὸ μυστικό ἀπὸ τὴν φανταστία ποὺ ἀπὸ τὴν πόρνη τὴν ἔκλεψε τὴν κάθε κυρικὴ. — Ἤθελα ἡ ἀγάπη της μια μέρα νὰ μόνο ὑπερφυσικός, ἀν καὶ μὲ ἄλλο τρόπο νὰ εἶν' κυρικὴ ἀλλ' ὄχι καὶ ὑπερικὴ. Ἤθελα ὑπερδυνάμεις ἄνδρας θὰ τὴν ἔλεγαν ✱ Ἀλλ' ὄχι, εἶν' τόσο ἄχαρο αὐτὸ μιὰ γυναῖκα. Γιατί, ὦ Νύκτα, ἀλχημαίνει τὴν μορφή της; — Θὰ θὰ πράσσω μόνος ἐγώ, ἀφοῦ μάθησα καὶ δὲν θέλει νὰ τὴν χάσω ἢ νὰ μ' χάσῃ. Δυναμὴ τὴ δικό της ἡ ἀγάπη. Ἡ δική μου θὰ κάνῃ πάντα μέσα μου ὅπως ὅλοι οἱ πόθοι μου οἱ ἀπλήρωτοι. Ὦ γυναῖκα, πῶς σ' ἀγαπῶ!

Ἀλλ' ἴσως, ἴσως μ' ἀγαπᾷ ἐκείνη περισσότερο παρ' ὅσο τὴν ἀγαπῶ ἐγώ, καὶ ἐπειδὴ μ' ἀγαπᾷ τόσο καὶ ἐπειδὴ ὑποφέρει περισσότερο ἀπὸ μένα γι' αὐτὸ βιάζεται νὰ μὴ βλαστήμαστε πιά, ἐπειδὴ ἐγὼ ποὺ ὑποφέρω γιὰ τὴ διαφορετικὴ ἀγάπη τῶν δύο μας πρέπει μπορῶ καὶ συμβιβάζομαι μὲ μικρότερες χαρὲς ἐκείνης ἢ ἀγάπη μέρη « ἢ ὅλα ἢ τίποτε » ἐνῶ ἡ δική μου μέρη « θέλω ὅλα, ἀφοῦ εἶν' δύσκολο, θέλω τίποτε, ἀφοῦ μπορῶ καὶ ὑποφέρω ». Ἤθελα ἐκείνης εἶν' ἡ μεγάλη ἀγάπη, ἡ γυναίκεια, ἡ τραγική, καὶ τώρα δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τιμωρηθῶ ἀφοῦ τόσο ἐλαφρά, χωρὶς νὰ πολυσυμφωνῶ τὴν εἶπα μόνο γιὰ τὴν εὐχαρίστησή μου, καὶ τὴν ἔδειξα πῶς τὴν ἀγαπῶ, ἐνῶ μποροῦσα πολὺ καλὰ (μὲ λίγον κόπο) νὰ κρύψω τὴν ἀγάπη μου καὶ νὰ σωπάσω; — Πῶς τὴν ἀγαπῶ, ποὺ ὑποφέρει!

✱ Ἤθελα σὲ ἄλλο ἀπὸ δῶ μέρος, ἀλλὰ ἔτσι ὅπως βρίσκεται τὸ χειρόγραφο, τὸ φράσε αὐτὸ ἀπὸ ἐδῶ μπορεῖ νὰ μὴ ἔχει νόημα.

Πρώτη φορά ἀγάπησα γυναῖκα παντρεμένη καὶ ἔνιωσα καὶ τούτη τῆς ἀγάπης ὅλην ὅλη τὴν πίκρα, τὴν ἄβρασιν.

Πῶς μπορεῖ ἄν χθές μ' τὰ κατάβαθα βάθη μου τὴν θήμωνα ἀκόμη περισσότερο.

Γιατί, χωρίς νὰ μπορέσω νὰ ἐξηγήσω περισσότερο, νὰ κόψω κάθε σχέση; Ἄλλα πάλι ξαναβάλλομαι. Προχθές τὸ βράδυ στὸ σπίτι της μ' εἶχε προσκαλέσει νὰ πάω κοντά, πρὶν ἀπὸ τὸ γεῦμα. Κ' ἐγώ, ἐπειδὴ ἀπαίτησα στὸ δρόμο κάποιον ἀνδραδελφό της ποὺ δὲν ἤθελα νὰ τοῦ πῶ τὴν πήγαινα στὸ σπίτι της ἐκείνη τὴν ὥρα, δὲν πῆρα κοντὰ ὅπου μ' εἶχε πῆ, μόνο πῆρα στὸ γεῦμα. Μήπως καὶ αὐτὸ τὸ πῆρε μιὰ μάθημα ποὺ ἤθελα ταχα νὰ τὴν δώσω; Μήπως κυράτσκα ποὺ αὐτὴ φάνηκε πιὸ βοηθὴ μιὰ μέρα καὶ πιὸ ἀνεξάρτητη παρ' ὅτι ἤμουν ἐγώ; Καὶ τὴν ἴδια βραδιὰ τὴν εἶπα· «Μὲ πάρετε μιὰ exalté μόνο. Εἶμαι ὄμως καὶ διαφορετικός. Εἶμαι ψυχρός ἀναγνώς. Ἡ ἀγάπη εἶν' ἀρρώστια τῆς ψυχῆς μου· τίποτε δὲν θεριεύει ἀπὸ μένα μου χωρὶς νὰ ἀναμνηθῆ καὶ δὲ ἤμουν διαμιᾶς τώρα ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπη ἄν δὲν εἶχα καὶ ἕν ἄλλο στοιχεῖο, τὴν exaltation, τὸν ἐνθουσιασμό, τὴν πίστη.»

Καὶ ἐπειδὴ σιωποῦσε κιόλας, τὴν εἶπα· «Δὲν σᾶς ἀρέσει τὸ πρῶτο στοιχεῖο μου, ἡ ἀγάπη, ποὺ μ' ἀφίνει ψυχρό;»

— «Ναί, μόνον ἐκεῖνο ἤθελε νὰ ἔχει.»

— «Ὄχι, δὲν δίνω τὸ ἤθελα αὐτό.»

— «Ναί, καλύτερα νὰ ἔχετε καὶ τὰ δύο».

Μήπως τὶς σαράντα ὧρες ποὺ ἔμεινε ἄγρυπνη καὶ συλλογίζονταν, σύλλογίζονταν πῶς φάνηκε πάρα πολὺ ἐξαφνικὴ καὶ μετάνοιωσε γιὰ τοῦτο καὶ ἤθελε νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος της; Γιατί χθὲς μόλις μ' εἶδε καὶ βγήκαμε στὴ βεράντα καὶ περπατήσαμε, ἔτσαλο κάτω, μαβή, μ' εἶπε· «Ζαράντα ὧρες συλλογίζομαι»; Τί τὴν ἐλαναγκάσε τόσο, τί τὴν ἀπάγκασε καὶ ἀποφάσισε νὰ μὴν ἰδωθοῦμε πιά; Τὴν ὥρα ὅπου ἔβγαλε καθαρὰ τὴ διάφανη ἔφαγε ἡ εἰκόνα τοῦ καθήκοντος μπροστά της καὶ φαντάσθηκε ἀναμορφώνοντας τοῦ σπιτιοῦ νὰ τὴν τραβήξῃ ἕνὸς «παιδιοῦ» (γιατί παιδί μ' ἔχει) ὁ ἔρωτας ὁ ἀσυγχώρητος, ὁ τρελλός, ὁ ἐξαφνός; Πότε μ' φαίνεται φυσικὴ αὐτὴ ἡ ἐξήγησι καὶ πότε τὴν κοιτάω ψεύτικη καὶ ἀφύσικη, καὶ ὑποφιάζομαι ἄλλα καὶ ἄλλα ποὺ ποτὲ μιὰ μ' πηγαίνουν. Ἴσως τὴν μάθανε κι' τὴν εἶπαν τῆς μ' ἐπιδαρρέμι. Καὶ γι' αὐτὸ ἐφοβήθηκε τώρα.

Μ' πηγαίνει τώρα ἡ ἴδια τῆς μ' τὶς ἀπιστορίες μου, ὅταν κάθε φορὰ ποὺ μ' προσκαλοῦσαν εἶτε στὸ δικό τους σπίτι εἶτε σὲ ἀδελφῆς τους εἶτε στὸν ἀδελφό τους, ἀρνιοῦμουν νὰ πάω καὶ μ' παρακαλοῦσε ἐπίμονα νὰ πηγαίνω, ἐμμ' τὸ ὅτι ἀπέφευγα νὰ τὴν βλέπω ἐνῶ μπορεῖνα ἀκόμη νὰ τὴν βλέπω, καὶ μ' τὸ ὅτι ἐνῶ μ' προσκάλεσε δυὸ φορὲς νὰ ἔρθω κοντά μου καὶ μ' τὸ ὅτι ἐνῶ ἤμουν πόνος κοντά της καὶ πολὺ κοντά της μάλιστα δὲν δέχθηκα νὰ τὴν ἐγγίσω κἄν τὴν τελευταία φορά, μ' πηγαίνει, αὐτὴ τὴν ὥρα ἐμένα τὴν τελευταία νύκτα, ἡ ἴδια τῆς μ' αὐτὰ μου τὰ ἀρνητικὰ καμώματα τὴν ἔκαμα καὶ συλλογίζεται τὴ σοβαρά ἐνῶ, ὅπως μ' εἶπε χθές· «Εἶχα ἀφεθῆ πρῶτα καὶ δὲν συλλογίζοντανε πιὰ τίποτε, κατέλαβε κίνδυνο, καμμιὰ consequence, τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν φλόγα τοῦ ἔρωτός τους, τοῦ δικοῦ τους, τοῦ ἔρωτος μιᾶς γυναικός ποὺ νοιώθει πῶς ἴσως εἶν' ὁ τελευταῖος της ἔρωτας. Μιᾶς γυναικός ποὺ παντρεύθηκε μ' ἕνα ἄνδρα καλό καὶ τίμιο μὰ ποὺ δὲν τὸν ἀγάπησε ποτὲ ἐρωτικά, μιᾶς γυναικός ποὺ ἤταν, καθὼς

Πρεπεῖ ἡ ἐρωτικὴ ἐκείνη ἐπιστολὴ νὰ ἀντιγραφεῖ ἐδῶ ὅμως νὰ κατέχει!

η ίδια μέρη, exaltée από μικρή και πολλά πάρα πολλά υπέφερε
εκείνη τώρα, πολλές φαντασιώσεις άλλαξαν και πέρασαν.
Μια μέρα μού είπε: «Άμαν άλλοτε exaltée φοβερά»
— «Και τώρα δε είδε» — «Όχι δεν είδαν πια, είχα πολλά δυνάμεις
δυνάμεις των ειδωλοποιών μου. Έβγαλα τον κόσμο αλλιώς. Τώρα τον
έπαρα διαφορετικό τον κόσμο» — «Θα έχεις τροποποιήσει άμα την
exaltation σου είχαν». — «Ναι, ίσως, στην ίδια τους παρείδας.
Για όλα τ' άλλα είμαι ψυχρή. Αλλά και μα' τάν παρείδα είχα αλλοιωθεί
για τον κόσμο. Και μόνον αφόσον σε μένα φύσηνε πάλι δυνατές
η ηρωίδες μου και βγήκαν στη δεν είν' ακόμη χαμένα όλα».
— «Ποιοί δεν έπρεπε να αλλοιώθουν. Εμένα δεν αλλοιώθηκα ποτέ».
— «Είδε παιδί ακόμη»
— «Είναι μικρός ακόμα» έτσι είπε και η Βοσιοποίλα. Αλλά πρώτα
πρώτα δεν είμαι τίποτε παιδί. Φαίνομαι παιδί. Είμαι ζ παιδί η από
μέρος από τάν ηλικία μου. Δεν βγήκανε τα μαλλιά μου στη μη προδίδουν
είμαι 26 χρονών και έχω και άλλα μαλλιά αλαλαμπρίνα μη τα μαύρα
— «Ναί.» — «Ο ειδωλοποιός δεν μένει μόνο μου και δα' τον
έχω και όταν είν' 60 έτών, δε μένει η τόνε, — πράγμα που δεν ειδ-
χόμαν». — «Ναί, τό παραδέχομαι».
Αχ! κόρη, κόρη, δεν βρέθηκε στη μονοφυλή, πόσο πικρά, κατάπικρα μο-
νόφυλη η που κοιτάξεις στη πικρά και στη δεν είναι πια τό κορίτσι
σκέτο μη τα όμορφα και μη τάν ειδωλοποιό.*
Και τάν ρώτησα αλλόκοτο σάν τα ήταν άλλος που μαραίνεται.
— «Κοιτάξτε πώς μεριάζει; Και τάν πιράζει τάχα η μόνη αυτή;»
— «Θα ήθελα τα είχαν περάσει άλλα δέκα χρόνια στη ζωή μου και
τα ήμουν τώρα παραπέντε χρόνων.»
— «Μα' τίποτε ιστά ακόμη, γιατί συμφωνήθηκε έτσι;».
Η λύπη της για μένα πόσο αλαλαμπρίνη δα' ειν' μ' αυτή τάν μόνο
στη μεριά και στη δεν ειν' όπως άλλοτε. Τί φαρμάκι που μη μέρη
αυτή η ίδια! Τί πόνος για άδικα πράγματα... Να μείν' πάλι
είκοσι χρόνω, η' τα μείν' είκοσι χρονών, και όμως τί ωραιότητα
δα' είχε αυτή η ηλικία αν δεν πρόσεχε; Όμη της η δημορφιά δεν
ειν' τάχα τούτη; Πώς ειν' μια σημή πρακτική και διαφορετική
από πάλι άλλη. Όσο πάρεις πάλι και συμφωνήσει αυτά τα τόσο
μυστικά πράγματα του αιώνιου πράσματος, τόσο πιό βαθεία πηγαίνει
τάν ψυχή του, τόσο περισσότερο πάλιεται και μένει η πόνος και
χάνεται. Έπρεπε [redacted] τα τάν κάμω τα συμφώνεται άλλα, πιό ήτυχα
και πιό αληθινά πράγματα, όπου τόν αίδεσμο των παίδε αλόρον
μη τούς γόρω αν δρόμους και τα χρέη του προς αυτούς, και τάν
ίδια μη που βγαίνει από κάθε πιαλιότερα μη και το αιώνιο
φαλάνισμα τής φύσεως (l'éternel retour). Να μη συμφώνεται
τόν εαυτό της [redacted] τόν σκό, αλλά ίσαν πιαλιότερο εαυτό της που
η βαθιά μέσα του τόν κόσμου όλο, και τα μη έχει ωρισμένα σύνορα
ούτε ωρισμένη ηλικία.
Χάθε ένα από τα πιο πολλά πράγματα που μη είπε είπε και το έρτε.
— «Δεν βρήκε πόσο μεγάλη ειν' η μη μου, πόσα υπέφερα η τώρα.»
Εάν τα έμμα δεν δίμω πια τα υπόφερα. Δεν έχω πια δύναμη τα υπο-
φέρω, γιατί μη δίμη τα μη πραβύμη σ' ένα κόσμο όπου βίβαλα
δα' υπόφερω φρικιά. Ήθελα μη είπε μια φορά και η Mabel τής πρώτης
μέρες που μη είδανε το σώμα της, και έμ' το παιδί, το μικρό παιδί,

* Θα ήθελε τα έχει δυνάμεις μεγάλες και μόνο μαρμάρα μη τα μη μένει σε αυτό τα φαντάζει

κωτ, στόν κόσμο τοῦ Συντάγματος, καθισμένος κοντά της, τήν ἔκανα παράπονα καί δυσπιστίες μετά ἤμουν παραμυθένος ἀπό τήν αὐτήνα ἀπονοιά καί ἀπαισιοσύνη σά μου. Μέ ἔβλεπε μέ παραμυθητική φωνή « Μή, μά Θεόν, μή μέ κάνεις καί πόνο. Δέν βλέπεις πόσο ὑπέφερα τ' τώρα. Μή θέλεις τώρα νά χαλάσεις τήν σχέση μου τόνχτα ». Καί δέν μπορούσε τήν παραμυθητική φωνή της καί ἀχνά ὅταν τύχαινε νά ἔχω διάθεση νά μπιλιάσω, θυμώνας τήν φωνή ἀνείη, σταματοῦσα, μ' βασανοῦσαν.

Καί ὅταν [redacted] μέ εἶπε πόσο ὑπέφερε, ἀπόκριθηκα « Καί τ' δικό μου τ' βλέπεις τ' τώρα τόμείνει πάνω ; Νομίζεις πώς ἔτσι 27 χρόνια χωρίς [redacted] τίποτε μέσα σας ; »

— « Εἶσαι μόνο 26 χρόνων, ὄχι 27. Ἂν εἶσαι σάν 27 ἔρθει τόν ἑρχόμενο Ἀπρίλιο. »

Ξυχνά μέ βασανίζει πάνω τήν ἡλικία 31 χρόνων. Τήν πρώτη μέρα κοντά τόν γραπτό, μ' ἤμουν κοντά της, μ' μέ τό εἶπε πρέπει, δέν θυμάμαι ὅμως πάνω (νομίζω « Κάνω τούτο τ' ἐκείνο τριάντα ἕνα χρόνια τώρα »), ὅπου τήν εἶπα « Δέν εἶναι ἀνάγκη νά βάζεις πάνω τήν ἡλικία σας, καλύτερα δέν σάν τό βάλουν. » Ξεχνοῦσε πάνω μιά γυναῖκα πόν, ἀντίθετα ἀπό τίς περισσότερες, μέ τήν ἡλικία της, καί μέ πάντα ἐπιμονή τό βαλέμε δυό μ' τρεῖς φορές (ἀπό ἀνησυχία πρός ἐκείνες πόν τήν κρύβαν) ἔχει κάτι τι ἀνώτερο μέσα της. Λυπᾶται βέβαια, ἴσως καί πάρα πολύ, πόν φεύγει τά χρόνια, ἀλλά βέβαια πώς εἶναι νόμος ἀνώτερος καί καλύτερα δέν μπορεῖ νά τόν ἀλλάξει, καί τά χρόνια, ὅσο καί νά τό ἐπιδιώκουμε, εἶν ἀμείλικτα, καί τ' γυναῖκες πόν κυρίευσαν πάνω τήν κόκκινες καί θέλουν μέ κάθε τρόπο νά μεγάσουν τόν κόσμο εἶν μεγάλες μεταξύ κάτων πρέπει πρᾶγμα καί πόν δέν ἀξίζει νά τό κάνει καί αὐτό. Γιατί νά καταλάβει σέ διά-

φορες μικροαπάτες μιά νά μεγάσει καλύτερα ποιός; Κανένα; Ἀλλά καί ἄν εἶναι νά μεγάσει κάτι, ἀπό ἀπιστρέπεια δέν θά τό ἔκανε. Ἡ γυναῖκα πόν εἶν ἔτσι εἶν ἀνώτερη γυναῖκα. Βρέκαν καί ἄλλα πράγματα ἐκτός ἀπό τόν ἑαυτό της.

Μιά μέρα μιά κόρη ἄρχισε καί τραγούδησε τήν Élégie τόν Massenet καί ἐκείνη εἶπε: « Ὄχι, μήν τό τραγουδᾶς αὐτό ».

— « Γιατί; » ρώτησα ἐγώ. — « Μέ θυμίζει παλιές ἱστορίες πόν πέρασαν ἀπό τόν ἑαυτό αὐτούς. Ἤμουν ἑκατόν χρόνων τότε. »

— « Τί εἶναν; » — « Παλιά πράγματα ».

Καί προχώρησε ἡ ἴδια μόνη νά τῶν τό τραγουδήσει ἡ κόρη ἐκείνη. Καί χθές πάλι. Λοιπόν τήν εἶπα: « Εἶν τό τραγούδι πόν σάν θυμίζει πράγματα πόν πέρασαν πρίν ἀπό ἑκατόν χρόνια αὐτούς ». Χαμογέλασε μ' εἶπε:

— « Ναί, τό τραγουδάω ἐγώ, τότε ».

— « Γιά ποιόν; ».

— « Παλιές ἱστορίες. Μήν ἐρωτᾶς ».

Σεράντα ὧρες μέσα πάνω ἔρχεται σύγχυση. Μέ τό εἶπε αὐτό χθές βράδυ στίς 10 κοντά. Λοιπόν δέν [redacted] ἔκλεισε μάτι, ἡ ἀρρωστεία, ἀπό τίς 4 τό πρωί τῆς Παρασκευῆς ὡς τίς 10 τό βράδυ τόν Σαββάτου. Ὅταν μέ τό βασανίζει αὐτό, τήν εἶπα ἡ ἐγώ: « Νομίζεις πάνω ἔχω κοιμηθεῖ; Αὐτές τίς μέρες κοιμόμαι φοβερά λίγο καί φοβερά παραμύθια καί βλέπω βαμπίρα καί ἰδρώτα καί δέν μπορῶ νά βασανιστῶ καί ἔχω πυρετό καί ἀδύνατες κινήσεις. Χθές μέ πονοῦσαν τά ἰσόρια μου.

Ἤθελα νά τῶν τό πω χθές πώς ὑποφέρομαι πάνω τήν μίμησιν μιά μέρα καί τήν εἶπαν νά προσέχει καί ἴσως καί τήν εἶπαν πάνω αὐτό μ' ἐνδιαφέρει καί χωρίς τήν ἐνδιάφερνε αὐτό ἐγώ δέν θά τόμπορουσα

νά τήν παρακαλέσω ὅπως τήν παρακαλέσω, κι' τήν ἀγαπῶ.
Δὲν τῆς τό εἶπα ὅμως χθές μιά ἡμέρα βρός καί δὲν κόβοντα λόγια νά τό συζητήσουν. Θέλω νά τῆς τό πῶ πρίν φύγω.
Τώρα θυμοῦμαι πῶς ἕνα πρᾶγμα τό ἐμάχετο τήν ἴδια χθές. Στήν ἀρχή ἀρχή, ὅταν βρέθηκα στήν βεράντα καί μέ εἶδε πῶς δέν μποροῦσε ἀπό τήν συμφορά νά κρύψῃ φόβο τήν ρώτησα « Γιατί » καί αὐτή ἀπεκρίθηκε « Μέ εἶπαν πολύ σκληρά πράγματα χθές τό βράδυ ».
Κ' ἐγώ ἀπόρησα καί τότε μέ εἶπε ὅσα ἔγραφα παραπάνω, ὅτι δηλαδή τήν δίμισα τά παιδιά κι' τόν ἄνδρα της κι' τά καθήκοντά της κι' ὅτι πρέπει νά βρῇ καιρό νά σκεφθῇ. Τήν ἴδια πῶς δέν εἶχα καθόλου σκοπό οὔτε νά' τήν μισήσω οὔτε νά τήν διδάξω. Καί τό καταλαβαίνω τώρα πιά τήν ἴδια, μιά δέν μέ φανάζει τά ἴδια πάλι ὕστερα εἶπε πῶς μόνη της εἶχε διά μιᾶς τό ὅραμα τοῦ καθήκοντος καί τοῦ κρυμμένου ὅπου πρέπει νά πάῃ μέσα, καί ὅτι ἐγώ μόνον τήν βοήθησα νά τό καταλάβῃ.
Ἐκεῖνο ἀπό τά λόγια μου τήν ἔκαμαν νά καταλάβῃ ἴσως καί τοῦτο, ἴσως.
Μέ παρακάλεσε μιά βραδιά νά ἔλθω σό σπίτι της τήν ἄλλη μέρα κι' ἐγώ ἔλεγα « Ὄχι, ὄχι, ὄχι. » καί ἐπειδή ἐπέμενε τήν εἶπα « Τί σᾶς μέλει ἄν πάω κι' δέν πάω ; ».
Θέ' αὐτά μου τά ὀνομάζει « σκληρά » λόγια καί μου τῶν τά εἶπα ὄχι σέ μιά βραδιά ἀλλά σέ πολλές, μέ διάφορον τρόπον, τήν ἔδειχνα νά καταλάβῃ πῶς συζητήσαμε ἐγώ, πῶς ἔβγαλα, μέ τί τρόπο τήν κούταφα, δηλαδή πῶς δέν ἤθελα νά ἀγάπω νά τήν ἀγαπήσω φοβερά ἐπειδή δέν ἤθελα νά πολεμήσω πάλι ἤταν δυνατόν νά τήν ἀποκτήσω (κι' ἐπειδή δέν μποροῦσα νά φανταστῶ πῶς ἤταν δυνατόν νά τήν ἔχω)

Δεν ἀγάπησα ἀπό φόβο, ἀλλά ἀπό ἀγάπη. Μόνον ἐγώ ἤξερα ὅτι ἔτσι ἔχει ἡ ὑπόθεση καί ὑπόφερα μόνος μου τό μαρτύριο τοῦ ἔρωτος μου. Ἄν ἔλεγα τίποτε σ' αὐτήν ἔπρεπε νά τό ἐξομολογήσω καί σέ τόν ἄνδρα μου καί ἔτσι ἔπρεπε νά χαλάσω τόν κόσμο μου καί τόν κόσμο τῶν παιδιῶν μου καί τόν κόσμο τῶν γονέων μου καί τῶν φίλων μου καί τῶν γνωστῶν μου καί τῶν ἀγνώστων μου καί τῶν ἀγνώστων τῶν ἀγνώστων μου καί τῶν ἀγνώστων

Δεν θέλει ν' αγάπη κάποιος και με είπε να πριγκίψω άκόμη. Αποκρίθηκα
— «Κάμνει ότι σας είναι πιό εύκολο.»
— «Δεν σκέπτομαι τί είναι πιό εύκολο, αλλά να υποφέρω αυτό
ένα πέρασμα σκληρό φοβερή με τήν κόρη μου. Τήν εφίλησα τώρα
τή «γιά» και αυτή, αφού άκουσε, μέρισε και με είπε «Εύ είναι
μια ωραία γυναίκα, μαμά.» Δεν μπορώ να γράψω και να μαρτύρω γράμματα
σαν κρύβει κάτι. Μή θυμώνεις αν δεν απαντάω φτάνει στήν εφύμνη
σκέψη σου γράμματά σας.»
— «Ό,τι και ν' αποφασίσεις, εγώ θά είμαι ο ίδιος. Αυτό κάνουν όταν σάς
πίτα κάμνει ότι σας είναι πιό εύκολο.»
Δεν θέλω νά υποφέρω έτσι. Πρέπει νά κάμω ό,τι μπορώ μα νά μήν υποφέρη
σκέψη σάν τήν Φαίδρα.

Ποίμα διδάσκει μ' ο ποιός βίος.
Χρεία γάρ μετρίας εἰς ἀγήρους
ἡλικίας ἀνακίρνασθαι
καὶ μὴ πρὸς ἄκρον μεγάλ' ψυχῆς,
εὔφορα δ' εἶναι στέρνα φρενῶν
ἀπό τ' ὠδῖνας καὶ μυστεῖας.
Τό δ' ὑπέρ δίκαν μέλαν ἀδίκειν
ψυχήν χαλεπόν βάρος, ὡς κάγώ
τῶνδ' ὑπέραγγ. [Ἱππόλυτος].

— Φίλη αγαπημένη, θέλω νά σήν πώ, θά ήθελα νά σ' έχω μέσην αγκαλιά μου μα' νά σβύσω τόν πόθο μου, αλλά άν σ' είχα θά ήσουν μεγαλύτερο ωραία παρά τώρα γιατί θά μεγάλωνε τόν άνδρα σου και θά χαλούσες τήν μορφή σου, τήν γυναίκεια και τήν μητρική, μέσα στήν οικογένεια.

Εγώ θέλω, μά είναι πιό ωραία τώρα που δεν παραδίνεσαι, μόνο κάποιος πάν ήδονή σου χαλάσουν στοῦ πόθου τήν εκπύρωση, ὦ Γυναίκα! Εγώ πόθω αγύρευτη, αλλά πώς θά είναι αγύρευτη αφού ο πόθος μου αν εκπυρωθή θά σή μείνη;
Κάθε γυναίκα μπορούσε νά παραδώση τό σώμα της. Αυτή όμως δεν τό κάνει.
— Και με είπε χθές: — «Έχάσε αύριο, νυφίς. Όχι, μήν έχάσε νυφίς. Κύριε δεν βρέω τί θέλω. Ναί, χάσε μέρο νυφίτερα.»
— «Όχι, δεν θά χάσω».
Και ύστερα με είπε, αργότερα: «Μήν χάσε νυφίς αύριο.»
Αφού είναι τόσο δυναμωμένη, η κυριαρχημένη φύση μου, γιατί δεν τήν βοηθεί εγώ νά κάμη ό,τι πρέπει; Πρέπει νά μή σκεφθεί τίποτε άλλο και νά τήν βοηθήσω. Δεν θά πάω αύριο, ούτε νυφίς ούτε αργά.
— Και μ' είπε: — «Γιατί μ' έγράψατε εκείνο τό γράμμα; Ταράξατε τήν ησυχία μου.» — «Δεν μπορούσα· έπρεπε νά τό γράψω. Τώρα πιά δεν θά γράψω τίποτε».

Φαίδρα — «Φεύγω τάχυ· αλλά δ' εν τύχη χειμάζομαι».
Φαίδρα — «Φεύγω μ' ἀπόλλυσ' οὐχ ἑκοῦσαν οὐχ ἑκών».
Φαίδρα — «Τί τοῦδ' ὑ δή μέγιστον ἀνθρώπους ἔρᾶν;»
Τροχός — «Ἥδιστον, ὦ παῖ, τἀμοῦ ἀλγεινόν δ' ἄμα.»
Φαίδρα — «Τά χρήσ' ἐπισταμένοισι καὶ μεμνώσκομεν,
οὐκ ἐκπονοῦμεν δ', οἱ μέν ἀργίας ὕπο,
οἱ δ' ἡδονήν προθέντες αὐτί τοῦ καλοῦ
ἄλλην τιν'. . . . . .
. . . . ὡς ὅμοιον παγκάκιον
ἥτις πρός ἄνδρας ἤρξατ' αἰσχύνης μέχρι
πρώτη δυμαίων. . . . . .
Ἡμᾶς μέν αὐτό τοῦτ' ἀποκτείνει, γύναι,
ὡς μή ποτ' ἄνδρα τόν ἐμόν αἰσχύνασ' ἄλῃ,

μή παῖδας οὓς ἔτικτον· ἀλλ' ἐμοὶ θέρος
παρρησίᾳ δαλλόντες οἰκεῖν πόλιν
κρείσσω Ἀθηνῶν, μητρὸς οὐκ ἐούσης.
Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύστολχος ᾖ,
ὅταν γυναικὶ μητρὸς ἢ πατρὸς κακά. »

. . . — — — — — — — — — — —

Τροχός — « Ἐᾷς· τί τοῦτο θαῦμα; σὸν τοιοῦτο βροτοῖς.
Κἄπειτ' ἔρωτος οὕνεκα ψυχὴν ὀλεῖς;

. . . . . .

Ἀλλ', ὦ τέκνον παῖ, μὴ μὲν κακῶν ἐρεῖν,
μὴ δ' ὑβρίζουσ· οὐ γὰρ ἄλλο πλὴν ὕβρις
τάδ' ἐστί, κρεῖσσον δαιμόνων εἶναι δόξαν·
τόλμα δ' ἔρωτα· θεὸς ἐβουλήθη τάδε. »

Χορός — « Φαίδρα, μέγα μὲν τῇδε χρηστοτέρα
πρὸς τὴν παροῦσαν συμφορὰν, αἰτῶ δέ σε.
Ὁ δ' αἶνος οὗτος δυσχερέστερος λόγων
τῶν τῇδε καὶ σοὶ μᾶλλον ἀλγεινὸν κλύειν.

Φαίδρα — « Τοῦτ' ἔσθ' ὁ δειλῶν ὦ πόλις οἰκουρίας
δόλους τ' ἀπόλλυσ', οἱ κακοὶ μέγα λόγοι.
Οὐ γὰρ τι τοῦτον αἰσχρὸν ἐστὶ χρὴ λέγειν
ἀλλ' ἐξ ὅτου τις εὐκλεὴς γενήσεται.

Τροχός — « Τί σιγομυθεῖς; οὐ λόγων εὐσχημόνων
δεῖσ', ἀλλὰ τἀνδρὸς ὡς τάχος δίωκόν,
τὸν εὐθὺν ἐξιππόταν ἀμφὶ σὸν λόγον.
Εἰ γὰρ ἦν σοι μὴ 'πὶ συμφορᾶς βίος
τοιαῖσδε, σώφρων δ' οὖσ' ἐτύγχανες μονή,

οὐκ ἂν ποτ' εὐνῆς οὐδ' ἐνδοκεῖν τε σῶν
προσῆλθον ἄν σε δεῦρο· νῦν δ' ἀμφὶ μέρας
σῶσαι βίον σόν, κοὐκ ἐπίζδοτον τόδε. »

Φαίδρα — « Ὦ δεινά γέρας, οὐχὶ αἰσχύνας στόμα
καὶ μὴ μεθιεῖς αὖθις αἰσχίστους λόγους;

Τροχός — « Αἰσχρὰ μὲν ἀρετὴν τοῖς κακοῖς τάδ' ἐστί σοι.
Κρεῖσσον δὲ τοὔργον, εἴπερ ἐκφύγοις τόδε,
ἢ τοῦτο μὲν, ὦ σὺ καρδίας μαυρουμένης. »

Φαίδρα — « Καὶ μὴ γε πρὸς θεῶν, εἰ μέλλεις, αἰσχρὰ δέ,
πέρα προβῇς τῶνδε· ὡς ὑπέρμαχος μέν σοι
ψυχὴν ἔρως, τἀσχρὰ δ' ἂν μέλῃς καλῶς,
εἰ τοῦδ' ὁ γεύσῃ τῶν ἀναιδῶν ἐσομαι. »

. . . — — — — — — — — — — —

Χορός — « Μέλλεις δὲ δὴ τί δρᾶν ἀνήκεστον κακόν;

Φαίδρα — « Θανεῖν· ὅπως δέ, τοῦτ' ἐγὼ βουλεύσομαι. »

Ἰουλίου 14. Ὀλίγα ἐκείνα που συλλογίζομαν μέ πόνο προχθές, καὶ ὅταν διάβαζα καὶ ὅταν δὲν διάβαζα τὸν « Ἱππόλυτο », ὅλα ἐκείνα τά κύρια χθές σ' ἕνα γράμμα που μ' ἔστειλε, κ' ἀγαπημένη. Καὶ ἤμουν ἕτοιμος νά τό δείχνω τό γράμμα αὐτό μαζί εἶχε μείνει μέσα μου μία μέρα ὁλόκληρη, περισσότερα. Καὶ ἐκείνη, ὅπως κ' Φαίδρα, ὁμνύει γιά τήν « μαρτυρία τῆς τιμῆς της » (εὐκλεια) τήν εἶπα χθές τό βράδυ. — « Μ' ἄρεσε τό γράμμα σας »

— « Αὐτό δὲν περίμενα νά μέ τό πῆς ».

— « Ἦταν ὡραῖο τό γράμμα σας μαζί ἦταν τόσο γυναικεῖο! Εἶσθε εἰλικρινής γυναῖκα. »

τώρα ντρέπομαι πώς εκείνη έχει μια μαρτιά, όπως μένα, τη μαρτιά της τιμής της για να τη βαστά ~~και~~ από τον έρωτα, ενώ δεν πρέπει μαρτιά έχω (που να μη βάλω) στη δική μου και κάμη κακό; Τι έγραφα εκείνο γράμμα χθες και η αγάπη του είναι πως επιθυμεί η αγάπη μου για κείνον νάν τόσο καθαρή, η αγάπη αυτή μη μείνει μη τη νιώσω και η αγάπη αυτή νάν ο μόνος δρόμος που θα μ' οδηγούσε να τη βρω εκείνα τον μπορώ να καταστρέψω, όπως κοιμήθη, τη τιμή της. Προχθές είπα: «Αχού νάν τόσο τυραννισμένη η αγαπημένη μου, γιατί δεν τη βοηθώ εγώ να κάμη ό,τι πρέπει;» Αχού τη λάμπα εκείνη μη εκείνη νάν τόσο βασανισμένη από τα όσα μένα η Φαίδρα, η Τροφός και ο Χορός, — γιατί και τα τρία· αυτά τα αισθάνεται [redacted] — πρέπει εκείνα ν' ανεχθώ και όχι εγώνα, και εκείνον ευτυχεί, χωρίς να δίνω, αδιάκοπα.

— Χθες το βράδυ ήμασταν μια στιγμή μόνοι και όταν πήρε από τα χέρια μου για χαρά που βαστούσα, τη φίλησα το χέρι της το αγαπημένο, και αναριχήσαμε. Κάθισα κοντά της ως τον, μα τα προσκύματα, έφερε τα παιδιά της που μπήκαν μέσα σαν τρία άσπρα μαγάκια, μαμακά και ήνοχα και δημοκά.

Όταν τη φίλησα το χέρι μη μάθουν γιατί μπορούσαν, μένα, να μη ίδουν από τα παράθυρα τον αιώνιον σπίτιον.

Είχε ιδονή τα δυστυχία κάθε της κίνησι και κάθε μέρη της, γι' αυτό και τα γράφω, για να ιφαντασθούν όλη όλη τη ιδονή. Και μη το γράψεμο κάποιος τη χαμω. Γι' αυτό δεν τη περιγράφω.

Μη είπε: — «Ξέρετε τι μη είπε η μάμισα προχθές;»

— «Αυτό ήθελα η έρη να σάς το φανερώνω. Τι σάς είπε;»

— «Πως θα πεθάνω μη βίαιο θάνατο από τον εαυτό μου».

— «Όχι, δεν θα τό κάμη αυτό.»

— «Το έκαμα ήδη δυό φορές, δυμαθή μια φορά το έκαμα και αστόχησα. Ήμουν τότε ήκουν εντός και άλλη μια φορά δίμισα να το κάμω και άλλαμα αστόχασι. Πάλι να γεμίσω τα παιδιά μου που είναι κοιμισμένα και όταν γέμισα τη φιάλη, μη αγκάλιασε κοιμισμένη η είπε «μυκκά μου μαμά», και αυτό μη σταμάτησε. Ήθελα να μεγαλώσουν πρώτα τα παιδιά μου». Τη πρώτη φορά, όταν το δοκίμασα (τη φιάλη) (μη αστοχήσω) ήταν ήκουν χρόνον και αλλόκοτος, όπως νοιώθω, εκείνον που μ' αυτό τραγουδούσε τότε τη Elégie του Massenet. Τη δεύτερη φορά ήταν στα 1902 πριν έλθη στάς Αθήνας. Και μ' αυτό ακριβώς πάλι στάς Αθήνας μα' να αλλάξη ιδέες. Αυτή τη φορά το έκαμα έτσι, «από βαρεμό η ανάγκη». Πάει τη γυναίκα. Φίλη μου φίλη μου, μη τό κάμης.

Τη είπα ήνοχα. — «Θα μη υποσχεθήτε ένα πράγμα»

— «Τί;» — «Πάει δε θα πάμε εκείνο που δοκιμάσαν δυό φορές».

— «Α όχι, αυτό δεν τό υποσχόμαι. Είν η μόνη μου ηδονή η παρηγορία. Μη δίνετε να μ' αφαιρέσετε τό μόνο όπιο που μη μένει»

— «Θα ήθελα (ακριβώς) να σάς τό αφαιρέσω τό όπιον αυτό. Υποσχεθήτε. Η μόνη δεν είναι και τόσο μαυρεμένη. Δεν αξίζει τόν κόπο να τη κοπιάσουμε.»

— «Είν ώρες που δεν σκέπτεσαι καμιά τίποτε.»

— «Όπως έχετε καθήκοντα και δεν μπορείτε ν' αφεθείτε στο άλλο (τόν έρωτα) έτσι και σ' αυτό.»

— «Δεν είναι τό ίδιο πράγμα»

— «Αταράγγακτο». — «Φοβάμαι να μη γίνω κακός» — «Πώς θα τό κάμη» — «Θα πάω Elle s'est trompée de dose.» — «Τί; χλωροφόρμιο;» — «Ναί...»

Μη πόρε τόπο νικό χθές. Τη είπα πάλι πρέπει πάλιν να φτιάξη εκείνη η δύναμι που τη βάζω ένα πόδια από ένα μέρος. Πρέπει

κι' εἶχε κάποια διάθεσι, ἀφοῦ πρέπει κι' μένει ἀγκυρώνει κι' φυσικὴ της διάθεσι.

Μετ' πείραξε τῆς ἐρωτεύομαι εἴκοσι μ' ὅλα κι' κορίτσια — καθώς ἔφερε κι' μάθισα — κι' μετ' πείραξε μαζί τοῦ πῶς δὲν εἶν' ἔτσι. Καὶ δὲν εἶν'. Μ' ἔφερε τοὺς μόνους τοὺς χάσε ἀπὸ μπροστά μου θὰ τοὺς βρεῖτε.

Ἀποκρίθηκα — « Ἂν δὲν θέλετε νὰ μένω αὐτό, γιατί μ' ἐρωτεύθηκε κι' σᾶς γράφω ; » — « Ὅταν δὲν βρίσκω τρόπο, χάνεται τὸ αἴνιγμα. »

— « Λοιπόν ; ».

Ἐγὼ εἶμαι εὐτυχισμένος πὼς τοὺς μάθισα. Ἐκείνη φαίνεται δυστυχισμένη, καὶ ἂν ἦταν κι' ἀρχίσω τώρα τὴ μωρεμένα μας, θὰ προτιμοῦσε νὰ μὴ μένω. Πῶς δυνάμαι ἐκεῖνο τὸ · « Γιατί ἤξεραν ἐδῶ ; ».

Καὶ μπόρεσαν, μπόρεσαν, κλαίει μυστικὰ ἡ ψυχή μου, πὼς τοὺς μάθισα καὶ τοὺς ἔκαμα δυστυχισμένη. Κλαίει ἡ ψυχή μου γιατί τὴν ἀγάπα καθαρὰ ἀπὸ κάθε ἄλλο αἴνιγμα, τὴν ἀγάπα ἐκείνη, καὶ ὄχι τὴν ἀγάπη της μία μία. Δὲν μένω « Σ' ἀγαπῶ ». Λέω · « Σ' ἀγαπῶ ἔτσια, γιατί Σὺ μόνη ὑπάρχεις, ἔτσια σκλαβώνομαι, καὶ δὲν σ' ἄλλο μία μία ἀλλὰ μία ὅτια. Θέλω νὰ ὑπάρχῃς Σὺ καὶ νὰ εἶσαι εὐτυχισμένη, δὲν μπορῶ νὰ μ' ἀγαπᾷς Σύ, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχῃς. »

Τὴν εἶπα — « Τί ἀνάγκη νὰ σκοτώσῃ τὴν ψυχή σας. Ἂν θέλετε νὰ τὴν ἐρωτεύθῃς ἀλλοιῶς, στὸ χέρι σας εἶν'. Γράφτε μου μία ... »

— « Μισεῖτε σκλάβα » — « Δὲν ἀκούει καμμία. Γράφτε μου μία καὶ θὰ σᾶς εἴπω τρόπο καὶ σκοτώνω μία νὰ ἐρωτεύθῃς τὴν ψυχή σας. Εἶν' χωρὶς στὴν Μακεδονία καὶ ἄλλες κόρες, ὅπου μία γυναῖκα μπορεῖ νὰ χρυσωμένῃ. » — Δὲν εἶν' κόσμος. Ἔλα τὸ κλαίει αὐτὸ τὸ φτώχιο τώρα ; Εἶν' ἱκανὴ νὰ τὸ κλαίει, τίποτα πὼς εἶν'.

Ἀγαπᾷ πολὺ τὸν ἄνδρό της τὸν μπρόστερο καὶ τὸν ἀγαπᾷ μ' αὐτὸ καὶ ἐμένα. Θὰ φύγω ὅμως σὲ λίγο καιρό. Πρέπει νὰ μένω· εἶν' ὁ μόνος πὼς εἶχος. « Τὸν ἔχω, λέει, λίγο σὰν παιδί μου. Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ ».

Ἐκείνη πολὺ, πολὺ νὰ τὸν ἰδῶ, μὰ δὲν θὰ τὸν ἴδω καὶ τὸ μόνο πρᾶγμα πὼς μὲ παρηγορεῖ, πὼς μὲ κοιμᾶται λίγο εἶν' κι' ἴδια πὼς ἴσως νὰ παρμένῃ μία κοντὰ πὼς νὰ μὴν εἶμαι κοντὰ πὼς. Ἂν καὶ, πρόχθες, ὅταν κοντὰ πὼς, ἐκεῖ πὼς ἦταν σὲ μία σάλα μόνη πλαγιασμένοι σὲ μία πολυθρόνα καὶ φορέσει καταμάυρα φορέματα, μ' τὴν εἶπα · « Εἶμαι κακὸς πὼς ἔρχομαι κοντά σας », ἀποκρίθηκε « Δὲν τὸ ἴδιο. Εἶν' κοντά μου τώρα, κάτι μαυρεμένα, εἶν' τὸ ἴδιο. » Ὅμως λίγο πρὶν μ' εἶχε πῆ « Φύγετε ἀπὸ κοντά μου. » καὶ ἐκεῖνο τὸ « Φύγετε » ἦταν ἕνοιο σὰν μαχαίρι ἀπαυλίσιο.

Χθὲς βράδυ μετ' εἶπε — « Θὰ μ' γράφετε κάμμία φορά τί κάνει ἐκεῖ πὼς θὰ πάτε ; » — « Πῶς νὰ σᾶς γράφω ; Ἐκβασιά μου Κυρία, καὶ κάτω· Μετ' ἄκρας ὑπομόνης ; » — « Γιατί παίρνετε μαζί μου ; » καὶ μὲ κόπο μὲ κάτι μάτια τόσο παραμυθικὰ καὶ τόσο μυστικά. Τὴν ἀπάντησα. — « Ὅπως παίρνετε καὶ σᾶς μὲ μία ». — « Δὲν παίρνω ἐγώ ». Καὶ τότε μὲ εἶπε πὼς ἤμαν ἐπιθετικός, καὶ ὅταν τὴν ἐρώτησα πὼς ἀναγκαστικὰ πρέπει νὰ κάνω νὰ βεβαιώνω, τὸ ἐπιβεβαίωσε καὶ εἶπε · « Γι' αὐτὸ πηγαίνετε στὸ Δυνατάρι ; » — « Ναί, ὑποδείξτε. »

Πρέπει νὰ τὸν πῶ θὰ χαρμανίσῃ ὅλη τὴν ψυχή μου ἂν σκοτωθῆ.

Χθὲς μὲ παρακάλεσε νὰ τὸν δείξω αὐτὸ τὸ τετράδιο. Τὴν εἶπα ναί, « ἀλλὰ τώρα πὼς μὲ τὸ εἴπατε δὲν θὰ γράφω πιὰ φυσικά. Δὲν θὰ γράφω μὰ τὸν ἑαυτό μου γιατί θὰ βρῶ ὅτι θὰ τὰ ἰδῇ κι' ἄλλος, τὰ γραφόμενά μου ». Εἶπα ὅμως ζητᾶ μου πὼς θὰ γράφω ὑπόδου φυσικά

αὶ καὶ βγῆκε στὴ γνώμη νὰ δῶ τὰ γραφόμενά μου, ἐκεῖνη.
Γι' αὐτὴν δὲ ἀπογράφω ἐδῶ ὅτα ἔγραφα γι' αὐτήν. Πρώτη φορὰ ἔγραφα σὰν ἑαυτό μου γιὰ κείνην, τὴν 28 Μαρτίου, τὸν χρόνον τοῦτον.
Καὶ ἔγραφα ἔτσι· « Γυναῖκα, σύ, ποὺ σ' εἶδα χθὲς καὶ κάθισα κοντά σου καὶ σὲ ἄγγιξα ὅλη τὴν ὥρα, πῶς περπατάβγαινε ἡ δύναμί σου ποὺ εἶναι ἔμνιδα. Σὲ δυνοῦμαι ἀπὸ κάποιον μακρυνὸ καιρὸ ποὺ σ' ἐγνώρισα στὴν Ἀθήνα. Εἶχε ἤδη τότε ἔμπῃ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ μικρός τότε σὲ πόθησα σὰν κάτι μεγαλύτερο ἀπὸ μένα καὶ ἄξιστο, σὰν ἄγγελο ποὺ ποτὲ δὲν δὰ μπορέσω νὰ σ' ἔχω, νὰ σὲ σκέπω, νὰ βγάλω τὴν ψυχή σου καὶ νὰ σὲ πεδάνω ἢ νὰ πεδάνω. Καὶ τώρα πάλι σὲ βγάνω καὶ σὲ πόθω καὶ ἄγγιξα νὰ μπορέσω νὰ σ' ἀγαπήσω καὶ δὰ μπορέσω .... μὰ δὲν ἔχω καιρό. Ὑποχρέωσα πράγματα τοῦ πρέπει νὰ τὰ πραγματώσω τώρα. Δὲν ἔχω καιρὸ καὶ βγῆκε πόσος καιρὸς δὰ πάμε ἔτσι σὰ χαμένα, μὰ νὰ σ' ἔχω ἢ μὰ νὰ μ' ἀρνηθῇς καὶ τότε τί πόνος, τί πόνος βρικτός καὶ πόθος ἀνυπόφορος. Φοβοῦμαι τὸν πόνο; Φοβοῦμαι τὸν πόθο καὶ τὴν ἀρρώστια τὴ μεγάλη, τὴ δέρμα τὴ βαρβαρική τὴν ἀνυπόφορη, μὲ τὴ σωματική τὴς δύναμη πάλι; Φοβοῦμαι τὸν καιρό ποὺ δὰ μὲ πάρῃ ὁ Ἔρωτας καὶ τὸν μισοῦμαι κείνον τὸν καιρό, μιὰ καιρός δὰ βουνοῦδῃ καὶ μὰ τὸν κόπο μὰ νὰ τὴν νικήσω, καιρός πάρα πολὺ μὰ νὰ ἰατρευθῶ ἀπὸ τὴ βολερὴ ἀρρώστια ἔπειτα. Κι ὅμως καὶ τώρα ποιὸς ποὺ δὲν τὴν ἔχω τὴ Γυναῖκα ποὺ εἶν καὶ παιδικός μου πόθος, καὶ τωρινός, καὶ πόθος μιὰ μιὰ ἔμνιδα. Καὶ εἶν ἔμνιδα, ἀφοῦ καταβγαίνει ἀπὸ τὰ ὑψόμετρα κοντὰ τὴς Ἄστρης Θαλάσσης καὶ ἀπὸ μικρός μπορῶ καὶ τὴ βγάνω, διάφορη φορές, τὴν ἴδια, τὴ μεγάλη, τὴν ἄξιστη, τὸ ἄγγελο τ' ἀπόμυτο ἐκείνη δὲν μπορῶ νὰ τὴ μισῶ. Θέλω, καὶ δὲν μπορῶ, γιατὶ χρειάβγαινε κόπος τρισμέγιστος καὶ καιρός, καιρός πάρα

πολὺς ν' ἀφήσω τὴν ψυχή μου νὰ παδαίνεται. Ὁ πόθος δὰ πεθάνῃ πάλι καμμιὰ βέρα, μὰ δ' ἄχη ἀφήσει μέσα μου ἄλλο ἕνα βαρβαρικὸ ἄσβεστο, τὴ μνήμη τοῦ Ἀγύριστου, πάλι καὶ πάλι. » [Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγύριστου βαναμυρίβει, ἀλλὰ τὸ Ἀγύριστο δὲν βαναμυρίβει ποτέ].
« Θέλουν νὰ μὲ φορώσουν μιὰ γυναῖκα ἄγιωστη, ποὺ δὲν τὴν εἶδα οὔτε τὴν πόθησα. Καὶ μὲ τὴ δίνουν, μὲ τὴ χαρίβνουν μὲ τὰ στεφανώματά τους. Καὶ δὲ ἐπιθόλωσε, οἱ ἀτόμοι, πῶς τί νὰ τὴν κάμω αὐτὴ τὴ γυναῖκα ποὺ τὴν ἔχω χάρισμα, ἄγγελο δὲν ἐκόπιασα, δὲ σπιθόλωσα νὰ τὴν ἀποκτήσω. Ἀλλὰ μὲ ποὺν· « δὲ δὰ τὴν πάρῃς κοντά σου » καὶ ἴσως τότε τὴν πόθησε, καὶ ἴσως τὴν πάρω τότε, ἴσως. »
Καὶ τὴν 14 Ἀπριλίου ἔγραφα σὰν ἑαυτό μου· « Ἐδῶ δὲν κόβα ἄνδρα κακία· γυναῖκες πάντα ὑπάρχουν. »
Καὶ στὴς 31 τοῦ Μαΐου ἔγραφα· « Μαΐ μ' ἐκεῖνο εἶδα κ' ἐκ ἄλλο ὄνειρο ποιητικό καὶ καινούριο, μὰ ὄχι τόσο τρομερό. Πήγαινα ψηλά, σ' ἕνα χωριό (σὰν Κρήτη), σὲ μιὰ γυναῖκα π' ἀγαποῦσα, καὶ ἡ γυναῖκα αὐτὴ τὴν ἔβγαν [redacted], καὶ τὴν βρῶ. Καὶ κεῖ ἦταν καὶ ὁ ἀδελφός μου ὁ Νίκος μὲ ὄστερα καὶ ἡ Ἕλη. Καὶ ἦταν βρός καὶ πρωινός ὁ κόσμος. Τὴν ἀγαποῦσα πολὺ καὶ ἤθελα νὰ τὴν κῦρω μόνη, νὰ τὴν χαίρω. Μὰ ἦταν κόσμος μπροστά, πολύς. Καὶ κείνη, κρυφά, πειρώτας μὲ πάρει τὸ χέρι καὶ μὲ τὸ χάιμος βιστά καὶ τὸ ἔσφιξε, καὶ ἐγὼ δίνουν νὰ τὴς χαίρω τὸ χέρι μὰ δὲν πρόφθασα. Καὶ ὄστερα ἤμουν σὰ νερὰ μέσα μιᾶς μέρμης, ὄχι καθαρής, ποὺ εἶχε γέλια μέσα καὶ γελάκια πολλὰ καὶ κομμένα.... »
Καὶ στὴς 2 Ἰουνίου ἔγραφα· « Εἶδε μιὰ γυναῖκα ἐδῶ ποὺ μ' ἀρέσει. Κι ὅμως ἔρχονται ὧρες ποὺ μὲ φαίνεται χαμένος καιρός καὶ νὰ τὴν συμμορίβομαι καὶ νὰ προσπαθῶ νὰ τὴν βγάνω, γιατὶ τί εἶν ἡ μιὰ γυναῖκα ποὺ μ' ἀρέσει; »

Αυτά έγραφα πρίν τήν αγαπήσω στά σωστά.

Χθές έμαθε, τ' αγαπημένη μου, «Κάθε μέρα γίνεσαι».

Καί μυστήκα μαγάκαρδα· κάθε μέρος του σώματός της μί' εύη πολύτιμο, αξιοπίστιμο.

Γιά' νά καταστρέψω τόν ίρωτά της δά' έπρεπε νά τής γίνουμαν μιά désillusion. Καί όμως ποτέ δέν δά' είχα τό θάρρος νά τήν μυστέψω έτσι.

Ιουλίου 15. Χάρηκα πολύ μιά μέρα που έμαθε μπροστά μου, στήν αδελφή της, πώς τήν διασκεδάζω εξαιρετικά έχω ιδέες „τόσο δροσερές".

Χάρηκα καί μιά άλλη μέρα που από τ' αγάπη μί' χαιρέτησε με τό' χέρι καί χαμογέλασε. Ήταν μεγάλη χάρη.

Ως τό βάθος τών κοκκάλων της, ως τής άκρες τών τριχών της μέσα μου φτάσαν τ' μυστικά τής φωνής της, εδώ στήν Αλεξάνδρεια. Εδώ μυστήκε καί μεγάλωσε· καί ήταν ρομαντική καί exaltée. Από δύδεκα χρόνων αγάπησε ⊙ τί ίδιος έκανε τί δά πή αγάπη. Έτσι μί' εύη όταν έμεινα πώς εγώ από δύδεκα χρόνων είχα αρχίσει. Μιά φορά μί' εύη πώς δάκρυσε πολύ ~~[illegible]~~ δταν ίστορία, που ήταν εύμορφος άνδρας. (?) Η αδελφή της, μιά άλλη φορά, τήν πείραξε για τούς Κρητικούς καί έμεινε πώς τήν αρέσουν εξαιρετικά εύη εύμορφοι. Καί τ' πολυαγαπημένη μου δώρο καί τήν χάρη για' να' μί' μέρη αλησμόνητες.

Φαντάζομαι άπειρα αναλογισμούς τ' μπρδεμένα, άπειρα καί ίδιες κοριτσίστικες για' τήν φωνή καί τούς ανδρόπους, καί δρόμους μί' τήν καρδιά τριανταφυλλιά τροφή τών αγγλικών μυθιστορημάτων, τ' τών μυθιστορημάτων του Alexandre Dumas, père. Ως τώρα ακόμη τήν αρέσουν τά μυθιστορήματα του Dumas καί όταν τήν είπα πώς ποτέ δέν διάβασα, απορήθηκε· — «Πώς σώ μυστόν. Θά' θέλα τ' εγώ νά' χα τά διαβάσω για' πρώτη φορά τώρα.» Δέν τήν αρέσουν τά αναγνωστικά,

⊙ Θέ' αγάπησε πολύ πρίν από τά 20 χρόνια της. — Δεκέμβριος, 14)

τά ψυχολογικά τωρινά μυθιστορήματα, μί' τή σχολή τών realistes τ' άλλα. Ύπερα, στά τέσσερα χρόνια έπαψε κάτι, δ' αγάπησε δυνατά κάποιον, ίδιο πολύ πολύ. Η μυστέψε ήταν όπως τήν είχε φανταστεί καί τήν είχε φανταστεί, πολύ δυνατά, αγγελική. Άν δ' αγαπημένος της τήν ήξαφνε τά δύο μέρα της, δέν ήτον άξιος μί' αυτήν, καί η' ζωή της δά' ήταν αλυσιτέλεια. Άν άλλοι μόνο τήν ήμπόρεσαν νά τόν πάρη, αισθάνθηκε πρώτη έτσι φορά τόσο δυνατά τήν στέρηση· δύναμη τού Αδυνάτου, καί δά' έκλαιε η' ψυχή της τ' μεγαλοσύνη καί δά' έτσαβε αίμα. Δέν μπόρεσε νά' υπομείνη τόν πόνο καί προσπάθησε νά' σκοτωθή. Καί όταν άρχισε καί συνήρχεται από τήν κρίση αυτή τήν φοβερή, τί σαχλεία δά' τής ήταν η' φωνή, καί χωρίς χρώμα. Μιά μέρα όμως μάθαμε όλη τήν συμπεριφέρεια δυνάμεις της καί τής έκαμε μιά αποφάσεις καί είπε δά' μίνω αλύσιτα, χωρίς νά' μιλάσω πιά, καί δά' γράψω, δά' σκλαβώσω τήν φωνή μου η' ψυχή, αλαλαχή. Καί όμως σώστε. Καί μ' όλο τό κόσμο που έβλεπε, μ' όλα τά μέρη που έκαμε, μ' όλες τές χορούς που χόρεψε, μ' όλους τούς ανθρώπους τ' τήν διασκέδαζαν, μαζί βρίσκεται πάντα άνθρωποι που τήν έδειχναν μερικά φωτεινά σημεία, — μ' ό' αυτά, ήταν πάντα καί είν' ακόμη καί δά' είν', γυναίκα σπιτοχωρισμένη μέσα στήν φωνή, κάποιος τραγουδιστής, γιατί δέν μπορεί ούτε νά' αξιοποιήσ μί' τό περιβάλλον ούτε αυτή νά' αξιοποιήσ αυτό τό περιβάλλον η' νά' τό πάρη νά' μπάρη μί' τά' όμορφά της. Καί αχτά τόσο χαμηλά κατεβαίνει, που πρέπει ένα' κάτι μισοσκοτεινό καί χαμηλές πεδιάδες, που αυτή δύμα πέσει γύρω της μαύρες η' βρεμένες τοκετρίδες. Καί η' αποφασίζει τών καίρεσι αυτών είν' χλιαρή καί αδυνατική μαζί δέν έχει αέρα αρκετό ούτε ζωή καί είν' αέρακι μα' νά' κουνήσ τήν σαχλεία πουλιά.

Κοιτάξτε τ' ἄστρα τῆς Αἰγύπτου; κοιτάξτε τὸν ἀέρα φωτεινό; ἀγαπᾶ τὴν δόξαν καὶ τὴν φιλοδοξία της τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ τὴν ἐθνικὴ; τὴν ἀγκαλιάζουν οἱ ἄρχοντες καὶ τὰ ἱερὰ ἀκρογιάλια τῆς κεφῆς Αἰγύπτου; Τοῦς γιγάντες ἢ ἡρωικοὶ καὶ ἢ καρτέρες; Καὶ τί ρόλο μ' αὐτὴν μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἢ οὐσία τῆς μπαλαλάιας; Κανένα βασίλεμα ἥλιον δὲν μπορεῖ νὰ ἔχῃ χάρι μ' αὐτὴν. Καμμιὰ σφιγκοσάλακη νύκτα.

Βγῆκαν ἄλλες γυναῖκες. Εἶναι κοινές, εἶναι καλύτερες ἀπ' αὐτήν, τὸ ἀποδέχομαι, καὶ ὅλες εἶναι πιὸ εὐτυχισμένες καὶ μὲ ἄλλους. Καὶ ὅλες αἱ μόνον ἢ αὐτὴ ἔτσι, δὲν θὰ ἦταν εὐτυχισμένη· οὔτε μπορεῖ, οὔτε τὸ θέλει. Θὰ πέθαινε ἀπὸ ἀηδία, καὶ ἢ καρδιά της μὲ τὸ βάρος τῆς ζωῆς θὰ ἤρχοντο μιὰ μέρα νὰ τὴν καταπιέσῃ, νὰ τὴν νικήσῃ. Λοιπὸν δὲν τῆς συμφέρει ἀκριβὰ αὐτὲς τῆς γυναῖκες, καὶ περιφρονῶ τὴν ζωή τους, ἀφοῦ παντρεύθηκε μ' ἕνα κάμποσον ἄθρωπο ποὺ δὲν τὸν ἀγάπησε ποτὲ ἐρωτικά, περιφρονῶ τὴν ζωή τους μέσα στὴν τους, μέσα στὴν οἰκία τους, καὶ εἶναι τίμια γυναῖκα, ἢ φαίνεται τέτοια στοὺς ἄλλους, καὶ ὁ νοῦς τους εἶναι κάποιος ἄλλος, φαρμακωμένος ἀπὸ τὴν ζωή ποὺ κάνει, σὲ κάποιο κόσμο ποὺ δὲν ὑπάρχουν καὶ τὴν ποιοῦν ὅλες χοβιαλὲ ὅταν τοὺς συμφέρει. Καὶ δὲν μένει ὅλες τέτοιες γιατὶ εἶναι μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ ἡ χρησιμεύῃ νὰ χάνεται σ' ἀδύνατα πράγματα καὶ νὰ ἐξυπηρετῇ ἐκεῖνα ποὺ μπορεῖ νὰ κάνουν τοὺς ἄλλους νὰ μεγάλωνε ἢ νὰ τὴν περιγελάσουν. Ἴσως δὲ βγαίνει ἀχιὰ στὶς διασκεδάσεις τῶν Ἀλεξανδρινῶν, μόνον μὲ μιὰ κάποιο ὕφος ἀνώτερο, χρωματισμένο μὲ κάποιον εὐχαρίστησι περιφρονήσεως· «Δὲν εἶναι mondaine.» Δυνατὴ «δὲν εἶναι σύ καὶ μᾶς, εἶναι καλύτερον ὅτι, καὶ ἴσως δὲν ἔχει μὲ αὐτὰ ποὺ μιλῶ ἐγώ, τὴν ἀνωτέρα καταγωγή». Δὲν μὲ διασκεδάζει, ἐὰν ἐγὼ ἤθελα νὰ τὴν διασκεδάσω, τὸν διασκεδαστικὸ ποὺ εἶναι, καὶ τὴν διασκεδάσω βέβαια».

Ναί τὴν διασκεδάσεις ποιό, πάρα ποιό, τόσο ποὺ δὲ ἤθελε νὰ ἤξεραν ἄλλον καὶ αὐτὴ νὰ βρίσκεται σ' ἄλλο μέρος καὶ σ' ἄλλους ἀνθρώπους μέσα, ἢ μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

«Εἶναι εὐτυχισμένη γυναῖκα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ἐμπιστεύω τίποτε ἀπ' αὐτήν. Λοιπὸν guarda e passa.» Εἶναι μέγιστον ἄλλο. Καὶ ἄλλοι πάλι δὲν βρίσκουν τίποτε ἄλλο νὰ τὴν ποῦν παρὰ μόνον ποὺ εἶναι «une femme savante.» Γιατί δὲν μποροῦν νὰ ἐξηγήσουν ποῦ δὲν εἶναι τόσο ἐξαφνικὰ καὶ συμβιβαστικὴ ὅπως οἱ ἄλλες γυναῖκες καὶ φανταζόμαστε ποὺ κόβει τὸν λόγο, καὶ ὅτι ὁ λόγος εἶναι ποὺ τὴν ἀρέσει νὰ διαβάζῃ, νὰ σπουδάζῃ, νὰ μελετᾷ, καὶ νὰ εἶναι savante καὶ bas-bleu, καὶ littéraire.

Γιατί; καὶ Γιὰ ποιόν; — Μπορεῖ νὰ διαβάζῃ κάποιο, ἀλλὰ τὸ κάνει χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ μαζί, ἴσως ἐπειδὴ ἀκόμη μπορεῖ νὰ εὕρῃ, σὰ πράγματα ποὺ μανθάνει μὲ τὸν κόσμο μέσα σὰ ποιητικὰ χαρτιά, κάτι τι διαφορετικό, καινούριο, ἢ καμμιὰ ἐπίμονο τόνων προβληματάων, ἢ καμμιὰ σπίθα ἐνδιαφέροντος ἢ ἐνδοιασμόν, ἢ κανένα ἰατρικὸ μὲ τὴν κοινότητα καὶ τὸν βαρετὸ ποὺ ὁρίζει τὸν κόσμο ὅλο.

Καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια μ' ὅλους τοὺς βαρετοὺς τόπους ποὺ σκέφτεται νὰ κοπάσῃ τὸν ἀνθρώπων, εἶναι τόπος ποὺ δὲν τὴν ἀρέσει. Δὲν μπορῶ νὰ τὴν φανταζόμαι καθήμενη στὸν Ἄγιο Ἐπίφανο τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς ἢ τ' ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης, δὲν μπορῶ νὰ τὴν αἰσθανθῶ στὸ sailing ἢ στὸ sporting-club, δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἰδῶ σὰ μέρος τὰ δεῖπνα ποὺ ἢ κοσμοπολίτισσα Ἑβραία μὲ γοῦσα πρόσωπα καὶ βιπασιόν, ἢ ἡ Εὐρωπαίες καὶ οἱ Λεβαντίνες μὲ τὴ μορφὴ ἐξαφάνα, ἀλλοιωμένοι τὰ μάτια τους ἢ τὰ χέρια τους ἢ τὴν ἀνάγκες διασκεδαστικές ὁμιλίες τους, μὲ τὰ κρασιὰ τὰ γαλλικά, ἢ τὰ φαγητὰ τὰ πολυτελῆ. Πολὺ συνεπὰ κάνουν αὐτοὶ ἢ τοὺς ἐγκρίνω, ὅπως γ'

όσους έβγαινε βγήκε και δεν ήξερε και ώσπου χριστιανοί μένα και στον πάρχοντο πολιτισμό και στην κοινωνία τους, και τόσο καλά βασανισμένοι μένα, που δεν μπορούν να βγάλουν το κεφάλι τους από πάνω να κυττάξουν στη, σε ποιόν πολιτό βασανισμένοι και σε τι είδους ανδία, ούτε μπορούν να σηκώσουν τα μάτια τους εκείνο και να δουν ένα αέρα, έρημο διάφανο και καθαρό με μία μία άστρα εκείνο, που τρέμουν.

Τούς εμείς όμως αυτούς και κάποιον καμά, μα πόσο χαίρομαι που δεν είμαι εγώ από την Μεγάλη Ανδία. Θα ήταν πιο ήσυχη και ευτυχισμένη αν ήταν εκεί μένα η εκείνη. Αλλά πόσο χαίρομαι που δεν είμαι, και ποτέ δεν είμαι εκείνη δεν θέλει να είμαι, αν δεν μπορούσε, αν ήθελε.

Ιανουάριου 16. Ε'αυτή η μη τους πρόσωπα τη ικανότητα να δεχτεί μα κάποιον πιστό, ανταλλάσσει, φιλάει « Ανέμον ».

—

Δεν ήξερα να σ' το λέω το παράδειο. Αλλά δεν μπόρεσα να σ' μείνω πρόχθες όταν μ' ήθες να σ' το λέω. Εί το έδεσα εκείνη δεν είχα καιρό να εξηγήσω και εκείνη είπα· αν πρόκειται να χαλάσω τη ώρα σου μ' έκαμε εκείνη γραμμένο δα ήταν. Λυπάμαι, μα τι να κάνω;

Πρώτα πρώτα το παράδειο αυτό δεν άξιζε τίποτα. Έπειτα είναι μερικά πράγματα που χρειάζεται εξηγήσεις. Έπειτα είναι και μερικά άλλα πράγματα που δα σ' ομολόγω ότι η φράση που γράφω πάνω στην αρχή· « Δεν είναι η πρώτη μου αγάπη, αλλά η τελευταία ίδια. » Αλλ' αυτή η φράση τη είπα α.) πριν από τη μέρα που ερώτησε μου. Τώρα δεν μπορώ πια να τη λέω β.) τη είπα η μα να σημείωσε τη αποφασίσω μου, που ομολόγησαν, τη αποφασίσω να μείνει αλλιώς στη γνώμη η αγάπησε, και μα να δυναμώσω τη θέλησή μου. Είναι δύσκολο πολύ η δυναμική σου.

—

Μ' είχε γράψει « Αύριο στις 6½ μ.μ. θα πάμε στον αρχ. 27 του ίδιου δρόμου όπου μένει· πάρτε τη τρόπον να μη σταματήσουν στη σκάλα και δώστε μου το χειρόγραφον που σας έγραψα ».

Και τώρα. Ήσυχα, μυστικά, σιγουρά και irréprochable, ανέβαινε μαυροφόρα τη σκάλα και είχε μαρμάρινο το κεφάλι πάνω και γύρω τη κόψαμε από πάνω και τη αγαπούσα φοβερά. Όταν έφθασε κοντά μου, άρχισα και κατεβαίνα και τη χαιρέτησα και τη έδεσα το χέρι. Δεν σταράτησε, μόνο ανεβήκαμε μαζί. Από πάνω ήρχοντο δυο παραμάνες με κουζία και ανέβαιναν στο παραπάνω πάτωμα. Φθάσαμε στο πάτωμα που δα πάμε εκείνη και εκείνη σταμάτησε μια στιγμή και κυττάξοντάς με είπε· « Το γράμμα σας τους με ωφελήσανε » — « Αφού σας αρέσει.... θα μπορούσα να μάθω ονόματα; » Με κύτταξε πάλι και δεν είπε τίποτε. Ύστερα, σηκώνοντας το χέρι να κινήσω το κουδούνι και προσέχοντας με μια δυνατή η παραμάνες που ανέβαιναν, είπε· « Δώστε μου το γράμμα και φύγετε » Έβγαλε κινήσει το κουδούνι· τη έδωσα το πιστόλι και όταν το έπαιρνε γράμμα γράμμα θέλω να τη φιλήσω το χέρι, το άσπρο το χλωμό, το κατεβάσε δυνατά και είπε « Φύγετε, φύγετε » — « Μα δεν βγαίνω » — « Φύγετε αμέσως » Κατέβαινα τη σκάλα και ω σε ν' ανοίξω τη θύρα σταθήκα δυο τρία σκαλοπάτια χαμηλότερα. Κάτι μ' έλεγε μη σβεστείς γυνή· δεν άκουσα· είπα « Τι » δυο φορές. Άνοιξα τη πόρτα και η κατέβηκα γρήγορα. Εκείνη μένει και κάθε μένα. Πώς τη αγάπησα εκείνη τη στιγμή. Ήταν δυνατή η χαρά και αγάπη και πόνος στο μέρος καλάθι μένα μου. Πώς τη αγάπησα. Αργότερα τη είδα και πάλι μ' ένα αγάπη· κάθισαν εκείνη η δεν κόψαμε ούτε δεξιά ούτε αριστερά.

—

Δεν κάνω τίποτε για να αυξήσω τη κακία μου. Δεν βιάζομαι πάω τρεκάτο ήσυχα και ανάφαλτα σ' ένα ποτάμι δρόμο. Μ' έχει σε μιαν ακινησία, σχεδόν παραλυσία, η διαφορά εκείνης να μείνω προχωρημένος και τώρα έβαλα σύδερα στα πόδια μου και κάμμια στην καρδιά μου, χύνεται από το κορμί μου μέσα γυμνήνη στον πόνον ο η αγάπη, σαν το χιν τον χρώμαν μπτό και άσπρο και μαβιό, η κάθομαι εγώ μέσα ακίνητα μου από τη κοχύλι αυτήσαν που βρίσκω σα εμπόδια τον πόδιν μου. Κάθομαι, πυρόσομαι και κοκκινίζω σαν το μέταλλο σιγά και ήσυχα και σωστά και δυνατά και χαίρω περισσότερο από κάθε άλλη φορά στον κόσμο. Και από το πόνημα αυτό βγαίνει και χύνεται κάποιον μόνο μου μια λάβρα που μαρμπόνει τον αέρα.

—

Αν τα διαβάσεις αυτά που έγραψα αν με δεν σε πιάσει, και αν τη χαμένα τα όνειρά της, εγώ θα σταθώ, θα πει σε πιάσει αναίσθητος να τη μαρτύρω. Δεν θέλω με τα φτέρματα τα πάρει τον θρόνο της. Θέλω με το βάθος να νοιώσεις τη νυφική μου και μυρίζοντας με να με αγαπάς. Να βρεις σε πιάσει και τα με πόθο. Μη πειράξεις η υποφία σε μένα τα μόνη τη ευχαριστήσεις όλα όσα γίνω και πρό πάντων που μπορεί τα σε κάνω ευαρεστό στον έρωτα και πανευδαίμονα, αλλά ύστερα σταματάω και γίνω: « Αν με βιάζομαι. Αν είσι τα μείνει ο έρωτάς μου αυτός, θα μείνει· εγώ πιστεύω σε σε θα βασάνιζε. Αν δυναμπουλή εκείνη θα τη προσωρινό, γιατί θα ίδω αργότερα σε βασάνη η αγάπη μου. Αν με δοκιμάσεις ». Θα τη το ίδιο.

—

Μια χορά τη ώρα σε μόνον ένα πράγμα μπορούσε τα με βασάνιζε στη λήθεμα, το άν ειρίσκα μια κρυστάλλα τα με τραβήξει, όπου εκείνη

τράβηξε τον Καίσαρα και τον Μάρκο Αντώνιο. Τους δυνατούς αυτούς Ρωμαίους μια μικρή κατέρθωσε τα τους εκμηδενίσει τη δύναμή τους.

Ιουνίου 17. Όταν ο ήλιος με κάνει η μόνη τροφή που μ' αρέσει τα τρώω είναι τα δπωρικά. Τίποτε άλλο δεν είναι άξιο, τίποτε άλλο δεν είναι σύμφωνο με τη κατάστασή μου και τα υγρικά τα εμπνεύσεις και τα μυστήρια σαν τη μικρή κ' άγαπω.

Χθες βράδυ τη είδα· κάθονταν και κοιτούσε και ήταν σα μάτια σκιάς έμορφα, μ' ένα άστρο σκιάς η δαντέλλα στο μαρό. Τα μάτια της σαν πάντα πρικουμπίνια και τα μακριά της μοτά. Ήμουν χαϊδεμένος μια τ' περάδιο που τη είχα δίνει. Κάθισα κοντά της και τη φίλησα. Ήταν μια άλλος κόσμος εκείνα και ανάμνησιν και τα πρόσεχε τα μη μου σύτε πολύ δυνατά σύτε πολύ σιγά, και τα αγάπω τον τρόπο της εκείνα μια τα μη ακουσθή αυτό το σώμα μου παρμιά ένιωσα προσοχή. Γι' αυτό όμως γίνεται πολύ δύσκολη και σημάδι η ανωμάλεια και εκείνα μόνο με μέρες μόνο αδύνατες, η σωχρό η αγνή και όχι κορεσμένη, εκείνα που δίνει τα τη, και ένα άλλο δίνει τα δώσει τα καταλάβει η αγαπημένη του η αγνό τα τη δώσει τα τα καταλάβει, άλλο μέρι και αγνό όμορφη, και αγνή τον καταμαρμάνει εκείνη. Αρκετά τη και ένα τα εμπόδια μεταξύ δύο ψυχών που δίνουν τα ενώσουν, και αυτή η πρόοδος δυστυχία η κρυφή.

Τη ρώτησα — « Ξέρεις κάμμια θεραπεία το περάδιο εκείνο; »

— « Όχι μόνο μερικά πράγματα τα καταμαρμάνει αγνό πάρ' όλη μόνο. »

— « Τί... Πότε με τι; »

— « Τη αγάπη σου έχει τη γυναικός. »

— « Τί μέρι; » — « Πως είναι υστερική. Δεν είναι έτσι όμως. »

— « Δεν ήθελα νά σοῦ δώσω ἐκεῖνο τό πιρούντιο. Ἔμβρα πῶς δέν μ' καταλάβαν. Ἀλλά δέν εἶχα καιρό νά σταματήσω μαζί σας, καί ἄφησα τό μετάνοια ...»

— « Ἔχουν πολύ εἶναι γραμμένο μά τόν ἑαυτό σας »

— « Ναί, ἀλλά δέν μ' ἔμεινε νά τό δείξω ἄν μπορούσαν νά τοποθετήσουν ὅλα τά πράγματα στή θέση τους. Ἐκεῖνο πού μένει μά τόν ὑπηρετικό εἶναι μεταφορά, μεταφορή ὑποψίας. Ἤμουν τελειωμένος ἀπό ἄπειρες ὑποψίες καί μεταφορά ἀπό τίς πολλές εἶναι καί αὐτή. Χάλια πράγματα. Καί ἐγώ ἄλλες τέ ὁ ἴδιος δέν μένει ἐκεῖ τό πιρούντιο πῶς δέν μ' ἄρεσε ἡ ὑποψία αὐτή; Δέν εἶχα καί τόσες ἄλλες ὑποψίες; Καί ὅσες τόσες ἄλλες ἀπό τίς ὑποψίες ἐκείνες ἔγιναν ψεύτικες ἔτσι καί αὐτή. Πιό μετάνοιες πού δέν ἐπιτύχαμε. Βάλτε τά πράγματα στή θέση τους. Μέ καιρεύει παίδι τί σου μένει, χωρισμό.

— « Ναί ». — « Τί ἄλλο μένει πού δέν σοῦ ἄρεσε; »

— « Λέει μά μέσα σοῦ δέν ἀλλοιώθηκαν παρμένα convenance, πολύ κόσμο, τίποτε. Δέν εἶναι ἔτσι. Δέν εἶχα καταλάβει τί αἰσθάνθηκαν. »

— « Μά αὐτό μένει »

— « Ὄχι, μέτρο πού δέν τά ἀλλοιώθηκαν. Θά σοῦ δώσω νά διαβάσεις ἕνα δικό μου πιρούντιο μά νά δεῖτε πού εἶμαι. »

— « Μά μπορεί ἐπιτέλους ἄλλοτε τά πράγματα; Γράφω χωρίς προσοχή, μπορεί ἐκεῖ μά μέσα αὐτά πού γράφω. Καί ἐπιμένεις ἀκριβῶς αὐτό, ὅτι δηλαδή δέν ἔχασε συνείδηση τό τί ἐπιλέγεις. »

Καί ἔμεινα ἀλλοιωμένος ἐγώ μένει ὥρα, ὅπερα ἔπα·

— « Ὑπάρχει κάτι διάβασμα ἀλλάξει μέσα; »

— « Ὄχι, δέν ἄλλαξα, τουλάχιστον. »

— « Ἤμουν τόσο φοβισμένος μήπως ἀλλάξει »

— « Ἐκεῖνο πολύ, μ' ἄρεσε... πολύ... Ἔμεινα μ' μερικά πράγματα. Ἐδῶ

ὅμως delicato. Ἔχει κάτι ἄλλα πράγματα. Ἐκεῖνο πού γράφει μά τά κοινότοπα ἐκεῖνο πολύ δεκαπενταετικό. »

— « Εἶναι μικρό διάστημα. »

— « Ἔκαμα καί μερικές ἀλλαγές. Ἔβαλα μερικά φράσεις ἀρχικά... καί ἔκαμα ὅλοκλα ». — Ἔφερε μέσα μαζί μου καί εἶπε.

— « Ἐξάτε αὔριο πρωί στό δρόμο τοῦ « Ἀστέρος ». Ἐμένα δά εἶμαι μέτ' ἀμάξι. »

— « Τί ὥρα; » — « Καί δά σοῦ παραγγείλω καί δά σοῦ δώσω ἕνα δικό μου βιβλίο πολύ μά τά δέστε ἐκείνη τίς ἐποχή πού θέλετε νά μπορέσετε. Θέλω νά μέ παρατήσω »

— « Τί ὥρα νά πάω; » — « Στίς 11 καί μισή ».

— « Καινούριο βιβλίο δέν ἐκάμετε; »

— « Ὄχι, ἀλλά τό ἔχω. Τώρα κάμνω καί μεταφραστικό ὑπόβαθρο, μέλλο ».

— « Ἐκεῖ ἀρέσουν τά μεταφρασμένα; » Θυμήθη μπορεῖ μ' κάποιο ἐγώ εἶπε.

— « Τί σημαίνει ἡ ἐρώτησή σας; »

— « Θά σοῦ πεῖ μερικά μεταφρασμένα πρίν φύγω ».

— « Εὐχαριστῶ. »

— « Πάει τό « εὐχαριστῶ » ἐκεῖνο τό conventionnel..... Δέν μπόρεσε νά μπορέσω ἄν δέν ἐνοιάζει παρά πού σέβομαι τήν μητέρα. Βέβαια ἔχω καταστάσεις καί σιγά σιγά θά φανταστοῦμε ὅλα τά πράγματα. Μά ἡ ἀμάθεια, ὅταν εἶναι δυνατή, ἐξαφανίζει ὅλα. C'est un feu qui purifie tout. Ἔμβρα αἰσθάνθηκαν δυνατά πού ἔκαμα. Καί ὅταν καίει, ὅλα τ' ἄλλα καθαρίζονται. Ἡ κατάστασή μου ἡ τωρινή, εἶναι ἐκείνη πού βγάζει τό μέλλον μου » — « Ποιό; τό πρώτο; » — « Ὄχι. τό δεύτερο ».

— « Ποιά εἶναι ἡ καταστάσεις αὐτή; » — « Τόσο δυνατά αἰσθάνομαι, πού δέν ὑπάρχω πιά ἐγώ καί εἶδε σοῦ μόνο. Ἐμένα ὑπάρχεις. Ὅ,τι θέλει σοῦ πρέπει

κα' γέρη. Με δυράδι, τὸ γράφω πάντα· ἐκεῖ τοῦ λέω· « Εἰ εἶσαι, μὰ ἔτσι εἶν' ὄμορφα ». — « Ναί. »

Μέ γάνται τοῦ ὅταν τὰ ἔλεγα αὐτά εἶχε ὀμορφιά κ' μάτια της κ' ἔλαμπαν. Τὰ ἄμαυρα ὑπόλευκα καὶ κουραστικά. Στὸ μέρος εἶναν ἀπὸ πίσω· ἀπὸ κ' μονοστέλλα ἀπείναι μου, πλάγια, καὶ κάποτε τὰ κοίταζα καὶ κάποτε μ' κοίταζε μ' κ' κρυφομάτια μάτια της. Καὶ ἦταν σοβαρή.

Ἄρα σκέφτηκα, πάρα διό μεστρικά ἀπό τὸ τραπέζι καὶ τοῦ τὰ ἔδωκα. Ὕστερα κάθισα κοντά της στὶς βεράντα ἴδιο καὶ ἤταν καὶ ἄλλο κόσμος. Βάζοντα ἕνα τραπέζι· μ' τὸ ἔδωκε· εἶχε κάτι ποιήματα ἐκεῖ, μικρά, κ' εἶχε ἀπεγράψει ἐπειδή τὰ ἄρεσαν. Πάρε τὸ μολύβι καὶ κοιτάει. Ἐγώ βρόντηξα τὸ τραπέζι καὶ μιλάμε. Μ' εἶπε πάνω ἐκεῖνο τὸ « Ich liebe dich » ποὺ εἶχε πάνω ἐκείνη κ' βρεθεῖ, τὸ διάβαζε σ' ἕνα βιβλίο μουσικό. Ἀπορήσκα

— « Ἔνιωσα σας, δὲν σᾶς παρεξηγῶ καθόλου. Βρέπει, μόνος μου τὸ εἶχα ἀπόδειξη αὐτό ποὺ μέ. Μ' διαπιστώνεται ὅμως σύ κ' μπορεῖς ποὺ προσέχεις μὲ τύχη καὶ μᾶς κοιμάσαι. »

Χαμογέλασε. Καὶ ἐγώ ἐρωτήσκα

— « Ἔχει τὶς Νέα ποὺ οἱ ἄνδρες δὲν ἀγάπουν τὶς γυναῖκες; »

— « Εἶναι χειρότεροι ὅλοι ».

Ὕστερα μ' κάτι ποὺ ἔλεγε Ἀυστριακός, ἰατρός τῆς Βιέννας, ψυχολόγος διακρίνος καὶ πολύ ἐνδιαφερόν ἄνδρας » ποὺ τὸν γνώρισε πρώτα στὶ Βιέννα ὅταν μὲ ἔκαμαν τὸν ἐγχείρησι, τὸν γράφω γράμματα. Τὸν ρώτησα·

— « Ἐυχαί; » — « Καθὲ ἑβδομάδα. » — « Καὶ τὸν γράφει καὶ σύ; »

Ζήλεψα λίγο — « Ναί. ». — « Λοιπόν, γιατί δὲν μ' ἀγάπησε καὶ μένα κ' σύ γράφω; Κάτι ἄρεσε πολύ, αὐτός; »

— « Ἐκείνος δίνει κα' μ' σύ κάτι. Ἐγώ τὸν σταμάτησα. Ἐρώτησε καμμί' λίγο ὅπως σᾶς ἔλεγα ποὺ ἔπρεπε κα' κάθεσα καὶ μείς »

— « Γιατί δὲν μπορῶ κ' ἐγώ ποτέ κα' σᾶς γράφω; »

— « Γιατί ὑπάρχει πάντα διαφορά. Γιατί δὲν θέλει κα' ἐνοχλήσεις; ».

Φαίνεται ἄδικο, ἐπειδή μ' δίνει περισσότερο παρ' ὅτι ἔδωκε τὸν Ἀυστριακόν αὐτόν, κ' μένα ἔχω τὸ δικαίωμα κα' παίρνω μεγάλη μικρότερη χαρά ποὺ τὸν δίνει σ' ἐκείνον τὸν ἕνα μόνο λίγο τῆς ἀπόψεώς. Τὸν μιλάω. Τὸν ρώτησα· « Φοβόσουν σᾶς μπάντε ποὺ μ' μπορέσαν. Δὲν εἶδε ἔτσι; Ἐγώ χαίρομαι πολύ κα' ».

— « Δὲν σᾶς εἶπα τί μοῦ εἶπε ἀκόμη κ' μάθαινα ».

— « Ὅλα ἀμαυρό τὸν πόνο μου. »

— « Κ' ἐγώ πάντα ἀμαυρό τὸν πόνο μου, μα δὲν πόνεσα ποὺ κ' σύ εἶναι ἔτσι.

— « Δὲν τὸ παραδέχεσε; »

— ἀ Ἄχου τὸ μέρος. Ἀλλά δὲν τὸ πόνεσα ἐπειδή μ' ρώτησαν μεγάλα μέρα. Γιατί » ἔλεγα ἐγώ ».

— « Ἦταν μεγάλη πληγή αἴσθημα, αὐτό. »

Καὶ ὕστερα ἀπό λίγο τὸν εἶπα·

— « Δὲν θὰ κάμετε τὸ ἄλλο ἕκατο ποὺ σᾶς εἶπα κ' μάθαινα. » Τὸν κόπηκα.

— « Εἶχα διαλέξει κα' τὸ κάμω σήμερα, ὕστερα ἀπό τὸ διάβασμα. »

— « Γιατί; Ὄχι, μὴ τὸ κάμετε. Βρέπει ἕνας τρόπος κα' μὴ τὸ κάμετε. »

Δὲν καταλάβα κα' ἐρωτοπαθήσω, μείς δίσκοφαν. Ἀρχίσα κα' τὸν λέω καὶ πάλι ἄλλο μιά τὶς γυναῖκες ποὺ ἀμάτησα κ' τώρα, μα κα' τὸν ἐρωτάω μιά φορά τὸν πεφαδιό αὐτόν ποὺ μ' ~~πρέπει~~ βοηθάει κ' ἔδεα κα' μπορεῖ κα' τὸν ἐμπόδιστο.

Ἦταν βουρκά χθές καὶ ἔμορφη καὶ μ' γαίσαναν ποὺ δὲν ἤταν πολύ δυστυχισμένη. Τὸν εἶπα ὅμως πάντα ποὺ σαβαίνεται βαθύτατα, ὅτο

και τά χαίνει εύθυμη.

Τής είπα· « Όλαι αι ενδείαι με χαίν την σκάφη τέλειη και σάς έβγαλα από κάτω, ήσαν! Ίδια· σάν χρόνια μαύρη ... Irréprochable ... »

— « Τί παραβολή! »

Τής ρώτησα ποιά μέρα γεννήθηκε ο Απρίλιος. Γεννήθηκε στίς 12/24 Απρίλιον (στά 1874 υπόθεση, άφου είν 31 έτων).

Αγαπημένη μου, μιά χαιτάνδικες πώς σ' κόψα αγγόνι καρ' όπου δείχνει στό ημερολόγιό σου;

Αγαπημένη μου, μιά τι σαίρνεις όνα γέρο μα τόν έρωτα πού τέλη μέρα όχι μιά έρωτα ιδανικό;

Μ' έβλεπε σήμερα στό δρόμο τον « Ανέμου », άφου παρατήσε τ' αμάξι της, και σήκωσε τό βέλο της τό άσπρο, τό πυκνό — ήταν παραμένη — μ' έβλεπε σήμερα στό δρόμο τά τετράδιά τής ιστορίας μου, δύο. Ήταν τόσο κουραστικό τό πρόσωπό μου, και πρικομμένα τά μάτια μου και ήταν τόσο παραμένη και μελαγχολική και μ' κύτταξε τόσο δυνατά μ' μι' αγάπη, είν γέρο σήκωμα κάτω από τ' αμάξι και τίς κύτταξα πίσω, — που είχαν πόδο σύριο τά τίς γεμίνω. Πού τίς άμαθε!

Μ' είπε — « Σάς δίνω αυτούς τούς δύο τόμους τον ημερολογίων μου μα' τα' μ' μπορίσεις παρέστερα. » — « Τούς πρόσεχε; » — « Δεν σάς ενδιαφέρουν. Ζ' άλλο θέλω τά σάς πω; .... » σιγήθηκε, σιγήθηκε, κ' έμ' πρέμενα.

— « Δώρισε τά ήθελε πρέπει από τό μέρος, σαν αδέλφος μου. ». Και φύγαμε πίσω

— « Ευχαριστώ πολύ ». Τής χαιρέτησα μ' τίς έβγαλα τό χέρι και έφυγα. Είχαμε τά' πώ πού τίς ρώτησα άν μπορούσα τά' έρθω κ' έμ' από τό « Άνεμον » μ' κείνη είπε. « Πηγαίνεις τά' βρείτε τόν αδελφό μου και' έρθε μαζί ». Δεν κάμα όμως.

Γέρο όμη τίς κόμμα μου κ' σκέψεις της κακ' μ' έμοιαζε. Τώρα πού δά' ταρουδή κ' αρρώστια; Άμποτε είπα· « Καιρός δά' βοδιδή και μα' τόν κόσμο μα' τά' τίς κακίες, καιρός τάρα πολύ, μιά τά' ταρουδε από τή φοβερή αρρώστια ήτότα ».

Είν φοβερή αρρώστια και' πολύ κάκιά τόν δάιαβο.

Άμα τέλ, πόσπτι και' ύστερα τό δίμα: είχε μέσα τό τετράδιό μου και δύο τόμους, έμορφα δεμένους μ' μαυρό πανί, δικούς της. Μύριζαν μιά μυρωδιά δική της ιδιαίτερη, κ' τό πανί μύριζε κ' μέσα τά' φύλλα. Άνοιξα πρώτα τό δικό μου ημερολόγιο. Σε' πόσους σελίδες του είχε κάμει ένα μικρό μιά πικρά πικρή και κάθεσα πρός τό δικό μου γράφημα είχε γράφει από μιά μεγάλη. Σε' μιά από τίς σελίδες τίς 14 Ιουλίου είχε βάλει μέσα τά' δύο μαυρά πού τίς είχα δώσει χθές. Και μύριζαν, μύριζαν δυνατά κ' ακόμη μυρίζουν, πλαίσιωνας. Σκέφτηκα κείνη τή μέρα· « Σ' άγαπώ τόσα, μαζί Σύ μόνη υπάρχεις, τόσα σκεφτόμαι, κ' δίνω σ' δίνω μα' μία αγάπη γιά σένα. Θέλω τά' υπάρχεις Σύ και τά' κάνει ευτυχισμένη. Δίνε μου τά' μ' αγαπάς Σύ, αγάπα τά' υπάρχεις ».

Μ' πόνεσαν δύο σημειώσεις της. Και τίς έγραφα σε γράμμα. Αχ. πού πόνο. πού πόνο.

Και' ύστερα διάβασα τό ημερολόγιό μου, διάβασα κ' διάβασα. Και ύστερα πάει από τίς 11 τίς νύχτα διάβασα έως ....

Ιουλίου 18. ώρα τίς 6½ τό πρωί. Ύστερα κοιμήθηκα ανησύχα μα' ύπνο και στίς 7½ έως τίς 9 έγραφα και' αντίγραφα τίς έρμες γράμμες πού έβγαλαν τίς φυσικές προσοχές και' αντίβαιναν σάν γιβαλιωτός δημοσιεύα.

« Âme élevée et hautaine, qui aspires à la victoire, la noblesse de ton essence me subjugue.

Âme noble, qui, jusqu'à la cruauté, es capable d'amour et de haine, tu me retiens par ta puissance.

Et je t'admire, âme féminine, et suis fier de toi ; et je suis fier, car je t'aime.

Femme dominatrice et altière, ton orgueil ne blesse que les autres femmes, et tu leur es parfois désagréable et mauvaise.

Ame capable de t'absorber en un seul sentiment jusqu'au point que ce devienne un dard prêt à être décoché contre le monde des hommes, tu es d'une essence qui, en se rétrécissant, s'élargit, s'enrichit et se fortifie.

Ame douce et affectueuse envers ceux qui sont doux et affectueux pour toi ;

Ame sans pitié pour ceux qui sont bas et humilient la fierté de tes rêves,

Ame si sûre de toi-même et cinglée d'un scepticisme superbe pour les sentiments d'autrui,

Ame exaltée d'un sublime dégoût de tout ce qui est vilement calculé, selon la mesquine justice humaine,

Ame renfermée, qui sais souffrir en silence, par fierté, par calcul ou par résignation,

J'ai peur de ta douleur.

Mais, Ame romanesque et triste,

Ame vaillante et téméraire,

Si c'est à moi, ô Ame adorable, qu'a incombé la tâche de relever l'idéal brisé de ta vie, je rends grâces à la Fortune propice, de ce qu'elle a daigné me désigner pour son lieutenant et pour son émissaire."

Εἶσαι ψυχολόγος, εἶσαι ὑπερήφανη, εἶσαι ἐκστατικιά, εἶσαι μεγάλη.

Κατά τήν γνώμη τό βρόνο ἤμουν τρελός γιατί εἶχα βρεῖ μιά ψυχή.

Μ'ἀρέσει νά βρῶ τίς ὑπάρχει μιά ἀγνωστη ψυχή.

Ἰουλίου 19. Εἶναι μιαίνα καί μ'αὐτό εἶναι πάρα πολύ μόνα στούς ἀνθρώπους, ἔχει πάρα πολύ βάρος τήν μονοχνία τους μ'τούς ἄλλους ἀνθρώπους κι γι'αὐτήν κοινωνία. (Καί ἡ νύχτα εἶναι ἄστρα, καί αὐτό μικρός μ' ἔκαμε ἐνδιαφέρον αὐτό καί μ' πείραξε, κι'νέστερο καταχάβαμε καμιά!)

Πόσα θέλω νά σου χάλω γι'αὐτά σου διάβασα στό ἡμερολόγιό σου. Ἤμουν διόρθωμος. Πῶς νά περιγράψω τήν τρέλα μου; Μ'ἔρχεται νά παίξω νά γελάω. Μ'ἀνορέξει νά περιγράψω, καί τήν ἄγαλμα πάρα πολύ μαύρα νά καταλάβω νά πρέπει καί γράφω. Αἰσθάνομαι πάρα πολύ χρήμορα καί ζωντανά καί τρέχουν τρέχουν οἱ σκέψεις μου, οἱ εἰκόνες, τά συναισθήματα. Κάποιος ἄλλος ἔτρωγε νά μ' γράψῃ πῶς εἶμαι αὐτός τής μέρης.

Μια μέρα μ' εἶπε πῶς τήν ἀρέσει νά φοντάσῃ τούς μικροστέρους τους (π.χ. τόν ἀδελφό τους, καί ἔτσι ἔτσι).

Τό βάλλαμο τήν εἶπα πῶς μέν μεγάλος μέρος, μ'ρώτησε τί μέρος εἶπε.

— "Εἶπαμε "τιμή", εἶπαμε "ὑπέρ πίστεως κι πατρίδος". Ἐμένα ἀχτύπα δύο τής πατρίδος, κι'κάτι ὑποψιάζομαι τής μέρης. Μέρος κάτι μιμήτερο παρ'ὅτι πιστεύω κι' παρ'ὅτι κάνω."

Καί ἄλλα, καί ἄλλα, καί ἄλλα τήν εἶπα καί μ' εἶπε. Τί νά γράφω; Ὅταν προβάλλω πῶς δά εἶμαι ἄξιος τήν ἀξίας μ' ἔρχεται νά τρελλαθῶ. Ὅταν συμμερίζομαι πῶς πρέπει δά τήν ἀποκτήσω ἡσυχάζει ἡ ψυχή μου ὅλη.

Μ' εἶπε χθές — "Εἶχα διάθεση νά κάμω ἕνα πρᾶγμα ἄξιο ἔγραβα τό γράμμα σας." Πῶς μ' φοβίζει αὐτό κι πῶς μπορεῖ νά τό κάμῃ.

Μ' εἶπε χθές. — "Δεν εἶναι σωστά αὐτά πού κάνω."

Τώρα είπα χθες: — «Είναι σκληρή σαν διαμάντι, και κόβει.»
Τώρα έβγαινε πολύ πιάνο. Κάνει de profil. Έχει δυνατόπαιχτο πρόσωπο, και μεσό. Κάνει χωρή. Το ηλιοφωτό της μ' έφερνε παρηγόρια το πρόσωπό της, μη το πρόσωπό της μ' έφερνε το ηλιοφωτό της. Είν' δυνατή, δυνατή και σκληρή. Κάνει σχεδόν πάρα πολύ σκληρή χθές, και de profil όταν τη κύτταξα σαν έπαιξε πιάνο και de face όταν πάρμε στη βεράντα έξω και κάθαστον φαμφάτερα, απέναντι μου και μ' κύτταξε έτσα σα' ράτια και κάνει σάν ερώτημο το πρόσωπό της. Τι ήθελε; Κα' μ' νικάει; Πάρα κοντά της μια' κα' φαγακάει γύρο η σκληρότης της.
Η νύφη της ήταν και κάθε σπί σάμα όταν αυτή έπαιξε. Μια σκληρή ίσωμα γι' ζήλεια κα' διορθώνει κάτι τι στο pédale σαν παίνει. Τότε εμά έπιασα το αριστερό χέρι της αγκαλιάς μου και το χέρι μου κα' το χέρι μου δυνατά και τη τέτα «Σας ευχαριστώ». Μ' έσφιξε το χέρι μου μ' το βάλαμε γύρα δεξιά μου σιγά σιγά μέσο δικό της. Τι πόδο αισθάνθηκα! Και τι χαρά!
Για το ηλιοφωτό της τη είπα: «C'est le roman le plus passionnant que j'ai jamais lu». Μ' έδωσε παρηγόρια αίδιον. Δεν είχα διαβάσει στ' ίδια τέρα ρομαντόρμα σαν τα' πρόσωπα κα' αυτή βαθιά μ' μεγάλη, και κα' σταμάτησε κα' κα' βγάλω το βραδύ τη ημέρας σαν διάβασα το ρομαντόρμα τους. Είναι ψυχοφόρο δυνατή στο κόσμο σας. Το βιβλίο σας μ' άρεσε μαζί τη μόνο ελληνικά μ' η ελληνικά τη δίδαμε. Εσύ η μαθήτρια έχεις ωριμότητα τα, ωριμότητα, αγάπη, βέβαιο σκοπό στη ζωή σας, έχεις τη δίδα σας και από τη βρήκες και ωρίμασε τα πράγματα, σχετικά μ' τη δίδα σας. Τι αυτό είναι πολύ δυνατό από μας τους άνδρες, σαν δεν βρούμε τι δίδαμε και μας τραβά αν είναι η απ' εκεί, πότε τελειώνει και πότε σκάει το πράγμα.»

— Τη μ' άρεσε, αγαπημένη μου, η γνώση της υπάρχει μια ψυχή σαν τη δική σου. Τη μ' άρεσε σαν σε πόρα, σε αγάπησα, σε γράφω. — Και πόσο ευχαριστώ τον εαυτό μου που κατώρθωσα κα' σας κάμω κα' σας δημιουργήσω κα' φυσικά τη ψυχή σας. Τι περνάει σε άλλος σαν σας μιλάει; Τι περνάει σαν είστε τέτοιοι σαν τους αποκρίνεστε από τη ψυχή σας; Ο,τι, γίνε μου αγαπημένη, σαν τρελλαίνομαι μα' σένα.
Είχα αβάσταχτη, σκληρή τρελλή μ' άρεσε χαρά χθές το απόγευμα κατα' τους δύο, χαρά γιατί υπάρχει η ψυχή σας σόι εδώ και τη ίδια. Μόνο τη ίδια, σπάνια σάι τρελλός και θέλω κα' τρέξω, κα' μιλάω όλο τον κόσμο και άγνωστος μεθυσμένος και κατακτητής τη γης. Δεν είμαι τι έκανα, είμαι όλη τι ιστορικά τραύματα αισθάνομαι, μα' σκοπό εδώ υπαράθρωπα, κανείς μέρος ανθρώπινη δεν μπορεί κα' κα' σκεφτεί.
Μιλήσαμε χθες για τη Μακεδονία μ' μ' είπε: — «Όταν μιλούσε γι' αυτά κα' τραύματα σας, μ' δίνει τόσο δάρρος.» Μ' είπε και κα' τρόπαξα σκέτο σαν δα' πάω, κα' μη κάθω τώρα.
Μ' ρώτησε από πότε τη δική σας. Τη είπα, από τότε σαν ήμουν στο δημοτικό τους, κοντά τους τον Μάρτιο, περίπου τότε σαν έγραφα σκέτο τον πόδο μου για πρώτη φορά (28 Μαρτίου). Και πρώτη είπε: — «Κ' εμένα μέσα πότε τον κατάλαβα;» — «Πότε.» — «Μια βραδιά σαν μιλήσαμε από τη δίδιγή μου και όταν μ' αποχαιρετήσατε μ' φιλήσατε τον χέρι.»
Τη είπα σε στο βιβλίο σας φαίνεται σε κάθε σελίδα πως η ίδια μαγόνει μέσα σας. Βρήκαν δυο ίδιες, προσωποποιήσεις και μαγόνει τραγικά μέσα στη ψυχή σας. Και αυτή τον πάει. Τη είπα πως η ιστορία έτσι, αποπαράγγελνα.

τὴν ρώτησα ἂν δύνατο νὰ τὴν ἴδω γράμμα. Εἶπε: «Τί παιδί σου εἶδες!».

Μυστικὰ μὲ τὰ μάτια μου μ' ἔσπρωξε· τὴν εἶπα· «Ἤταν τὰ δύο ἀδέλφια σου σὰν εἶχα δίκιο ἐγώ;» — «Ναί.» — «Βέβαια δὲν εἶχαν δικαίωμα νὰ τὸ κρατήσουν». Λυπήθηκε κι εἶπε — «Γιατί τὸ ἤθελαν αὐτό;» — «Γιὰ νὰ παίξω».

Μ' ἔδωσε ἕνα τριαντάφυλλο ἀπὸ κεῖνα ποὺ φόρεσε. Τὸ κόβω μαζί μου κι ἔβαλα στὸ νερό. Σήμερα μόλις τὸ ἔκοψα ἔμεινε ὅλο κόκκινο κι μύρισε τὴν μικράδα μου νερό κι πρόδικα μὲ τὸ διαμαντένιο φορεσιὰ της, ποὺ ἀπόμεινε μύρισε καὶ ἐνώδιαβε τὸ νερό.

Μ' ἔκαμε καλοκαίρια εὐτύχεια χθές. Ἔμεινε σιμπάθεια καὶ ἀδυνατότερη στὴν ἀποχαί της καὶ πίστεψα περισσότερο πὼς μ' ἀγαποῦσε πολύ.

Τὴν εἶπα κατὰ μόνα μου, σὰν ἔφυγε, ἔγραψε τὸ γράμμα μου τὸ πρωί· στὸ τέλος τὸ καὶ ἐνιώθω ἀποκριθήκαμε «Τρίλλια κόκκινα!»

Θέλω ν' ἀντιγράψω τὸ βιβλίο της. Μὲ εἶπε· «Θὰ σὲ τὸ δώσω κάποιο». — «Ἄφσε τὸ ἀντιγράψω».

Τὴν εἶπα κατὰ τώρα δὲν κάνει τόπος ἄλλο παρὰ νὰ τὴν ἀγαπήσουμε σὲν στὴν ἀρχὴ βαστάει τὸν ἑαυτό μου καὶ δὲν τὸν ἄφησα νὰ τὴν ἀγαπήσουμε μόνο αὐτήν. Τὴν εἶπα κατὰ πρωίνο τόνο χρώματα ἢ ἄρες ὅταν τὴν ἀγαπήσουμε. Καὶ αὐτὸς· «Ναί».

Ἐκεῖ ἀρχὴ ἀρχὴ ὅταν τὴν ἐξαρίστησα μὲ τὸ ἀγαπημένο μου τὴν εἶπα· «Vous êtes délicieuse». Ἤρθε τρελλός μὲ κείνον. Δὲν ἔφερε τὶ νὰ τὴν πρωτοπῶ. Καὶ τὴν εἶπα πολλὰ πράγματα ποὺ δὲν τὰ θυμᾶμαι. Μὲ εἶδε κατὰ ὅταν εἶχαν μικρὴ ἔγραψε ρωδιοφόρεμα καὶ τὰ διάβασε στὸν ἀδελφό της ποὺ ἔκλαιε πολὺ δάκρυα, γιατὶ ὅλα τὰ κρύφτα τὸν πο-

θανοφόρεμα κόβαν ἢ σκοτώνανε. Τὴν εἶπα πὼς τὸν ἔκαμε νὰ κλαίει ἀπὸ συμπόνια, τὴν εὐχαριστήσαν τὰ κάνει τὸν ἀδελφό της νὰ κλαίει, γιαὐτὸ ἔγραψε τὰ ρωδιοφόρεμα ἐκεῖνα.

Ὅταν διάβαζα τὸ βιβλίο της πάλι μέγο δάκρυα. Ἀπὸ χαρά; Ἀπὸ πόνο;

—

Ἀναγνωρίζω ὅτι καὶ τώρα ὅπως καὶ τότε (δηλαδὴ τότε ποὺ ἀγάπησα καὶ τίναι τόσο δυστυχισμένη) τὴν κάνω πάρα πολλὴν ἐξωτικὴ, τὴ μόρια, τὴ μαγεία καὶ τὴ κρίσεις τοῦ κόσμου. Κ' ἐκεῖνο εἶναι ἀπότομα μοιαστικά, ὅμως κάνει μοιαστικὰ καὶ κάθε μέρος θέλω δυνάμεις τὴν πειράξει πολὺ καὶ προσπαθεῖ γιαὐτὸ νὰ προσέχῃ μὲ νὰ μὴ βρίσκεται στὴ δυνάμεις θέλω νὰ σταματήσω ἀπὸ κακοφωνίες καὶ ἀδιαφορίες τοῦ κόσμου.

Ἰανουάριος 21. Τί ἔχω νὰ τὴν στείλω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας·

a.) Life and letters of Lord Byron.
β.) Μιὰ μιαφόρεμα τοῦ Ἐπικτήτου
γ.) Λίγο δυμάρι.
δ.) Ἐπιφώνια αὐγουστάτα ποὺ τὴν ἀρέσουν.
ε.) Μιὰ φωτογραφία τοῦ Παύλου Μεγᾶ.

—

Χθὲς βράδυ μ' ἔστειλε μπροστὰ σοῦ ἄλλους — «Ἐκεῖ ποὺ εἶδες δυμοτικιστὴ πὼς κλίνει τὸ ὄνομά σας Ἰωάν;» — «Κατὰ τὴν τρίτη κλίση τῶν καθαρευουσίας». — «Ἔτσι καὶ μέλλεται Ἰωνᾶς». — «Ἐν τῇ κοινῇ τοῦ κόσμου» .... ὑπάρχουν καὶ μερικὲς ἀνιχνάσεις σ' αὐτὸν τὸν κόσμο».

Τὴν εἶπα· — «Γιατί τὸ πρόσωπό σας σήμερα εἶναι πολὺ μαγακὸ ἀπὸ προχθές; Προχθὲς ἦταν πολὺ συμπόνο;» — «Δὲν θυμᾶμαι».

τήν εἶπα. — « Πῶς μέ τό χρῶμα τῶν μαλλιῶν σας ; »

— « Δέν μέρα. Δέν ἀφῆσαν τίποτε » — « Γιατί ; εἶν' brouzé ἢ mordoré »

Μυστήριο μά' ὄνομα. Τήν ἔμαθα πῶς ἦν ἔμορφο τό ὄνομα τῆς ἀδελφῆς της, τῆς [redacted] καί ἔκεῖνη εἶπε. — « Ναί. Ἐπρόκειτο νά' τήν βαπτίσουν ἢ Ἀθηνά ἢ Λουκία. Ἀρρώστησαν ὅλες νά' τήν βαπτίσουν. Ἤτ ἐν μπαμπᾶ πόλεμο μιά θεία μου [redacted] καί τήν ἀπόφασαν τότε ἔτσι.... Θά' ἤθελα νά' μ' ἔλεγαν Ἀθηνά » — « Ναί ἔπρεπε αὐτό νά' μέ γράφῃς Ἀθηνά ἢ νά' φορᾶς μιά περικεφαλαία ἢ νά' βαστᾶς ἀστράπτον καί δόρυ. » Γέλασε. — « Δέν βρέθηκε τόν ἑαυτό μου μ' περικεφαλαία. » — « Φτάνει πολύ τόν βρέθηκε ἐμένα ». Πάλι γέλασε μ' τό ἔμορφο τό μέλι της. Εἶν τόσο ἔμορφο τό πρόσωπο της ὅταν γελᾷ καί ὅταν τό μέλι της εἶν' εὐχαριστημένο. Μόλις σκοτώθηκαν ἀπό τό τραπέζι (κάθονταν κοντά μου), ἤρχαν ὁ ἀδελφός της, ὁ ἀμπελουργός, κοντά μας. Τήν εἶπα. — « Δέν τόν ἀμπαίνει τόν ἀδελφό σας παρά μόνον ἐπειδή εἶν μικρόμορφος καί σᾶς κάνει καί αἰσθάνεσθε ἀνετά μαζί του. Ἔτσι ἀμπαίνει καί τά σκυλιά, ἐπειδή μπορεῖν νά τά προσαρμόσῃς » Γέλασε μ' τό εὐχαριστημένο μέλι της καί ἀγκάλιασε τόν ἀδελφό της καί τόν φίλησε καί τοῦ εἶπε τί ἤθελε.

Ἔπαιξε τό παιδί ἕνα μέρος τοῦ Manfred τοῦ Schumann. Τήν ἀρέσει πολύ ὁ Σ. ὅπως καί σ' μένα. Τήν ρώτησα ἂν διάβασε τόν Manfred. Εἶπε πῶς δέν διάβασε τίποτε τοῦ Βύρωνος. — « Θά' σᾶς τόν στείλω ἐγώ ».

— « Θά' μ' στείλῃς ὅλη τήν βιβλιοθήκη σου »

— « Ἂν μπορέσω θά' σᾶς ἔδινα πολύ μεγαλύτερα πράγματα.... Λαλκαμπέρα πράγματα τοῦ Βύρωνος εἶν' τά μεγάλα' του. Δέν εἶν' σάν ἀγγλικά μεγάλα. Εἶν' φοβερά κοινός ... ἀπό τό πολύ που ἀπόδειξαν »

— « Ἦταν καί αὐτός un dégénéré » — « Γιατί καί αὐτός ἐπιρρεπής στό πίνει ἢ ἤταν ; » — « Nat. Un dégénéré supérieur ».

— « Τότε καί σᾶς εἶδε τίποτα ». — « Ἐγώ ἤμουν ἀπόλυτα dégénérée ».

— « Ὄχι, δέν τό πιστεύω ».

Τήν εἶπα πῶς μοιάζει τήν ἀδελφή μου τήν Νάτα — « Θυμόμουν πολύ ἀπό μικρός δαύμαζα πάντα τήν ἀδελφή μου ἐγώ τήν εἶχα μά' ἀπόψη ἀπό τίς ἄλλες μπαΐκες, ὅπως ἐγώ σᾶς » — « Ἐγώ ; » — « Ναί, καί σᾶς εἶδε ἀπόψη. Λοιπόν μ' ἔκαμε ἐντύπωση πολλή ἕνα πράγμα πού δέν μπορούσα νά' τό ἐξηγήσω, τόσο ἀντιφατικό εἶν' οἱ μπαΐκες ἐγώ καί αἰόψεις ἀκόμη. Οἱ ἄνδρες μπαΐκες δέν ἐκτιμοῦν καθόλου τόν τρόπο πού κρίνουν οἱ ἄλλοι ἄνδρωποι ὅλες δέν θέλουν νά' ἐκτεθοῦν σάν κρίση τοῦ κόσμου. Εἶν' πιό δημόσιες πιό χωρίς μόνα σταύς κοινωνικούς νόμους, ἀπό τούς ἄνδρες. Μ' πάλι πού οἱ ἀδελφή μου δέν ἦταν σάν αὐτή ἐπειδή ἀπό ἀκμάζουσα ἀπ' αὐτό τήν αἰτία préoccupation. Καί μή νομίσῃς πῶς τό βιβλίο σας ὅλο θά σπρίμαι ἐγώ καί ἀπό ἄλλο τίποτε παρά μόνο σ' αὐτήν τήν préoccupation, πῶς νά' πραγματοποιῆς τήν θέση σας μή σᾶς ποιν τίποτε δυσάρεστο. Αὐτή εἶν καί ἡ ἀρχή τῆς τιμῆς. »

— « Καί τώρα τί μέ μ' αὐτό ; » — « Ὄχι ἔμαθα καί ἄλλους. Τό βρίσκω πολύ μορφό καί πολύ σωστό νά' εἶν' ἔτσι οἱ μπαΐκες, ἀλλά ἄλλο σκέφτομαι. » — « Θά' σᾶς τόν αὐτό τόν ἔμαθα μ' αὐτό τό μέτρο τόν χίλιες τόν ἔμαθα πῶς μιά δέκα μπαΐκες τόν εἶν' τίποτες (δέν εἶν' ἀκόμη καί δυστυχεῖς ἢ ἄλλο. Καλλίτερα νά' δυνάμωσαι ἢ δέκα. »

Καί ὕστερα μ' εἶπε κάτι σκέψεις τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (ποιός τόν αἰσιοδοξεῖ μόνο) μιά τήν κυβαρχία. Ὅταν πάρῃ κανείς, θέλοντας τίς μή, μιά θέση πρέπει νά' τήν πραγματοποιῆς, καί νά' σκοτεινιάζῃ καλλίτερα παρά' νά' τήν ἀφήσῃ. Αὐτό εἶν' τιμή. Καί μ' εἶπε πῶς τήν ἄρεσε αὐτή ἡ σκέψη.

Τήν εἶπα πῶς καταλαβαίνω πῶς δέν [redacted] τήν ἐδάκε ὁ Μάρκος Αὐρήλιος

αγόν είν σωικός. Το πνεύμα τον σωικισμόν δεν ξεφεύγει τήν φυή. Ο Μάρκος Αυρήλιος δεν είνε αρκετά φυσιολογός.

Είχα πάει ενωρίτερα και τήν ώρα μόλις σάν βραδύνα μ' μεγάλους μά ένα γράμμα που μ' έστειλε σήμερα τήν είδα · « Άχου δεν θέλεις νά ξυπνήσεις πού δεν θά σπουδάσεις, τουλάχιστον ξυπνάει πού δεν θά σπουδάσεις <u>εάν εμένα</u> θέλεις πού αγάπησες σας. » — « Δεν μπορώ νά ξυπνάω · η φυή είν τόσο μεγάλη από αποφάσεις πράγματα, δεν μπορώ νά προβλέψω τί μπορεί νά βγεί πάλι. Σαν είδα πού σε δε θά μή δώσει désillusions ».

— « Τό θέλω, αλλά σύ τό θέλεις; Δεν μ' αρέσει νά λέγω μεγάλα λόγια, αλλά δοκιμάστε με » — « Ναί αυτό πρέπει νά τό κάμω. »

— « Πάντα ήθελε όμως νά φανταστείς ότι παίζω μέ τήν αγάπη σας; »

— « Δεν μπορώ ». — « Δεν παίζω, μάν τό λέει αυτό. »

Τήν κύτταξα χθές, τήν κύτταξα όλη τήν ώρα και μ' άρεσε υπερβολικά τό profil της, είν δυνατό και κομψίο, όπως πρέπει, μέ μεμονωμένη βίβαση. Τήν είδα και ένα πράγμα που δεν έπρεπε νά τήν κύτταξα. Μίλησαν στό τραπέζι μά τήν ηλικία πού πρέπει νά έχει ο άνδρας η γυναίκα στό ανδρόγυνο. Όλοι έλεγαν πού πρέπει νά είν μικρότερη η γυναίκα, άλλος έλεγε δέκα, άλλος δέκα πέντε, άλλοι πέντε χρόνια. Εγώ είπα πού θά παντρευόν γυναίκα μεγαλύτερή μου. Ξαφνικά απόκριθηκε — « Θά γεράσεις πιό γρήγορα » — « Θά πάρω άλλη τότε ». Γέλασε. Κ' εγώ τήν είδα μυστικά — « Δεν σάς είπα πού ο μόνος μέ είν όπ θά μπορούσαν νά πάω και θά πάρω μιά παντρεμένη. Τόν είπα πού δεν θέλω νά μπαμπεύω η κάποιος απόκριθηκε πού έτσι είν τον θεόν η δίκαιος... Η γυναίκα μου θά είν πάνω χρόνια μεγαλύτερή μου ».

Γιατί τά είπα αυτά; Περίεργα πράγματα που θά τήν κάμω νά σκεφθεί πράγματα δυνάτα που θά τήν πονέσουν.

Τήν είπα πού τό βιβλίο μας έχει πάντοτε μέρος που μοιάζουν τήν παρατηρήσεις τον Stendhal, τόσο δυνατές είν, και ο Nietzsche γράφει μα τόν Stendhal πού είν ο μεγαλύτερος Γάλλος ψυχολόγος.

Ιούνιον 22. Χθές μόλις σέ Tram-way μέ ρώτησε — « Είσαι ευχαριστημένος πού μ' αγαπάει; » — « Δεν μπορώ τήν ευτυχία μου, εν σύ τήν μπορείς πάρα πολύ. ».

Μέ ρώτησε. — « Γιατί ρωτάνε χθές ~~[illegible]~~ αν τό έχω από πολύ καιρό εκείνο τό βραχιόλι που φορούσα; » — « Δεν μπορώ » (Δεν φορούσε βραχιόλι)

— « Θέλεις νά σάς τό δώσω; » — « Όχι. » — « Θά σάς δώσω κάτι άλλο. Τό θέλεις; » — « Τί είν; » — « Ένα μικρό δακτυλίδι » — « Πάει θά μέ τό δώσει; Και χωρίς αυτό θά σάς δυμούμαι » — « Δεν τό θέλεις; » — « Τό θέλω ».

Μέ είπε. « Υπόσχεσε ότι θά μέ δώσει μιά πάντα τήν φυή σας; »

— « Ναί, αλλά γιατί δεν θέλεις και περισσότερο »

— « Δεν μπορεί νά βαστάξη τό περισσότερο, faute d'aliments ».

— « Δεν σημαίνει τίποτε η τροφή. Δεν βρίσκεσε πόσο σταθερός είμαι. Δεν είσαι ποτέ γυναίκα. » — « Τό γράφω, τώρα » — « Πάντα θά τό γράφω. Η χαρά δεν μπορεί παρά νά είν ευγενικής αίσθημα. Λοιπόν εγώ αισθάνομαι <u>χαρά</u> που βρίσκω σύ υπάρχεις στόν κόσμο. Μ' αρέσει η ιδέα πού <u>υπάρχει</u> μια γυναίκα σάν και σάς. Προχθές που όλη μέρα και όλη νύκτα σχεδόν διάβαζα τό βιβλίο σας, όταν ήλθε τό βράδυ ήμουν τρελός από τήν χαρά μου γιατί <u>θά έβλεπα</u> στό τέλος τήν γυναίκα εκείνη που ~~[illegible]~~ διάβαζα τήν ιστορία της. ».

Τήν ρώτησα αν θά μέ γράφη τακτική, και είπε « Ναί » και χάρηκα φοβερά. Μέ είπε νά πάω αύριο στίς αδελφές της, η τό πρωί νά τήν στείλω τό ημερόλογο τον τήν υπόσχεθηκα. — Όταν μπήκαμε μέ τό Tram, σταυνά

ήταν πολύς κόσμος μέσα μι' εἶπε πως παγίστηκα εἶν' τά' βγ' ἔξω μπροστά σέν βίβαιο πως ἀγάπησα σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους δὲν εἶν' καί μερικοί που τούς μισῶ χωρίς νά' τούς μισῶ αὐτοί. Βρέκα σπίτι ἔρημο. Ὅταν φθάσαμε κατέβηκα πρῶτος κι' εἶπε πρίμνα. Ἔκεῖνη κατέβηκε τελευταία. Πάμε κοντά της κι' εἶπε φώνιαξα ἀπ' δίμη ἀγάπη. Κ' ἔτρεξα καί εἶπε ἔξεφα ἔτσι ἀγάπη. Ὅταν ἤρχουμαν πίσω, εἶπε ἔβγαλα μαυροφορεμένη που προχωρούσε πρός τρία, πόνχα. Τούς ἔδωσα σ' ἀγάπη, εἶπε χαμογέλασα καί ἔφυγα.

Μόνα στό tram εἶπε ἔδωσα ἕνα μαντί, δυμαδή τ' ἄφησα κοντά μας, μα' τα μέ δῶ ὁ κόσμος, καί πάει τό πάρε. Ὕστερα δὲν τό ξαναεῖδα. Ἤξερα τό πάρε ἐπειδή φοβόμουν πῶς εἶπε ἔδωσαν τό πάρε ἀπό μένα.

Ὅταν περάσαμε ἦταν βροχή καί μουντό. Ἐτό μέτωπό μας πόμα, μέρο ψυχόμερα ἀπό τό μάτι ἔβαμε μια' σταγιά δάκρυ.

Εἶπε εἶπα, μα' τά' εἶπε πάει πῶς μπορεῖ νά' βασταέῃ εἶπε ἀγάπη ἕνός ἀνδρός, ὅτι

— « Τίποτε δέν μέ πειράζει, μέσα σας, ἐκεῖ πολλούς ἐρώτησα πάν μέ πειράξουν μερικοί τους μετοχέρεις. »

Μέ' εἶπε πῶς δά' εἶπε σηκάδω, ἀφῶ περάσω κ' ἀγάπη μου, μαζί μ' ἔδωσε καί διάβασα τό ἡμερολόγιό μας καί εἶδα τόν χαρακτήρα μας πάν δὲν ἔχει τίποτε ὡραῖο. Εἶπε εἶπα πῶς μ' ἐπιδοκιάζει ὁ χαρακτήρας μας κι' πῶς μόνο μαζί ἀγάπησα σέ τέτοιο περιβάλλον. Καί εἶπε δύμισα πάει πάν γράψει στό ἡμερολόγιό μας · « Les grands malheurs nous brisent ou nous élèvent. Les petites misères journalières nous avilissent ».

Εἶπε εἶπα πάει κ' petites misères ἔκαν σάν εἶπε crampes d'estomac καί ὅτι ἀπόμεινε πῶς βασταέῃ ἀκόμη αὐτή τόσο φυσή, περικυκλωμένη ἀπό δυό εἴδων crampes. Ἔγιναν καί εἶπε · « Oui, malheureusement je les ai au propre comme au figuré ». — « Ἔχεις δυνατή ψυχή. »

— Rien ne suffit à une âme délicate et exigeante, pas même l'amour.

— C'est l'Ennui qui constitue le fond inaltérable de mon existence.

Ἰουλίου 23 Δέν κοιμόμουν, δέν ἔτρωγα, τόσον πικρό, τώρα ἤξερε κ' ἀγνίδρωνε, καί κατακόκκινα. Κ' ἀγάπη μου εἶν' πουρκαλίνα καί ὅμα εἶν' πουρκαλίνα μέσα μου.

Προχθές ἀφῶ μπήκαμε, εἶπε ὥρα πάν εἶπε ἔβαλα σ' ἀγάπη, εἶπε εἶπα « Πεθαίνω μπόρεσα καί ἄλλη φορά μέ κάποιες τέτοιες αἰσθήσεις ». Δέν μπορῶ τώρα νά' εἶπε ἐπιδοκίσω πρίν; Βέβαια μπορῶ. Ὅταν μ' ἔμαθε νά' βρεθῶ στό πατρικό, σέ 6 κι' $\frac{1}{4}$ μπορῶ νά' εἶπε γράψω « δέν ἔρχομαι », ἀφῶ ἤμερα πῶς δά' εἶπε πειράξῃ νά' κάνῃ πράγματα πάν εἶν' ἀνίδεα σέ χαρακτήρα μας. Ἀλλά' κάποια μ' ἀρέσει ν' ἀξίζω νά' πράγματα νά' ἔρχονται ὅτι θέλω, καί μ' ἀρέσει νάξίζω τούς ἄλλους νά' ἔχω εἶπε εὐθύνη μια' τούς πράξεις μας, χωρίς ν' ἀπαιτήσομαι ἐγώ. Γιά' μέσα κ' μέσα τῶν ἀνθρώπων δέν ἔχει τόσα σημασία καί δέν μ' μέλει ἄν καίω κ' δέν καίω κάτι τι πάν τό καταμπρίκιν εἶπε. Γιά' κάποιον ὅμως μέρο πῶς εἶν' τό ἐλάχιστον, εἶπε πειράξει πολύ νά' εἶπε καταμπρίκιν, καί γι' αὐτό εἶπε εἶπα ἐπιτέλο τό « ἄλλη φορά μέ κάποιες αἰσθήσεις ». Ἦταν καλό γι' αὐτόν, δέν χάρηκε τούς ὥρες πάν πέρασε κοντά μου, ἐπειδή ἦταν preoccupé καί φοβόμουν μέ εἶπε ἀπακαλύψῃ. Δέν διψοῦσε ἐπείνη κακό ἐπιτέλο πάν ἔκανε, μαζί κ' ἀγάπη δέν εἶν' καλό πρόγραμμα, ἀλλά' ἔτσι πῶς οἱ ἄλλοι τό διψοῦν καλό ὅταν εἶν' καλός πατριωτάκος, καί αὐτή κ' ἔδεια εἶπε βασάνιζε ὅλη εἶπε ὥρα. Τό κατά' βαβα ἀρέσει, καί πρίν πάμε καί ὅταν περάσαμε.

τώρα ἔγινα ἕνα γράμμα τους καὶ λέει « Rejette l'opinion, tu seras sauvé. Qui donc t'empêche de la rejeter? » Χδές διάβασα αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ ἡλίου μου τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου μιὰ ὁλόκληρη φορά, κατὰ τὴ 9 τὸ βράδυ. « Qui donc t'empêche de la rejeter? » Δὲν βρίσκω; βρίσκω πολύ· ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ κάμω πράγματα ποὺ κατακρίνουν ἄλλοι, ἔτσι καὶ ἀφ' τοὺς ἄλλους ἀκόμη τοὺς δικοὺς τοὺς δικοὺς καὶ τοὺς ἀγαπῶ. Χδὲς ἐπόνεσα μὲ βαρεία καρδιὰ καὶ ταραγμένη συνείδηση· ἔκαμα ἀ-χαμα νὰ σοῦ δῶ καὶ τόσο τὸ ἀναπαύοντον ποὺ δὲν ἐπαίρνει τρόπο οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ ἡσυχάσω ποὺ ἔπαψα ἕνα βόλο ἀπάνω τὸν χαρακτήρα μου, οὔτε μπόρεσα νὰ εὕρω αὐτὸ ποὺ μ' ἀγαπᾶς τόσο καὶ ποὺ βρίσκω ἄξιος ὅταν σοῦ κοιτάζω στὰ μάτια, ὁλίγη ἀπάντηση τὸν πόνον τῆς ψυχῆς μου μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι μπορεῖ μας δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη παρηγορία. Δὲν τὸ μετανοῶ, γιατὶ δὲν εἶναι στὸν χαρακτήρα μου νὰ μετανοῶ ποτὲ τίποτε ποὺ ἔκαμα μὲ σύνεσι, οὔτε μπορῶ νὰ κάμω πράγμα χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῶ πολύ, πρίν· ἔπρεπε νὰ τὸ δο-κιμάσω μιὰ νὰ βρῶ πῶς δὲν μπορῶ νὰ τὸ βελτιώνω, καὶ γιὰ νὰ δῶ τώρα πίκρα ἀξίνι στὴν ψυχή ἕνα διάβημα ποὺ κατακρίνει ἡ συνείδησι. Ὅμως νύκτα ἤχουσαν στὰ αὐτιά μου αἰωνόφωνα τὰ τελευταῖα σου λόγια « πειράσου, καὶ ἄλλη φορὰ μὴ κάμεις στὰ τέτοιες ἀνοησίες. » Αὐτὴν τὴν στιγμὴ βεβαίως ἡ ἀγάπη σου δὲν ὁλιγόστευσε, ἀλλὰ φαίνεται μὲ τὴν ἀγάπη αἰσκαστόλαμπαν μιὰ ἄχαρη αἴσθησι, κάτι ἀλλοιώτικο, ποὺ σοῦ ἔκανε νὰ προσπαθήσετε νὰ μὴ ἔχασε βίον αὐτὸ τὴν τελευταία ὥρα. » — Βεβαία δὲν μειώθηκε ἡ ἀγάπη μου ἀλλὰ μοιάζει ποὺ τὴν βοήθησε νὰ κάμη πάλι ἕνα ἄλμα πιὸ ψηλὰ τὴν ἀγάπη, μὲ ἄμετρον δυστυχίαν μὲ τὸν ἑαυτό μου καὶ μὲ τὸν κόσμο ποὺ εἶναι τέτοιος, καὶ χαρά, καὶ δόξα, τὴν πιὸ ἀγνὴ χαρὰ μας.

24 Ἰουλίου Ὅλα μὲ φαίνονται ἀστεῖα ἀφοῦ δὲν πρέπει νὰ δείχνω τὴν ἀγάπη μου.

Καὶ ὅμως σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, περισσότερο ἀπὸ ποτέ!

—

« Δὲν βρίσκω ἄλλη ἀγάπη, αὐτὴν σοῦ δίνω, ἀλλὰ δὲ σοῦ φοβίζω πάρεστιν ... ἀλλὰ μὴ πάρτε ποτὲ μ' αὐτήν, εἶναι ἐπικίνδυνο! » Αὐτὸ μ' ἔγραψε τὴν τρίτη, μὲ χδὲς μ' ἔγραψε· « Δὲν θέλω νὰ ὑποφέρεις οὔτε νὰ εἶσαι δυστυχὴς μὲ τὸν ἑαυτό σου ... ἐκεῖνος πολὺ ἀν σοῦ ἐπέρασε. »

Καὶ ἀκόμη φοβᾶται μήπως « ἔπαψα », καὶ δὲν βρίσκει νὰ τὴν πιστεύω. Ὅμως δὲν εἶμαι πιστὴς Don Juan, ποτὲ αὐτὸς ὁ ρόλος δὲν μ' ἄρεσε. Ὅμως ἐμένα τὴν διάβασα καὶ τὴν ἀγάπησα πρῶτος καὶ ὄχι ἐκείνη. Ὅμως ὅταν θεωρῶ κάποιο, διαβάζω ἐκείνον ποὺ ἔχει κάποια ἀναμορφιὰ μὲ ὁμοιότητα μ' αὐτόν, ἄμποτε βέβαια ὁ ἔρως δὲν μπορεῖ νὰ βασάνη, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἕνα ἐπιπόλαιο « feu de paille », καθὼς λέει ἐκείνη, γιατὶ ὅμως « feu de paille » δὲν εἶναι τὸ πυρετὸ γιατὶ ἀρκεῖται τὴν μόνη μὲ τὴν κοιτάζει τὸ βάθος. Τὸν ἔρωτα τὸν ἐπιθύμησα στὴν ἀρχὴ νὰ ἔλθη καὶ ὅμως ἔρχεται ὅπου τὴν ἔβρισκα. Εἶναι γυναῖκα ποὺ θὰ τὴν ἀγαπήσω τὴν πρώτη φορὰ ποὺ τὴν εἶδα, ἂν τύχαινε εὐκαιρία νὰ τὴν πλησιάσω νὰ τὴν γνωρίσω καὶ νὰ μὲ μείνη. Μιὰ φορὰ μου τὴν ἐδείχνεν ὅταν ἦμουν μικρὸς μικρὸς καὶ ἦταν κορίτσι πόλεμο. — Δὲν μὲ τράβηξε δυνατὰ ἐκείνη μὲ τόσες γυναικεῖες ἀρετές, ὅπως πολλὲς γυναῖκες προσπαθοῦν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ θέλη μὲ τράβηξε καὶ τὴν ἀγάπησα χωρὶς νὰ θέλω ἐγώ. Δὲν θέλω νὰ ἀ-γαπῶ γιατὶ ἔχω ἄλλες ἔννοιες νὰ κυνηγήσω, καὶ ὅμως τὴν ἀγάπησα. — Μόλο μὲ γυναῖκες ποὺ δὲν τὴς σέβομαι, μπορεῖ νὰ παίξω γιατὶ βρίσκω πὼς τὸ παίγνιό μου δὲν τὴς εἶναι ἐπικίνδυνο, ἐνῶ αὐτὴν τὴν ἔχω ἀχώριστη μαρμελία καὶ σέβας ἐπιθυμῶ νὰ δεῖ μεταξὺ στὶς γυναῖκες, καὶ δὲν τὸ πιστεύω ἡ ἴδια. Μὰ ἀφοῦ δὲν τὸ πιστεύω γιατί, μιὰ φορὰ, δείχνεται πρὸς τὸν κόσμο, λέει « Δὲν εἶμαι μιὰ σοῦ τέτοια κορίτσια »; Ἴσως ἄραγε δὲν σημαίνει πὼς ἔχει κάποιο ἀνώτερο ἰδεῶδες; Ἴσως δὲν

βέβαια τώρα εἶναι ὅλως διόλου ἄλλος, ἀλλὰ δὲν βέβαια ἄραγε τώρα εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἀγῶνας μου; Δὲν δὰ τὴν ἀρνοῦμαι ὁ παλαιός μου μαζί μου τὴν ἀγωνία περιβόλι καὶ διέχει τοὺς περιέργους καὶ τοὺς κοσμικούς, ἀλλὰ τὸ ὅτι μὲ δέχθηκαν μέσα καὶ μ' ἀγάπησαν δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν πεῖδω ἄραγε τώρα εἶμαι ἄξιος τῆς ἀγάπης τους; Ἡ δυράκια πάλι, τὰ παλιά, καὶ κείνοι ποὺ τὴν μέρα καὶ φοβάται μὴ κάμω κ' ἐγὼ τέτοιος καὶ μέρα, ὅπως καὶ ἐκείνοι τὸν ἀγάπησα καὶ τὸν κόμπο ἄρο μὲ μέσα, καὶ ὅμως μὲ μέρασι, ἔτσι καὶ αὐτὸς μπορεῖ νὰ κάμῃ. Τί νὰ πῶ; Ὅμως μιὰ πίστη τώρα δὲν μπορῶ νὰ τὴν χαλάσω τὴν ἀγάπη τους;

Δὲν βλέπεις, δὲν βλέπεις πόσο κουρασμένος εἶμαι, μὲ τί κόπο μιὰ ὄμορφα νὰ προσωπικὰ αἰσθήματά μου, παραδίνομαι στὸν κόσμο καὶ δὲν μπορῶ ἀγάπη αὐτὸν ἀπὸ αὐτὸν ἀπὸ κακίας ἄνθρωπο, προσωπικά, ἀλλὰ δικούς τὴν ἐπιμέλειά μου ὅμως, τὴν μετά μου, πρὸς μεγαλύτερα συμφέροντα μαζί τὴν σωστὰ πολὺ σωστὰ καὶ ἀλουστὰ τὰ δικάματα; Δὲν τὸ βλέπεις αὐτό, νὰ φίλε μου ἀγαπημένε; Καὶ ἂν σ' ἀγάπησα τώρα, δὲν ἔπρεπε νὰ τὴ ἀγάπη μου ἔχει περισσότερη ἀξία ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου ἂν σὲ εἶχα ἀγαπήσει ὅμως ἀκόμη μόνος νὰ κρῶ τὸν ἑαυτό μου καὶ δοκίμασα πολλὰ πράγματα, μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ πολλοὺς ἰδέες, μὰ τὰ δῶ τὰ ἐφίλησαν, τί εἶμαι καὶ τὸν ἀγαπῶ. Δὲν βλέπεις, φίλε μου, τὸ μέρος τώρα; Δὲν βλέπεις τὸ μέρος ποὺ ἀγαπῶ, καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη κρίσεις μου περιέχεται σ' ἐκεῖνο τὸ πεταλάδιο τὸν 1903-1904 τὸν σ' ἔδωσα καὶ τὸ διάβασες;

Δὲν εἶναι δοκιμή, δὲν εἶναι παιγνίδι, ἀγαπημένε μου, ἀλλὰ ἂν ἔκανε τὸν πρωτόν, διὰ μιᾶς μὲ σταμάτησε ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς ὑπάρξεώς σου, τί φταίω ἐγώ; Δὲν μὲ γράψεις δημοσιακά, ἀλλὰ ἄδεια, καὶ μ' αὐτὸ ἦρθε βίβλος μιὰ τὴν ἀγάπη μου. Καὶ ἀφοῦ καὶ τὸ ἔκανα μ' ἀγάπησες, δὲν μοιάζεις τὸ μιὰ ἄνθρωπο σὰν καὶ μένα σημερό, εἶσε ἄλλος ἔτσι δυστυχὸς μαζί σου; Ξέρω, φίλε μου, ἔτσι πολὺ σου μ' ἀγάπησε καὶ μ' ἀγαπᾷ ἀκόμη πολύ, καὶ κόπιαξε νὰ μὲ γραψῇ στὴν ἀγάπη

του, μὰ δὲν ἦταν μιὰ νὰ μὲ βασάνῃ, δὲν εἶχε ἀρκετὴ ψυχὴ μιὰ νὰ μὲ βασάνῃ καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἀγαπήσω, ἀλλὰ καὶ τὸ μισῶ ποὺ ἐπιμένει καὶ δὲν ἄθελα νὰ μὴν ἐπιμένῃ καὶ τὸ ἀγαπάει πολὺ μαζί τὴν κόσμο καὶ καμόχωρίστο. Μὲ γράφει μὲ ἀπορία καὶ κόπιαξε νὰ ἐκκλήσω καὶ ἴσως ἔκαμα ἄχαμα τὸν τοῦ εἶπα „Ναί" ὅταν μὲ παρακάλεσε νὰ τοῦ γράψω. Αὐτὴ ἦταν ἀδυναμία μου, καὶ ἡ ἀδυναμία μου αὐτὴ δυνάμωσε τὴν ἐμπιστοσύνη του μὲ καὶ δὲ μὲ ἐκάνε τὸ λόγο. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις ὅλως. Μὲ ἤξερε μιὰ σιγμὴ νὰ τὸ πάρω αὐτὸ τὸ κορίτσι μαζί δὲν ἔχω χρέος καὶ je m'exalte de cette idée. Ἐνοχὴ συγχωρήθηκα τοὺς συγγενεῖς μου καὶ τὴν ἐπιφοίτησι ποὺ ἔδωσα στὸν ἑαυτό μου μὰ τὴν ἐρμιά μου καὶ μὰ τὸν ἐγωισμό, καὶ ἡ αἰώνια ἐκείνη exaltation ἔπρεπε νὰ μὴ τὴν ἐρμιά μου. Τώρα τὸ ἴδιο δὰ ἦταν νὰ μὴ τὴν ἐρμιά, ἀλλὰ καὶ δὲν γράφω καὶ ἀχιά, ἀλλὰ μὲ χαίρεται πάλι τόσο φυσικὸ νὰ δίνω τὴν φυσία μου σ' ὅλοι τὴν μιὰ καὶ μπορῶ νὰ τὸν χρησιμεύω, ποὺ ἀξίζουμε πάλι. Ὅλα τὰ ἔχω ἀπόλυτα μὲ τὴν Ἀγγλοκαρδία ἡ ἀλαζονεία τὴν τόσο ἐμπιστεύεται καὶ ἡ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄνθρωπο αὐτή, καὶ ἴσα καὶ ἀκμαιόδοξα.

Γιὰ σοῦ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. Μὲ γραβάρεις χωρὶς νὰ δῶσε καὶ σοῦ ἀγάπησα καὶ δίνω νὰ σοῦ ἀγάπω καὶ ποτὲ ποτὲ δὲν δὰ ἔπαψα μαζί σας. Θέλω νὰ σοῦ ἀγάπω, κατανοῶ τὸ αὐτό, ἀγαπημένε μου, θέλω νὰ σοῦ ἀγάπω, καὶ τὴ ἀγάπη σας θέλω νὰ τὴν πάρω, νὰ τὴν ἔχω κοντά μου πάλι, μαζί μὲ δικαιώσω. Εἶναι ἀρρωστικὴ, ἀρρωστικὴ ἡ ψυχή μου μὲ τὴν δική σας καὶ ἐξαρτήθηκαν καὶ αἰσθάνομαι τῆς ἀνωμαλίας ἔπαψα στὴν δική μου ἡ ψυχή σας καὶ ὅταν τὸ αἰσθάνομαι αὐτό, ἔχω ἕνα bien être τὸν πρώτη φορὰ τὸ αἰσθάνθηκα ἀφότου σοῦ ἀγάπησα καὶ μὲ ἀγαπήσαν. Καὶ φαρμάκι ἀμπόνης τὴν μὲ τὴν ἐξηγήσεις καὶ τὰ ὄνειρά μας. Εἶναι σὰν ἀδυναμία μου καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀδυναμία μου γιατὶ μπορῶ νὰ σοῦ ἀγάπω δυνατότερα καὶ διαφορετικά, μὲ ἔρωτα. — Ἔλα σὰν νὰ μπορούσα νὰ ἐρωτεύω μιὰν ἀδυναμία μου.

— ἐκείνη μόνα τὰς ἀφορᾶ μου. Αὐτὰ τοῦ ἥρω παρουσιάζει εἰς ἀφορισμὸ καὶ καθαρὰ καὶ διάφανα καὶ μ' ἀγάπον.

—

Χάδι τοῦ ἥρω ἔκφραση εἶναι ἡ κορφὴ ὁποιεῖ - δικαιοσύνη χρειάζει καὶ ἀγωνίζομαι κατὰ τὸν ἀλλον ἢ ἀγαπημένη μου γιὰ ὁ ἀνώτατος τὸν ἀγῶνα καὶ γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ θὰ τὴν μπόρεσα ἔτσι, καὶ χαρακώνοντας ὅμως τὸν ὁποῖον μπόρεσε καὶ τὸν ὀδήγησα.

—

« Restent les tempéraments purement sentimentaux, les amoureux par excellence : ceux-ci méprisent la réalité pratique avec ses intérêts particuliers et individuels et sont d'un autre côté incapables de se vouer à une activité quelconque dépassant les besoins de la vie pratique, s'ils ne se sentent portés sur les ailes de l'amour, appuyés, protégés, inspirés par lui. L'amour est la grande occupation de leur vie, non pas l'amour à la Don Juan, qui tient un registre de toutes les femmes séduites et possédées, mais l'Amour Unique, celui qui doit une fois pour toutes décider de leur destinée. C'est qu'en cherchant cet amour ils se cherchent eux-mêmes, car ils ne se connaissent pas encore, et tant qu'ils ne se connaîtront pas, ils ne trouveront pas ce qu'ils cherchent, car la femme ou l'homme vers laquelle ou vers lequel un individu de cette catégorie se sentira attiré par l'amour ne sera que la projection extérieure de ses propres sentiments, besoins et aspirations, car l'être aimé sera l'incarnation réelle et concrète de sa manière de considérer l'Univers ; de comprendre ses rapports avec lui. C'est ici

que nous avons l'explication du grand mystère du choix individuel en amour. Quand ce choix se fait d'une façon consciente, réfléchie, il se produit de deux choses l'une : ou ce choix n'est guidé que par des considérations étrangères à l'individu, ou bien cela suppose que l'individu est fixé d'avance sur la nature, les qualités et les propriétés de ce qu'il cherche. Dans un cas comme dans l'autre il n'y a pas de raisons pour que le choix soit nécessairement exclusif, ni l'attachement nécessairement absolu, car quelles qualités que nous attribuions à tel être choisi dans ces conditions, richesse, beauté physique ou morale, intelligence etc. nous pouvons toujours admettre l'existence d'autres êtres possédant les mêmes qualités à un degré supérieur et répondant par conséquent mieux à notre but. La fidélité apparaît dans ces conditions comme un effet de volonté, quand elle ne résulte pas de l'obéissance passive aux conventions sociales. Or ce qui distingue l'amour proprement dit, c'est précisément le caractère exclusif du choix, la nature absolue de l'adoration et de l'admiration qu'inspire l'être aimé. C'est que l'amoureux voit dans l'être aimé l'extériorisation, la synthèse de tout ce qui constitue ses désirs les plus profonds, ses aspirations les plus fondamentales, ses besoins les plus essentiels, et qu'en aimant un autre être, c'est lui-même qu'il apprend à connaître et qu'il devient conscient de sa propre nature et de son propre tempérament. Et c'est ainsi que le problème du choix individuel en amour se confond avec celui de l'individualité même, le choix étant aussi inconscient et déterminé par les mêmes

causes profondes et ignorées que la constitution de l'individualité. Pour les individus doués de ce tempérament, l'amour constitue une question vraiment vitale, ils y aspirent comme le marin, après avoir été pendant des mois ballottés par les vagues, à la merci du moindre caprice des vents, aspire à sentir enfin sous ses pieds la terre ferme, où il redescendra maître de lui-même et de ses mouvements. Et l'amoureux est également convaincu qu'il ne descendra lui-même que le jour où il aura trouvé cet amour qui lui révélera sa propre personnalité. Et lorsqu'il croit avoir enfin atteint le but de sa vie, alors que celle ou celui qui doit le tirer du chaos de ses désirs et aspirations obscurs et vagues qui l'obsèdent se dérobe à cette tâche, refuse pour une raison ou pour une autre d'assumer la mission qu'on lui propose, ne partage pas les sentiments qu'il inspire, c'est l'écroulement complet de toute une vie, c'est le désespoir qui, selon les circonstances et selon les caractères, aboutira à la résignation passive et à l'apathie ou dictera les résolutions extrêmes, jusqu'à la mort volontaire.

Or, la mort, c'est encore un moyen de se confondre avec l'infini, et c'est pourquoi nous voyons l'idée de la mort hanter l'esprit de tant d'amoureux, même heureux.

« Fi de l'amour qui n'aurait plus le condiment de la mort », fait dire Renan à un de ses personnages.

(Revue de Psychologie. — de Ribot).

25 Janvier. Hier elle m'a dit : « je suis fière que vous m'aimiez,

et je lui ai répondu après quelques instants : « Et moi je suis fier d'être votre idéal. »

Κ' ἔμεις, καθισμένη στὸν καναπὲ τὸν « ἀνάμεσά μας », στὴν πόρτα, τὴν τὰ μικρά περιστέρια σταὶ πόδια μας μὲ μᾶς πέρασαν κάποιος· μ' κύτταξε μὲ ἕνα βλέμμα τόσο δυνατό καὶ ὅμως τόσο ἄγγιγα ἀπὸ ἀρετία, ἕνα βλέμμα τὸν ἔβγαλε τὰ ἰδανικά μας ὅλα· μ' ἔμεις μὲ μονὰ κόκκινα μὲ passionnée ἐπίσης.

— Τώρα δὲν θέλω νὰ τὸ κάμω. Τώρα εἶμαι τόσο εὐχαριστημένη. Τώρα σταὶ δὲν σᾶς ἀγαπῶ ὅπως πρίν, σ' μιὰ φορὰ morbide. Τώρα σᾶς ἀγαπῶ ἀμφοτέρους. Αὐθυκα. Εἶμαι ὑψηλά πάνω ἀπὸ σᾶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Comme vous êtes beau! Τώρα δὲν φοβοῦμαι σταὶ νὰ τὸ πῶ ποιὸς σ' ἀγαπῶ, οὔτε θὰ μ' ἔμεις νὰ τὸ δείχνω στὸν κόσμο· δὲν μὲ μέλει τί μέν· οὔτε τὸ συμφέρον. Μπορεῖτε νὰ πᾶμε νὰ τὸ πῶ στὸν ἄνδρα μου ὅτι σ' ἀγαπῶ. ✡

— Καλύτερα νὰ μὴ τὸ κάμετε θὰ σ' ἔτυχεν.

— Δὲν θὰ τοῦ τὸ πῶ, ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι, δὲν μέλει. Ἐπιμένω ὅμως τὰ γράμματά μου καὶ τὸ παραμικρό χαρτάκι σου μ' ἔστειλες. Καὶ ἂν κάποιος κοιτᾷ σταὶ χέρια τοῦ ἀνδρός μου δὲν μὲ μέλει, δὲν φοβοῦμαι σταὶ τίποτε. Θὰ τοῦ πῶ « Ναί, τὸν ἀγαπῶ, τὸν ἀγαπῶ φοβερά! »...

— Ἐ' ἀγαπῶ...

— Κ' ἐγώ;... καὶ μὲ κύτταξε μὲ κάτι μάτια σου δὲν θὰ τὰ ξεχάσω. Καὶ τὸν κύτταξα κ' ἐγώ, τὸν κύτταξα, τὸν κύτταξα κι' ἤθελα νὰ τὸν φάω μὲ τὰ μάτια μου. Καὶ μ' ἔδωσε τὸ χέρι μας κι' ἐ χάιδεψα κι' τὸ φίλησα.

— Vous êtes exquis...

— Et vous, vous croyez ne pas être belle?

— Moi, je ne suis rien

— Et pourtant vous êtes belle. Comment voulez-vous qu'il on soit

autrement puisque vous dites que je suis beau et puisque c'est vous qui le sentez. Si je suis beau moi, pour le sentir vous devez être belle aussi. Si je suis votre idéal, c'est votre idéal qui est beau. c'est un idéal que vous faites, que vous créez. C'est vous qui êtes belle."
Ξαφάνισα μια στιγμή και πάλι δεν είπα τίποτε πιότερα εγώ.
— "Έχω τόση ευτυχία σε σας. Δεν βρίσκω λόγια, λόγια είχα όταν σας διάβαζα. Είχα κάτι πράγματα εκεί μέσα που τα είχα μέσα μου τόσον καιρό κι μόνος τα είδα χάρικα και κόμβια στη δική τα έγγια. Ήταν εκείνο που μου στο μαϊντάρι — τάις μοιρκή. Ακόμη πρωχνός το έγγια στάις άντρα μου. - - -
Comme vous êtes beau! Πρέπει να φύω τώρα που σας μυρίσω. Μη θυμώνετε;"
— "Ναι σας λέω" — "Εδώκαν τόσο ύψος' που τίποτε κατά δεν μοιάζει, δεν τολμούσα να φανώ στόν κόσμο σας σ'αγαπώ, Ίκα".
Ήμουν σκόπιμος αυτό μια χαρά βαθεία και μεγάλη και τόσο ήσυχος όσο σάν να διαμόνταν ο κόσμος μέσα μου κι εγώ να έρχα στάις δίπλα μου.
Και δεν κόβα τίποτε να πω· μόνο είπα — "Comme je suis content, comme je suis content,... σας ήθελα να αλλάξω λίγο εκεί..."
— "Θέλω να είμαι διαφορετική; Όχι βέβαια στό aucun plan μη τάις διάφορες Mabel κι Ξαφνικά . και τα μοιάζει."
— "Μα γιατί σας πάει καλά σας μάς τό λέει αυτό. Γιατί δεν πιστεύετε;"
— "Γιατί πρέπει να πράξω."
— "Όχι, δεν πρέπει. Γιατί λέτε σας πρέπει; Τόσο πρέπει να σάς πράξω εσάς."
— "Γιατί λέτε έτσι;"
— "Σάς ανταποδίδω τα ίδια."
— "Δεν πιστεύετε σας σ'αγαπώ;"
— "... Ναι... τό πιστεύω... δεν δα μ' λέγατε ό,τι αυτά , σας,

θα δεν μ' αγαπούσαν."
— "Δεν σάς λέω;"
— "Ναί, σάς πιστεύω."
Μ' έδωσε τό χέρι του και τό έσφιξα και τό κράτησα στό δικό μου μέσα. Και τάις κύτταξα, και τάις κύτταξα και μ' κύτταξε κι τά βλέφαρά του έκλειναν, έκλειναν, σήκωναν.
— "Ξέχασα τώρα εκείνο που μ' γράφατε για φορά σας υπάρχουν κόσμοι ανώτεροι που ίσως πάει για μάς.
Τάις είπα σας τά τετράδιά σας έχει για ίδιαίτερη μυρωδιά που μ' άρεσε και σας τά έχω κρεμασμένα σ' μια βαλίζα μου μέσα και μύριστο όλη.
Μη κάτι σας τά πρακτικά dans son bizuge. Θα 'ήθελα να 'ρθω κι εγώ εκεί.
Είπε: "Ίκα... σε μ' άρεσε τό όνομά σου, Ίκα."
— "Εγώ τό πάρα." — "Ναί, τό βρω. Δεν μοιάζει Ίκαίτης, Γιαίτης, Γιαίκος, άλλα Ίκα..."
— "Μη μιλάμε τό όνομά μου μ' αυτό τό πάρα. Ξέρετε, μ' άρεσε οι Ίκα. εκείνοι, οι αρχαίοι. Ήταν πιό μεγάλοι, πιό γενναίοι άνδρες από τούς Δωριείς, τούς Σπαρτιάτες, ήταν πολύ δυνατοί, αλλά και μαλακώτεροι και γλυκύτεροι, πιό καμωμένοι για τόν πολιτισμό, που είχε προχωρήσει και όχι αποκρυστικός..
— Ναί δεν είναι αποκρυστικός.
Μη μιλάτε τώρα στόν εικό, αυτό χάθε, και μ' άρεσε χωρά. Φαίνεται σάν αθλητή μου μεγαλύτερη, και σάν μικρά γέρια, κι σάν Ήμουνδα που προσπαθούσε τό κεφάλι του στόν τάις μαρτύρα. Και αρχίσα τόν εικό χωρίς να ρωτάω, χωρίς να κι γίνεις, έτσι απλά-απλά. Και αυτό μ' άρεσε ακόμη περισσότερο μαζί καταλάβε κατά δεν μπορεί να μή μ' άρεσε και

μία ὁ τυφλός, ὁ ἐξαρτικάζαρος τυφλός, καὶ πῆγε ὅλη καὶ δὲ πῆ, ὅλη καὶ δὲ κάμη δὲν μπορεῖ νὰ χαλάσῃ τὴν ἀκόλια τοῦ ποὺ τὴν ἔχει μέσα μου. Μὲ εἶπε τοῦ δὲ ἤθελε νὰ ἔλθῃ μαζί μου νὰ ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ δέχθη ὅμως. Τὴν εἶπα. — « Φοβᾶσε μὴ χαλάσῃ τὸ ἰδανικό σας; »

— « Ναί. Μ' ἄρεσε νὰ ἀκούσω ἀπὸ μακρυά. »

Λυπήθηκα λίγο. Μ' ἐφαίνεται πὼς ἔτσι εἶναι, ἀλλὰ καὶ πάλι ὅλη, ἢ νὰ εἶναι δὲν θὰ τὴν χαλάσω τὰ ἰδανικά της, καὶ ἀγωνιήθηκα ἔτσι πολὺ καὶ ἡ ἀδελφή μου μ' ἄφησε μονοῦ φοβερά καὶ ἄν καὶ μὲ μαζί της δὲν τὴν χάλασα καθόλου ἰδανικό. Θὰ τῆς τὸ γράψω αὐτό, ἂν καὶ τί χρησιμεύει;

Μιὰ σιγμή, χωρὶς νὰ τὸ περιμένω, μ' ρώτησε. — « Ποιός; »

— « Ποιος, ποιος πολύ, ἀλλὰ εἶμαι τόσο εὐχαριστημένος ποὺ σ' γνώρισα. »

Μ' εἶπε ὅλο τρελὸ χωρὶς νὰ ὑποχέθῃ πὼς δὲν θὰ ἔκανε χωρὶς τόλμο σ' κανένα. Τοῦ εἶπα πὼς δὲν μπορῶ νὰ ὑποχέθω.

Ὅταν τὴν ἔλεγα πὼς ἤτανε δὲν ἄρεσε νὰ μείνῃ χωρὶς παίδος πὼς ἡ τὸ νὰ κοιτάξῃ καλὰ ἕνα βάλλαρο ἀπαιτεῖ παίδος, ἦταν φοβερὰ εὐχαριστημένη.

—

Ἦταν ἐρωτικὸ ἐκεῖνο τὸ χθεσινό πρωί. Τὴν κατέβασα ὡς τὸ ἀράβι τοῦ καὶ τῆς μοίσερα τὸ bucard τοῦ ποὺ εἶχε βάλει μέσα τὸ περαδάκι ἐκεῖνο. Εἶχα ἐμεῖς χωρὶς κατέλλο ἡ μὲ τὸ εἶπε· ἀποκρίθηκα· — « Δὲν εἶμαι κομμάτι μιὰ νὰ μείνω. ». Κατεβαίνοντας τὴν εἶπα πὼς θέλω νὰ φιλήσω τὸ χέρι τοῦ καὶ μὲ εἶπε « Ἀποκοίμη! »

Καὶ τὸ βράδυ χθὲς μόλις ἀπὸ τὴν βεράντα τοῦ σπιτιοῦ τῆς ἀδελφῆς τοῦ, μπῆκε μέσα στὸ σπίτι ὁ μόνος « τρίτος » ποὺ ἦταν κοντά μας, ὁ ἀγαπημένος μου μ' ἔδωσε τὸ χέρι τοῦ καὶ τῆς τὸ ἔφερα τόσο δυνατὰ ποὺ τὴν πόνεσε τὸ δακτυλίδι τοῦ. Εἶπε — « Μὲ πόνεσε. »

Κοιτάζοντας τὸ χέρι τοῦ ἡ τὸ δακτυλίδι ποὺ τὸ μάρεψε ἔκαιγε στὸ δάκτυλο μου καὶ κράξη ὁ πόνος, εἶπα· — « Τὸ καϋμένο » κοὶ μείνη εἶπε μ' ἀγάπη « Χρυσό μου. » καὶ μ' ἔδωσε πάλι τὸ χέρι τοῦ ἡ τῶν τὸ φίλησα δυνατὰ ἡ μ' ἕνα μαυρὸ μαυρὸ φιλί, ὡς ποὺ φοβήθηκε μήν ἔχῃ χαλάσῃ, ἡ μοῦ τὸ γράψῃ. Χρυσή σιγμή, μικρὴ πίκρα καὶ γλυκὰ. Χρυσή σιγμή φαρμακωμένη καὶ γλυκειά, σιγμή, σιγμή, σιγμή . . . . σταγιὰ δροσιὰς ποὺ πέφτει καὶ πάει... Δίψασα, ἔκαιγα καὶ ὅλη τὴν δάγκασα νὰ μ' ἔδωσαν ἡ τὴ γίμισε ὅλη καὶ ὅλας τὰς ποταμούς, τὴν δίψα μου δὲν δὲ μπορέσω νὰ τὴν σβύσω, ὡ πικρὴ φαρμακωμένη ἡ γλυκύτατη σταγιὰ ποὺ δρόσισε μόλις τὴν μικρότατη ἄκρη τῶν χείλεων μου, ἐκεῖ ἔφερ' ἤθελα νὰ σταθῶ στὴν δάγκασα νὰ κοιμηθῶ ἀπὸ τὴν δίψα μου τὴν ἀνεβάζωντη.

—

Τὴν ρώτησα τί τὴν εἶχε πῆ ἡ μάγισσα ποὺ τόσο τὴν ἔκαμε αἰώνιο, μαγεμένο.

— Μ' εἶπε τοῦ πέρα πέρα τὴν ἀπόφασή μου νὰ μὴ βγῶ πιὰ τὴν νύχτα. Καὶ ἤμουν ἄυχη. Καὶ εἶπε αἰώνια, πρὸ ἑτῶν χρόνων ἔπαυσα νὰ βγῶ τὴν νύχτα. ποὺ σ' γνώρισα σέα. »

— « Πῶς δὲν θὰ πάψῃς νὰ τὴν βγῆς. » ✕

Ἀπὸ τὸ πρωί φαίνεται διάβασε τὸ περαδάκι τοῦτο ἡ τὸ βράδυ μὲ ἐκεῖνο εἶπε:

— « Δὲν πέταξα προχθὲς τὸ μουσαντὶ σου. Τὸ ἔβαλα μέσα στὸ σακκουλάκι μου. »

Ὅλα ἦταν ἐκεῖ· « ὁ τρίτος » ἀκόμη, καὶ ἔβγαλε ἀπὸ πέσω τὴν ἀγκάλη, ἔβγαλε τὸ μαντήλι τοῦ καὶ χύθηκε μιὰ μυρωδιὰ σάν τὴν βιολέτα τοῦ. Ἔβγαλε ἀμέσως πέσω, ἡ ὅλη τὴν μύρισα. Καὶ γιὰ νὰ ἐφύγῃ ὁ τρίτος, ἐκεῖ ποὺ ἀγωνιάσαμε μιὰ τὴν μάγισσα, ποὺ ἦταν μέσα στὴν σάλα, καὶ ἔβγαλε ἡ ἀγαπημένη μου πὼς τὴν εἶχε πῆ (ἐκεῖνο ποὺ γράφω παραπάνω), τοῦ εἶπε ἡ ἀγαπημένη μου — « Πηγαίνετε νὰ σοῦ πῆ ἡ σοῦ τὴν τύχη σας. »

ἐπὶ ἀρχὴ δὲν τὸ καταλάβει. Ὅταν ὅμως μ' αἰσθανθῶ τοῦ τὸ καταλάβει τί σημαίνει μία τέτοια μακρὰ τόσο μακρὰ ἀ'τόσον τὸ χρόνο, ὅπως μέρα παραπάνω. Θὰ δεῖδαν, εἶπα μέσα μου, ἐκεῖνο τὸν μέρος, τοῦ ἀνθρώπου τὴ ἀγάπη μου τοῦ μόνο τὴ μέρα, τὴ βέρρα, μιὰ μέρα, τὴ ἀνθρώπο....

— 27 Ἰουλίου 1905.

Συνέχεια τοῦ ἄρθρου „Sur le sentiment amoureux" τοῦ « Revue de Psychologie: « C'est que l'amour qui dure, qui se continue au milieu de la réalité perd son caractère primitif et doit s'adapter à toutes les contingences de la vie, se mesurer sur elle, se prêter à toutes les compromissions, c'est-à dire cesser d'être le symbole de l'Absolu, de l'Infini, qui, aux yeux des amoureux constitue sa vraie et seule raison d'être. L'être aimé n'est plus l'idole devant laquelle on voudrait se prosterner à chaque instant, pour laquelle on serait prêt à sacrifier la vie: c'est une femme ou un homme comme les autres avec les mêmes petitesses, les mêmes défauts qui, pour être excusés, pour ne pas faire trop d'ombre sur le tableau, demandent une certaine accoutumance, un effort de volonté, de raisonnement. Or nous nous trouvons en présence de natures impulsives, capables seulement d'émotions et de passions, chez lesquelles la faculté d'intuition domine toutes les autres. Le côté esthétique de leur caractère est développé au dépens du côté moral. C'est pourquoi le désenchantement se produit chez eux aussi rapidement que l'enthousiasme et est aussi absolu. Beaucoup de poètes et de romanciers font mourir leurs amoureux très jeunes, afin d'épargner à leurs sentiments

l'influence néfaste et dissolvante de la répétition. Tels les jeunes amants de Vérone, Roméo et Juliette, morts avant que leurs illusions aient eu le temps de se dissiper, avec la conviction d'avoir assuré à leur amour une durée éternelle. Mais tous les amants ne meurent pas en pleine lune de miel de leurs amours et alors ce sont des désillusions, des douleurs des souffrances résultant de la disproportion qu'on ne tarde pas à constater entre l'immensité de la satisfaction qu'on espérait et le caractère banal, quelconque de celle qu'on éprouve réellement. (Ἴσως! ἴσως τέλος πάντων ἴσως ἔρχε...)

Au lieu de sentir son âme s'élargir au point de se fusionner avec l'âme universelle, on la sent au contraire se rétrécir, sollicitée qu'elle est par un seul être qui demande pour lui tout seul le monopole de l'amour et de la sensibilité dont on est capable. On voit alors les amants se maudire, se quitter, se reprendre, se faire souffrir mutuellement, se reprocher mutuellement leurs déceptions et leurs désillusions. »

ΑΘΗΝΑΙ.

Ἰουλίου 30. Ὅταν τὸ Μ. μ' ἔμμπε τὴ ἀπόγευμα κατὰ πάρε κατὰ πόρτα σπίτι δάσκαλα τοῦ Φραγκίστου μιαὶ τὴ ἀγάπη τῆς ἤταν τόσο τέλεια, τόσο ὥριμη τοῦ δὲν μπόρεσαν σιὰ κατὰ μέλη ἔτσι οὔτε κατὰ μέλη καμμένη, τὴ εἶπα «Ναί», ἀλλὰ τὸ δικεύμαν ἀγάπη ὅμως δὲν ἤταν ὥριμη τότε, δὲν ἐπροόδευα καμμιὰ καμμιὰ μιαὶ κατὰ πόρτα. Δὲν μ' ἔμμπε καὶ πολύ, μιαὶ ποτὲ δὲν ἀγάπησα τὴ μιὰ μιὰ πόρβοβικά, ἀλλὰ ἂν δὲν μ' τὸ ἔμμπε ἔτσι, ἐμ' δὲν θὰ τὸ εἶχα ἀλλοιωθῆ. Δὲν εἶχε ἀκόμη ὡριμάσει τὸ μυαλό μου τὸ ἀγάπη

μου μαζί. Αν μ' έβγαζε τώρα η αγαπημένη μου, πάει να σκοτώσει, να πεθάνει μαζί" θα έβγαζα πάλι «Ναί.» αλλά θα το έβγαζα μ' πικρίαν και μ' δάκρυα και με πόθο να το κάμω. Είν' ώριμη η βαθιά μου, τώρα, και η αγάπη μου και η εμπιστοσύνη μου δεν μπορούν να γίνουν μεγαλύτερες για την τελειότητα της τωρινής αγάπης. Θα 'ήθελα ίσως να πετάξω η ψυχούλα η εμπιστοσύνη μου, αλλά πέφτει κάτω μπροστά στον τοίχο του Αδυνάτου. Ζητώ αλλά, αλλά μεγαλύτερη αγάπη από την τωρινή δεν περιμένω, γιατί θα μείνω ή μη θαύμαζε; Αλλά πρέπει θα πρέπει να την κοντέψω η πόθος, την υπεραίωνη αγάπη μου, να την σπίσω, να την εξαγνίσω. Θα γίνω άραγε ποτέ; — (Εγώ; Άραγε ποτέ;) (12 Ιουλίου)

Ο βράδυ της περασμένης Τρίτης έφυγα στον αδελφό της, ήταν και κείνη εκεί. Μ' είχε γράψει πως ήθελε να φύγω μονάχος γιατί θέλει μόνο μ' αυτόν. Ήταν πολύ κουρασμένος αυτός σε μια κατάσταση σαν αυτή σε μια κατάσταση σαν αυτή σε μια κατάσταση σαν αυτή

Εἶχα βάλει γιὰ μυστικὴ τὴν κουμπότρυπα τοῦ ρούχου μου. Μ' ἔνιωσε ~~πολὺ~~ ἦταν μάκελλο μὲ μία μουσική δικό της, δεμένο μὲ μαύρη κορδέλλα. Τὸ ἔβαλα στὴν τσέπη μου χωρὶς νὰ τὸ κοιτάξω, γιατί φοβόμουν μὴν ἴδῃ μέσα ἡ ὑπηρέτρια ἢ παντέρα μου. Ὕστερα ἀπὸ λίγο μὲ εἶπε νὰ τὸ κοιτάξω, καὶ τότε ἄνοιξα τὸ μάκελλο καὶ ἔβγαλα δύο μαγιὰ τὰ ἔμορφα, τὰ κομμένα, ἢ τὰ φίλησα. Τὴν εὐχαρίστησα. Μὲ εἶπε τότε νὰ ἔκοψε ἀπὸ τίλιο καὶ φοβάται μὴν τὸ ἴδοῦν τοὺς γείτονες, γιατί φαίνεται, ὅταν ἔχει καλοσύνη νὰ μαγιάσῃ τὸ μέρος ποὺ γείτονες. Τὴν ρώτησα ἂν θὰ μυρωδιάσουν τώρα. Καὶ κείνη εἶπε: « Δὲν βλέπω. » ※

Κάτω κατὰ τὴν τοῦ καθίσματος ἔβαλαν διαφόρους χάρτες καὶ χαρτιὰ ἢ τὸ σχέδιο σχολείου μου μὲ νὰ μιμήσῃ ἡ τάχα μελετά. Μὲ εἶπε: « — Ὁ ἄνδρας μου βρέθηκε τὸ θὰ ἔλθῃ τώρα. Μὲ εἶπε: « — Θὰ μὲ ἐμπιστεύεσαι στὸ τραπέζι, τοῦ τὴν εἶπα. » Μὲ εἶπε πὼς θὰ ἤθελε νὰ ἔλθῃ μαζί μου νὰ ἐρμηνεύῃ ἀγγλικὰ χωρὶς νὰ βῇ μαζί μου. Τὴν εἶπα: — « Θὰ μὲ ἐμπιστεύεσαι. Δὲν θὰ μπορούσαν νὰ ἐρμηνεύσουν. »

— « Ὅλοι οἱ ἄνδρες εἶναι ἔτσι. »

— « Γιατί δὲν θὰ ἤθελες νὰ βῇς μαζί μου; Νομίζεις πὼς θὰ μ' ἐμπιστευόσουν; »

— « Ὄχι δὲν θὰ ἤμουν τόσο ἀπορροφητική, ἀλλὰ ἡ τιμιότη ἡ καθαρεύουσα θὰ χαλοῦσε κάτι τι » — « Δηλαδὴ θὰ εἶχες désillusions. »

— « Ὄχι, δὲν θὰ εἶχα, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ τιμιότη... »

— « Τὸ ἴδιο πρᾶγμα λέμε. »

Ὕστερα μὲ εἶπε — « Θὰ μοῦ ὑποσχεθῇς κάτι; »

— « Τί; » — « Τὸ ὑπόσχεσαι; » — « Ναί, τὸ ὑπόσχομαι »

— Μόλις τελειώσῃ νὰ μ' ἀφήσῃς θὰ μοῦ τὸ πῇς » — « Καὶ σὲ τί θὰ μὲ τὸ πῇς. »

— « Ἐμένα; » — « Ναί. Γιατί μὲ γνέφει τέτοια πράγματα ἔχεις νὰ αἰσιοδοξίσῃς. »

Τὴν εἶπα — « Πὼς μ' ἀρέσει ὁ ἑλληνικός ἀριθμός σου μεταχειρίζεσαι. »

— « Ἕνας ἑλληνικός ἢ μ' ἀρέσει. Ὁ ἡμιδυνικός ἑλληνικὰ δὲν κάνει. Ἂν ἤμουν

τοῦ Ἀθήνας θὰ εἶχα ἕνα μέτριο ἀνδρόπουλο δικό μου ἢ θὰ μεταχειρίζομαν κάτι τὸ ἑλληνικό. Μ' ἀρέσει σὰν μιὰ ὑπερβολή μου μοῦ μιμεῖ τὸ ἑλληνικό, ἐνῶ ὅμως οἱ ἄλλοι ὑπερβολὲς μοιάζει τὸ ἡμιδυνικό. »

Τὴν Πρωτοχρονιὰ τὸ « Ἄστρο » μ' ἔδωσε, δηλαδὴ τὸ ἔβαλε κοντά μου τὸ κατάστρωμα καὶ τὸ δύο, ἕνα δακτυλιδάκι χρυσό, τὸ δεύτερο, καὶ τριμμένο. Μὲ εἶπε πὼς τὸ ἔχει τώρα δέκα χρόνια ἢ τοῦ τὸ ἔδωσε ἡ ἀδελφή της. Δοκίμασα νὰ τὸ φορέσω μὰ δὲν χώρεσα τὸ δάκτυλό μου. Τὸ φίλησα ἢ τὴν εὐχαρίστησα καὶ τὸ ἔβαλα στὴν τσέπη μου. Ἔτσι πάλι, τὸ πέρασα τὴν ἀμυστίδα τοῦ ἀροφορτοῦ μου ἢ τὸ κοντάρι κάθε μέρα τὴν γυναικό μὰ νὰ ἴδω μὴν τὸ ἔχασα. Τὴν Τετάρτη τὴν ἔδωσα τὴν ἀμυστίδα μου νὰ δῇ πὼς τὸ ἔβαλα, καὶ τότε, δείχνοντάς τον τὸ δακτυλίδι τὸ πλατὺ τοῦ προξενιάς μου ποὺ τὸ ἔχει τόσα χρόνια στὸ ἀροφόρι μου, τὴν ρώτησα: — « Τὸ δίνεις; Εἶσαι πλατύ, οἰκογενειακό, δὲν ἔχω ἄλλο τίποτε νὰ σὲ δώσω. Τὸ δίνεις; » — Μὲ κάποιο δισταγμὸ εἶπε — « Ναί, τὸ δίνω. » Τὴν ρώτησα ἕνα σουρὰ καὶ πόρταμε ἕνα σταυράκι ἢ ἀέστε βαρ τὸν μικρὸ βαγκὰ στὸ βαστοῦσε ἢ τοῦ τὸ ἔδωσα. Τὸ ἔβαλε στὸ χέρι της. Ἐνῶ τὴν ἔβγα: « Προσέχτε μόνο νὰ μὴν τὸ ἴδοῦν τίποτε σας, ἢ ἄλλον ». Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ὅταν κατάλαβε πὼς τὸ φόρεσε τὸ ἔβαλε μέσα στὸ poche-monnaie της ἢ τὸ ἔρριξε στὸ γραφεῖο. Τὴν εἶπα — « Καὶ κεῖ μπορεῖς νὰ τὸ ἴδοῦν » — « Ἔχεις δίκαιο ». Τὸ πῆρε ἢ τὸ ἔκρυψε κάπου σ' ἕνα συρτάρι. — Πρὶν τὴν εἶχα πεῖ — « Ἐκεῖνα τὸ δικό μου σὲ μπαίνει στὸ δάκτυλο, τὸ δικό σου ἐκεῖνα δὲν μὲ μπαίνει. ».

Ἀγαπημένη, ἀγαπημένη μου, πὼς σ' ἀγάπησα, πὼς σ' ἀγάπησα τὴν ὥρα ποὺ τὴν ὥρα ποὺ ἔμενα μονάχα σου. Εἴπαμε ἄπειρα πράγματα καὶ τίποτε. Τὴν κύτταξα πολύ, ὅμως τὴν ὥρα. Δὲν φορεῖς μὲ εἶπε: — « Μὴ μὲ κοιτάζεις ἔτσι » Καὶ τὴν ρώτησα « Γιατί; ». Ἔλεγε πὼς τὴν πειράζει.

Μή εἶπε· — « Εἶναι φοβερό σου χωρίς. » Δὲν εἶπα τίποτε. Ἐκεῖνος· « Δὲν εἶναι φοβερός; »

— « Ναί. Τί νά κάμω ὅμως; Ἂν ἔρθω, δὲν θά μπορέσουν νά μείνουν τά πράγματά μου, ἴσως καμμία ἡμέρα νά φεύγω. »

Δὲν μπορῶ πιά νά κρύβω τή ὀργή μου καί μοῦ λέει·

— « Περισσότερο δὲν μπορῶ νά σοῦ δώσω. »

Κ' ἐγώ ἀποκρίθηκα· .

— « Τί περισσότερο μπορεῖς νά δώσῃς; »

Καί ἀμίλησα, δὲν ἔδωκε ὄχι, ὄχι, ὄχι; Φίλη μου καϊμένη, σοῦ σ' ἀγάπησα τόσο, ὄχι μή τά ἔδωκες ἀλλά δὲν μποροῦμε νά ἡνώσουμε μαζί καί κτισοῦμε τά κεφάλια μας στό τοῖχο τοῦ Ἀδυνάτου. Δὲν βρίσκεις πιά τρόπο.

Τί εἶπες καί σύ αὐτή τήν παραβολή; καί σέ παρωμοίασα τότε ἐγώ μέ τίς μύρες ἐκείνες τίς μεγάλες σαν βλέπουν τόμο ζῶο ἀπό μέσα ἀπό τά σύγιά σαν παραθύρια νομίζουν πώς μποροῦν νά χωρίσουν ἕνα νά σκίσουν τό ζῶο αὐτό καί νά χαθοῦν μέσα του, νά μείνουν ἕνα μαζί σαν. Ἀλλά τά σύγιά τά διάφανα, τά εἰρωνικά, τά σκληρότατα, τά μεγαστικά, εἶναι μεταξύ, μ' κάθε ὄρμοῦν κατεπάνω τους ἡ μαῦρες μεγάλες μύρες — καί εἶναι τό ὡραιότερο κίνημα τῆς ζωῆς τους — χτυποῦν μέ ἄπειρα δόντια μ' μέ κρότο σά σύγιά καί κόβουν κάτω βασιλιάδες, μισοφόβιες. Τί πόνος ὑπεράνθρωπος, τί βάσι, τί δυστυχιά καί τί κακομοιριά! Πολύ καιρό ἔτσια μείνουν ἄρρωστες, πολύ ἄρρωστες καί εἶναι, περισσότερο ἀπό τό κορμί τους, ἀρρωστημένη ἡ ψυχή τους μ' κάθε εἰρωνική ὄρμή σαν εἶναι μέσα τους. Ἡ μύρα αὐτή, φίλη μου σαν σ' ἀγαπῶ, δὲν εἶναι ἔτοιμες, βάλτε μέ βαρέθουν καί μέ ταράζουν κάποτε ἐκεῖ, τίς ἄσκοπε, μέ τά ἀδιάντροπα φουρφουρίσματά τους, ἀλλά ἡ τάσις τους ἐκείνη ἡ τρελλή, ἡ ἀπελπίσιση, ἡ ἄκοπη ἔνωσι, πρός τό Φῶς, ἡ ἀνυπομονησία καί ἡ τρομερά ὄρμητική, μέ κάνει καί ἀναπολῶ.

Τίς παρακάλεσα νά σχίσῃ τά γράμματά μου μά νά μήν παραιτήσουν. Εἶπε

— « Δέ θά τά σχίσω, ἀλλά θά τ' ἀντιγράψω σ' ἕνα πιράντιο καί ὕστερα θά τά βάλω σέ μέρος ~~ἀσφαλισμένο~~. » — « Ἐπειδή τά/σέ μένα νά σάς τά φυλάξω μ' ὅταν θέλετε σάς τά στέλνω πίσω. » . . . Μή πόνεσε, δὲν βρῶ πιά σωστά.

Μή εἶπε· — « Ἀφοῦ φύγεις θά σέ γράψω κάθε μέρα καί θά σέ στείλω τά γράμματα ὅλα μαζί μιά φορά τίς ἑβδομάδα. »

— « Κάθε μέρα θά γράψῃς; »

— « Γιατί; Δέ θέλεις; » — « Βέβαια θέλω, μά δέ θά μπορῶ. »

— « Δέν μέλει πιά θά γράψω σχεδόν ὁλόκληρες, ἀλλά κάθε μέρα λίγο. »

— « Ναί, ἄς εἶναι καί μιά γραμμή. »

— « Ἐσύ θά μοῦ γράψῃς ὅποιαν θέλῃς καί θά σέ στείλω μόλις ὅταν σοῦ κάνω ἐγώ, κάθε δύο τρεῖς μῆνες. Θά σέ γράψω πάλι νά τά στείλῃς. Γιά τό σκοπό μπορῶ νά μοῦ γράψῃς ὕστερα ἀπό τρεῖς ἑβδομάδες. »

— « Δέν κάνει νά γράψω μετά δύο; »

— « Θά γράψῃς ὅπως θέλεις « Φίλη κυρία ». » καί « Ἐπιστολή ἐπιστρεπτέα μου. »

— « Ναί, θέλω. »

Μιλούσαμε μιά τήν πρώτη φορά μας καί τήν εἶπα πάλι πάλι ἀπό μικρός σαν τήν εἶχα δῆ στήν Κυριακή μ' σάς Ἀθήνας μ' ἔκαμε ἐντύπωσι καί μ' ἄρεσε. Δέν τό πίστευε. Τό τό ἐβεβαίωσα. Καί τίς εἶπα καί τοῦτο·

— « Ὅταν μ' ἐπήγαν ἐδῶ καί ἐγώ δέν ἤθελα νά ἔλθω, τό μόνο πρᾶγμα σαν μ' εὐχαριστοῦσε σαν ἤρχαμαν ἐδῶ, ἦταν ἡ ἰδέα πώς θά σέ βλέπω. »

— « Δέν εἶπε ἀλήθεια »

— « Ἀλήθεια εἶπε, δέν τό φανταζόμουν τώρα. Τό ἀνακάλυψα ἀπό τότε. Καί μόλις ἤλθα, ἤλθα σκοπό σας νά σάς φέρω ἐκεῖνο τό γράμμα τῆς ἀδελφῆς μου γιά τήν Λ. καί ἀμέσως σαν εἶδε μέ δεχθήκατε σπίτι σας. Καί ὕστερα πάλι ἀλέσω

όταν αρρωστήσεις. Και σ' αυτό θέατρο που πήγαινα, πήγαινα μια' σένα.»

— «Δεν τα' γράφεις αυτά όμως.»

— «Όχι δεν τα' γράφω. Βαστούσαν μια' πολύ καιρό... Στο θέατρο δύσκολα όταν δεν σ' έβλεπα στο θεωρείο σου, πολύ σ' περίμενα....»

— «Κ' εγώ θυμούμαι πολύ εκείνη τη' βραδιά' που είδαν μαζί μας στο θέατρο καταλάβα κάτι τι. Σε' είδα κάποιε που μ' κοίταξες μ' περιέργεια μαύρες τη' μόλις σ' έβλεπα, γύρισες από τ' άλλο μέρος. Και μ' φάνηκες περίεργος, κάπως brusque. Ξοῦ μείνουα μια' τη' δυό φορές και δεν απήντησες, μεγάλωσε μ' τη' Λ. Μου φάνηκες πως σου ήχα κάμει κάποια εντύπωση. Ύστερα όμως το' βάλαα τη' δεν σ' συλλογίζοντα πια'. Αργότερα όταν μείναμε εκείνη τη' βραδιά' στο πατέρα και' διηγήθηκες πράγματα για' τη' Μακεδονία, συλλογίζοντα πολύ αυτά' που έλεγες. Και ύστερα, πολύ ύστερα ένιωσα πως δεν αγαπούσα μόνο τα ιδανικά' σου, αλλά' και σένα. Καταλάβα (πρώτη φορά) πως μ' αγαπούσες, τη' ύστερα που, μυρίζοντας από τη' αδελφή μου, όταν μ' αποχαιρετούσες πέρνες το' χέρι μου και, brusquement, μου το' φίλησες. Όταν το' καταλάβα συλλογίζοντα να' σ' σταματήσω μ' τη' κουβέντα μου, να' σ' απηγήσω, αλλά' δεν είχα τη' καρδιά' να' το' κάνω.»

Κορίτσι μου αγαπημένο, δεν βρέχεις πως σ' αγαπούσα όταν μ' είπες αυτό μαζί σήμερα πως μ' αγαπούσες μόνο από τότε, χωρίς να' βρέχεις ίσως. Και μ' αυτό σ' είπα: — «Σ' εύχομαι πολύ δεν το' έκαμες. Θα' πονούσα τόσο!»

Τη' ρώτησα αν μετανοιώνει τι' πόσο είχε όταν ήτα αγόρι αγαπά μυστικά μεγάλη. Είπε πόσο ανυπόφορος. Το' ένιωσα, νομίζω. Εγώ δεν είμαι πια' αγόρι αλλά' είμαι μικρότερός της και η' αγάπη μου γι' αυτόν τον τόσο μεγάλη, και μυστική, και ίση αυτή' τόσο δυνατώτερη από μένα.

Και είπε: — «Ξυπνίσε το' βράδυ στον αδελφό μου αποδείχτηκαν τη' ήρθανταν, τη' δα' μου το' πη' τη' μ' αγάπη, και δεν μπορούσα να' το' ξεκουστίω.»

Μ' ρώτησε: — «Γιατί δεν αγάπησες τον αδελφό μου πολύ τόσο πολύ ώρατα αποφασίζεις;»

— «Γιατί σ' αγαπούσα εσένα. Είναι εκείνη τίμια, αξιοπρεπεία.»

— «Πανούργα, όπως έλεγες μια' φορά.»

— «Ναι. Αλλά' δεν δα' τον αγαπούσα εκείνον.»

— «Δεν δα' ο' ένιωσες και δα' σ' απήγησε.»

— «Δεν δα' μπορούσα να' τον αγαπήσω. Μ' αρέσει πολύ, τον δαυμάζω, αλλά' μ' αρέσεις σύ περισσότερο. Δεν συγκρίνεσαι. Είναι βαθιά και είναι έμορφη. Στην αρχή' τον αγάπησε εκείνον, δα' τον άξιζα. Εσένα δεν μπορούσα να' σ' αξίσω.»

— «Είναι όμως τόσο περίεργο που δεν τον προσέχεις.»

Μ' εσένα τη' δεν είναι έμορφη, και τη' εκείνη βρέχει και βρεν τη' είναι. Ύστερα χρό τη' δεν είναι έμορφη και εκείνη δεν βρεν τίποτε. Και είναι έμορφη. Είναι μεσόγεια η' και το σώμα της και το πρόσωπό της, και η' μύτη της είναι μεσογειακή, δυνατά κομμένη, και όμη όμη μ' αρέσει, και τα' μάτια της, η' το στόμα της και το σώμα της το έμορφο που μα' δείχνει τη' γραμμή' του σχεδόν πάντα σ' πάει τοῦ empire. Όμη μ' αρέσεις, και θέλω να' μείνω άφρονη και θέλω να' βύσω ✻ Ξέρεις τη' είναι έμορφη και μη' μ' μη' το' πιστεύω. Τη' είναι τη' μ' αρέσει τό decolleté της, τον το' είδα στο θέατρο.

Και τόσα τόσα άλλα είπαμε και τόσα θέλαμε άλλα να' πούμε, που δεν τα' θυμούμαι πια' και πρέπει πάρα πολύ γιά' να' μπορέσω να' θυμηθώ κάποια εκείνα που αποδείχτηκα εκείνο το πρωί που ήμουν ταραγμένος και ήμουν κοντά της και τη' κυδόνια και είχα τη' μύτη τη' μεγάλη μέσα μου πως δα' ξέρεια τ' αποφάσεις και ήταν άφωνο πόσο δα' τη' φανάβηκα, η' αν δα' τη' φανοβήκα πολύ. Το μικρό το μαστρί μ' το κρανάκι του το' είχε στο στόμα της και το' μασούσε το κρανάκι, και μια' σιγμή' τη' είδα η' ήθελε πια' πόδια μου, η' το' μάγμα και μ' είπε: — «Δός μου το» η' το' πόρτο η' το' μύρισε σαν

καὶ πάρ. Τίμια γυναῖκα.

Κάτι τι πίστις. Ἡ περιέργεια ἐκείνης ποτὲ δὲν δὰ φανάξῃ καὶ μ' ἔρχεται νὰ τὴν ρωτήσω, καὶ κλαίει ἡ ψυχή μου σιωπηλά, πολύ, πολύ, καὶ βαθειά μέσα μου.

Μ' ἔμμπρε κάτι τι που ὁ κόσμος δὰ τὸ θεωρεῖ κακία, δὲν δυμοῦμαι τί εἶναι. Τὴν εἶπα· « Τί κακὴ ποὺ εἶσαι ... Σ' ἀγαπῶ τόσο, ἐπειδὰ εἶσαι τόσο κακή. »

Μὲ εἶπε **μὲ χαμόγελο** — « Τί δὰ ἔμμπρε ἡ μητέρα μου ἂν μ' ἔβλεπε μαζί σου τώρα! Δὲν μ' ἀγαπᾷ ἡ μητέρα μου. Ὅταν ἤμουν μικρὴ τὴν δαύμαζα φοβερὰ καὶ μ' αὐτὸ μισοῦσα τόσο κατάκαρδα ἐκείνα, ὅταν τὴν εἶδα ἔτσι. »

Δυὸ ἢ τρεῖς φορὲς τὴν ἐπρόσεξα νὰ φύγω καὶ μὲ κράτησε· εἶπε πὼς δὲν ἐπίστεψε, ὁ ἄνδρας της δὲν δὰ λέγῃ πόσο ἔμεινα, ἢ τὴν πεθερά της δὲν τὴν συμμορφίζεται πιά, οὔτε τὴν παράξενη γέμα αὐτή (μιὰ βυθισμένη στὴν ἀμμοχαλάρα).

Μὲ εἶπε κ' ἐν ἄλλο· πὼς ὁ κόσμος τόσο βίβαιος εἶναι πὼς αὐτὴ εἶναι τίμια γυναῖκα, ποὺ καὶ πολλοὶ θέλει νὰ μείνῃ ἢ νὰ μείνῃ μὲ ἕναν ἄνδρα δὲν μπορεῖ μὲ αὐτὸν νὰ παρεξηγηθῇ.

Αὐτὲς τὶς μέρες συμμορίζομαι κάτι που μὲ εἶπε πρὶν ἀπὸ καιρό, ἢ πρόσεξε τὴν μυρτιὰ καμίσια. — « Εἶμαι περίεργη γυναῖκα, originale, ἢ δὲν μὲ βλέπεις ».

Ὄχι, κύμα, κύμα μου, δὲν εἶσαι περίεργη, δὲν εἶσαι originale, δὰ ἤσουν originale ἂν ἤμουν σάν τοὺς πολλοὺς καὶ ἂν μπορούσαν νὰ μὲ φανοῦν περίεργα καὶ ἀπλήρωτα νὰ καμωματιά σου καὶ νὰ λόγια σου ἢ ἡ ψυχή σου ἢ βαθειά, ἢ délicieusement κακή, ἢ σκληρότατη, ἢ ἀγαπητή, ἢ καμή ἢ καμή μιὰ κείνως που μὲν τὴν ὑπάρχει εὐγένεια, καλοσύνη.

Σ' ἀγαπῶ, γυναῖκα, που δὲν εἶσαι περίεργη· οὔτε originale. Σ' ἀγαπῶ, γυναῖκα γυναῖκα τίμια.

—

Ἡ θεωρία τοῦ βιβλίου τοῦ Νοvicoff εἶναι πὼς ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ νόμος τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος διαρκεῖ ὅσο διαρκεῖ ἡ ἡ ἀγάπη. Καὶ ἂν ὁ πανσεβάσμιος ἀμαστίκη ἄλλον ἔφαγα, πρέπει ν' ἀφήσῃ τὸν πρῶτο καὶ νὰ πάρῃ ἐκείνον που ἀγαπᾷ. — Τὴν ἔμμπρε πόσο παράλογες μίσεψαν οἱ θεωρίες που ἀρχίζουν ἀπὸ μιὰ ἰδέα τόσο λογική. Ἴσως εἶναι λογική ἡ ἰδέα πὼς ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ νόμος. Ἡ λογική ὅμως ἐξαπολύθηκε τῆς ἰδέας αὐτῆς μέσα συλλογισμός παράλογος. Ἀπὸ τὴν πολλὴ ἢ ἀπὸ τὴν πολὺ λογική ἀκολουθία τῶν συλλογισμῶν, ἡ θεωρία τοῦ Ν. μέσα παράλογη. Καὶ εἶπε ἔτσι· — « Καὶ ὅμως κάποιος μου ἐφαίνεται ὡραία θεωρία αὐτή » καὶ ἀμέσως ὕστερα « Ὄχι, πρέπει νὰ εἶπε τοῦ μέρι ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ». — « Εἶναι πιὸ σύμφωνο μὲ τὴν φύσι. Ἡ θεωρία τοῦ Νοvicoff εἶναι καμή ὡς ἐπαίρετος. »

Μισοῦσαμε μιὰ τὴν ἀδέλφιά μου καὶ μ' ἔμμπρε πὼς εἶναι ὡραῖο νὰ ἀπαρνήσαι ἕνας ἄνδρας μὲ κορίτσιά μαζί. Καὶ ἄλλοτε μισήσαμε μ' αὐτό. — Τὴν εἶπα πὼς εἶμαι καταχαρούμενος που ἔχω τόσες ἀδέλφιά καὶ ἀπαρνήσεις μαζί τους. Ἔπειτα μίλησα γιὰ τὴν ἔλξη που ὁ ἄνδρας τοῦ εἶναι τόσο διαφορετικός ἀπ' αὐτήν, ἢ αὐτὴ εἶναι τόσο ἴσα, τόσο μισή καὶ τόσο πιστή καὶ δυνατή στὸ καθήκον τοῦ.

Μὲ εἶπε· — « Ἐκείνη δὲν δὰ ἔκανε ὅ,τι κάνω ἐγώ τώρα »

— « Που τὸ βρῆς; Ἐγὼ βρῆκα πὼς δὰ τὸ ἔκανε ». Μὲ πόνεσε καὶ εἶπε·

— « Καλύτερα δὲν εἶναι τέλειος ».

Δὲν θέλω νὰ κοιμήθῃ ὅμως τίποτε κακὸ γιὰ τὴν ἔλξη. Σὲ πρώτη εὐκαιρία δὰ τὴν γράψω τί ἔνιωσα, ἔνιωσα τὸ ἰδιωτικό ἐκείνον δαυμασμό τοῦ μὲ τὸν Πάδρο.

Πρὶν φύγω, σηκωθήκαμε καὶ πήγαμε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς κάμαρας, πάρε τὰ δυὸ μου χέρια καὶ ἐγὼ βασίστηκα τὰ χέρια τοῦ, κῆ τὰ φιλοῦσα πότε τὸ ἕνα καὶ πότε τὸ ἄλλο καὶ ἔπειτα σήκωσα τὸ πρόσωπο ἢ τὴν κόπελα. Καὶ μὲ πόνεσε στὸ μέτωπο καὶ σ' ὅλο τὸ πρόσωπο βασίστηκα τὰ χέρια μου, καὶ δὲν βρῆκα τὶ αἰσθάνεσαι καὶ δὲν μπορῶ νὰ περιγράφω τίποτε μὲ τὴν ψυχή μου

μέρα.

ήταν μυστικά μέσ' τ' αγάλι ήταν βαρειμένος, μεθυσμένος από αγάπη.

Πόνος και πόθος, και μύτη βρεμή, και κάποια βαθεία κατάβαθη χαρά, ίδια μέσ' τη μύτη, και πόνος, πόνος...

Ω αγαπημένη μου, πώς σ' αγαπώ! — Και άμμα μέ' τίπ πρίν φύω.

Και μέ' τίπ — «Δίν είναι beau garçon.» — «Όχι. Ίσως ήταν άμμορφος. Κράνω όμως κ' εγώ, και τα χαρακτηριστικά μου se sont accentués. Άμμοι ήταν μία γύρο τόν Ερμή τον Πραξιτέλους» — «Ναί, ίδια τα μάτια κ' τα μαλλιά».

— «Τώρα όμως δίν μπορώ καλά.»

Μ' άρεσε πού τίν τόσο αμήχανη μαζί μου, τίμιος. Μέ' βρη όλη σκέψεις και μ' ήρθανε τόν εαυτό μου επειδή βρη πώς δαί τήν ένιωσαν κ' δα' μου μία μυστική τήν μυστικότητα τής ύφαίας μου ψυχής.

Ήθελα να' μέ' φέρη από κείνα μία χρήματα για τό σχολείο. Μέ' τίπ πώς δα' μέ' πήγη χρήματα πού και πού, και' κα' μείν τό πού σ' καλά. Τής τίπα: κα' μείν αύριο τώρα κα' τό φέρη, πάλι κα' μέ' τα' σκύβη. Και τής τίπα: — «Δίν θέλω κα' σκρίσαι, μια' μέα» — «Δίν σκρόσμαι τίποτε, δ' αγοράζω βιβλία δανείζομαι. Είμαι μια' υχαρίστησις.» Τί νόστιμη ήταν, φυσική μου και impulsive φύση, αθώα, τί νόστιμη, όταν ήθελε ν' αύριο κα' φέρη τα χρήματα. Και τί νόστιμα προσέφερε βοήθεια σ' κείνον πού πιστεύει. Έρμη κόρη, μ' όλη τήν δροσιάδα τής καρδιάς σου, σκρίσαι σκορδία μια' κα' υχαριστηθής δίνοντας σ' κείνον πού σ' αγαπά και πού τόν αγαπάς, δίνοντας μια' κα' πραγματώσα τα όνειρά σου.

Ήθελα κα' μέ' δώση και μια' καρφίτσα μια' τό μαγιό μου. Ήθελα κα' τήν πω: «Μάρθα, Μάρθα μεριμνάς και ταράζεσι περί πολλά, ενός δέ εστί χρεία». Καλέ, αγαπημένη μου, κοντά μου, μεγαλύτερη χαρά μπορώ κα' μέ' δώσης;

Θέλω και μια' φοτογραφία της κα' μέ' δώση, δυστυχώς δίν τίν είχε πολύ μεγάλη, και δίν θέλω κα' τήν έχω. —

Μιλούσαμε για τήν Μ. Η ομιλία ήλθε κάπως μ' έφερε πώς μόνον Ελληνίδα μπορούσα ν' αγαπήσω σωστά. Και έτσι είπε. — «Σάν γυναίκα είμαστε τής ίδιας φύσης» και είπα «κ' εγώ μπορούμε και μεγαλώνομε και αναπαριστάμε σ' χωρισμένες πόλεις, είμαστε όλες αδέλφια και έχομε τήν ίδια ψυχή, τήν ελληνική» Και βέβαια όταν αγάπησα ήταν κάποια που κατοικεί τήν ελληνική ψυχή· και τήν είπα τί ήταν η Μ. (γιατί μ' ρώτησε αν ήταν femme du monde). Και ύστερα είπα — «Αν δίν σε είχα αγαπήσει πρίν, δίν δα' ήμουν βέβαιος τώρα πώς σ' αγαπώ, δίν δα' ήθελα ποτέ είπε η αγάπη μου για σένα, τί νόημα» — «Ναί, κ' εγώ το ίδιο.» είπε εκείνη.

Ιουνίου 31. Από μαυρειά, μαυρύτερα από το νησί τόν Άγιο Γεώργιο μαθώς φυσούσε ο βορριάς, μ' έφερε από τα βουνά τής Αττικής τήν μυροδιαστή πνοή σου που ήταν γεμάτη δροσιά και είωδία από κυκλάμινα, σπαρτα και ερείκια, και πριναρία. Μήπως είχε μέσα η σου πνόη τή μυροδιά η τής πικρής ροδοδάφνης;

Όμα τα πράγματα, η βέβαια, ο ήμερος αέρας που ευωδιάζει, τα χρώματα, όμα μ' φαίνονται φυσικά και είν σάν τα βαλσαμικά στίν δίν μου ύστερα από πολύν πολύν καιρό που μ' βασανίζει ίδρωτικός σ' μιά αλησοσφαίρα αλούσα, βαρειά, αόμυκτική, υγρή και βρεμή και αμυρώδιαση και όμορφα βίν.

—

Μέ' τίπ εκείνη πώς θέλει τήν φοτογραφία μου γιατί βρεχά τα χαρακτηριστικά πολύ εύκολα και ύστερα είν τυραννία μ' αυτήν κα' μείν μπορή κα' τα βαλμυρίδη, ένα θέλει.

Τόσο βρός είν ο βρεμός αέρας, χωρίς καρφιά υγρασία, πού μόλις βγαίνω από τό νερό αρχίζω και κατουρδίζομαι. Πίνει ο αέρας ο βρός τό νερό η πίνει τό ρυμάι και μέα πάλι δροσιά θέλει κα' μου τήν φύσηξη

Δυστυχώς δὲν σὰν Ἀγγελική πάντα μένω δροσερός κι' δὲν βραδιάζομαι.

—

Τελάρτη που ἔχουμε τὴν εἶπα [redacted]. — « Ὄχι, καὶ κανένα δὲν θὰ σ' ἀγαπούσα μεγάλο. Καὶ ἀμφιβολῶ νὰ ἤσουν μαζί μου, θὰ σὲ σίβουμουν κι' θὰ σ' ἀγαπούσα ὅπως τώρα » — « Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ὅπως εἶμαι, σ' ἀρέσω περισσότερο, » — « Ναί, καὶ ὅμως καὶ ἀμφιβολῶ ἂν ἤσουν δὲν θὰ σ' ἀγαπούσα μεγάλο » εἶπε, εἶπε πιὸ σύμφωνη μὲ τὸν ἑαυτό της. Μ' ἀρέσει πολὺ τὴν πεταμένη τὸ ἀκαμάτιστο d'une femme posée. Μὲ εἶπε:

« Ἐὰν ὁ ἥλιος τὸ εἶπες πῶς σ' ἀρέσω ἔτσι ὅπως εἶμαι. »

Τὴν εἶχα γράψει μιὰ φορὰ πῶς ἂν δὲν ἔφτιαχνε διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν πολλές, θὰ χαμοῦσαν τὴν ἐλπίδα μου καὶ τὸ βέβαιο ἐγὼ δὲν θὰ κάμω τίποτε μὰ νὰ χαμένω τὰ ἐλπίδα μου. — Ἀπεκρίθηκε:

« Ναί, τὸ εἶπα, μ' ἀρέσεις καλύτερα ἔτσι. »

Εἶχα ἕνα τόσο ἑλληνικὸ ποὺ τὸ ἔλεγα αὐτό, μιὰ μὲ γαλήνευαν πῶς παραιτήθηκα ἀπὸ κάθε ἐλπίδα νὰ νοιώσω ποτὲ ὡς τὸ βάθος τὴν ἀγάπη μου κοντά μου. Μὲ γαλήνευαν πῶς τὰ λόγια αὐτὰ τὴν ἀφήσαν ἀπὸ μένα ἀπὸ τὰς ἀγκαλιά μου ※ (ἔτσι πὼς ἔνιωθα νὰ κρύψω τὸ κεφάλι μου κι' νὰ πνίξω τὸν πόνο μου, μὲ λόγους, σὲ κάποιαν μαυρύτερο καιρό.

Καὶ τώρα γράφω τὶ σημαίνει πῶς εἶμαι τὰ εἴδωλά μου κι' τὰ ἰδανικά μας, μοιράζω τραβᾶ ὁ ἔρωτας στὸ βάραθρό του, καὶ δίχως νὰ μᾶς πειράξῃ, νὰ μᾶς ἔχῃ ἕνα μέρος μὲ νὰ καταστραφοῦμε. Ἄγριος εἶναι ὁ ἔρωτας ποὺ πάει νὰ μᾶς πνίξῃ. Ποιός θὰ τὸν βαστάξῃ; Βέβαια ὄχι τὰ λόγια μου οὔτε τὰ λόγια μου.

Ἔπειτα « Μ' ἀρέσεις καλύτερα ἔτσι. » καὶ ὅμως πολὺ πολὺ τόσο, ποὺ ὁ πόθος μ' αὐτὴν ποὺ εἶμαι ἔτσι, θὰ τὴν κάμῃ νὰ μὴ μ' ἀγαπᾷ. Αὐτὴ μὲ τὸ ἄγγιγμα αὐτό, δὲν θὰ χαλάσῃ μιὰ ἐμπόδιο, δὲν εἶν' κοινὴ εἶναι πλάσμα μοιάζει,

καὶ ὁ ἔρωτας εἶναι φοβερός. Καὶ ὁ ἔρωτας εἶναι φοβερός...

—

Ἔλαβα τὸ πρῶτο σου γράμμα, ἀγαπημένε μου, καὶ μὲ βιαστικὴ μυρωδιὰ φυχὴ καὶ σταλμένο αἷμα.

—

Ἐνιωθαράχθηκε ἡ ψυχή μου ἀπὸ τὴν δύναμη τῆς ἀγάπης μου μ' αὐτά, καὶ εἶμαι βαθύ καὶ μεγάλος καὶ νοιώθω τὸν Schumann ὡς τὰ κόκκαλα.

—

Τί χαρὰ ἄϋλη, ἀπλή, γυμνή χαρά, χωρὶς προσωπικὰ συμφέροντα (χαρὰ désintéressée ὅπως ὅλος ἡ χαρὰ μου) ἀλλὰ χαρὰ δικήμου (ἐγωιστικὴ ὅπως μὲ οἱ ἄνθρωποι) τί χαρὰ ἀνεξάρτητη ἀπὸ κάθε σχέση μὲ μένα (τὸν ἕνα) τί χαρὰ ζωική, ἀμφιβολή, ἀπλότατη κι' ἄϋλη, ἄϋλη, ἔτσι ἡ χαρά μου ποὺ βρίσκεται ἡ ψυχή μου, ποὺ ὑπάρχει, καὶ μὴ καὶ εἶναι ἔμμονη. Ἡ ψυχή μου εἶναι δροσιά στὴν δίψα μου. Δὲν εἶμαι σὰν τὸν Διογένη ποὺ πέρνανε μέρα μεσημέρι μὲ φανάρι καὶ ὅταν τὸν ρώτησαν μιὰ, ἔλεγε « ἄνθρωπον ζητῶ ». Ὄχι, δὲν ζητῶ ἐγὼ ἄνθρωπο, ὅταν ὅμως βρίσκεται κάποιος ἄνθρωπος καὶ τὸ μάθω, ἐξαφανίζεται ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἕνα βάρος. Καὶ εἶναι καὶ μιὰ ἄλλη χαρά, προσωπικώτερη, ἡ χαρά ποὺ τὴν αἰσθάνομαι ἐγὼ τὴν ψυχή μου, καὶ τὴν εἶδα ἔμμονα μιὰ μέρα τόσο διάφανη κι' τόσο δυνατή ποὺ μὲ φέρνει Διαφάνεια. Δίψω μ' ἀνθρώπους σὰν ἐρημιά τοῦ κόσμου, μὰ δὲν τοὺς ζητῶ γιατί δὲν θὰ τοὺς ἔβρω. Δίψω μιὰ νερό σὰν ἔρημο, μὰ δὲν μπορεῖν ταύτῳ νερό γιατί ἔχω τὴ δὲν θὰ τὸ βρῶ.

Αὐγούστου 1. Τὸν θαυμάζω καὶ τὸν μισῶ, οἱ πολλοί, τὸν Παῦλο· γιατί

α.) Δὲν μποροῦν αὐτοί νὰ δείχνουν νὰ κάμουν ὅτι ἔκαμε αὐτός. καὶ

β.) Καὶ ἂν ἤθελαν δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ κάμουν ἀκριβῶς τὸ ἴδιο, ἐπειδή

ήταν ο Παύλος σε τόσο εξαιρετικές περιστάσεις.

Αύγουστος 2. Χθές, στις βιβλιοθήκες μπροστά, διαβάζω τον Μάρκο Αυρήλιο με ο καιρός μου, βασιλεύοντας τον Σεβαστό, μιλούσε για την Μακεδονία και για τα δικαιώματα των Ελλήνων στην Μακεδονία, σύγκρινα με τον Σεβαστό. Κ' ύστερα συλλογίζομουν πώς, εκτός από τον τι αποδείναμαν, τίποτε δεν υπάρχει στον κόσμο, και όλα όσα είχα καμμένα στην Μακεδονία με αγγίζουν ήταν εξαιρετικά βάσανα και καημόμαστα, που δεν άγγιξαν την ψυχή μου, μόνο την έκαναν ν' ένιωθε (πως δικαιώματα υπάρχει αυτή και όχι άλλο τίποτε.

Αυτά που κάνω δεν μ' ενδιαφέρουν, το κάνω κάνω τις γραφές, και μ' ενδιαφέρει μόνο το τι είμαι. Είμαι ο ίδιος όπως άλλοτε, δεν αλλάζω.

—

Μ' εκείνες τις Τετάρτες που έζησα, πως κάτι μικρά πράγματα που τα κάνουμε τα ίδια με τα υπόλοιπα μ' τον ίδιο τρόπο, δείχνουν πως έχουμε μια ψυχή.

— « Τα δυο μπουρνιά που σου έστειλα μια μέρα, καταλάβαν πως ήταν εκείνα που μου είχες δώσει το βράδυ πριν... Και τα έβαλες σ' ένα βάζο με τα λάρνιας στη σελίδα του βιβλίου σου, όπως δα είχα κάμει κ' εγώ.... »

Γλυκιά μου αγάπη, αυτά τα μικρά μικρά πράγματα, αμέτρητα δείχνουν πόσο όμοιοι και πόσο κοντά είμαστε. Κάθε κίνησι, κάθε τρεμούλιασμα της ψυχής σου μ' γαίνεται πως τα αισθάνομαι και ανατριχιάζω. (από χαρά και από λύπη.)

—

Πολύ συχνά πριν μιλήσουμε μια τις αγάπη μας, μ' έλεγε, όταν τις έλεγα πως θέλω να φύγω από τις Αλεξάνδρεια · « Πως σας εννοώ! ». Μια μέρα έφυγαν νευρικός, και τις είπα — « Και τι μ' μέλει αν μ' εννοείτε, αφού δεν έχετε τον θάρρος να μ' διώξετε αυτό δα. » Χαμογέλασε και κοκκινόδαμε, και βάλαμε δα τις φαίνεται αμέτρητος. Και όμως τις αγαπούσα τόσο, επειδή μ' εννοούσα,

που δα έθελα να τις φιλήσω αυτί να τις μέρη σημαία και πρόσωπα μόρια. Ήμουν ίσωδε αληθινά δεν μπορούσα να τις φιλήσω, βέβαια σε τόσο αμέτρητες βέρες, αμέτρητα μόρια.

Και δυνάμωσε και μια άλλη μέρα (βραδυά) που τις μίλησα αμέτρητα και νοιώθω, τις πήραβε (δυνατό) Ήμουν σε βέρο σπίτι (ανηψιό της) σε μέρος και δεύτερα πήραν παρέκεις οι γυναίκες σε πριβέζι και παίξαμε ένα, ένας οι άνδρες μέσα σε σπίτι έπαιζαν χαρτιά. Εγώ ήμουν καταπικρίτος. Τις αγαπούσα, και οι άλλοι δεν μ' ενδιέφεραν τίποτε με ήμουν συνεχώς σε γραπίζει και το είχαν παρατηρήσει and I felt uncomfortable. Πήγα κ' ήρθε σε πριβέζι και κρεμάστηκα έξω κάτω μπροστά της, η' κοντά της. Μ' είπε · — « Γιατί δεν κάθεσαι » και ήρθε εκεί — « Σας πειράζει; ». Το είπα άχρηστα, αμέτρητα, επειδή αγαπούσα πάρα πολύ, και δεν έπρεπε παρά' κα' μου μ' κα' διαστιβάσω τον κόσμο, και όμως δεν μπορούσα να το κάνω, ούτε κα' βγάλω λέξη από το στόμα μου. Τότε πονούσε πολύ στο στομάχι και κάμε μέσα κα' πηγαίνω. Ήμουν καταλυπημένος, και δεν κοίταζα από τις θέσεις μου εκεί σε πόδοσα κα' τις αποχαιρετήσω, κα' τις αποχαιρετώ παντού, όπου και αν συναντήσω με κα' τις φιλήσω. Όταν σηκώθηκε, σηκώθηκε το φόρεμά της στις παρέκεις με κόβοντας κα' πέφτει κα' πέφτει. Ένιωσα ένα βήμα μπροστά μα' κα' τις βοηθήσω. Ύστερα μίλησε η αδελφή της και είπε στη η Αγαπημένη μου τίποτε πολύ πικρή και δυνατά μ' τίποτε, μόνο σε τις φίλησαν στις αποχαιρετάει, τις πειράζει και δυνατά και μέρη σημαία μέρια. Και μόλις αρχίσαμε μέρο τις σκάλες ο πόνος. Τότε υποφιλόνικα μόνος τις δυναμωσα και μπόρεσα περισσότερο μαζί κόρινα στη εμένα τις δόσκα πάρε τον τόνο της. Ύστερα, άφου μίλησαν αρκετά, και εμένα είπα μέρη μέρες, μοιάζουν πρόσε και αταράχεο, μπόκαμε μέσα. Ήταν πηγαιοφίλη σ' ένα κασκαβί μέσα σε μια serre-chaude. Κάθηκα κοντά σ' ένα τραπέζι απέναντί της. Δεν έπινα η

Πώς ήθελα νά βρω τί συμβαίνει καί τί αἰσθάνονται ἐκείνη ὅταν ἐκαθόμασταν τόσο κοντά καί μέμφη ὅλα ὅσα εἴπαμε, — καί ὅσα γράφω ἐδῶ τώρα νά ἐνιωρίσω. Τά μέλλα ὅμως τοῦ ἡμερολογίου μου, ὅσα ἦταν μιά μέρα, νά ἔχει, ἐπειδή χαθήκαν μέν παραπάνω. Καί τήν τελευταία Τετάρτη μ' εἶπε — « Πές μπόνταμε ποῦ ἔχασα τό ἡμερολόγιό μου ». Κ' ἐγώ, ἀγάπη μου, μπόνταμε περισσότερο. — Εἶν' ἡ μόνη μνεία, τό μόνο ἀίδρυτο, ποῦ τοῦ ἔδωσα κάπ' ποῦ γράφω στά τετράδιά μου.

—

Μ' φαίνεται σήμερα τό βράδυ, μόνη μόνη, ἄν καί βρίσκω πολύ ἔχει καί ἀδέξιο καί ἄδρα καί παιδιά, καί μή ἀλάφιστα τους. Τήν βλέπω ξεχωριστό μονοῦδι ποῦ φόρεσε ἐκεῖ μέσα καί ὑφόνεται ἴσιο, καταΐσο, σάν κρίνος κάπωφρος μέ ἀμύριστο κοσμάνι. Καί τήν βλέπω πόσο μόνη μοναχή ἄν καί πανηγυρίζει καί μόνο παιδιά. Je la vois détachée de tous et supérieure à ses actes. Καί πέρασαν χρόνια μετά τό μυστικό τους καί τήν ἐκτίμησαν κι' βάλθηκαν νά τήν δαμάσουν καί τήν γιράτησαν βαρειά μ' ὄλες τίς μικρές δυναμίες πού μπόρεσαν νά σπάσουν ἐλατήριο της, σαΐτες, βρόντες, σκνίπες κι' μύγες καταμάυρες. Πέρασαν ἐπάνω της χρόνια τίς μυστικές, μαζί τους σέρνοντας καί μιά μεγάλη γαρμπακερή μύτη πού ἀπό τό γαρμπάκι της ἀκόμη δέν μπόρεσε νά καθαρίσει τό αἷμα της τό πολύτιμο, τό κόκκινο πού ἔχει καί σέρνει μέσα του. Καί ἔγινε ἀπό τόν πόνο μεστότερη καί σκληρότερη, μ' ἔτσι πάνω τό ἴδιο τό ἔμορφο μονοῦδι, τό μοναχικό, πού φορέθηκε τώρα καί δά μένει τώρα κι' τό δάσο. (Enfant admirable, idéaliste, poète, enfant sublime, aimé, adoré!)

—

Φανταζόμαστε ἕνα χορό τραγικό, μέ βήματα μουσικά καί μέ μουσική τοῦ Schumann ρυθμική καί ἄρρυθμη μπόρεμο. Φανταζόμαστε ἕνα χορό τραγικό ἀλλόφαστο πού νά μ' ἔστρεψε στό θάνατο. Δά ἦταν χορός ἀγέλαστος καί ἄκμαστος, χορός

Καί νά τήν κοιτάω
ἀγέλαστος καί ἔτσι πάει μέ τίποτε μιαστ' δέν κάθομαι. Ἔχεις μιά μικρή μύτη καί τήν πέρασα μεταξύ τῶν χαρτίκιας που κάθονταν μιά ἄλλη καί ἐδώ parvenent καί τήν πέρασα τρεῖς ganchemant μεταξύ, κι' τήν κόβοντα κι' στό parvenent καί στήν ἄλλη χαρτίκια. Ἐκείνη γέλασε καί ἔφερα τῶν χεριῶν μαζί ὅπου τίμιδε. (ὀχι! δέν θέλω μ' αὐτό ἀλλά καλάβαλε κάτι κοντίνοις, καί ἄλλον καί αὐτό νεσρμιά)
Καί ἤμουν χοβερά νικημένος καί' δεξιός ἐκείνη τήν βραδειά δέν εἶμαι ἔτσι, καί δέν χοβόμαι τίποτε. Ὕστερα ἔχουμε οἱ ἄλλοι δέν ἔρω πόν τήν πάει, καί ἡ Ἀραπιμένη μου πικλάνει ἀπό τόν καταπέτη τοῦ τσιγαρόπιπα στόν ἥλιον καταστ, κ' ἐγώ πάω ἀπό τ' ἄλλο μέρος κοντά τους. Καί τότε τήν ρίχνω ἐξαίφνης ἐπειδή ἤμαστε μόνοι. Τί τρανταφά ἦταν ἐκείνη κ' βρεμένη στήν σκρμή ἐκείνη. Τήν ρώτησα ἄν τήν δυναρέσκω πολύ τήν ρίχνω ἔτσι, καί εἶπε « Τί παιδί πού εἶσαι ». Καί ὕστερα μέ ἔτσι νά μή μείνω ἀπό ἀδέξιοῦ τους τήν Τετάρτη καί ἀπό τό δικό τους σπίτι τήν Πεμπτουσιά. Τίποτε πιό δέν ἔχω μεστί εἶμαι σ' τέτοια κατάσταση πού δέν μπορῶ νά μείνω. Ἐπειδή ἐπέμενε νά ἔχω, εἶπα — « Τί σοῦ μέλει ἄν δέν ἔχω ; ». Μέ κόβει κομά κομά, ἄλλες κάτι τι νά σή, κ' ἄλλες κάτι τι νά ἐπιστέω ἐμένα μου χωρίς νά μή τό πῶ, καί δέν εἶπε τίποτε. Διά μιᾶς ἔδωσε τῶν ἐξαυθῶν ἔφω κ' ἐπιμάζωσαν νά φύγω. Ξεκλείδωσε μέ ὀρμή κ' γυναίκα πού ἀγαπᾶ τόσο, καί τήν ἀκολούθησα καί βγήκαμε ἔξω. Ἐπάνω τήν χαίρετησα κ' ἔφυγε τό χέρι, χωρίς νά πῶ τίποτε. Τί πονηρίστο πού ἤμουν ἐκείνη τή βραδειά ἀποφασισμένο νά μείνω πάω κοντά τους. Τήν ἄλλη μέρα ὅμως ὁ ἀδελφός τους ἔστειλε μιά γραμματάκι μέσα μέ μ' πρόσκλησε στό σπίτι του τήν Τετάρτη καί τώ δί δά μου μείνω πιά ἄν δέν πάω. Καί πάω, ἦταν πάρα πολύ ὁ δόρμα. Καί κείνη τήν Τετάρτη εἶχα δόρμα, ἀπό ἔξω καί ἀπό πουστό, κ' τήν βραδειά τήν εἶπα πώς τήν ἀγαπῶ, κ' ἦταν κ' 6η τοῦ Ἰουλίου.

— Ἤμουν ωφρισόλερο ἀπό μέτρας ὥρας ... 12 Αὐγούστου 1915

(Ἄλλαν ἀπό 6η Ἰουλίου. Μόν' λίγο ξεχάστηκα σαν λίγο ἄμεσα αὐτόν, σαν δίκιον, κ' φύγα σαν ἄλλο ὥρας!! — 16 Ἰουλίου 1906)

ἀτάραχος καὶ μεγαλόψυχος καὶ τραγικός, καὶ δὲ τὸν χόρευα μὲ ἄφια καρδιά, ἄφια μὲ τὰ ἀτσικρούσῃ τὸν θάνατο.

Αὐγούστου 3. Ἀγαπημένη μου, σήμερα μόλις τὴν βεγίβα μου ποὺ βαστοῦσα μέσα γυμνωμένα τὰ βιβλία σου ὅταν ἤρθαν σπίτι ἴδια τώρι μὲ σένα. Ἀγάπη μου, σήμερα ἀγόρασα μία μαστριὰ μαζί ἤδη ἕνα παιδί καὶ μὲ τὰ πρόσφερε καὶ μὲ τὰ πάρεβαν. Ἀγαπημένη μου, μαζί τὴ μυρωδιὰ εἶν τόσο δυνατὴ εἰδύμνα; Ὅταν ἀποχαιρέτισα τοῦ τὸ μαστρί δὲ εἶν τὸ γουρούνι μας, μαζί ἤταν ἀγρό καὶ δὲν τὸ εἶχε μονάχα, ὡς τέρα μὲ μία καμμιὰ εἰδύμνα, συμμορίζωνταν τάχα πως ὅταν πρώτη φέτος ὁ καιρός τὸν μαστριῶν, δὲ βαγάζει πάλι αὐτός ὁ καιρός τοῦ χρόνου, καὶ ἀντὶ τὸν χρόνου, τὴ τὸν ἄλλο χρόνο, καὶ πάντα πάντα δὲ μᾶς δυρίβῃ τὴ μυρωδιὰ τους πὰ ἀγάπους τρία τὴ φρὸ εἶσια ἀγάπησι, Ἀγαπημένη μου; Βέβαια διάφορα ἕνα γουρουνὶ τοῦ καιροῦ ποὺ σὲ ἀγάπησα τόσο δυνατά, ἀλλὰ διάφορα ὄχι γουρουνὶ ὅμως τῆς χρονιᾶς ὅπως εἶν τὰ τριαντάφυλλα, ἀλλὰ γουρουνὶ ἑνὸς καιροῦ, γουρουνὶ καιροκαιριό. Καὶ ἤταν ἄστρο τὸ γουρουνὶ αὐτὸ καὶ μύριζε καὶ τὴ μυρωδιὰ του μὲ μεθοῦσε. Καὶ τὰ γράμματα ποὺ μὲ στέλνεις τὰ βάζω στὸν ἴδιο μεγάλο φάκελλο ὅπου εἶν καὶ τὰ μαστριὰ ποὺ μ' ἔστειλες, καὶ τὰ χαρτιὰ αὐτὰ μυρίζουν βγάλε σπίτι τὰ βιβλία σου τὴ φυρίβῃ καὶ μαστρὶ μαραμένο καὶ ἔχω μιὰ μαχαίρα φόβερή ὅταν τὰ μυρίζω. Ἤταν ἀκόμη βαπτιστὰ καὶ ἔχουν τὴν τελωνίδι τους μέσα τὰ δυὸ ποὺ μ' ἔστειλες τὴν περασμένη ἑβδομάδα μὲ τὸ πρῶτο γράμμα ποὺ μ' ἔγραψες ἄχου ἔγκα.

—

Ἀγαπημένη μου, μὲ παραγόμενο αὐτὴ τὴ ἀπαγόρευση ποὺ μ' ἔκαμες καὶ μ' εἶπες νὰ μὴ γράφω πιὰ ὅταν μὲ πῆς. Καὶ ἔχασα τὰ μιάλα μου. Θέλω κάθε μέρο νὰ σὲ μιλήσω νὰ σὲ ποὺ γλυκὰ λόγια, τὴ ποιμένα καὶ παγανῶ, μαζί βέρω πὰ ὅτι μὲ νὰ σὲ γράφω δὲν δὲ μπορῶ νὰ σὲ τὸ στείλω ἀμέσως, ἀλλὰ δὲ πρέπει νὰ κρατήσω,

νὰ κρατήσω τὴ πόνο νὰ ὑφωθῶ νὰ ὑγκοπιάσω. Σὲ βλέπω, μικράκι μου, πὼς σὺ ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ μὲ γράφῃς ἐλεύθερα ὅπως καὶ ὅσο θέλῃς, ἐνῶ ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ γράφω ποτέ. Γιατί μου, δὲν εἶν ἀδικία αὐτά;

Πὼς μὲ πονεῖ πολὺ δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀπαντήσω καὶ νὰ σὲ πῶ πὼς σ' ἀγαπῶ φοβερά ἐνῶ σὺ γράφεις, ἀγάπη μου, « σοῦ σφίγγω ὅλη μου τὴν ἀγάπη μου, κάτω στὴν καρδιά μου, καὶ σφά σφά σὲ πιρακαλῶ παιδί μου, καὶ τρέμει ἡ καρδιά μου νὰ μὴ σὲ πονέσω, μὰ σοῦ τὸ λέω μιὰ καὶ πολλὲς καὶ βαθειά, μὴ μὲ βγάλῃς ἔξω, μὴ πάψῃς νὰ μ' ἀγαπᾶς! » Πὼς μ' ἀρέσει πολὺ μὲ παρακαλεῖς αὐτό. Χόνται βιστὸ βάλσαμο στὴν ψυχή μου ἐπάνω ἡ τὴν χαϊδεύει, ποὺ βιστὸ καὶ σὲ αὐτὸ ποὺ βιστὸ ἐγὼ, δέλεο, μικρό μου, ἐὰν μὴ σὲ βγάλω ἔξω ἐγὼ τὸ ἴδιο δέλεο, ἐὰν μὴ σὲ βγάλω, δέλεο, παιδί μου, νὰ μὴν πάψω νὰ σ' ἀγαπῶ, ἐνῶ ἐγὼ τὸ ἴδιο δέλεο, νὰ μὴν πάψω νὰ σ' ἀγαπῶ. Ὅσο τὸ δέλεο αὐτό, ἀγάπη μου, δὲν ἔχω φόβο νὰ σὲ βγάλω ἔξω νὰ πάψω νὰ σ' ἀγαπῶ. Ὅσο τὸ δέλεο αὐτό, ἀγάπη μου, θὰ τὴ πῶ πὼς σὺ μ' ἀγαπᾶς καὶ σὲ δὲν μὲ βγάλῃς, καὶ αὐτὸ τὸ δέλεο, ἀγαπημένη μου, τὸ δέλεο μ' ὅλη μου τὴν ψυχή, τὸ δέλεο μαζί σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ τόσο ποὺ δὲν χέρια.

Ἀλλὰ μὲ βιαστικὸς ἀρρώστια γράμματα, ὅλα ἔγραφα τὸν καιρό ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ σὲ γράφω γράμματα, δὲν θὰ ἔχω γραμμένα γράμματα, καὶ θὰ σὲ τὰ δὲν ἔγραφα ». Καὶ ἔτσι κοριτσάκι σὺ πὼ δὲν πονοῦσα ἐγὼ καὶ δὲν παθαίνεις ἡ δὲν ταράζεσαι ὅλο αὐτὸ τὸν καιρό. — Τώρα θὰ σὲ σφίγγω αὐτὰ ποὺ γράφω ἑνὸ μέσα καὶ ἔτσι αἰσθανόμουν γύρω τὰ γράμματα ποὺ δὲν θὰ ἔχω γράψει, ὄχι ὅμως σύγχρονα, μαζί ἑνὸ μέσα δὲν μπορῶ νὰ σὲ πῶ μέσα στὰ γράμματά σου, ἑνὸ μέσα μ' ἔρχεται νὰ γράφω μόνο ὅλη μὲ τὴ essence κάθε μου αἰσθήματος, ἕνα triple extract, σκέτο, βουτυρένιο, κάθε δροσιᾶς, κάθε χρυσάφιας, κάθε πόνου, κάθε εὐδίας, κάθε κερασιοῦ, καὶ κάθε γουλιάνιον ποὺ μπόρεσε στὰ βάθη τῶν ψυχῶν μας μιὰ ἕνα.

Όταν ήμουν κοντά σου έγραφα περισσότερα ποιήματα κάθε σου μέρα και κάθε σου κίνησι· τώρα είχα μια πομπή, μια πολυάριθμη, και ήθελα να τους παρατήσω φυσικά τους φυλακισμένους, να τους αποκρεμάσω και να τους φυλάξω μια πάντα κοντά μου. — Όσα μ' γράφεις μέσα τους, και δεμένοι, εκεί όσα μέρη η' όσα βγήκαν στ' αέρα, πέρασαν, αγάπησαν, θύμωσαν, έρχονται και φεύγουν η' χάνονται και μ' ποιαν ποιήσι κάθε περασμένα, σάν τα διαβατάρικα πουλιά τον φθινοπώρου. — Τα αισθήματά μου για όσα μ' γράφεις δ' άξιζε τα τα σημειώσω· άν σ' έγραφα γράμματα θα τ' έβγαζες έτσι μέσα τι αίσθησι μέκαμαν και μ' κάτσαν τα γράμματά σου· αγγά σχεδά, τώρα που δεν πρόκειται τα γράφω εγώ, σταματώ όταν βρίσκομαι μπροστά σ' αυτό το τετράδιο και λέω· «Τι κρίμα, τι κρίμα, τι κρίμα» που θα τύχει αυτά που θα 'ταν, αφού εγώ τα ήρθα και εκείνη δεν θα 'ταν διαβάσει ίσως ποτέ, η' άν τα διαβάσει, θα 'τα διαβάσει αργά μαρασμένα και δεν έχουν πια καμία άρμα, μιαν' ώρα τα πράγματα μαραίνονται. Η' αγάπη μας δεν θα 'μαραθή, μιαν' θέλω τα πω, αγγά θ' αγγάξη βέβαια, και μια τρόπο ρόδο μόνο και regret μπορεί τα τύχη μερίδιο την καρδιά σάν διαβάσει τι αισθάνθηκα τρεις μόνες πρίν. »

Γιατί μ' λές, αγαπημένη μου; «Θα πεθάνουν ίσως μόνες πρίν μπορέσουν τα σου πω πως τα μου σπείρης μερικές χαμένες μ' τ' χέρι σου.» ; Αφού τώρα αυτό πως τα σ' γράφω;

—

Μια βραδιά στο σπίτι μας η' μάνα μου πάτησε το χέρι μου και είδε μέσα σήμερα πολλά, άσπρα, και είπε· «Αύριο τα σημάδια σημαίνουν πως αισθάνεσαι βαθιά.» Και αλήθεια, όταν τ' συμβούμε και σκέφτομαι τι αισθάνεσαι οι άλλοι άνθρωποι, οι πολλοί, όσοι δεν υποφέρουν όταν αισθάνεσαι κάτι, χαίρομαι τον εαυτό μου. Αισθάνομαι βαθιά, δυνατά, αλύπητα και πολλά μια πράγματα που σύντο τα συμβούμε οι πολλοί. Και άλλα πράγματα, αυτά που σηκώνει τους πολλούς π.χ. η δυσφορία ενός πρωδιπόρου, η μεγάλη γιαλαντρωσιά, δεν μ' παράξουν ίρια.

—

Είναι εδώ η νύχτες τέτοιες, Αγαπημένη μου, και έχουν μαγικός χαμόγελο που μ' μαγνητίζουν, αέρας βρός και κρύος σχεδόν (chilly), σύννεφο (σύν τ' ωρδο τον φεγγάρι στ' ίλιο τ' πρωί, τ' καλοκαίρι) φεγγάρι δυνατό χωρίς καταχνιά η' θολώματα, φως καθάριο και βαθυπρό σάν τα φαγωμένα τα μάτια κάμπιας γυναικός και αέρας τόσο εφαρμός που θαρρείς πως δεν υπάρχει (ή αλλιώτικο σου η' τον άνεμον, η φωνές τα πουλιά) και όμως τον νιώθεις πως είναι, και είν' μπτόταστος σάν τ' ζωντανά του κυλαμένου η' τον εφικίου.

—

Έχω μια ποιήσια μέσα μου που είν' σάν αίσθησι. (Πολλά αίσθησι)
Περπατώ σάν αλάφαχος η' όμως είμαι παραμένος, σάν ηλίθιος, μέσα μου.
Και είμαι καταπονεμένος από τον πόνο τον πόνο, σάν αναίσθητος, η' όμως δεν θα 'ταν πόνος αν ήμουν αναίσθητος. Γιατί μας έκαμε ο Θεός τα αισθανόμενα; Και αν έπρεπε και καμιά τα βάλη μιαν' δεν μας έκαμε δίπορα; Το χρησιμεύει τα υπάρχουν πόνο πόσο μόνο τα αισθάνεσαι πόνο, αγγά σαν αισθάνεσαι μόνο, η' αγγά σαν αισθάνεσαι μόνο περισσότερο, — τόσο περισσότερο όσο χρειάζεται μια τα υποφέρουν φρικτά μιαν' βάλη; Παράξενα πράγματα. Και τα δίπορα βάλη. Άν πρέπει τα βάλη και μας αν ήμαστε δίπορα. Και η βαθύ είν' παράξενη, αγγά ακόμη πιό παράξενη είν' η βαθύ μ' ανάσθησι. Ταλαίπωρο αν μάναμε αναίσθητα όπως, υποδείν, τα δίπορα. Γιατί μας έκαμαν έτσι πού τα μάναμε πως βάλη, αφού η βαθύ δεν είν' και τόσο εύφορο πράγμα όσο τα είν' ανάγκη τα έχουμε ανάσθησι που υπάρχει; Η βαθύ είν' ένα ανώτερο πράγμα, μια ουσία της ύλης της μας, μια αρρώστια του μυαλού της μας, αρρώστια του δίκαιου, έλλειψη. Και η ανάσθησι της βαθύς (η ψυχή) είν' μια πρόοδο αρρώστια, είν' αρρώστια η αρρώστιας, αρρώστια της βαθύς, που είν' και αυτή αρρώστια της ύλης. (une espèce de fermentation). (Πολύ μεγάλη, ενεργεία και βαρυμένο νόημα)

—

Τάξε τετάρτη σου έγινα τάξε εξίσα· — «Vous ally un devant d'eux.» — «Ναί»

τοὺς λέγω πολὺ περισσότερα παρ' ὅτι ὑποπτεύονται ἢ φαντάζονται. Τοὺς λέγω τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἦταν ἀνάγκη νὰ τὰ πῇ, καὶ μ' αὐτὴ τὴν ὁπλομὴ elle veut les dérouter, τὴ ὑποκρίσεια! Φοβοῦμαι τὴ καρδιά μου νὰ δώσῃ τὸν ἀνδρός της τὴ μεγάλη τὰ γράμματα καὶ δὲν τὸν κλείσῃ τὰ γράμματά μου τὰ τὸ ἀγκαλιάσμά μου καὶ δὲν τὸν (Η φαντασία μου φαίνεται ἐξαιρετικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὴν γυναίκα φυσικά.) δυστυχῆ ὅτι τὴν κάνω καὶ ὅτι μὲ κάνει. Δὲν τὸ κάνω ὅμως μόνο γιατὶ δὲν θέλω νὰ ἀπα-ναισθηθῇ ἡ ἀγάπη μας « τὸ φυσικό μας », καθὼς μὲ γράφει, καὶ τώρα τὸν κάνει τεχνικὴ τυχοδιώκτη θέλω μὲ λαχτάρα νὰ κρατήσῃ τὴν τυχία αὐτὴ κοντά της. Ἡ Ἀγαπημένη μου, κατ' μ' ἀρέσει ἔτσι ὅπως εἶναι!

Ὅταν μ' ἔλεγε ἐκείνο τὸ τρομ qu'elle veut dérouter tout le monde, συμφωνοῦσα μέσα μου τὴ καὶ οἱ μαγισσέροι ἐνοιωσιαὶ στὸ τέλος ἀπελπισμένοι. Θὰ εἶναι φοβερὸ μ' αὐτὴν ἂν ἀπελπισθῇ. Δὲν πρέπει νὰ ἀπελπισθῇ. Δὲν πρέπει τὴ ἔδω ὀλίγη ὀλίγη μόνο μιὰ στιγμὴ ἢ ἴδια τὴ αὐτὸς ὁ φόβος τοῦ ὑποκριτὴ εἶναι ἀπάθεια τὸν χαρακτῆρα της γιατὶ τότε πάει, χαθῆκε. Ἄλλωστε μιὰ δὲν εἶναι ἀπάθεια; ὅμως τὸ φόβο εἶναι παρόμοιο μ' αὐτήν, ἀφοῦ εἶναι ἀνώτερη γυναῖκα. —

Γιὰ νὰ κρατήσῃ τὴν τυχία κοντά της (κατὰ τὴν ποθεῖ τὴν τυχία!) κάμνει παραχωρήσεις καὶ συμβιβασμοὺς μὲ τὴν κοινωνία της (elle capitule avec sa conscience) ※ φοβοῦμαι τὴ καρδιά μου αὐτὸς ὁ συμβιβασμὸς δὲν τὴν φανῇ τρομερὸς καὶ τότε ἡ δὲν προσδοκῇ δημοκρατικὰ καὶ ἀπὸ τὴν τρομερὴ Δίκη ἔτσι δὲν σκοτωθῇ, ἢ δὲν κάνῃ νὰ μὲ γράψῃ καὶ ἔτσι νὰ δὲν δημίσῃ νὰ πάνῃ ἢ νὰ μὲ ἀγαπᾷ, ἀπὸ τὴν ἀπογοήτευσή της, δὲν σκοτωθῇ, χωρὶς ὅμως νὰ προδίδῃ τίποτα ἀπὸ τὸ φυσικό της (ἀπὸ ὑπερηφάνεια). ⊙

Κ' ἐγὼ δὲν δὲν μπορῶ τίποτα νὰ κάνω γιὰ νὰ τὴν σταματήσω. Τί ἀδύνατος εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος νὰ μορφώσῃ τὴν Μοῖρα μου σκέφτομαι ἀπὸ παίρνω ἀπὸ τὴν ζωὴ ἕνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, ἔτσι ἢ νὰ τὸν ἀγαπᾷ ὑπερμέτρωτα. Τί ἀδύνατα ὅλα μου δὲν μπορῶμε ν' ἀλλάξωμε τὰ μυαλά ἢ ἐκείνων μου ἀγαπᾶμε καὶ μου μᾶς ἀγαποῦν!

Αὐγούστου 4. Πρωί. Ἡ Μ. ἦταν ωραία ἐρωτικὴ φύσις. Ἀμα ἔρχεται ἕνας ποὺ τὸν ἔχει ἀγαπήσει ἔτσι νὰ βρῇ ἄλλον ν' ἀγαπήσῃ, δὲν μποροῦσε νὰ ζήσῃ χωρὶς ἀγάπη.

Καὶ αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς δὲν αἰσθάνεται. Σημαίνει πὼς αἰσθάνεται πάρα πολύ, ὑπέφερε τόσο ἐρωτικὰ ποὺ ζήτησε τὸ μόνο ἰατρικό μου μποροῦσε νὰ τὴν σώσῃ ἀπέναντι τὴν τραγικὴ κατάσταση τὸν πόνον. Μ' ἔκαμε περίεργο ἐντύπωση ὅταν ἤμουν πολὺ μικρότερος (στὰ 1898) καὶ μ' ἔλεγε « Yes, parting leaves always a blank after it, but it is that blank that makes people happy. For, they remember their friend, and, as they cannot live without loving, they place all their affection on another person. So, this person takes the place of your former friend; which does not mean that you forsake your friend; you always remember him. » Καὶ τὸ ἰατρικὸ αὐτό, τὸ μόνο ~~ἔκα~~ ἐχτικὸ ἰατρικὸ τοῦ ἔρωτα εἶναι ὁμοιοπαθητικό, νὰ ὁ ἔρωτας. Ναί, αὐτὸ εἶναι γιὰ τὸ δικό σου temperament, Μ. — Ἀλλὰ γιὰ ἄλλους, ἰατρικὸ δὲν ὑπάρχει, γιὰ ἄλλους εἶναι τόσο τραγικὸς ὁ Ἔρωτας ποὺ τίποτα δὲν βγάζει ἐκτὸς ἴσως ἕνα ἄλλο ἀπὸ τὸν θάνατο. — Ἐκείνη ἀρχὴ ἔτσι δὲν ἦταν καὶ ἡ Μ. — Ὁ πρῶτος της ἔρωτας ἔτσιωσε δὲν ἦταν καὶ δὲν ὑπέφερε δυνατὰ καὶ δὲν βρεχτήκανε ἡ ψυχή της, καὶ δὲν ποίησε ἀκόμα, γιατὶ αἰσθάνεται πάρα πολύ. Ὑπέφερε ὅμως κουράδικε νὰ πονῇ καὶ ἔζησε τὴ μεγάλη κατάσταση τῆς ἀνανδυνία. Καὶ τότε παρουσιάζεται, νέα θεός, κάποιος τὸν τὴν ἄρεσε, τὸν ἔγραψε μπροστά της καὶ σὰν ἀρχὴ ἀρχὴ δὲν ὑπολογόταν ἐκεῖ τὴν ἄρεσε, ὑπέφερε τὸ ὑπολόγισε καὶ τέλος ἔτσωσε τὴ τὸν ἀγάπησε. Καὶ τὸν ἀγάπησε, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπομακρύνθηκε, μετὰ ὅμα τρίβονται καὶ καταστρέφονται. Αὐτὰ τὴν φορὰ κουράδικε πιὸ γρήγορα νὰ πονῇ, καὶ ~~τὰ~~ ἔτσιωσε ἐκεῖ ἦταν μέρος χειρότερα ἀπὸ πρίν, καὶ ἀπελπισμένη καὶ κυνικώτερη, καὶ μὲ μέρη κακία μέσα της ἀγάπησε τὸν τρίτο χωρὶς νὰ πιστεύῃ πιὰ ἐκεῖ δὲ τὸν κρατήσῃ κοντά της, ὡστόσο ἔπρεπε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ γιατὶ ἡ ἀγάπη ἦταν ἀνάγκη (for "they cannot live without loving") γιατὶ αὐτὴ ἦταν ἐρωτικὴ φύσις. — Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλες φύσεις πιὸ διαφορετικὲς ποὺ ὅτι χαράξῃ μέσα τους μένει καὶ τὰ χαρακία ποτὲ δὲν σβήνεται. Ἐ' ἐκείνες τὴς φύσεις μέγοι, πολὺ μέγοι, ἕνας ἢ δύο ἢ τρεῖς τὸ πολύ, ἄνθρωποι σ' ὅλη τους τὴν ζωή

Elle ne capitule jamais avec sa conscience. — Δὲν ἀπελπίζεται ποτὲ μὲ τὴ συνείδησή της.

⊙ Τί λέω, ἐγὼ ποὺ ἐπόνεσα τὴ χαρακτήρα μου ἂν τρομερὲς ποὺ μπορεῖ νὰ μεταστρέψῃ κάθε ποὺ ἔκαμε!!...

χαράζονται μέσα τους και πονοῦν φοβερά, μά ἡ φύσις αὐτός ἡ ὑπαρξάντας δὲν κατη-
βάζει τίς ἀπαιτήσεις τους, τά εἴδωλα - ἰδανικά τους δὲν τά ῥίχνει κάτω, δὲν μπορεῖ
ἀπό ἄλλους νά τίς παρηγορήσουν μιά μέσον που ἔχασαν, ἀλλά τρώει τίς ψυχές τους
καί δὲν παύει νά ὑποφέρει. Καί ἄν τύχει τό εἴδωλο μόνο του νά κάμη ἕνα πού
νά μένει θρίαμβο, τότε ἡ φύσις αὐτός ὑποφέρει ἀκόμη περισσότερο, ἀλλά πάλι δὲν
μπορεῖ ἀπό τίς ἄλλους παρηγορία. Εἶν φύσις που δὲν εἶναι συμβιβαστής, μιά τίς
ὑπαρξάντας, καί μέν « Ἡ τοῦτον, ἡ τίποτε ». — Καί αὐτός ἡ φύσις δὲν μέ πῶ
« δὲν μπορεῖ νά βάλη κανείς χωρίς ν' ἀγαπᾶ », ἀλλά μέν « δὲν μπορεῖ νά βάλη κανείς
καμία, χωρίς ν' ἀγαπᾶ, ἀλλά που εἶναι εἰκόνες που δά τόν ἀγαπάει; ~~[illegible]~~ Μπορεῖ
νά βάλουν καί χωρίς ἀγάπη, βέβαια, ἄρμοκα ἡ χαρμά, ἀλλά κάνει βάλουν εἰκόνες που
δά τόν ἀγαπάει, μιά ἡ ἀγάπη εἶν ἡ καμία βά. Αὐτός ἡ φύσις βλέπουν σκέψη
βά καί παραδίχεται καί ἄλλα πράγματα ἔκτος ἀπό τίς ἀγάπη, πράγματα ἀνώ-
τερα ἡ οἰκιακά ἀλλά βρέφεια ἀπό τίς ἀγάπη, π.χ. τίς πατρίδα, τίς ἐργασία, τίς
μελέτη, κάί πάντα βρίσκονται μεταμένες καί βάν σ' ἄλλο κόσμο ἀπό τόν τριφερό
τους, πιό ἀνώτερο. Ἡ ἑρωτικές φύσις καί αὐτές διαβάζουν πράγματα ἄλλα στόν κόσμο,
ἡ τά ἴδια αὐτά που βλέπουν τίς μόνο σίγουρο γεγονός,
ἀλλά πάντα ~~παρουσιάζει~~ ἔχοντας μά πρίσμα τίς ἀγάπης. Ἀπό κεῖ μέσα ~~βρίσκουν~~ τόν κόσμο ἡ
εἶν πό χωρίς μέσα του μέσα μεταμένες, μιά ἔχει μεγάλον καιρό νά σκεφθοῦν τόν
κόσμο καί νά μεταλλάξουν μιά τίς μεριές του. Ἀπό τούς πολλούς μοιάζει που ἀγάπησαν
ἡ πέρασαν, κατάλαβαν πιό τά πράγματα περισσότερο ἡ ἔκαναν κάποιες τίς αἰωνιότητα.
Δὲν ἐκτιμοῦν ὅμως πολύ σ' αὐτή τίς σκέψη μιά ἡ μεταμένη καί δὲν ἀρέσει τόν κόσμο
νά μεταλλάξει καείς σ' αὐτούς τίς κοινή βά που εἶν μιά καί πρέπει νά τίς χαρούμε
« Be happy as long as you can and as much as you can » μ' ἔλεγε ἡ Μ.
Κύριε ἔλεγα μέσα μου: « Ἡ βασιλεία σου οὐρανῶν οὐκ ἐστί τοῦ κόσμου τούτου. »
Ἡ φύσις ἡ ἑρωτικές κουράζεται ἀπό τόν πόνο που δίνει ὁ ἔρωτας καί δὲν κουρά-
ζεται ἀπό τίς γνέκα του. Δὲν κουράζεται δυστυχά ἀπό τόν ἔρωτα. — Ἡ ἄλλη

φύσις, ἡ μητρικές, που ἄν καί αἰσθάνεται φοβερά πολύ καί δυστυχά καί βαθιά
ἄν καί βέβαια ν' ἀγαπᾶει, ὅμως δὲν εἶν ἐρωτικές, κουράζεται ἀπό τόν ἔρωτα, καί
βρίσκουν πιό καί αὐτό τίς ἀπό τά μέρεια πράγματα που κόσμου καί κάνει πρέπει
νά ὑπάρχει καμμία. Τί ἀπαιτητικές, τί ἀνυπόφορα ἀπαιτητικές που εἶν!

Γιατί τά συμμοιάζουν αὐτά μόνο βέβαια; Ἐπειδή ὅταν κοιμοῦμαι ἀπερισκέ-
πτα, ὄχι τίς Ἀγαπημένη μου, ἀλλά μιάν ἄλλη ἐξαιρετικά, νόημα, που δὲν
τίς ἀγάπησα ποτέ, ἀλλά μπορεῖ νά τίς ἀγαπήσω, γιατί ἔχει κάποια ψυχή
βρεφική καί πρέπει μέσα τους. Αὐτό τό « μπορεῖ νά τίς ἀγαπήσω » μέν πολλά
καί δὲν εἶν τίποτε, ἀγάπη μου, μέν ἀπόψεις. Ψυχή σάν τίς δική σου δὲν δά
βρῶ ἄλλη στόν κόσμο.

Ἀργότερα. Χαίρομαι που ὑποφέρω, καί χαίρομαι που ὑποφέρω μά σένα. Ὅσο
ὑποφέρω δά πῆ πίς σ' ἀγαπῶ καί θέλω νά σ' ἀγαπῶ πάντα.

Ἀργότερα. Τά μαλλιά που ἔχω, τά δικά σου, μέ φαίνεται σάν κάτι τι
μυστικό, εἶν κομμάτάκι τοῦ σώματός σου. Δὲν μυρίζουν ἐκεῖνοι τίποτε, μά
εἶν βρεμένα καί χτενισμένα καί ἔχουν κάποιο βάρος καί πέφτουν κάπου
τόπο. Εἶν κάτι τι διαφορετικό ἀπό τά μαλλιά σου, ἀπό τί χαρτιά που μέ
πέρνει μέ γράψιμο τοῦ χεριοῦ σου ἐκεῖνο, ὡ φίλου κάμα. Εἶν διαφορετικά
γιατί τά ἔκοψες ἀπό ἐκεῖνα, Ἀγαπημένη μου.

—

Μέ βάσανα ἡ καθαρή ἀγάπη μου καί χαίρομαι. Μέ βάσανα καί
βασανίζομαι καί δὲν τάραμα περισσότερο τίς βρέ τους. Καί αὐτό που τίς
ἔκαμα εἶν κακό, μεγάλο ἴσως, ἀλλά χαίρομαι γιατί μπορεῖ νά τίς κάμω
μεγαλύτερο κακό καί δὲν τίς τό ἔκαμα.

—

Βράδυ.

Ἀκόμα σήμερα τί μέ τόν ἀδελφό τους δά ἴδη ἐδῶ. Δὲν μπορεῖ νά τό πιστέψω.
Ἔρχεται δά τό ἴδω, καί μέ τό κάνει. Μέ ἔκανε μάλιστα τίς τελευταία μέρα

που τὴν εἶδα· «Ἔχει τόσο ἄρρωστη που δὲν μπόρεσε νὰ μοῦ τὸ κάμουν.»
Καὶ τὴν τελευταία βραδιὰ (Τρίτη) που τὴν εἶδα, στοὺς ἀγῶνες της, κῶτε, πολεμοῦσε, σὰν ἄνδρας της· «Θὰ κάνω ἕνα ταξίδι στὴ Ἀθήνα. Μ' ἀγάπησες;» κ.τ.λ. Ἐκείνος δὲν εἶπε τίποτε. Καὶ ὅλες μὲ ρώτησε σήμερα γέρο κ' ἐγώ εἶδα καὶ δὲν τὴν ξαναεῖδε ἄλλος.
Αὐγούστου 5. Πρωί. Πῶς νιώθω τὴν ἀδυναμία μου ἀφοῦ δὲν μπορῶ νὰ κάμω τίποτε μὲ νὰ γίνῃ καλὰ καὶ νὰ μὲ εἶχε ἄρρωστη, ἐκείνη.

—

Θέλω α.) Νὰ δουλεύω ὅσο δουλεύω, στὴν ὑπηρεσία τοῦ κράτους, ἐμπιστευτεῖς ἀπὸ τὴν ἰδέα τοῦ ἐξυπνοῦ, καὶ μεγαλώνοντας τὰ ὅρια τῆς ἐπιστήμης ὑπερπαίζοντας ἰδιοτικῆς ἐπάρσεις. (Τὸ σκοπό μου. Δημοσίευσε ψ.)
β.) Νὰ γράφω βιβλία, ὄχι πολλά, ἀλλὰ δυνατά, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ψυχή μου, ἀπὸ τὸ τί αἰσθάνεται κ' ἀπὸ τὸ τί ἀναλογίζεται.
Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάταξη τῶν ὁρμῶν μου που κάνει τὴν θέλησή μου. (Κύριακή 6.1904)

—

Ἡ Ἀγαπημένη μου μὲ βοήθησε νὰ μείνω στὴν ὑπηρεσία τοῦ κράτους. Καὶ ἔχασε πιὰ ἔχει δίκαιο. Πολὺ περισσότερη ἐξουσία ἀπὸ κάθε ἄλλη δίνει μὲ δίνει ἡ ὑπηρεσία τοῦ κράτους, πρὸ πάντων (δουλεύω) μακρυὰ ἀπὸ τὸ κράτος. Καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἐξουσία που τὴν ἔχω τώρα στὰ χέρια μου μπορῶ νὰ κάνω τοιαῦτα τὸ ἕνα χειροπιαστὸ ἀπὸ κείνα που πρέπει νὰ γίνουν, κ' ποιὸ θέλω νὰ κάνω μὲ τὸν ἐξουσιαστή. Ἂν δὲν τὴν εἶχα τὴν ἐξουσία αὐτή, οὔτε τὸ χειροπιαστὸ αὐτό, τὸ ἕνα, δὲν θὰ γίνονταν. Ἂν εἶχα χρήματα θὰ δούλευα καλύτερα ὡς «ἰδιώτης». Χωρὶς χρήματα δὲν θὰ κάνω τίποτε ὡς ἰδιώτης, ἴσως ὡς «ἐπίσημος» κάτι κάνω. Βέβαια δὲν θὰ περιορισθῶ μόνο σ' ὅλα μέρη ὁ κόσμος κ' ὅλα ἀπαιτοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἕνα πρόσωπο. Θὰ κάνω περισσότερο. Ἀργότερα δὲν βλέπω τί θὰ πρέπῃ νὰ κάνω. Ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ μείνω στὴν ὑπηρεσία που εἶμαι, ὡς που νὰ δῶ πῶς μπορῶ νὰ ἐξελιχθῶ περισσότερο ἀλλοιῶς, ὡς που νὰ κτίσω τὸ δουλεύοντας ἀλλοιῶς μπορῶ νὰ ἔχω περισσότερη ἐξουσία μὲ νὰ

κάμω ἐκεῖνα που θέλω. — Βέβαια ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ δὲν μ' ἀφίνει πολλὲς ὧρες ἐλεύθερο νὰ κατατάξω τὶς ἰδέες μου κ' νὰ γράφω, κ' μόνο γράφω κάτι σὰ κρεμμυδιά, καὶ κρυφά. Ἀλλὰ πῶς νὰ κάνω ἀλλιῶς; Ἂν μ' ἔλεγαν νὰ γράφω μόνο, ἂν ἤμουν φραγκᾶς, τότε βέβαια θὰ ἄφνα τὴν ὑπηρεσία αὐτὴ κ' κάθε ὑπηρεσία ἴσα, κ' θὰ ἔγραφα, θὰ σκεπτόμουν καὶ θὰ ἔγραφα. Μὰ οὔτε ἡ σκέψη μόνη μὲ τὸ γράφτρο μὲ ἐλάει, οὔτε τὸ γράφτρο ἐφαντάζομαι ὅλη μου τὴν φυσικὴ ἀνάγκη καὶ τὴ μόνη μου τὰ πολυφορτωμένα, τὰ τρελλά.
Ἂν εἶχα χρήματα θὰ μποροῦσα νὰ διαλέγω τὶς ὧρες που θὰ ἔριχνα τὴν φωνή μου στὴν ἐπίσημα, καὶ τὶς ὧρες που θὰ κάθομαι σὲ σκαμνὶ ἀρχίζοντας τὶς ἰδέες μου μὲ νὰ βγοῦν ἄστρες στὴν ἀγάπη, κ' νὰ τυπωθοῦν. Ἀλλὰ δὲν ἔχω χρήματα, καὶ ἔτσι ἡ θέλησή μου ἔμεινε σήμερα καθάρια καὶ βγῆκε ἡ ἀπόφασή που γράφω παραπάνω, ὁριστική, ἀμετάκλητη (μὲ κάποιον καιρό).
Εἶμαι εὐχαριστημένος μαζὶ σήμερα δικαιολογοῦμαι ὅλα μόνα τους καὶ δὲν ~~κοπιάζω~~ πιστεύω κοπιάζοντας τὰ πράγματα μὲ νὰ μοῦ δίνουν δικαιολογία. Ἀγαπημένη μου μὲ βοήθησε καὶ σὺ παρακαλῶ, κ' ὁ Θεός μου.

—

Κάποιος ρώτησε ἕνα κορίτσακι στὴ Μακεδονία «Ποιός εἶναι ὁ Βασιλεύς τῶν Ἑλλήνων;» Καὶ ἐκεῖνο ἀποκρίθηκε χωρὶς διστακτικό «Ὁ Παῦλος Μεγάλος».

Ἀπόγευμα.

—

Ὅταν ἀντίγραφα μὲ ἕνα, Ἀγαπημένη μου, ὅτα εἶχα γράψει σ' ἕνα ἄλλο πεταλάδι σ' ἀγαπούσα ἐλεύθερα (δυστυχῶς πρὶν ἀφήσω τὸν ἑαυτό μου ἐλεύθερο νὰ σ' ἀγαπήσῃ) ἀντίγραφα καὶ τρεῖς ἀράδες που εἶχα γράψει στὶς 2 Ἰουνίου. Νιράτσικα ὅμως ἐνὰ βάλω καὶ τὸ τί μέλλω παρακάτω. Ἐπειδὴ θέλω νὰ εἶμαι ἀποκτὸς σὲ σένα τὸ ἀντιγράφω κ' τὸ ὑπόλοιπο τώρα: «Qu'est-ce qu'une femme qui me plaît? 1.) Un pis-aller 2.) Un abandon de moi-même 3.) Du temps

perdu en peines ingrates dont la récompense ne donne pas grand'chose (je ne crains pas les peines, mais je trouve celles de l'amour trop petites, et la récompense — s'il y en a — insignifiante ou insuffisante)
4) Un être qui me ressemble trop et ne diffère pas assez, ni n'est plus fort que moi. Δὲν ἀξίζει δηλαδή νὰ βαλεύω ὅλον τὸν καιρό μου γιὰ τὴν ἀγάπη μιᾶς γυναικός. - Εἰχαίνομαι τὸν ἑαυτό μου, γιατὶ εἰχαίνομαι καὶ ὅτι μ' ἀρέσει. Ἄχου ὁ ἑαυτός μου νὰ εἶναι ἄξιος, μιὰ νὰ εἶναι ἄξιο ἐκεῖνο ποὺ τοῦ ἀρέσει; ν. Πολὺ ὡραῖα καὶ γοητικά, ἡ παράξενα, γέρια, ἀλλὰ μὲ χαίνεται κατὶ πάντοτε μόνο τὰ πιὰ ἀνοησίματα γιὰ νὰ δικαιώνω τὴν δύναμί σου, ἀγαπημένη μου, ποὺ ἔχουνε κατὶ μὲ νικᾶνε σιγὰ σιγά. Ἀλλὰ τὰ πιὸ δυνατὰ διαμαντικὰ ὅμως δὲν καταλήγουν νὰ σ' διαμόνουν. Θὰ εἶναι ἀκὸ διαμάντι, βέβαια.

—

Π' αὐτὴν ὅμως αὐτὴ ἡ ἀγάπη εἶναι πολὺ χειρότερη παρὰ μιὰ μέρα. Ἔχει νὰ πρόβεται ἀπ' ὅλους καὶ νὰ κάνει κατὶ ἀλλοιώτικα ἄλλα ἀπὸ κεῖνα ποὺ ἀλλοιώνει. Εἶναι σὰν μέρα σ' ἕνα πηγάδι. Καὶ ἐκεῖνος ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ ἄρρωστη εἶναι ἡ δὲν εἶναι. Καὶ ἴσως ἡ ἕνωσις τοῦ αἰσθήματός μας εἶναι βλάβη καὶ αὐτή. Δὲν ἔχει καὶ ἔρωτα ἄλλη καὶ αὐτὴ θὰ εἶχε τὴν δύναμι τώρα νὰ ἐρωτευθῇ. Εἶναι καὶ μωρὰ καὶ μ' αὐτὸ εἶναι πιὸ ἀποκρυστική ἡ ἀγάπη μας, καὶ παίρνει ἴσως περισσότερη δόξα μέσα μας παρὰ ἡ δική μου ἡ ἀγάπη μέσα μου. Τὴν ἀγαπῶ, καὶ τοῦτο μὲ κάνει περισσότερο παρὰ μιὰ μέρα. Ἐκεῖ πάλι ἔφερε βέβαιος ποὺ ἡ μνήμη εἶναι μεγάλη πόνος ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ εἶναι καὶ μὲ κάνει τέτοια. Καὶ ὅμως ἄν δὲν πονοῦσα καὶ αὐτὸ τόσο, δὲν θὰ ἦταν τέτοια ποὺ εἶμαι. Ὁ πόνος δὲν ἔχει καὶ τόμμι ὀχὶ μὲ τὰ ἐπιτρεπτὰ περισσαπικά, εἶναι ἡ ἔκστασις τῆς ψυχῆς καὶ αἰσθάνεται ~~[illegible]~~ δυνατώτατα, τόσο ποὺ νὰ ὑποφέρῃ ἡ ψυχή αὐτή, νὰ σταδιάσῃ, νὰ ἀρρωσταίνῃ. Τὰ περισσαπικά κάποτε βγίνονται ἀγόρμα νὰ πονῇ ἡ ψυχή.

ἐγώ πονῶ πόνο ποὺ βγαίνει ἀπὸ ἀνθρώπους, καὶ μόνον ἡ εὐχαρίστησις νὰ πονέσω μαζί τους, σβύνει γιὰ λίγον καιρὸ τὸν πόνο. Τώρα ἔχω ὅρεξι ἐδωσιμόν, ὅταν μαζεύω κάθε μου δύναμι γιὰ νὰ κτυπήσω, καὶ ὅρεξι ἐρωτείας, ὅταν κτυπῶ. Καὶ δὲν μὲ μέλει πιὰ τὸ πονέμω, πότε πειρίω πόνο, πότε ὄμορφα, πότε χάρα, τὸ ἴδιο κάνει, θέλω νὰ πονέσω τέτοιο ἡ μόνη κατάσταση ποὺ ἀξίζει πολύ, ἡ ἄλλες τῆς παδιαστικής (καλές ἄλλες καὶ αὐτές).

—

Πόνω πόνω ἀλυσόφορα αὐτὴ τὴν σιγμή. Μὲ χαίνεται τώρα δὲν θὰ τὴν φιλήσω πιὰ στὴν μνήμη μου.

6 Αὐγούστου. 2 τὸ πρωί. Ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Κυριστὰ ὅπου τὴν εἶδα.....
Ἐκεῖνες 5 τ' ἀπόγευμα σήμερα (δηλαδὴ χθές) ἔγραφα τὰ γράμματα τοῦτα ἀ Πόνω πόνω ἀλυσόφορα αὐτὴ τὴν σιγμή. Μὲ χαίνεται πιὰ δὲν θὰ τὴν φιλήσω πιὰ στὴν μνήμη μου.» Ὕστερα κοιμήθηκα καὶ στὶς 6 ἔκλεψα μὲ τὴν ἀδελφή μου μὲ τὴν Κυριστά. Πρὶν ὅμως, κατὰ τὶς 5 σιγὰ 10 μισά, σκέφτηκα μὲ τὴν ἀδελφή μου ἄν θὰ πάμε στὴν Κ. - Δὲν εἶχα γράψει γράμμα τῶν Ἀρκουδίτσων μου ἀπὸ τὴν πόλη ὅπου ἤμουν, ἐνῶ εἶχα γράψει ἀπὸ κεῖ ἄλλα γράμματα. Πόνεσα φοβερά, ἡ ὅσπρα ἐξαπλώθηκε μέρο ὁ πόνος μου ὅταν σκεφτόμουν ὅτι θὰ μ' ἔσκιζε τὸ γράμμα σου. Ἀρκουδίτσα μου, μὲ τὸ ταχυδρομεῖο σου φθάνει αὔριο, γιὰ νὰ ἔχῃς περισσότερο καιρὸ νὰ γράψῃς. Δὲν εἶχα διάθεση νὰ κοιμήθω ἀπὸ δύο, αὐτὸ νὰ μεγάλωνε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο τὴν ἀδελφούλα μου νὰ μὴν πάμε στὴν Κ. - Δυὸ μισὰ ἔκλεψα φιλαστῆρα τῶν ἀδελφῶν μου τὴν κόμφορα καὶ εἶπα νὰ πάμε στὴν Κ. - Ἔλεγα σκεφτεῖ τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἔρθω ἐγὼ μὲ τὸ πόδι μου ἡ τὴν φοβήθηκα ποὺ θὰ πρέπει πάρα πολὺ σιγὰ ἡ σκέφτηκα ποὺ καλύτερα θὰ πρέπει ἄρα καὶ κάτι. Λοιπὸν ἔτσι σκέφτηκα στὴν Κ. Ὅταν φθάσαμε, σκεφτόμουν μὲ τὴν ἀδελφή μου ἄν θὰ τὴν πάμε μὲ τὸν σιδηρόδρομο καὶ τὴν ἀμάξα στὸ σπίτι τῆς Νάτας, καὶ ἔπειτα νὰ πάμε σ' ἕνα σπίτι ποὺ ἤθελα, - ἡ ἄν θὰ τὴν

πάρω σ' ένα γυμνό της στήθος και, άχ, πάρω τη ντροπή στην άβυσσο, θα φανούμε
να τη σπάσω μα' με πάει στη Ν. – Αποφασίσαμε το δεύτερο. Βγήκαμε από τον
σιδηρόδρομο και περάσαμε. Στον δρόμο υπαντήσαμε τη άλλες δύο αδελφές μου τη
της βόλτας αν έφαγαν τίποτε μα' τον έρχομο της Αγαπημένης μου (πάντα το όνο-
μά της) και κείνες είπαν: «Όχι.» Πηγαίνοντας από το Φιλοδοχείο πάντα τη αδελφή
μου «θα' βρούμε αν είν' η κυρία Χ. (μητέρα της Αγαπημένης μου) μέσα. Έχαμε-
σό μου» Φωνάζει. [illegible] Ύστερα από καιρό μας γέν' η τη τύχη μέσα η' α' τη
περιμένουμε. Πέρασε. Ήμουν πυρετός· το χέρια μου ήταν κρύα, ήταν σάν α' τύχα
δέρμα. Είπα τη αδελφή μου: «Δεν κρύωνε;» — «Όχι. Εί' κρύωνε;» — «Ναί.
τα' χέρια μου.» — «Μήπως δεν είσαι καλά;» — «Καλά είμαι, μόνον πύρετος.»
— «Πεινάς' θα' δεις τη κ. Χ.;» — «Δεν πεινάω.» Περιμένουμε ακόμη και τέλος
ακούω τη φωνή τη κ. Χ. Ξυπνάει από κει' που κάθομαι η καρδιά μου πάει
σιγά σιγά να πάει να τη δω τη τύχαμε εκεί, και βγήκα μαζί της τη Αγαπη-
μένη μου. Μη' χάνεται σάν ψυχάκι. Και ώς το τέλος δεν ήξερα αν ήταν αυτή, δεν
καταλάβαμε γιατί ήταν εδώ, και που ήταν, και πώς ήρθε και πού. Και
όμη μη' χαίνεται τόσο φυσικό, άχ ήταν η Αγαπημένη μου, και άχ τύχα μάθε
χθές (δυστυχή προχθές) πού θα' ήρθανε. Μόνο μη' ήξε χαμένε α' Νά' νε»
Μη' ήξε, αχ χαιρέτησα τη μητέρα της
η' ύστερα αυτήν (ένα φίλημα τη εδώ μη' ήθε α' τη χαιρετήσω αυτήν πρώτα),
— «Πειράζει α' μη' δώσω εδώ;»
— «Όχι, νόμιμα πού θα' έρθει τη Τρίτη εβδομάδα.»
Μη' συγκίνησε (η προσπάθησε) μη' πάρεμε, μη' κατάπαρε και πάντα μονομιάς δυνατότερα από αυτό που
υπάρχει. Η ψυχές μας μιλήθηκαν χωρίς να ίδη ο ένας τον άλλο. Γιατί αποχαιρετήσαμε
ύστερα από πολλές αρχιβολίες (δεν χωρούν άλλα μύρια) α' πάμε στη Κυριακή; Γιατί
αποχαιρετήσαμε, ύστερα από αρχιβολίες, α' πάμε α' φτάσω στο προσοχείο τη μητέρα
τη Αγαπημένης μου και έτσι μ' ένα ο υπαρχίας πάει η αδιάθεση α' φτά-

μου και α' στείλω πάλι το τηλεφωνήσει μου η' α' μείνω α' μόνος α' τη ίδιο;
Γιατί, πού πάει, Γιατί ήμουν ταραγμένος πρίν, και κρύωνα τα χέρια μου (τα) βοτάνα α' στείλω
να πάει η μου δα' μη' ταράξω πολύ, και έτσι θα πάει πάει ήταν παράλογο α' είμαι τόσο
ταραγμένος η' το ίδιο στη αδελφή μου;
Βίβλια η' ψυχή μου στον ήταν κοντά μου μη' ταράξω, όπως ο βορράς παράξη
και τραβά τον φαρμάκη.
Αγαπημένη μου, Αγαπημένη μου, σε' φανταζόμουν. Και δύο ώρες πρίν σε' φανταζόμουν είχα
μια φοβερή αίσθηση πόσο δεν πίστευα α' σε' φανταζόμουν ποτέ στα στήθη μου μου
Δεν βλέπω τα αλλάζομαι, είμαι γυμνός και σ' άγγιξε φοβερά. Δεν μπορώ α'
γράψω περισσότερο, και σε' σφίγγομαι, σε' σφίγγομαι όλη τη ώρα....
Τώρα στον ήλθα πάω εδώ, κάτω τα γράμμα σου στο τέλος αυτοκρίνω τη
ίδια βίβλα στον έξω από τη πόρτα όπου μένεις.
Με' ταραχή πολύ, πολύ, το γράμμα σου, το τέλος, υποδέχτω.
Δεν το πιστεύω ακόμη πού τη εύδα, πώς ζε' εύδα, Αγαπημένη μου, ένα
χέρι, Αγαπημένη μου, πού δεν βλέπω πού α' σε' αγγίζω μια' α' σε' δείξω τη αγάπη
μου, στο δεν τη πιστεύω, Αγαπημένη μου.
Πρώ. Προσπάθησα όσο μπόρεσα, και α' μη' σ' αγαπήσω και α' μη' σε' σε πού σ' άγγιξα.
Και όμη και σ' αγάπησα και σου το τέλος. Δεν ήξερα πως θ' αγαπούσες αλλά το ήθελα.
Αν όμη φανταζόμουν, μια' μια' στιγμή (κάτω) έκανα σου μη' στο γράμμα σου, Αγαπημένη μου,
θα' είχα περισσότερη δύναμη α' μη' σε' σε πού σ' άγγιξα. Και όμως όχι, δεν βλέπω.
Αχ σένα ένα Ζε' ευχαριστημένη....
Γλυκιά μου Αγάπη, θα' κοιτάξω α' [illegible] όσο μπορώ πιό πάντα, πιό γλυκιά
η' αγάπη σου. Είσαι στο χέρι σου αγαπούμε τόσο και οι δύο μας. Όμα είναι
τόσο αρμονικά ίδιο. Θέλω και ζε' α' είναι αρμονικά, Αγάπη μου. Ο πάρα πολύ
ο νόστος η περιττός, Αγάπη μου, και όμα η ανδρώπινα. Τα' αίωνα πρέπει

μαζα, σάν τήν πατρίδα, πρέπει νά τ' ἀγαπᾶς μέ ἀγάπη πού αἰώνια, πού ἀναλλοίωτη, πού βαθειά καί πού ἀπόκοσμη. Τέτοια εἶναι ἡ ἑλληνική ἡ ψυχή.

Αὐγούστου 7. Χθές δέν τήν εἶδα. Πῆρα στήν Καρισιά μαί δέν πῆρα νά τήν ἴδω. Πρίν φθάσω ἐγώ ἦλθε ἡ κυρία τοῦ Νάξου καί δέν τήν εἶδε ἐκεῖ. Ἔγραψε τ' ὄνομά της σ' ἕνα χαρτάκι μ' τ' ἄφησε.

– Ἔνιωσες καμμιά παιγνιώρια αἴσθησι βγαίνοντάς μι τροχιά;

Θά κοιτάξω νά τής κάμω μεγαλύτερο, μακρύτερο τόν δεύτερο ἀποχωρισμό· αἰτήσεις ἡ δοξιά μου, ἡ ἀδιαφορία, ὡς ποῦ νά φύγω. (L'homme propose, Dieu dispose .....)

Νομίζω ἄξιον τι πῶς, καί χωρίς νά κάμω τίποτι, θά εἶμαι μακρύτερο ὁ δεύτερος ἀποχωρισμός (Πιθανῶς ὅμως) ἐδῶ θέ μέ ἰδῆ μέ ἰδῆ μικρότερον παρ' ὅ,τι ἤμουν ἐκεῖ καί θά μίνω ἴσως περισσότερο ἡ ἀγάπη τοῦ. Πιθανόν εἶναι θά ποιήσω, ὅπως ποιεῖ τό πόδι ὅταν χορεύῃ μικρότερο ἀπό τό μέγεθος τοῦ ποδαριοῦ παπουτσιοῦ. Ἀλλά θά τό σκεφθῶ, καί θά βρῶ σιγά τρόπο κοντύτερο τόν ἀποχωρισμό. Ἐγώ θά μπορῶ κρίκια, ἀλλά μιά κείνη καλλίτερα ἔχει πρέπει νά εἶναι.

Ἐγώ θά μείνω μέ τήν ἴδια τήν ἀγάπη, ἐκτός ἄν μεγαλώσῃ ἀκόμα.

Κάθομαι σιγά καί ἡσυχα καί κοιτάζομαι σάν τό μεταλλο, ποιός βέβαια ἄν δέν φθάσῃ τό πύρωμα ὡς τό μυστικό τοῦ μεταλλου.

Καί γίνομαι ὅλο καί πιό ἐνεργικός τόσο σύν μένοντας ὅλο πιό ἀνυπόταχτα τά κέφια μου καί κοιτοῦν.

Μ' ἔγραψες, κόρη μου· «Καί πρέπει νά μ' ἀγαπᾶς, καί θέλω θέλω ἀπεγνωσμένα νά μ' ἀγαπᾶς, γιατί ἐγώ σ' ἀγαπῶ "ἕως θανάτου."»

Σ' ἀγαπῶ ἀπεγνωσμένα, ἀλλά δέν πρέπει νά σοῦ τό δείχνω οὔτε νά τό λέω, πρέπει νά σ' δείχνω μιάν ἀγάπη βασταρήνη, ἥσυχη, ἤρεμη, μεγαλόπρεπη, χαμηλαμπρυμένη.

Ἤδη σύν κέφι σ' ἀγαπῶ ἀπό μακρύτερα, σ' ἀγαπῶ πιό κοντά, ἀγαπῶ τίς μελικές σου γραμμές καί μ' ἔρχεται νά θέλω νά μήν ὑποφέρῃς μιά μέρα, νά μή μέ θέλῃς, νά μή μ' ἀγαπᾶς. Μ' ἀρέσει νά σ' βλέπω, νά βρίσκω πῶς ὑπάρχεις, Ἀγαπημένη μου, χωρίς νά καταλάβεται σύν μεταφέρεται, σά σοφίδια τ' ἄλλα τῶν ἀγάπης. Καί σ' ἀγαπῶ ἔτσι, Ἀγαπημένη μου, ἐπειδή βασίζομαι καί βρίσκω πῶς πρέπει νά μήν εἶμαι ἀπαιτητικός, καί πρέπει νά μή σύν μερικά πόσα, μόνο νά σέ βλέπω νά μ' ὑποφέρῃς λιγώτερο.

Ἤθελα νά τήν ἀπόψε γουγούδια, καί δέν τής τά ἔστειλα.

Ἤθελα νά πάω νά τήν ἴδω μ' δέν πῆρα.

Ἀργότερα. Τώρα σύν ἀγωνίζομαι πῶς εἶναι ἐδῶ καί μπορῶ νά τήν ἴδω, χαίρομαι μιάν ἄφραστη χαρά. Εἶναι ἐδῶ, τό πιστεύω; Ὄχι ἀκόμη.

Αὐγούστου 8. Πρωί. Τήν εἶδα χθές. Ἦταν καί ἄλλοι ἄνθρωποι ἐκεῖ. Τά μάτια μας συναντήθηκαν στά κρυφά δυό ἢ τρεῖς φορές καί πῶς ἦταν βρεμένα τά δικά της καί μ' ἔμοιαζαν καί τήν ἀγαπῶσα μέ γνώση, μέ φλόγα, μέ φωτιά, μέ τό αἴσθημα τοῦ κόσμου ὅλου καί ὅλης τῆς φύσεως, τοῦ πρωτοῦ, τοῦ ἀπείρου μ' τῆς αἰωνιότητος, τῆς Ζωῆς καί τοῦ Θανάτου. Πῶς πονῶ σήμερα! Καί τί κουραστικός πού εἶμαι!

Ἀργότερα. Σ' ἀγαπῶ πολύ καί λέγω· «Δέν μέ μέλει τί θά πῇ μιά αὐτήν ὁ κόσμος ἀφοῦ ἐγώ βέβαια πῶς εἶναι». Καί σ' ἀγαπῶ τώρα περισσότερο καί λέγω· «Δέν θέλω νά λέγῃ ἀνοησίες μιά αὐτήν ὁ κόσμος». Σ' ἀγαπῶ τώρα πολύ, μιά αὐτό μόνο εἶναι σήμερα. Ὄχι κατ' ἐπιστρέφει καθόλου ἡ φύση τοῦ κόσμου, πάντα θά σέ κρίνω, ἀγάπη μου, ὅπως σέ βλέπω ἐγώ, ἀλλά δέν θέλω καλές νά μέ μιλῆ ἔναντίον σου, οὔτε θέλω ἐγώ νά γίνω αἰτία νά μιλήσουν ἔναντίον σου, πρό παντός ἡ οἰκογένειά σου, ὁ ἄνδρας σου, καί τά παιδιά σου, τά δικά σου τά παιδιά.

Ἀπόγευμα. Ἀφοῦ πέρασε ἡ μισή μέρα καί ἔρχεται τ' ἀπόγευμα ἀγάπη πού μεγαλώνει ἀκόμη καί φουσκώνει ἀκόμη περισσότερο καί γίνεται τά φύλλα μου, γιατί ποιός βέβαια ἄν θά τήν δῶ πιά, ἄν θά τήν μιλήσω πιά ἐλεύθερα, ἄν θά βρίσκω μ' ἄν θά βρίσκω ἐγώ, καί πῶς θά βρίσκεται; Ἔχω μιάν ἀβάσταχτη ἀνησυχία καί δέν βρίσκω πῶς νά τήν παρατήσω.

Ἄκουα σιά σάλα τήν ἀδελφή μου νά παίζῃ Schumann μ' πάω ἐκεῖ

και περπάτησα έπάνω και κάτω, και άκουα και πονούσα.

Πήγαινα στό κρεββάτι αλάδεκτα, νά σκεφθώ, νά βρεθεμόσω τό βάσανό μου και έμεν μεταβεβλήτο. Ήξιόδικα στή Μοίρα. Ήν καρή ό,τι θέλει, όπως βρει Αυτή.

Όμως κλαίω και φοβούμαι σάν καρίνι και ή βάση μου νάν βρή και σπάσει δέν μπορεί και δέν ανδέχομαι καρτερά όρμή. Όμως ή θρύψ σταματάει. Γιατί βρέ πού τίποτε δέν πρέπει νά κάμω, μ' δέν θέλω νά αλλάξω τήν αξία μου, μόνο νά τήν εξαστύσω θέλω. Δέν μπορώ πιά, όπως πρώτα, νά τής αρέσω, γιατί δσο τής αρέσω πιό πολύ, τόσο και πολύ έκείνη περισσότερο.

Ήταν ακόμα νέα και δροσοσυστάτη ή αγάπη μου, όταν ήρθαν οι κακοί τήν πόλι που μένει έκείνη. Ακόμα τότε ήλθε. Τώρα γουστάρει και τήν περιφρόνεσι ή λάβρα μιάς ακούμπησις φωτιάς που κάνει νά μήν περκαϊά νά μή καίγη όλον. Και μένω αμίλητος τώρα και τά δικά μου τά λόγια δέν τ' ακούω, γιατί βρέ, τό βάδισε τής πολιτείας μου ψυχής, πού όλα εκείνα τά περίσσιά, πώς πρέπει νά σιωπούν αδιάκοπα τούς δαίμονές μου, νά κόβω τόν δράκον που εκεί μέσα μου τά κεφάλια. Και πάλι σιωπούν τούς δαίμονες και τά κόβω τά κεφάλια, και τίποτε δέ μένει μέσα μου παρά μιά ερήμωση, πλημμένη έρημιά, σπαρμένη πτώματα και αποκεφαλισμένες μυχάρες, και άνυδρα μκρεμισμένα.

Δέν μπαίνει εκείνη. Φταίει ό κόσμος πού είναι τέτοιος, που σάν τοίχος καρφωμένος από Κύκλωπας σκορπίζει πάλι διονυσιακή μανία τών όλίγων που τούς πιάνουν τέτοιες τρέλλες άγριες.

Και δέν μόνο που σκέπεται όρθιος σάν τοίχος άγγιστος, σάν κάστρο άπαρτο, ό σκρός τών ανθρώπων, τό κοπάδι μ' ή κοινωνία και οι νόμοι, δεν τύν φτάνει που πάει πάλι δείκε πέταμα πρός τό Φώς, αλλά οι άνθρωποι αποπιάνουν και νά είναι έντχος, μ' διασκεδαστικός, και μεγαστός και νά ακούς τής αλοστής

ή τά σκρεφτά τους που τά δυμάτιαι σάν νά ήταν αυτόν μέσα ό κόσμος όλος, και όταν δέν εκδιαφέρεται αποφασίζει. Δέν εκαταλαβαίνω όμως τίποτε τής βρακίας τού κόσμου τούτου, θά ήταν τώρα πολύ αλόγιστο. Θέλει παρακινήσει, γιατί κοντά δέν παρακινήθηκα στή μυή μου, είμαι τώρα πολύ υπερήφανος. Μόνο σημειώνω τόν μεγαλύτερο τών αποτελεσμάτων που έχει αυτό μάς οι άνθρωποι. Και έτσι μπορούμε χίλια φορές μεγαλύτερα νά δίνουμε στόν κόσμο, ένιοι σταίνουν, σκεφτόμαστε, τά μεγάλα και μέν «Όχι αυτά, αλλά εκείνα, θέλουμε, τά μικρότερα, τά πλησιέστερά μά φρόντιμα, εκείνα που δέν μάς τιμάμε και τώρα πολύ.»

Δέν έχουμε, φαίνεται, αρκετή δύναμη μπρός, μιά νά σταθούμε, νά σκεφτούμε, μόνοι, τούς νόμους τών ανθρώπων, και έτσι δέν προσπαθούμε νά τό κάνουμε, μά μεθούμε και μπρός, μάν κατεβούμε στόν βόρβορο όπου μένει εκείνος μαζί τά φίδια τά σφάζουμε μ' νά τούς κτυπούμε. Αφήνει τόν κόσμο μπρός νά καταλάβει τί τόσο αλόγιστο πράγμα; Ξεχαμένους κόσμους νά πολεμούμε δέν τίθεται. Και μένουμε μόνοι, καταμόναχοι, μ' τήν υπερηφάνειά μας.

Και μ' αυτά μου τά γράφματα πέρασε μιά ώραία, τής ζωής που έχω ακόμη νά ζήσω.

Αργότερα. Ήν και ήμουν στήν Αττική, όμως μ' φαίνεται μακρυά από μένα, σάν νά ήταν ακόμη εκεί κάτω, στήν πόλι, όπου μένει. Από τόν τελευταίο αποχαιρετισμό μας εκεί, ξεχωρισθήκαμε και νομίζω πώς δέν μπορώ νά είμαι πιά κοντά της. Αυτή ή γνώση μ' πονεί, αλλά μόνο πώς ίσως αγαπώ πάλι, ίσως νιώσω πάλι τό βάρος τής αγάπης που είναι μεγαλό μας. Τώρα, μ' φαίνεται πώς τό βάρος αυτό κόπηκε, ίσως εξαιτίας αυτόν ήμουν εδώ δέν βρέθηκε τί συμβαίνει πώς αισθάνεται εκείνη. Και έτσι μένω χαρούμενα, μακρυά της και δέν τήν συμβιβάζομαι όπως τήν συμβιβάζουμε, μονά, εκεί πέρα στήν πόλι, όπου ήμαστε τώρα. Είναι τώρα σιγή και άμμυκη ή σκέψι μου και δέν τήν έχω

τὴν εἰκόνα τῆς Ἀγαπημένης μου μ' σταθερό καὶ βέβαιο γραφεῖο κομμένη, ὅπως τὴν εἶχα ἐκεῖ κάτω. Ἡ μορφὴ αὐτὴ μὲ μερίμνη μένει. Ἴσως τώρα ἐκείνη δὲν τὴν θυμᾶται πολὺ ἀκόμη ἀπὸ ἔρωτα, ποθοῦσα νὰ τὴν μυρίσω παρόλα, ἐκεῖνα τώρα ἀφαιρεθήκαμε μαζί μου ἡ ἐμὲ μαζί της καὶ δὲν πόνεσα νὰ τὴν μυρίσω, ἀφοῦ τὴν μυρίζω καὶ δὲν μὲ κάνει νὰ αἰσθάνομαι ἡ ὀσμή της. Τὸν ἦχον ἀχνὰ καὶ δημοσιεύοντο τὸν πόνο της καὶ τὸν δικό μου πόνο καὶ ἡ σκέψη αὐτὴ μὲ ταράζει καὶ μὲ σκορπίζει, καὶ σκεφτόμενος καὶ βασανίζομαι. Ἀπὸ τὸ βασανιστήριο αὐτὸ ἔχω μέγα χαρίσει τὸν νοῦ μου, τὴν δύναμή μου καὶ τὴν δύναμη νὰ δίνω δυὸ ἐδῶ μερικὰ πρὸς γιὰ νὰ μένουν συμμορφωμένος) — Καὶ ὅμως δὲν τὴν μυρίζω ἀκόμη καμμία ἀκόμη δὲν ποθοῦσα νὰ τὴν μυρίσω περισσότερο, καὶ πάλι τὸ βασανίζομαι, μιὰ νοιώθω κάποιον βρίσκομαι ἡ ἀγάπη — τὸ αἴσθημα ὅτι ἔχω χρέος νὰ ἐμπιστεύσω τὸν πόνο της σκοτώνει τὴν μυρωδιά μου, σβύνει τὴν φαντασία μου καὶ μὲ ψυχραίνει. Ἴσως κάθε χρέος (κάθε αἴσθημα καθήκοντος) μὲ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ψυχρό χωρὶς φωνὴ καὶ χωρὶς χρώματα, σὰν μυρωδιὰ προσωρινὴ ἀρχαίων, μαρμαρωμένο. — Ποῦ πάει καὶ κρύβεται τὸ διονυσιακό αἴσθημα ποὺ δὲν ἔχω κανένα χρέος σ' αὐτὸν τὸν κόσμο; (Κύπρος Ἰουνίου 6. ἑσπέρας).

Χαίρομαι ποὺ πάει τὴν αἰτία τῆς σκέψης μου.

Αὐγούστου 9. Ἡ Μοῖρα, ἀρρώστια, κάνει τὴν Ἀγαπημένη μου μ' γέρο καὶ τὴν Φαίδρα. — « Θανεῖν, ὅπως δεῖ, τοῦτο ἐγὼ βουλεύομαι. »

Τέλεια γυναῖκα, ὡραιότατη, νέα, βαθύτατη, τὴν πλήρωσε ἡ Μοῖρα ἐκείνη ἦταν πάρα πολὺ ὡραία ἡ ψυχή της, ἐπὶ τὴν πλήρωσε μὲ τὸν Ἔρωτα. Ἦταν ὅμως πατριαρχίας μ' εἶχε παιδιά καὶ, γιὰ νὰ μὴν μαυρίσῃ τὰ δόρατά της μ' τὸν παιδιῶν της, ὁ κόσμος ὁ ἄχαρος, δὲν παραδίνεται στὸν Ἔρωτα καὶ αὐτὸς τὴν σκοτώνει ἀρρώστια. Γιὰ νὰ μὴ δώσῃ κακὸ δόρατα τὰ παιδιά της καὶ γιὰ νὰ μὴν πράξῃ ἡ μνηστήρας ἡ τυρινὴ εὐτυχία της παρατᾷ τὴν ζωή της μὲ τὸν δάκτυλο.

Ἔβαλα ἕνα γράμμα στὸ φέρτρο, σπίρτα.

Ἐ' ἄφησαν ὑπερόλδρωνα καὶ ὑπόγειο φρικτά.

Αὐγούστου 10. Τὸ βράδυ χθὲς ἦταν πραγματικὴ καὶ βασανίστρα στὸ χῶρι ἕνα τόσο βαθὺ τριαντάφυλλο, μεγάλο. Καὶ ἡ Μοῖρα ἦταν ἀπὸ πάνω της, καὶ ὅμως ἡ τραγικὴ γυναῖκα, ἡ ἀγαπημένη, ἦταν εὐχαριστημένη, ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὴν χαρὰ τοῦ πόνου. Κ' ἐγὼ τὴν ἔδωσα τὸ χῶρι, μόνος, ποὺ δὲ τὴς πάρω τὴν ζωή.

—

Ποιός, ποιός, ὅμως τὸ σῶμα μου, ὅμως, ὅμως ἡ ψυχή μου, ποιός φρικτά.

—

Μὲ μὲ παιδί ἔρχεται. Καὶ ἤθελα καὶ τὸ παιδί, παιδάκι, χθὲς ἦταν τὸ ἴδιο μὲ τὸ τριαντάφυλλο τὸ χῶρι, μὲ τὸ τριαντάφυλλο ποὺ τὸ ἔπαιρνε d'une manière détachée, ὅπως παίρνει καὶ μὲ τὴν ζωή σου.

—

Καὶ σκέφτομαι τὸ μέλλον σου εἶναι παιδικό καὶ μ' ἀρέσει μαζί δείχνει τὴν ὀρθοτομία τῆς ψυχῆς σου, ἀγάπη μου.

12 Αὐγούστου 1905. — Il y a des choses en ce monde qui ne se racontent pas. Θυμᾶσαι τὶς ὥρες ποὺ ἔκαμες μέσα δέντρα; Θυμᾶσαι μιὰ σύμμορφη ποὺ δὲν μεγάλωνε καὶ δὲν μεγάλωνε, καὶ μου βαστοῦσες τὰ χέρια μου, καὶ μὲ κοίταξες καὶ σὲ κοίταξα; Θυμᾶσαι ποὺ ἔβαλα ἔσωμες καὶ μὲ μίσησες στὸ μάγουλο καὶ πόνεσα, καὶ θυμᾶσαι ποὺ ἔκανα νὰ μὴν τὸ κάνεις καὶ σὲ μίσησα καὶ ἐγώ; Θυμᾶσαι ποὺ μίσησαν ἔβαλα τὰ μάτια σου δάκρυα καὶ σὲ φώνεσα μαζί "Pourquoi tu pleures" καὶ ἔνιωσες "δὲν μ' ἀγαπᾶς... δὲν ἀγαπῶ..." καὶ τὸ τὸ ἔβαλα χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ κρατήσω σὲ μίσησα στὸ σῶμα; Θυμᾶσαι τὶς ἀγαπημένες σύμμορφες ποὺ πέρασαν καὶ δὲν δὰ ξαναέρθουν ὅλες ἀνοχαρεστιόμαστε; Θυμᾶσαι ποὺ τὸ ἀγάπαμε ποὺ ἤμαστε μὲ μερα καὶ ποὺ κοιτάξαμε ἀχτίδες ἢ ἀστεροειδεῖς νύχτες; Θυμᾶσαι "Τοῦ μου ποὺ ποὺ σταματᾶς; ποὺ ποὺ δὲν μὲ μιλᾶς, ποὺ ποιοτάνομαι, δὲν ἔρχεσε πλέον· ποὺ σὲ μίσησα ὅλους "Τοῦ μου, ἔρχεσε ἐμένα γιὰ νὰ τὸ ἀγάπες γιὰ πάντα ποὺ ἄφησα ἀγάπες δὲ δὰ τὸν ξαναδῶ....

Φύγε τώρα τὸ δὲν αὐτὸ μέρος, φύγε ὅλε δέρμε! ἐγὼ δὲν δὰ τὰ δεκάνω... "Ιωχ... Σ' ἀγαπῶ "Ιωχ.

Αιγούστου 21. Θά ἀγόρασα τόν μηχανισμό τόν κοσμικό που ἤμουν χωρίς μένα του ἕως τώρα, χωρίς νά μ' ἀρέσῃ. Θά πάω στή Μακεδονία — τόπος ὅπου ἀκόμη ὁ ἐρωτικός, δυνατός ποιητής δέν ἔφθασε ἀκόμη καταλαρδα τήν ὕπαρξή του, μ' ὅπου ὁ μεταφυσικός ἀκόμη φωνάζει διάστιξα. Ἔκεῖνη ἡ τίμια γυναῖκα που ἀγάπησα, μέ τήν ὑπεράνθρωπη ἀγάπη της μ' σήκωνε τόσο ψηλά που ἔχασε τόν ἑαυτό μου ἡ ψυχή μου, ἔσπασε τά ἐμπόδια, ἔχασε τούς νόμους καί τούς παραδεγμένους δρούς καί χώθηκε, χύμηξε πρός ἄλλο κόσμο. Ἄγνωστος, ἀφοῦ σέβαστα μαμμιά μου ὅλους τούς γνωρίμους που μέ γνώριζαν μ' μέ τούς κρίσεις τους (που τούς φοβόμουν κάπως) μ' ἐπρόδοσα, ἄγνωστος πηγαίνω νά ζήσω μένα σ' ἀγνώστους. Δέν τό κάνω ἀπό σωρευτισμό. Τό κάνω ἀπό μανία, ἀπό τρέλλα, ἀπό βαρεμό μέ τούς ἀνθρώπους, μέ τήν κοσμικά μέ τά μεγεθύνματα μέ τούς νόμους μ' μέ τούς παραδεγμένους δρούς (λογική, ἠθικισμός, φρονιμάδα κλ.) καί τήν τρέλλα αὐτήν — που τήν ἔχω κάνει μένα μου — τήν φούσκωσε, τήν δυνάμωσε, τήν ἔκανε ἀκράτητη, ἔκεῖνη, ἡ γυναῖκα που τήν ἀγάπησα μέ ἄγρια ἀγάπη καί μ' ἀγάπησε τόσο τρελλά μέ τήν ἀγάπη καί μέ τό μίσος που ὑποτόσσαι. Καί αὐτή ἀπό τήν φοβερή ἀγάπη ἔκανε τά ὅλα καί ἔχασε τούς νόμους, ἀλλά ἔκανε τήν μητέρα μέ τήν μητέρα δέν μπορεῖ νά ὁρμήσῃ σ' ἄλλο κόσμο ζωῆς, ἀλλά χωρίζει κατά τόν θάνατο. Κ' ἐγώ ἐκεῖ πηγαίνω, ἀλλά θά περάσω ἀπό μιά τρελλή ζωή πρέπει παρόντας μέ νά στοιχεῖτε.

—

„Certaines natures supérieures, des esprits élevés, enclins aux idées générales, ont su, avec une incroyable perspicacité, employer les armes mêmes de la science pour montrer les limites et la relativité de la connaissance, et démentir ainsi péremptoirement la prétention de la science à une valeur et une aptitude universelles. Il fallut, pour la première fois, reconnaître comme illusoire la présomption d'approfondir

l'essence la plus intime des choses au moyen de la causalité!"

— Nietzsche: „L'Origine de la tragédie."

„Lorsque Goethe, à propos de Napoléon, déclare un jour à Eckermann: „Oui, mon ami, il y a aussi une productivité des actes", il rappelle ainsi, d'une manière charmante et naïve que l'homme non théorique est, pour les hommes modernes, quelque chose d'invraisemblable et de déconcertant, de sorte qu'il faut encore une fois la sagesse d'un Goethe pour concevoir, oui, pour excuser une mode d'existence aussi insolite." — Nietzsche „L'origine de la tragédie."

—

„Le caractère le plus essentiel (de la culture tragique) est que la sagesse instinctive y remplace la science en qualité de but suprême: et cette sagesse, insensible aux diversions ~~de la~~ captieuses de la science, embrasse d'un regard immuable tout le tableau de l'univers et, dans cette contemplation, cherche à ressentir l'éternelle souffrance avec compassion et amour, à faire siienne cette souffrance éternelle.

„Figurons-nous une génération grandissant avec cette intrépidité du regard, avec cette impulsion héroïque vers le monstrueux, l'extraordinaire; imaginons l'allure hardie de ce tueur de dragons, l'orgueilleuse témérité avec laquelle ces êtres tournent le dos aux enseignements débiles de l'optimisme, pour vivre résolument d'une vie pleine et complète." — Nietzsche „L'origine de la tragédie."

—

Ὅταν σκέφτομαι τούς ἄλλους που πηγαίνω στή Μακεδονία, κρύώνω, φοβοῦμαι, μαύρ' βίτσο μ' τόν σκυλό μου τόν αὐτό. Ὅμως τί νά κάνω τόν αὐτό.

Πότε μπορεί νὰ κάνω μιὰ μεγάλη συμφορὰ τὴν ἴδια στιγμή; Δυνατὸν νὰ πηγαίνω ἐγὼ τὴν Μαυρούλα. — Ἐγὼ δὲν θὰ μπορέσω. — Ἐγὼ πηγαίνω μὲ μίαν χρώματα καὶ ἄμα τελειώσω θὰ μείνω ἐκεῖ καὶ βρῶ τρόπο νὰ μείνω. — Ἐγὼ δὲν πηγαίνω τὴν Μαυρούλα, πηγαίνω ν' ἄλλον κόσμο, ὅπου καὶ ἐκεῖνη ποὺ ἀγάπησα πηγαίνει ν' ἄλλον κόσμο. — Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ μπορέσω σὲ κοινωνικὸ μηχανισμό, ~~[illegible]~~ ἐδῶ. Θέλω νὰ μείνω ἐκεῖ. Ἐπάνω τοὺς δεσμοὺς μὲ τοὺς ἐδῶ ἀνθρώπους, μὲ μὲ τὰ συνήματά τους καὶ μὲ τὴν θέσιν τους μὲ τοὺς μισθοὺς τους, μὲ τὴν ἐπιτυχίες τους μὲ τὴν ἀπαιτήσεις τους. — Πηγαίνω νὰ μείνω ἄγνωστος, μὲ νὰ μείνω σὰν μμάτια, ἄγνωστος, κοιτάζοντας ἀδιάκοπα τὴν μεγαλοφυΐα τῆς ζωῆς, ὄντας ἀδιάκοπα σὲ κίνδυνο νὰ σκοτωθῶ, ἐπιμένοντας τὰς ἀνθρώπους μὲ ἐρεθίσμους μαζί τους εἰλικρινῶς τὸν εἰλικρινῶν. — Πηγαίνω μὲ νὰ μείνω μεγάλα, ὅπως μ' ἄρεσε. (Μ' ἄρεσε νὰ εἶμαι un homme non théorique" καὶ μὲ σπρώχνει μιὰ "impulsion théorique vers le monstrueux, l'extraordinaire".) (Ἐφόρεσε μου καύμενε.)

—

Ἀγάπη μὲ Αὐτὴν τὴν γυναῖκα νὰ κάμω αὐτό. Γι' αὐτὴν, ἡ ἰδέες της δὲν εἶναι μέσης εἶναι ζωή, εἶναι ἀγάπη, εἶναι πράγματα. Αὐτὴ πάει χαρμάνι· ἐπειδὴ ἀγαπᾷ μόνον ἀπὸ τὸν ἄνδρα της καὶ δὲν θέλει νὰ μείνῃ τὸν ἄνδρα της ἢ δὲν μπορεῖ νὰ διδάχῃ σὰν παιδιὰ τοὺς πράγματα ποὺ αὐτὴ δὲν βασᾷ. Γιὰ μιὰ τέτοια γυναῖκα, ὅμως πρέπει νὰ μείνω, μιὰ τέτοια γυναῖκα πρέπει νὰ τὴν ἀγαπᾷ κανεὶς ὑπερανθρώπινα, μιὰ τέτοια γυναῖκα πρέπει νὰ μὴν τὴν κατα-σπρέχῃ κανεὶς κανεὶς ἰδανικό της. Αὐτὴ τὴν γυναῖκα ποιός θὰ τὴν μάθω, μαζί δὲν μπορῶ. Καὶ ὅμως καὶ ἂν κάμω μὲ Αὐτὴν, θὰ εἶμαι καμμένος. Ὅμως μ' ἐμπιστεύεται νὰ κάμω θὰ εἶμαι πολὺ ἐμπιστευμένος. Τὴν εἶπα ποὺ θὰ ρίχθω σ' ἄλλη ζωή, μὲ Αὐτὴν, καὶ θὰ μπῶ τὸν θάνατο. Ποὺ μπορῶ νὰ κάμω ἄλλοτε χωρὶς νὰ τὴν μισήσω;

—

Δεκέμβριος 27. Σάββατο.

Δεδεμένος.

Εἶμαι μαυρισμένος, τὴν ἄμμο, καὶ ποῦ καὶ ποῦ ἀκόμη πρωϊνόπερο μαζί τὸν ποῦ νὰ ἐκεῖνη. Πόνος φρικιά!

—

Τὴν δυνατὴ τὴν πρώτη φορὰ ποὺ μὲ παρουσίασαν σ' αὐτὴν, ἦταν σὰν ἀόρατο πάνδρεμα, φορεσμένος φόρεμα μὲ πολυτέλεια χρώματα καὶ πάμπολα ἐπάνω κάτω ἐπειδὴ αὐτὴ ἦταν ἡ ἱερέεια τοῦ ἀόρατου ἢ γίνεται τὸν ἐρκαίνα. Τὸ πρωϊνὸ τοῦ τὴν ἐίδα, σὰν κόκκα, στὸν δρόμο τὴν Λεωφόρου στὴν Κηφισιὰ μὲ (ἦταν ἡ Πέμπτη, ὄχι τροχιδὸς ἀλλὰ ἡ πρωϊνή) πῶς μὲ κύτταξε ἐκεῖνο τὸ πρωϊ ἀόρατο καὶ ἐγὼ κύτταξα τὴν Παναγία ποὺ ἦταν στὸν τοῖχο. Μ' ἔλεγε πῶς τόσο μὲ εἶχε παρατηρήσει.

—

Τὴν 23 Αὐγούστου ἔλεγα ἀπὸ τὴν Ἀθήνας

Τὴν 22 Αὐγούστου τὴν ἐίδα πρωϊνὴ φορά.

—

Μία φορὰ δοκίμασα νὰ τὸ κάμω τὸ Σάββατο 13 Αὐγούστου 1905

Δεύτερη φορὰ δοκίμασα νὰ τὸ κάμω τὴν Πέμπτη νύχτα πρὸς τὴν Παρασκευὴ 18 - 19 Αὐγούστου 1905.

—

Ἡ ἰδέα τῶν παιδιῶν μας τὴν ἔσωσε ἀπὸ τὸν θάνατο, μιὰ τώρα τελειώνω.

—

Τὴν ἐίδα νὰ κόκκα τὸ πρωϊ, στὸ ρέμμα τῆς Πέμπτης, τὴν 11, 12 καὶ 13 Αὐγούστου. Ἐπειδὴ ἴδιο μέρος τὴν ἐίδα στὴν 17 Αὐγούστου (τὴν ἀράκοκα) καὶ κοντὰ στὸ δρόμο τῆς Λεωφόρου, τὴν 18 Αὐγούστου τὸ πρωϊ.

Αὐγούστου 28. Γράφει στό βιβλίο της, γιά κείνον πού τόν ἀγάπησε τόσο ἄλλοτε: „Son amour il me l'avait donné tout entier; ce qu'il n'avait pas su faire c'était de me le garder." — Θέλω ἐγώ νά ἤμουν νά τήν βασάνιζα τήν ἀγάπη μου μ' αὐτήν, καί δά ἤμουν νά τήν βασάνιζα γιατί τήν ἀγαποῦσε φοβερά καί ἄξιζε νά τήν ἀγαπᾶ κανείς πάντα. Ὅτι καί ἂν εἶμαι κανείς γιά μιά στιγμή ψυχή τῆς μικρό, τῆς μεγάλης παρ' ὅτι πρέπει.

—

Τήν ἔγραψα χθές, τό πρῶτο γράμμα πού μ' ἐνέκρινε νά τήν γράψω πιά. Βασανίζθηκα ὅσο μπόρεσα γιά νά μήν τήν γράψω πράγματα πού λύχνουν τήν μύτη μου. Θέλω νά μήν αἰσθάνω τήν δική της μύτη. Πρέπει νά τήν λυπάω καί ὑπομονή. Θά βρῶ ἴσως τό γράμμα μου κρύο, ἢ πάρα πολύ ἥσυχο. Δέν πειράζω ὅμως νά μή βρῶ τόσο μέρος. Τό βρῆκε πῶς πολύ.

Αὐγούστου 29. Μ' ἔπιασε ἕνα εἶδος ἀναισθησία· ὅτι μίσησε μή φαίνεται φυσικό, μή φαίνεται πῶς ἔτσι ἔπρεπε νά γίνῃ, ἔτσι ἔπρεπε νά εἶναι. Ξύπνησα τό πρωί καί βρῆκα ἀφέτους πού εἶμαι, καί βρῆκα τούς εἶμαι φαντασμάτων καί μή φαίνεται φυσικό ἢ δέν ἀπορῶ καί δέν „ἐξίσταμαι", καί δέν ἐκπλήσσεται ἡ ψυχή μου.

„There is no help, for all these things are so!"

Πίστεψε πιά δέν μ' κάνει ἐντύπωση πῶς εἶναι πολύ σπουδαῖο: τόσο βαθιά αἰσθάνθηκα τούς ἀγωνιστάρηδες μέσα, τόσο ἀνταραχθήκα, τόσο ἐπάλεψα, τόσο ἐνόησα, τόσο τρομερά ἀγάπησα πού ὅλα τώρα μή φαίνεται μικρά, ἀμμά καί πόσο πόσο ἀνούσια, ἀνάξια, ἄχυρα, ἀσήμαντα, ἀνάξια. Ὅτι καί ἂν μοῦ τύχῃ δέν τό ξεφαντώνω πιά μιά σπουδαῖο, ἀφού ἔκλεψε τήν γυναῖκα πού τήν ἀγάπησα φρικτά καί μή ἀγάπησε ἀγνωμονεῖα, τήν ἐχάρισε ἀπό μένα ἡ φοβερή Μοῖρα, ἡ ἀδύνατη. Γιά τοῦτο ὅμως, γιά τοῦτο ἀναστατώνεται καί ἐκπλήσσεται ἡ ψυχή μου. Γιά τοῦτο γέμισε τό ἀνυπόφορο „Γιατί; μά γιατί;" — Ὅτι καί ἂν μοῦ τύχῃ, γέμω,

δέν τό ξεφαντώνω μιά σπουδαῖο, γιατί μ' ἔτυχε αὐτόν τόν καιρό ἡ πικρότερη ἀμάχη, ἡ γενικότερη ταραχή τό πρόγραμμα τό βαθύτερο, τό ἀμφιλεγόμενο βίωμα, ὁ πόνος, ὁ πόνος πού φάνηκε ὡσ νά κόκκαμε, ὁ πόνος πού δίψα τόν θάνατο. Καί βρίσκω πῶς ὄχι τυχαίνει τόν ἄλλον τό ξεφαντώνω μιά ἀκόμη μεγαλύτερο σπουδαῖο παρ' ὅτι μοῦ τυχαίνει ἐμένα. Ὁ κόσμος δέν τόν νιώθει μπροστά στόν πόνο μου, κι' ἐγώ ἀφαιρέθηκα μή τόν πόνο μου.

Ἀπόγευμα. Sentiment de bienêtre: après un bain de mer se promener à midi près de la mer, au soleil d'automne; regarder la mer comme une femme qu'on vient de posséder; s'asseoir sur une côte depuis longtemps comme, sous un chêne bruissant à la brise maritime ni trop fraîche ni trop chaude; regarder devant soi scintiller la mer, regarder plus à gauche la mer se parer de couleurs ardentes, passionnées, voluptueuses et penser à la femme exceptionnelle que j'aime et qui m'aime et que la vie, fatalement, sépare de moi; puis regarder pour la première fois attentivement au loin, vers la droite, dans cette mer anciennement connue et aimée, les formes d'une île connue de nom et que jusqu'ici je ne voyais que sur la carte; me perdre ensuite encore dans les scintillements de la mer et me laisser fasciner: désirer ardemment rester toujours ainsi et conserver éternellement ce bienêtre dans son intensité actuelle; puis désirer exprimer ce sentiment de bonheur afin de pouvoir l'emporter avec soi puisqu'on ne peut le conserver autrement; ne pouvoir rendre ce qu'on ressent et souffrir et gâter ainsi son bienêtre par des désirs inassouvis qui amènent la souffrance: voilà l'histoire tragique, si simple et si complexe, d'un quart d'heure de la vie d'un homme.

—

Διαβάζω τὸν δεύτερο τόμο τῆς ἱστορίας της καὶ πονῶ ὅλη τὴν ὥρα.

Τώρα συμμερίζομαι τὶ μυστηρό ποὺ εἶχε ποὺ τώρα διαβάζω ἐγώ καὶ παράξενα μιὰ μιὰν παραξενὴ δική της ποὺ τὴν βασάνιζε πρὶν ἀπὸ ἑπτὰ χρόνια, δηλαδὴ ὅλον αὐτὸν καὶ κείνη τὸν διαφορετικὴ ἀπὸ τώρα, νέο κορίτσι ἀπίστευτο, δροσερούτατο, καὶ ἐγὼ τόσο διαφορετικὸς ἀπὸ τώρα, νέο ἀρρώστο, χωρὶς τὴ σπιτοχωριστὸ σὰ βάθη τῆς κοινωνίας, ποὺ τὸ βάρος της τὸ αἰσθάνομαι πάρα πολύ, καὶ τὴν σπιτοχώρια μου τὴν κοιτάζω πάρα πολὺ στὸ πρόσωπο τὴ σὰ μάτια. Εἶδε μυστηρὶ τ' αὐτὸ αὐτὴ γιατὶ εἶχε μιὰ μιὰν ἐποχὴ ποὺ πέρασε ἀμέριστα, καὶ ποτὲ δὲν δὰ μπορέσω τὴν ἀγαπημένη μου στὸν καιρὸ ἐκεῖνο, ἀφοῦ πέρασε κιόλας τὴ ὁ καιρὸς ποὺ τὴν μισοῦσα καὶ τὴν ἀράπισσα, ὁ χωρισμός.

—

Μιὰ μέρα μὲ εἶπε πὼς ὅσαν προσέχαν φόβητρα τὶ ψυχαβὸ οἱ ἄρτι, αὐτὴ βλέπει ἀχνὰ χρώματα. Κάθε φόβητρο ἔχει ἄλλο χρῶμα τὴ μίσεια πάτι accords ἀπὸ χρώματα ποὺ εἶχε σὰν μουσικὴ. – Μ' ἄρεσε ποὺ εἶπε τέτοια, τὴ δὲν τὸ ἔχω ἐξεῖ ἐμπειρικὴ γυναῖκα. Πρέπει μὲ αὐτὴν οἱ φόβητροι νὰ εἶν χρώματα.

—

Ξέρω γιατὶ πρόπαιξαν μὲ πειράξει (ἂν καὶ μ' εὐχαριστεῖ τόσο) τὸ παίξιμο τῆς ἱστορίας της: γιατὶ εἶν γραμμένο ἀφοῦ πέρασε ἡ ἀγάπη της μιὰ τὸν ἄλλον, ἀφοῦ τὸν μισοῦσε τὸν ἄλλον ποὺ πρόδωκε τὴν ἀγάπη τους, καὶ ἀχνὰ κράξη εἰρωνικὰ μιὰ τὸν ἔρωτα. Μὲ πειράξει γιατὶ φανταζόμαι πάντα πὼς εἶν ἔτσι εἰρωνικὴ τὴ τώρα μιὰ τὴν ἀγάπη της μιὰ μένα. Ἀμμὰ τότε δὲν δὰ μ' ἀγαπήσει σιά. Καὶ πὼς τὸ φοβοῦμαι αὐτό, πὼς τὸ φοβοῦμαι! Πὼς φοβοῦμαι μήπως καμμιὰ παρεμβήκει τὴν κάμη καὶ μὲ μισήσει. Θὰ ἦταν τρομερὸ κτύπημα τὴ πόνος ἀπιστόφορος καὶ μὰ κείνα καὶ μιὰ μένα. Εὔχομαι ποτὲ νὰ μὴν μένη αὐτό.

Οὔτε δὲ μόνον νοεῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ δεῖμα οὐ. Ὅσο νῦν δέδοικεν ἐν ἀγάπῃ τῇ φίλῃ σὺν δὲ τὴν ἔχει, μὴν δὴ μισοῦσαν αὐτὸ φοβεῖ.

31 Αὐγούστου. Ἀδριανούπολις. Σήμερα μεταξὺ 4 καὶ 5 τὸ πρωὶ εἶχα ὄνειρο πὼς πέθανε. Ὁ ἄνδρας της μὲ τὸ εἶπε. Τὸν ρώτησα δειλὰ δειλά· «Πῶς εἶν τ' ἄνδρά σου;» καὶ κείνος μὲ σιγανὴ φωνή, – μόλις ἀκούστηκαν – μὲ εἶπε· «Ἔχει πυρετό.» Ρώτησα πάλι «Τί εἶπες;» — «Ἔχει πυρετὸ πολύ». Καὶ πάλι ρώτησα «Τί;» καὶ εἶπε μὲ ἀκόμα πιὸ σιγανὴ φωνή· «Πέθανε.»

—

Ὅταν νιώσομαι τὴν συμμερίζομαι σὲ κάθε βόχο ποὺ βάζω. Ὅταν διαβάζω ἕνα μυστήριο ἀπὸ τὰ τρία εἴδη μυστήρια ποὺ ἔχω, διαβάζω ὅλο διάβασμα ὅταν ἤμουν στὸ Ἴλιον τόπο καὶ ἦταν μιὰ-μιὰ τὴν δν. Ὅταν πάρω ἕνα ὁποιοδήποτε, πάλι μ' ἔρχεται νὰ διαβάζω ἐκεῖνο ποὺ δὰ διάβασμα ἀν ἦταν εἶδε. Καὶ μόλις συμμερίζομαι πὼς τώρα πιὰ εἶν περιττὸ νὰ διαβάζω ἀφοῦ ἐκεῖνο δὲν εἶν σὰ κοντὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἐδῶ-τ' μόνη αἰτία ποὺ μ' ἔκανε καὶ διάβασμα — τοῦτο, καὶ τ' ἱστορία αὐτὴ εἶν σὰν κακὸ ὄνειρο.

Πόση ἀκαταστασία τόσου σημαίνει τὸ ὅτι σὰν βλέπω ἕνα ἔμορφο πρᾶγμα (μιὰ μορφὴ ποὺ μ' ἄρεσε) δὲν ἀπόμενε ἀμέσως τὸ χέρι νὰ τὸ πιάσω καὶ νὰ τὸ πάρω, ἀλλὰ σταματῶ, ἐπειδὴ φοβοῦμαι μὴ, πιάνοντάς το ἢ πιάνοντάς το, τὸ βρῶ ἀμολύντικο πρὶν ὅτι τὸ βλέπω. Θέλω νὰ κρατήσω τὴν χαρά μου καὶ νὰ μὴν τὴν χαλάσω μὲ καμμιὰ μύπη, φοβοῦμαι ἴσως τὸν τόνο πάρα πολύ, (sentiment artistique), ἢ προβλέπω ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ ἔμορφο ποὺ βλέπω δὲν ἔχει ἄλλο νόημα ποὺ νὰ ἀξίζει ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐμορφάδα του, καὶ βρίσκω πὼς εἶν περιττὸ νὰ τὸ δοκιμάσω περισσότερο· δὲν δὰ βρῶ τίποτε ἄλλο μέσα του, δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο νὰ μὲ δίνει.

—

Εἶμαι ἀνακάτωμα διονυσιακοῦ καὶ ἀπολλωνιακοῦ τόδου δηλαδὴ ζωῆς καὶ τέχνης. (Origine de la tragédie, par Nietzsche).

—

Ἀπορῶ πὼς καὶ τὸν δεύτερον δὲν τοὺς ἤρθε ἡ διάθεση νὰ γένουν καὶ αὐτὰ

ποιοποιήται και internationalistes.

—

Τί πρέπει ν' ἀν ποιήσω! Ἀπορῶ μέ τόν ἑαυτό μου.

—

Ἑπτάνησος. Πέρνω μέ τόν ἀεροπόρο καί βγαίνω χωρατεύοντας.

—

- Τήν ἱστορία τους νά γράψω δέν, δέν εἶμαι ὅμως ἀρκετά ἄνοχος. Τί χωρά νά τήν βγάλω τήν ἱστορία τους καί νά μ' ἀρέσει.
- Χθές τό βράδυ ἐκεῖ, ἀλάρεια σούς βέλος ἀνθρώπους εἶπα μέσα μου. «Ὡραῖο θά εἶναι νά πάθαινα», καί εἶχα μιά χαρά μ' αὐτή τήν ἰδέα. Τόσο εὔκολο πρᾶγμα εἶναι ὁ θάνατος. Ὕστερα ὅμως ἀγρόγιδνκα πώς εἶν' φυσική ἐκείνη, καί ὅσο εἶν' φυσική ἐκείνη, δέν μπορῶ νά σκοτωθῶ. Ὁ θάνατος εἶν' εὔκολο πρᾶγμα, οὔτε τόν φοβοῦμαι, ἀλλά δέν μ' ἀρέσουν οἱ ἀρρώστιες πού θά κάμουν μιά τόν θάνατό μου σ' ἄλλο.

2 Σεπτεμβρίου. Δευτέρα. Δέν ἔχω τό θάρρος νά τήν ἀφήνω, μιά νά ἀρχίσω δουλειά ἄλλη, βρή καί βέν. Δέν ἔχω τό θάρρος ν' ἀρχίσω πάλι ν' ἀγαπῶ τόν ἑαυτό μου καλύτερα ἀπό κείνον.

Πρέπει ὅμως σιγά σιγά νά μή τυλίξω τή δουλειά τή ἄλλη, τή βρή, τή τόσο βλακεία τώρα, καί νά μή πάρω νά μου μυρίσω πάλι τά φυλλά. Καί ἐκείνη; Ἐκείνη, τή γέρη, τή μεγάλη γέρη, τή ἀγαπημένη, εἶν' ἀρκετά μεγάλη ἴσως μιά νά μ' ἀγαπᾶ καί ὅταν τή δουλειά δέν μ' ἀφήνει νά τήν συλλογίζομαι ὅλη τήν ὥρα. Πές τώρα ὅμως πώς βγάζω τώρα ἔτσι πρέπει νά εἶμαι καί δύό κυρίους δέν μπορῶ καλά νά ὑπηρετῶ, οὔτε δύό σκύλους οὔτε δύό αἰδοῖα μπορῶ νά ἔχω καλά μέσα του τήν ἴδια στιγμή. Εἶν' βέβαια ἀρκετά μεγάλη τή ἀγαπημένη μου, νά μ' ἀγαπᾶ πολύ καί ὅταν δέν τήν συλλογίζομαι τή ὅταν δουλεύω μά τόν ἔρωτό. Καί ὁ ἔρωτός μου συνδέει περισσότερο.

Ἡ πρέπει νά πεθάνω καί ἔτσι νά βασάω τήν ἀγάπη μας ὅπως εἶν' τώρα. Ἡ πρέπει

νά ἐμπιστευθοῦν τήν δουλειά μου (τήν βή μου) πού μου εἶν' τόσο βαρειά τώρα πού ἀγαπῶ ὑπεράνθρωπα. Νά πεθάνω δέν τό θέλω ἀφοῦ βή ἐκείνη. Νά βγῶ ἔξω πρέπει. Ζώντας ὅμως συμβιβάζομαι ἀναγκαστικά μέ τήν βή, καί ἡ βή εἶν' βαρειά, ὅπως εἶν'. Πρέπει νά φτιάσω, ἄν μπορῶ, μιά βή μικρότερο βαρειά. Πρέπει νά τήν δημιουργήσω, ἀλλά εἶμαι φρικιά ἀναρωτιέμαι ἀπ' ὅλα τά ἀνθρώπινα παρόμοια καί νιώνω δέν μέ ἀφήνει ἀρκετά βία στή βή, μά νά μή τραβήξη.

Καί ἄν τήν ἀφήνω ἐκείνη ἀπότομα, ἄν κρύψω αὐτό τό βιβλίο καί πώς δέν θά τό ἀποστείλω πιά, μόνο θά τραβήξω ἄλλου μή ὀρμή, βέρω πώς θά βασανίσω πάλι ἔβαφα μιά μέρα στήν ἀγάπη μου μέσα καί θά κλάψω πικρά, καί ἡ πίκρα θά ἔρχεται ἀπό τήν μέση πώς δέν ἔσπειφα ὅλο τό βουνί, ὄχι τήν δροσοράδα τῆς ἀγάπης μου μιά πείνα, τήν εὐπορφη, τήν ὑψηλή, τήν τέχνια, τήν ἀρόμοια.

—

Βράδυ. Ἔπρεπε καμμία νά πεθαίνεμε μαζί, τότε πού ἤμουν μαζί καί τόσο τρελά μαζί τραβοῦσε ὁ θάνατος ἀπό τόν πόνο τόν ἔρωτα. Ἡ ἔπρεπε νά πάρω ὅπως ἄλλα στήν Μακεδονία νά ἐγκαταστάθω σ' κάποια μοναστήρι. Ἔτσι, μή τόν ἕνα τόν ἄλλο τρόπο δ' ἀπέφευγα τήν κοινωνία τῆς βοῦ τῆς μιζρίας, δ' ἀπέφευγα, μή τόν θάνατο, τό βάρος ὅλο τῆς βοῦς, ἡ μή τήν ἀγάπη τῆς βοῦς μου δέ ὑπέφερα εὐκολώτερα αὐτό τό δυσκολοβάστακτο βάρος. Μόνον ἐκείνον θέλω, μόνον ἐκείνον βλέπω, μόνον ἐκείνη ὑπάρχει καί κάθε ὄμορφιά, κάθε κίνηση, κάθε φωνή, κάθε χέρι, κάθε πρᾶγμα ἄλλο, κάθε σκέψη ἄλλη αὐτό κείνον, εἶν' τόσο ἀλόκληρα, τόσο κοινά, τόσο μικρά καί ἄδεια πού βαριοῦμαι πού ὑπάρχω. Ἀλάρεια σ' κείνες ὄμορφιές, κινήσεις καί χέρια καί πράγματα κι' ἐγώ εἶν' ἀλόκληρο, ὄχι ἀπό τό δεξί πόδι πρός τό φως. Ἔρχομαι τώρα πιά χωρίς ἐνδιαφέρον. Καί δέ μή χωνεύω αὐτό, δέν θέλω νά ἐνδιαφέρομαι σ' κείνες ὄχι ἀπό κείνα ἀγάπη ἀπό κείνα τρελή βή, τόσο ὑπεράνθρωπη, ὑψηλή, ἄδεια, ἀνυπόφορη. Καί εἶμαι εὐχαριστημένος, εἶμαι εὐτυχισμένος στόν κόσμο ἄλλο ἀπό αὐτό δέν μ' ἐνδιαφέρει. Ὕστερα ἀπό κείνα παραμύθια, ἄγρια, τρελή βή δέν ἀξίζει καμμιάν ἄλλη νά βγῶ.

είμαι πάρα πολύ κουραστικός τώρα, πάρα πολύ αδυνατισμένος

Σεπτεμβρίου 3. Ξυπνώ μέ σένα, Αγαπημένη μου. Τής νύχτας σ' ωπερνόθηκα δυνατά μέ μέ κόπαφες όπως μέ κόπαφες τής τηλεγραφίας κυριακή που σ' είδα στό δρόμο του Ταϊνίου. Και από τό πρωί ώς τό βράδυ σ' συλλογίζομαι μέ λαχτάρα και πηγαίαμε πάλι μέ σένα στό νου μου. Μπορώ νά βασταίμη αυτό;

Ανόημα.

—

Χάνομαι σ' διαλογισμένα ανόημα όλεμα μιά σένα και δέν βρίσκω σ' κανένα κόσμο μου, μέ σ' κανένα καιρό βρίσκομαι. Είμαι χαμένος, και όταν τό σκέπτομαι χαίρομαι μέ μυστικά. Όμως τής ώρας όμως πόνος, πόνος αδιάκοπα. Η μέρες δέν είν' άξιες μιά-μιά που τό τί αισθάνομαι, είν' πάρα πολύ σύγχρονες και όχι αρκετά αίωνες, έτσι όταν σκεφτόμαι και νιώνω έτσι, βρίσκομαι στήν αιωνιότητα. Αγάπη μου, φίλη, φίλη, φίλη, πώς σ' αγαπώ!

—

Μέ χαϊδεύει τόσο περίεργα όλα τά πράγματα που είχες μέ όλη τή μυρωδιά σου και όλες τή σκέψεις σου μέ όλες τή ταραχές τής ώραίας σου ψυχής πρίν σ' μυρίσω. Τά ποδιά σ' αυτά μέ τ' αγαπώ γιατί όλα ήταν αγγίχτα μέ έβγα από κάθε σύνδεσμο μέ μένα, ήταν έβγα από μένα, άμα έρχεσα μέ συλλογισμένες μόλις πρό πολύ λίγ μηνών. Και χαίρομαι πού τόσο μυστικά στή μυρωδιά σου που όλη και αν σκεφτής όλη μέ αν αισθανθής σχεδόν μαζί μέ μένα, και είμαι μέσα στή μυρωδιά σου.

—

Ξυπνώ που μέ πειράζει περισσότερο αν όλα είν' τό μυστικό πώς δέν είν' ηθική, πώς γελοιοποιείται, πώς τής είν' βαρεία πολύ βαρεία τό βαρεία τό μυρωδιά. Θά πάμε τώρα στόν άνδρα της και στά παιδιά της (ίσως έχθες σήμερα έκεί, κοντά της) και θά αισθανθή αν κάμη βαθύτερα τό βάραθρο σου μαζί χωρίζει και θά νοιώση φοβερά. Δέν μπορώ νά είμαι ήσυχος όσο βρίσκω πώς υποφέρει εκείνη και είν' ταραγμένη.

Ίσως τό ήθελε νά πεθάνω εγώ, ίσως τής ήταν deception που άγγιξα αιώνιαν μέ αυτό νά πάμε εκεί στόν άγνωστο κόσμο, μέ εδώ. Ίσως ήθελε νά βεβαιωθή πρώτα πώς θά τήν αγάπω τό θάνατο και ύστερα και κείνη θά ηνοιώνοντανε. Δέν βρίσκω λύση· δέν θά μ' έλεγε τήν αλήθεια· και τώρα πέρασαν δέκα μέρες από τότε που μ' έγραψε τό τελευταίο της γράμμα· και δέν βρίσκω τί κάνει, τί γίνεται. Και πώς είν' ή υγεία της και κατ' εί ή ψυχή της που τήν αγάπαν δεύτερα. Μ' έχει πάρει όλον. Και δέν είμαι ήσυχος· και ή μυρωδιά μέ τώρα είν' όλο σοβαρή μέ πυρωμένη ήταν τής μέρες που εκείνη ήταν στήν Κυψελή και βλέπαμε δυό φορές νά πάμε στόν θάνατο, και ο θάνατος δέν τήν θέλησε. Τί ματαίες, αλυσιτέλες μέρες, μέρες τής κολάσεως.

Ίσως η δέκα αυτές τελευταίες μέρες που δέν βρίσκω τίποτε μ' αιδώς, πέρασαν καμμία μ' αιδώς πάρα μιά μέρα, και μιά τούτο βίβλια χαίρομαι. Και θά πέρασαν καμμία μιαν έχει τήν Νάτα νά δή, και τά γράμματα τον Παύλου νά διαβάσω μέ οι δικοί μου δέν ήταν μαθημένα και έτσι τούς έβγαζε κάποιο. Και σήμερα που ίσως είν' φθινόπωρο στήν Αγγλία και αύριο καί όλες τής μέρες αυτές έπαιρνα θά πέρασμένη νά λάβω τό πρώτο γράμμα μου, η μικρή αυτή προβλεπόμενη χαρά θά τήν κάμη κάποιο νά υπομένη τής μέρες που δέν είμαι κοντά της μαζί δέν θά τήν συλλογίζομαι τόσο, περιμένοντας τό γράμμα μου. Ύστερα όμως, αφού τό λάβω μέ τό διαβάσω και αποκτήσω και περάσουν η μέρες αυτές πώς θά αποκτήσω, η αγαπημένη μου, πόσο θά αποκτήσω πού θ' αρχίσω πάλι μ' αυτήν η μικρή μυρμηγκιά τής μικρολογήματα. Και τότε ούτε η ηγωνία που θά λάβω γράμμα μου δέν θά τήν παρηγορή μέ τίποτε, που δέν μ' έχει. Ξέρω έχω τήν δυνατόν μου μπορώ αν θελήσω, νά χωθώ μέσα τής και νά πάμε αδιάκοπα. (όσο είν' δυνατό) τόν πόνο μου, αλλά κείνη; εκεί, μέσα στόν κόσμο που δέν τής κατά κάν τό ιδικό της αίσθημα, τήν αγάπη τής παρίδας, εκείνη η δύστυχη που θά μπορέσω νά χωθή, που νά πάμε τόν πόνο της; Και θά πεθάνω πάλι φοβερά τόν θάνατο...

Αφήνω πάλι μέ μπρός η σκέψη αυτή. Βίβλια άρχισε καμμία η θάνατος όταν μπορώ κάποιος και αγάπα έτσι. —

– Ἀπήγειωτα τὰν συνήστημαι καὶ χάνομαι σ' ὅλα χωρὶς ἀρχὴ κὶ χωρὶς τελειωμό καὶ δὲν μπορῶ νὰ χωνέψω τὴς ἰδέες μου καὶ τὰ αἰσθήματά μου. Πάντα κάτω, πάντα καλλιάρικο βρεγμένο τὸ πόδι καὶ σκάφτει μέσα στὴν ψυχή μου ἕνα βαθαρθρο ὅσον χάνομαι.

– Τώρα αἰσθάνθηκα ὡς τόν πάτο ὅτι ὁ Ἔρωτας δὲν παίζει. Ποτὲ μόνδε τὸ εἶχα αἰσθανθῆ ἔτσι τώρα. Γιατὶ πάντα, ἔτσι τώρα ἀγάπησα ἢ περισσότερο παρ' ὅσο μ' ἀγαποῦσαν, ἢ μεγάλτερο, καὶ ἔτσι δὲν ὑπόφερα τόσο. Ὅταν ἀγαποῦσα περισσότερο ἀφ' ὅτι μ' ἀγαποῦσαν ἔλεγα στὸ τέλος « Δικός μου τέλος πάντων εἶναι ὁ πόδι, κανεὶς ἄλλος δὲν ὑποφέρει » καὶ ἠσύχαζα μέλο. Ὅταν ἀγαποῦσα μεγάλτερο ἀπ' ὅ,τι μ' ἀγαποῦσαν μποροῦμαν πολὺ ἐκεῖνοι ποὺ μ' ἀγαποῦσε ἀμμ' δὲν τὸν ἀγαποῦσα ἀρκετὰ γιὰ νὰ ποιήσω μ' αὐτόν. Ἐνῶ τώρα, τώρα ἀγαπῶ δυνατά, ἀγαπῶ ὅσο μπορῶ καὶ μ' ἀγαπᾶ ἐκείνη δυνατά, μ' ἀγαπᾶ πρόθυμα παίρνει ἀμάκη τὴ ψυχή μου, καὶ τώρα ποὺ τὸ βρῶ τόσο ὑποφέρω ἐκείνη, ὑποφέρω κ' ἐγὼ φοβερά μιαὶ τὴς ἀγάπης ἄρια καὶ δὲν θέλω νὰ ὑποφέρῃ. Ἐτὸ γράμμα μου τὸ τελειωτὸ λέει τὸ ἴδιο καὶ κείνη: « πῶς δὲ ἤθελα νὰ βρεθῶ μόλο πῶς δὲν ποτὲ αὐτὴς τὴς στιγμὲς! μοῦ φαίνεται πὼς δὲ ποιοῦσα καὶ ἐγὼ μεγάλτερο! ».

– Ποτὲ; κανεὶς δὲν ἀγάπησα ὅσο τὴς ἀγάπες αὐτὴς, τὴν ἀγαπημένη μου.

– Ἀφήστε μ' αὐτὴν νὰ κάνω τὰ πρὸ τρελλὰ πράγματα, ἀφήστε μ' αὐτὴν καὶ νὰ σταθῶ. Ἂν ὁ δάσκαλός μου μπορεῖ νὰ τὴν πάρῃ τὴ ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνδρες στὸν κόσμο ποὺ βρῆκαν νὰ πεθαίνουν, κὶ ὑπάρχαν ἀκόμη ἄνδρες ποὺ αἰσθάνονται ὑπερβολικὰ καὶ ἀνυπόφορα, – δὲν ἀφήνω νὰ σταθῶ; – Ἡ μεγάλη ἀπαιτήσεις τους, τὰ μεγάλα ἰδεατικά τους, τὸ δύναμί τους νὰ βγῆ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὑπεράνθρωπα αἰσθήματα μὲ ἀνεβάζουν καὶ μέλα καὶ μὲ λέγουν, μὲ διαταζουν νὰ εἶμαι ὑπεράνθρωπος. Τὸ ζήτημα εἶναι ἂν πιὸ ὑπεράνθρωπος θὰ εἶμαι βγάζοντας μιὰ βγῆ τρελλὴ, ἔφθασε τὴς ἰδεατικὲς ἐκείνης, κὶ ἂν δαιμόνιο πιὸ ὑπεράνθρωπος σταθῶ μὲ αὐτόν. – Τὸ δεύτερο εἶναι μιὰ μέλα πιὸ εὔκολο, νομίζω. – Ὁπωσδήποτε παρατηρῶ ὅτι κάνω τὰ δυνατά μου μιὰ νὰ εἶμαι

ὅσο μπορῶ καλλίτερος, ὅσο μπορῶ πιὸ ἄξιος τῆς μεγάλης τῆς ψυχῆς, μαὶ! ἔτσι τὸ διαταζει ἐκείνη, καὶ ἐκείνη εἶναι ἡ Βασίλισσα. Ὅσο μιὰ τὴν βγῆ μου ποτὲ δὲ τὴν μπορέσουν καὶ τὸν δάσκαλο πάντα εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν δείχνω, καὶ νομίζω πὼς ποτὲ καμιὰ δὲν ἔπαυσα νὰ τὸν δείχνω, ὅλες τὴς πιὸ ἰσχυρότερες στιγμὲς τῆς βγῆς μου. Ποιὸς μπορεῖ σταματῆσει βαρυκαὶ καὶ ρίχνω τὸν ἑαυτό μου: « Θέλω τώρα νὰ πεθάνω; » καὶ πάντα εἶμαι βέβαιος πὼς τὸ θέλω ἐκτὸς ἂν περιμένω στὴ δυὸ τρεῖς μέρες μιὰ μεγάλη χαρά, καὶ τότε λέω « Βέβαια τὸν θέλω τὸν δάσκαλο, ἀλλ' ἄξιον νοιώνω κὶ τούτη τὴν χαρὰ ποὺ περιμένω. Τὶ σκοπὸς ἂν μένω ἀκόμη δυὸ τρεῖς μέρες. »

Καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴ λέω: « Θέλω τώρα τὸν δάσκαλο. »

Σεπτεμβρίου 4. Τὴν ἀγάπησα τὴ σταθὴ Ἀσκιά, μ' αὐτὸ τὴν ἀγάπησα ἔτσι τέλεια. Ὁ ἀέρας ἦταν ἀττικός, κὶ τὰ βουνά, καὶ ἤμουν ἐκεῖνο στὴ γῆ ποὺ μ' γέννησε καὶ μ' χαϊδεψε ἀπὸ μικρό, κὶ ἤμουν μέσα στὸν ἀέρα ποὺ μ' τόλεβε ἀπὸ μικρό, κὶ ἤμουν μέσα στὸ φῶς ποὺ μ' φώτιζε ἀπὸ μικρό. Πῶς νὰ μὴ τὴν ἀγαπήσω τέλεια;

–

Ἡ ἱστορία τοῦ πόδου τοῦ θανάτου πέρασε, τοὐλάχιστο μιὰ κάμποσον καιρό. Ὄχι πὼς ἔπαυσα νὰ θέλω τὸν δάσκαλο, ὄχι ἐκείνη ἔπαυσε. Ἡ βγῆ μου δὲν εἶναι καρωμένη μιὰ νὰ τὴν χαιρόμαστε μεῖς. Ἀλλὰ τώρα, σροσωρινῶς, δὲν ποιοῦμε νὰ δοκιμάσουμε νὰ τὸν βροῦμε τὸν δάσκαλο, μοιτὸν τὶ ἀκόμη νὰ τὸν συμβουλεύσουμε; Ὅταν πάει θυμόσουμε νὰ δοκιμάσουμε θὰ εἴμαστε ἕτοιμοι καὶ τότε νὰ τὸν ἀντικρύσουμε, μιαὶ πάντα εἴμαστε ἕτοιμοι. Τώρα νὰ τὸν συμβουλεύσουμε εἶναι χαμένος καιρός ἀφοῦ δὲν θέλουμε τώρα νὰ δοκιμάσουμε νὰ τὸν εὕρουμε. Καὶ τώρα θέλω τὸν δάσκαλο, ἀλλὰ τώρα δὲν θέλω νὰ δοκιμάσω νὰ τὸν εὕρω, μοιτὸν τὶ ἀκόμη νὰ τὸν συμβουλεύσω;

–

Ἔτσι πάρα πολὺ ὑπερέχανα μιὰ νὰ κλάψω. Μόνο μιὰ φορὰ ἔβγα δάκρυα σὰ μάτια μου τὰ ἀμακρύνα, τὸ τελειωτὸ πρωὶ ποὺ τὴν εἶδα [ἦταν πέμπτη] παράθυρα

στόν δρόμο τής Χιλιδονούς. Καί τής είπανε νά μάθει χωρίς νά τής τό πούν.
Δέν κλαίει όμως γιά τής μικρούλες τής φωνές. Δακρύζει κάποιες μιά βαθειά αύθάρεια.
Μιά αύτό τής φράσης στό ημερολόγιό της που μ' αρέσουν είναι καί αυτή: „A quoi sert de pleurer et de se faire du mauvais sang, quand il est si facile de quitter du même coup tout cela".
Είναι μικρό πράγμα νά καρποποιούμαστε γιά τής φωνή. Ή νά τής υποφέρουμε χωρίς παράπονα καί μουρμούρες, – περιμένοντας την γέρο – ή νά τής αγαπούμε καί νά πάμε κατά τόν θάνατο. Αν δέν ήμαστε άξιοι νά δούμε κάν νά υποφέρουμε τής φωνή πού θά 'χουμε αρκετή δύναμη γιά νά προσπαθήσουμε νά τής κάμουμε όσο θέλουμε μεί; Οί άνθρωποι πού εύκολα τής υποφέρουν τής φωνή, τής βρίσκουν ώραία, καμή ή υποφερτή όπως είναι, καί χαίρονται όλα τά καλά που μπορεί νά τούς δώσει. Έπειδή όμως τής θεωρούν έτσι τής φωνή, έπειδή δηλαδή τής βρίσκουν ώραία, καμή ή υποφερτή, έπειδή δέν έχουν πολλές απαιτήσεις καί είναι όμορφοι άνθρωποι, γι' αυτό δέν παθαίνουν γιατί ή φωνή είναι τέτοια που είναι εμ' όχι αγροιώτικη, καί γι' αυτό δέν προσπαθούν, ούτε θέλει νά προσπαθήσουν νά τής διορθώσουν. Πώς νά συνεχίσει νά τής διορθώσουν άφου δέν μπορούν νά τής φανταστούν διαφορετική παρ' όπως είναι; Γιά νά τής διορθώσουν θά 'πρεπε νά είχαν στό νού τους κάποιο ιδανικό αντίστροφο από τής πραγματικότητα: τέτοιο ιδανικό δέν μπορούν νά τό 'χουν αφού τούς φθάνει η πραγματικότης. – Είναι όμως μερικοί καταφρεμένοι άνθρωποι, πάρα πολύ κατάδικοι αρμονικοί, πού δέν τής υποφέρουν εύκολα τής φωνή, τής βρίσκουν άχαρη, αντιπάθεια, σιγή, μικρή, αλαφρά, αντίθετα, μέτρια, καί συνεχωρούνται, καί παθαίνουν, καί κοιτούν νά είναι τέτοια η φωνή. Από αυτούς άλλοι μπορούν καί φτιάνουν ένα ιδανικό καί προσπαθούν κάποιες νά τό πραγματώσουν, άλλοι όμως δέν μπορούν, καί μονάχα παθαίνουν καί κλαίνε καί δέν βρίσκει καμά κάμα τί θέλει, μόνο βρίσκει πώς

υποφέρουν πολύ, καί μαχαιρώνει νά πεθάνουν από αυτό τό βάσανο, χωρίς νά βρίσκει τί θέλει φωνάζουν. Αυτοί οί δεύτεροι είναι οί πολύ ευαίσθητοι, οί πολύ νευρικοί, οί πολύ άρρωστοι. Ή φωνή δέν έχει ανάγκη από αυτούς· η φωνή θέλει μερικούς ανθρώπους πού τρέμουν κρύα πολλά καί πίνουν κρασί καί βασανίζουν τά μυαλά. Ή φωνή θέλει χονδροκοπιές. Τί νά τούς κάμει τούς ευαίσθητους, τί τούς νευρικούς, τί τούς άρρωστους; Άφού αυτοί παραπονιούνται από τής φωνή; Η φωνή μπορεί νά τούς πεί· „Αν δέν σάς αρέσω, κοπιάστε έξω, από τό καλό, πηγαίνετε νά βρείτε άλλη πού νά είναι του γούστου σας." Γιατί είναι η φωνή αδιάφορη καί δέν τής μέλει αν τής αρέσουν ή όχι οί άνθρωποι. Ίσως έχει τούς ανθρώπους η ίσως τούς γαϊδάρους καί τά κουλούπια καί τής αράχνες η τά δίπλα καί τά χαρόκλαδα. Καλύτερα φαίνεται έχει τά άλλα φυτά τής γής γιατί τέρα τά αυτά πού δέν κατάλαβαν ποτέ δέν παραπονιούνται, – γιατί βαρύνει τά παράπονα καί τής μουρμούρες καί δέν είναι ευάισθητη, πάντα δέν τής αγκιστί, είναι, εύπαρε, αδιάφορη. –
Λοιπόν οί άνθρωποι η 1) πρέπει νά 'μαστε, χωρίς νά πολυσυλλογίζομαστε, ευχαριστημένοι. η 2.) πρέπει νά δημιουργούν ιδανικά (καί όλο καινούρια ιδανικά, άμα βρίσκουν η βελτιώνουν η τελειώνουν τά παλιά) καί νά δοκιμάζουν νά τά σύρουν όλα στόν κόσμο μιά νά διορθώσουν τής φωνή (κατά τά ιδανικά τους ό καθένας). η 3.) πρέπει νά πάρουν τά παπούτσια τους καί νά φύγουν από τής φωνή μέ θάρρος. η 4.) πρέπει νά υποφέρουν αμίλητοι τό βάρος τής φωνή.
Ίσεστοι που όλο βρίσκουν καί παραπονιούνται η μουρμουρίζουν γιατί η φωνή τούς είναι αντιπάθεια καί βαρεία καί δύσκολη η άχαρη καί κακή, καί όμως δέν έχουν ούτε τής φανταστεί νά δημιουργήσουν ιδανικά, ούτε τό θάρρος νά σηκωθούν, ούτε τής δύναμη νά υποφέρουν αμίλητοι, είναι κτηνώδεις μιά τής φωνή. Ίσεστοι πού έχουν τής μικροφρένεια η μικρόψυχα νά είναι ευχαριστημένοι μέ τής φωνή πού βρίσκουν

κι' τους χαίρονται. Αυτοί έτσι είν' οι πιό συνηθισμένοι άνθρωποι, οι φρόνιμοι, οι καμωμένοι για τη ζωή, και οι πιό μέτριοι και αξιόλογοι για μένα.

Καμμιάφορα θα 'πρεπε να διαιρέσω τους ανθρώπους σε δυό τάξεις μεγάλες και κάθε τάξη απ' αυτές θα 'χει τόσες άπειρες χρωματισμούς (nuances)

α.) Οι άνθρωποι που έχουν τη δύναμη και κάνουν ιδανικά, μικρά, μέτρια, μεγαλύτερα, μεγάλα κι' πολύ μεγάλα. Τι αυτούς τα ιδανικά τους είν' χρήσιμα κι' αναγκαία για τη ζωή τους. Μερικοί απ' αυτούς κάνουν τα ιδανικά τους για να μπορέσουν τα υποφέρουν τη ζωή τους. Κάνουν τα ιδανικά τους στεριώνει τη ζωή, δίνει κατί τη ζωή. Άλλοι τα ιδανικά τους τόσο μικρά που αγγίζουν σύκοφα ώστε αποτυχία τό ίδια.

β.) Οι άνθρωποι που δεν έχουν τη δύναμη κι' κάνουν ιδανικά (désenchantés). Απ' αυτούς μερικοί σιωπούσιαι, μερικοί υποφέρουν τη ζωή αμίλητοι χαμένοι σα ακαταλόληλα καθίκια που τους εξοβάλλει η κοινωνία, άλλοι τη υποφέρουν γρικιάζοντας παραπονιάρηδες κι' ιρωνικόμενοι (και αυτά τίποτα κατά τη ζωής).

Μπορεί όμως, όπως παραπάνω σε τρόπον τους έχω κατατάξει τους ανθρώπους, να τους κατατάξη κανείς και μ' άλλον τρόπο.

α.) Οι άνθρωποι που δεν υποφέρουν χωρίς ζωή. (οι περισσότεροι) (Αυτοί μπορεί να 'χουν τους δίκαιο, αλλά δεν τους δικαιώνει τό ότι ζούν.)

β.) Οι άνθρωποι που υποφέρουν χωρίς ζωή. (οι λιγώτεροι). Αυτοί βρίσκουν διάφορα expédients εξαιτίας τη ζωής, κι' τη αγίζουν και πιέρνουν τό δίκαιο, γιατί τίν' τυραννία μ' αυτούς κι' ζωή.

Οι πρώτοι δίν' λιγώτερο ευαίσθητοι από τους δεύτερους (κι' αισθάνονται λιγώτερο.)

—

Δεκέμβρη πρίν τελειώσω που γράφει στό ημερολόγιό τους στις 4 Δεκεμβρίου 1902 ήμέρα Πέμπτη, και που αρχίζει έτσι: « Il y a des moments où la vie semble trop difficile à vivre. » Και λίγη αυτό τη ζωή τους όλη, όλη τη ψυχή τους. Ε' άλλους δεν λιγεί μ' αυτά, μπορεί σ' άλλους δεν αγγίζει τη ψυχή τους, αυτά παραπονιέται για τη ζωή. Αλλά και στο τέλος τους όταν λιγεί - (και τότε πολύ λιγεί τρόμερα) και στο τέλος τους ακόμη στη λιγεί δεν παραπονιέται τελείως τη ζωής, αλλά λιγεί (elle constate), και λιγεί τόν πόνο τους να σιωπήσει, και τ' κρίσεις τους και τ' αποφάσεις τους τη λιγεί ήσυχα ήσυχα, σταθερά, μ' ψυχρότητα βεβαιότητα.

Tous ces jours interminables, où je souffre ~~bien~~ de toi, je ne fais que méditer sur la vie et sur la mort. Ce que j'écris aujourd'hui est le corollaire de plusieurs journées de souffrance. Et ma souffrance arrive jusqu'à la douleur.

Πώς να μή σχηματίσω τους ανθρώπους που βλέπω τώρα και τη βαρειά ζωή που μου τους παρουσιάζει, αφού ίσως δυό μέρες σχεδόν, (μή τη αποφασιστικά) τη υπαρξή τους τη μισούσαν, τη υπαρξή τη αγαπημένου μου. Μ' πόσες ώρες ώς ώρα τ' ζωή τους τόσον καιρό, πώς να μή έχω γίνει πιό ευαίσθητος;

5 Σεπτεμβρίου. La grande force c'est qu'elle est tellement passionnée. La passion est d'une intensité tout à fait rare. C'est une âme exceptionnelle. Ô âme ardente qui t'élances vers l'impossible, âme passionnée qu'une impulsion tragique attire vers la mort, je t'aime de toute la puissance de mon amour.

6 Σεπτεμβρίου. Η' η μεγάλη αγάπη μου γι' αυτήν, η' αυτό η' άλλα τρόπεία, άλλες expériences, μ' καθάρισαν από κάτι ρωμαντισμούς.

Έτσι πολύ ο αρχαϊσμός μου. Έτσι περισσότερο αυτό πρίν ο βυζαντινισμός μου. Έτσι πολύ ο ρωμαντικός εθνισμός μου.

Απ' αυτά τώρα τίποτε δεν μ' ευχαριστεί πολύ, τίποτε δεν μ' τρώει. Και αποφασίζω κάτι τι καμμιάφορο, καθαρώτερο, τρυφερώτερο, αγνώτερο, πιό αιθέριο. Θέλω όμως τόνο κυριαρχήσει απ' όλα. —

Ύστερα από ὁρισμένες μέ πολύ σύγχρονους ἀνθρώπους, αἰσθάνομαι κακοδιαθεσία. Εἶναι πάρα πολύ χωρίσοι στόν πολιτισμό τόν δικό μας νομίζουν πως μονάχα αὐτός ὑπάρχει, καί τίποτε ἄλλο, στόν κόσμο. Τί μικροί, τί μεγαλόσαρκοι, τί χαμηλοί ἄνθρωποι. Καί μ' ἔρχεται νά κάμω κάτι τί ἔκτακτο, γιά νά τούς βγάλω, νά βαφτίσω τήν μικρότητά τους, γιά νά τούς ἀποδείξω πώς ὅπως μπορεῖ, βρεθεῖν κάτω τά σύνορα τοῦ πολιτισμοῦ καί κάθε πολιτισμοῦ. Εἶναι τόσο μέτριοι ὁ τρόπος πού βρίσκουν τόν κόσμο αὐτοί, που, γιά νά μή βεβάψη τ' ἐπάνω μου τ' μετριότητάς τους, τόσοι ἀδύνατα πράγματα, τά ὑπεράνθρωπα ὀνειρεύομαι καμώματα.

—

Σεπτεμβρίου 9. Τήν ἔγραφα σήμερα: « Τί σ' κάνει καί ἀμφιβάλλεις; τό ὅτι δέν σπουδάζεις; Μά σ' βρίσκεις καί ἐκεῖνος κατά τήν ἀρία σου τή τή μή καί τόν δάσκαλο, τή βρίσκεις πώς εἶναι μεγάλο πράγμα ὁ δάσκαλος, καί πώς καί γιά μικρότερες ἴσως τύχες ἀπό τήν ἀρετή βρίσκονται ἄνθρωποι νά δίνουν τήν ζωή τους. Δέν σημαίνει σάλτα πώς κοντά ὑπερβολικά, σημαίνει ἀπλῶς πώς δέν μπορῶ νά νιώσω ἀρκετά τόν πόνο.»

—

Δέν ἔχω τό δάρρος νά καταλάβω περισσότερο στίς μεταμόρφωσες τῆς δοξασίας τοῦ, παρ' ὅσο ἀπαιτεῖ τό ἐλάχιστον ὅριο. Κάνω μόνο ὅ,τι μοῦ μαντάνει, τίποτε περισσότερο. Δέν ἔχω τό δάρρος νά τήν ἀμάνω ἐκεῖνη, τήν ἀγαπημένη, γιά νά καταλάβω σά βαρειά μικροδεμένα καί μικροπαρώματα τῆς βαρειᾶς μου, καί ἴσως δέν κάνω τίποτε καλό.

—

« Mais j'aimais aveuglément, j'aimais sans arrière pensée, l'éclat de toutes les vertus que je voulais trouver en mon idéal, le trouvant sublime parceque mon idéal était tel.»

Ἄραγε δά πῆ ποτέ τό ἴδιο μά μένα; Πῶς νοιώθω πώς τό σκέπτομαι πώς ἴσως εἶναι ἔτσι. Δέν δά τό ἤθελα ποτέ μου. Θέλω νά εἶμαι ἄξιος τῆς ἀγάπης μου.

—

Τήν ἔγραφα σήμερα τό βράδυ: « Ὅταν συλλογίζομαι τήν ἱστορία σου, τήν ἐκείνη πού διαβάζω, μ' φαίνεται πώς εἶσε, ὅπως γιά « ἔνδεια αὐτοῦ πρίν ». Τί δροσερή ἡ ψυχή σου! Τί ἔμορφη τί ἀγνή! Τό πρῶτο αἰσθήμα τοῦ κόσμου εἶσε τόσο μικρό μέσα σου. Πῶς σ' ἀγάπησε, τόσε! Καί πῶς σ' ἀγάπησε ὑπεράνθρωπα, τώρα! Ἡ ζωή σ' φαίνεται κάτι τί πολύτιμο, ἱερό, μεγάλο ἐμπόδιο καί ὑψηλά πράγματα. Δέν φανταζόσουν πώς τίποτε μπορεῖ νά σταθεῖ, ἀπό κεῖνα σου αἰσθάνεσαι μέρος σου. Τώρα ἡ ζωή εἶναι πόνος μπροστινό, ἄλλο, μεγάλο μικρόπνευμα ἡ βαθυστόχαστα. Ὅμα φανταζόσουν πώς μπορεῖ νά σταθεῖ ἡ εἶναι πολύ σταθερή καί τίποτε δέν πρόκειται. Ἐ ἄραγε περισσότερο τώρα. Τόσο δέ εἶχες τόσο ἀνάγκη τῆς ἀγάπης μου.»

—

Τήν ἴδια μέρα που μέσα στή μάβρα τῆς ἀστικῆς βίας καί σά καταφέρω καί πυρετό τό παίδος τοῦ ἔρωτός μου γιά κείνη, ἔγραφα ἀπό ἕνα βιβλίο τοῦ Nietzsche μερικές γραμμές (21 Αὐγούστου), διάβασα δυστυχῶς καί τήν ἔνιωσα περισσότερο μ' ἔκαμε ἀϋπνο: « C'est un phénomène éternel: toujours l'insatiable Volonté trouve un moyen pour attacher ses créatures à l'existence et les forcer à continuer de vivre, à l'aide d'une illusion répandue sur les choses. Celui-ci est retenu par le bonheur socratique de la connaissance et par le rêve chimérique de pouvoir guérir grâce à elle la plaie éternelle de la vie; celui-là est fasciné par le voile de beauté de l'art qui flotte prestigieux devant ses yeux; cet autre, à son tour, est pénétré de cette consolation métaphysique que, sous le tourbillon des apparences, l'éternelle vie poursuit son immuable cours; sans parler des illusions plus basses et presque plus puissantes encore, ménagées à tout instant par la Volonté. Les trois degrés d'illusions sont d'ailleurs réservés aux plus nobles natures, chez lesquelles le poids et la misère de l'existence suscite un dégoût plus profond et qui peuvent échapper à ce dégoût par le secours de stimulants choisis. C'est de ces

stimulants qu'est constitué tout ce que nous nommons „culture„: suivant la proportion des mélanges, il résulte une culture plus spécialement socratique, ou artistique, ou tragique, ou bien, si l'on veut autoriser des symbolisations historiques, une culture alexandrine, ou hellénique, ou bouddhique.„ (L'origine de la tragédie). —

—

Κάποτε όταν τό διαβάζω αυτό τό ιστορικό της αγάπης μου μ' δυρίζει τήν Vita Nuova του Dante. Σ' μερικά μέρη έχει τήν ίδια naïveté.

Σεπτεμβρίου 10. Είμαι τόσο ευχαριστημένος που βγαίνω τήν τουρκική χώρα εδώ στήν χερσόνησο του Αίγου. Τήν πρώτη μέρα που τήν βγαίνουνα κάνα χαρά αβυθίστη. Δέν βάζαμε πολύ μαζί έμαν βιδιεμένος στήν μόνη μου τήν μεγάλη, αλλά κάθε τόσο βγαίνανε ένα μικρούτσικο κόμα χαρά, όταν δυρόμουν πως πάω αυτό τό χώμα που μ' είχαν ως τώρα εξόριστο απ' αυτό. Λέω να μείνω βεμεμουρίσω στήν Ελλάδα και να μείνω πάω ο άλλη χώρα, δε θυμούνε να μ' βγάλουνε πάλι. Τώρα θα' πάω στή Μακεδονία.

—

Ήταν πολύτιμο τό σημειωτό μου γράμμα και μ' έδωσε δύναμη και μ' ανάβαμε φοβερά. Ξέρω σ' κείνη τήν αλάβαστη καταιγίδα που ήρθε κάθε μέρα και κάθε ώρα, τόν καιρό που ήρθαν στήν Αγγλία, τόν πολύτιμο μένα.

—

Είναι άνθρωπος εδώ, Έλληνας, που έχει πολύ καθαρό μυαλό και κόβει τό μυαλό του, μου τόν καταλάβαμε ένας άλλος μέρος. «Αυτός μέρη πολλά, πάντα συνδυασμένα, αλλά τήν καλλιά του δέν τήν αλλάζει, αυτός ένας μόνος άλλος.» Και μ' φαίνεται παράδοξο πώς ένας Έλληνας άνθρωπος να μείνει έχει σημασία που να' τον έρχεται ή ανεξάρτητος του εαυτού του, και να' βγάζει τόν εαυτό του απ' έξω, ώστε να' καταλαβαίνει πώς μ' τα' μόρα και μ' τήν συνείδησή δέν είναι τέλειος άνθρωπος και τό χρειάζεται και πέρασμα. Πάρα πολύ αυτός ο Έλληνας άνθρωπος χάνει αδιάκοπα στα' μόρα του και' στήν ίδιες του και πό κα' μείνει τού έρχεται η σωστή, η ότανάτα πού χάνει αυτόν μένα. Μ' φαίνεται πώς εμένα δέν θα' πάω να' βγάνω κάποιο τόν εαυτό μου και' απ' έξω και' τα' τόν κρίνω αυτόμαρα, αυτόμαρτυρα, αυτόμαρτυρα παρ' όλη μ' κρίνει οι άλλοι άνθρωποι, και' πώς εκείνες πολύ δέν θα' πάω να' παρχίσω και' διορθώνω τόν εαυτό μου. Θέλω τόν τόν κρίνω αυτόμαρα μα' να' προσπάθω να' διορθώνω τα' παραπαρατήματα μου. Δύναμη κριτικότερη από' όσο έχω δέν μπορώ να' τον δώσω, πού να' τήν κόψω; Τον δίνω όλη έχω. Αλλά' τόν σταυρό τόν δρόμο όταν τόν παιγάβω θα' πολλάβω να' τόν αλλάξω και θα' πάω να' βρω εκείνον που σταυρώνει. Αυτό ίσως είναι στό χέρι μου.

Σεπτεμβρίου 11. Στό γράμμα μου τό τελευταίο (25 Αυγούστου) τήν φαντασία η αγάπη μου μ' μένα, καθαρά καθαρούτσικη. Στό τελευταίο μου γράμμα όμως (4 Σεπτεμβρίου) έχει άλλον τόν εαυτό μου, τόν δάσκαλο. Πάει η αγάπη μου φαίνεται, μπαίνει αυτή τόν εαυτό και συμφιλιώνεται τόν δάσκαλο, αλλά δέν κάνει και τό γράμμα μου μεγάλο καθαρή αγάπη όπως τό άλλο, είναι μεγάλο τρέλλα και μανία και exaltation φοβερά μα' τόν δάσκαλο. Η αλλαγάνει τη ψυχή μου είναι αντίστροφα τήν αγάπη μου, αλλά δέν είναι πια αγάπη. Όπως η τρέλλα τήν δόξας δέν είναι πια αγάπη.

Σεπτεμβρίου 12. Δ' μ' μέρη τ' μέ οι Ευρωπαίοι, οι Ξένοι μα' τό έθνος μου. Θέλω τό έθνος μου να' μείνω. Θα μείνω και θα' ίδω πώς θα' τό τιμήσουν οι Ξένοι. Εδώ και στήν Μακεδονία που πολεμώ μ' τούς Βουλγάρους, δέν πολεμώ μα' τα' δικαιώματα τήν Θράκη και τήν Μακεδονία, αλλά πολεμώ α.) Γιατί μ' αρέσει ο πόλεμος β.) Γιατί θέλω να' τούς εμποδίσω τούς Βουλγάρους να' κάνουν πολύ χαμένα, μη' μας πείρουν. Τούς πολεμώ μαζί εκείνες εχθροί μας και μας εκαβουλεύουσαι. Γι' αυτό μ' αρέσει να' μείνω αδιάκοπα στούς προφυλακές (avant-postes).

γ.) Γιατί μπορούμε να' βγούμε να' χάσουμε παλαιότατες ελληνικές κοινότατες και να' καταβάλουν ο' ελληνικά χώματα ~~τώρα~~ μία όλα, τα' πάντα αυτά' τα' χώματα, η' να'

μπρούν νά τά κατοικήσουν, νά διώξουν τούς παμπάλαιους κατοίκους τους Ἕλληνες, κι νά τά κάνουν δικά τους. (Μεγίστικο, Μεσημβρία, Ἀγχίαλος, Ἀφρόπολις, Καστορία, Θεσσαλονίκη, Κωνσταντινούπολις, Βασιλικό, Σκοπιές, Παράλια Ἐκκλησιές, Ζάλδη, Σέρρες, Μοναστήρι, Κρηνίδα, Ἑπτάμαχο, Καρυές). Μ' ἄρεσε νά ἔδωκε κουτά σ' αὐτούς τίς ποιότητες καί νά προσταδεύ νά τίς προστατεύει. Ὅλες σχεδόν βρίσκονται στίς προφυλακές.

Σεπτεμβρίου 13 Τό πρωί 3 ὥρα. — Νύχτα εἶδε βρίσκομαι σ' ἕνα τόπο χωρίς πολιτισμό καί φαντασιώνομαι τίς πολιτισμένες τοῦ θιάσου τῆς Ἀλεξάνδρειας τόν πολιτισμό Μάρτη μ' τίς προοδευμένες γυναῖκες· θυμοῦμαι μιά ὡραιότατη Ἕλληνίδα, τίς ἀδυγή τῆς ἀγάπης μου, καί συλλογίζομαι πόσο γίγο εἶν καμωμένοι καί ἡ ἀδυγή τους. Ἡ ὅλος ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρωποι στό θίασο ἐκεῖνο, μιά νά καταλάβαν τί εἶν ἡ ἀγάπη μου.

— Ξέρεις γιατί μή· «Τί ἀνίδεοι πού εἶσαι!»; Γιατί θυμόσουν πώς ὁ ἄντρας ὅταν τόν ἀγάπησες ἦταν 27 χρονῶν, σάν ἐμένα τώρα, κι τώρα σύ ἔσουν 20 χρονῶν· μές μένα σου τώρα μικρός ἐγώ τώρα νά πάρω μιά γυναῖκα 20 χρονῶν ὅπως ἔσουν σύ τότε, καί μή κάποιο ἐδέμα χρόνια νεώτερό σου καί ὄχι τόσο πάρα ὅπως εἶν ἡ ἀγάπεσα. Γιατί καί σύ, ἀγαπημένη, εἶσαι πολύ νέα τώρα, καί ἐγώ δέν εἶμαι τόσο νέος ὅσο μή φαντάζεσαι.

— Ἐλλογιόδικα τώρα σάν μή σου δέν ἀγάπησες ἄντρα μεγαλύτερον ἀπό 27 χρονῶν· ἐκεῖ, σ' αὐτήν τίς ἡλικία σταμάτησες. Τό ἀγαπιόδικες σ' ποιός σου;

Πρωί, ἀργότερα. Εἶμαι τάχα „δεικός" ἄνδρωπος; — Ἐπειδή βέβαιος εἶν μαυρειά, σ' ἄλλη κοιλιά, ἀπό ἄλλος ἄνδρωπος πριγκιπευμένη καί βγῆ σ' ἄλλον κόσμο, μένω μόνος μου τώρα εἶν περιττό νά τίς ἀγαπιόμαι ἀδιάκοπα καί νά δίνω νά ἐκφράσω τό τί ἀγαπιόμαι μ' αὐτάς καί πώς τίς ἀγάπησε· μ' ἔρχεται νά σου πῶ ὅμα αὐτά εἶν χαμένοι παιρνό ἀγόν ἐγώ πρώτα νά βρίσκομαι δύ ἢ κάποιον ἄλλον ἀλλά σ' ἄλλον κόσμο πάντα, καί κεῖνη πρώτα νά βρίσκεται ἐκεῖ, ἢ, ὅπως καί αὐτό εἶν, σ' ἄλλον κόσμο, νά βγῆ χωρισμό ἀπό τίς δικές μου τίς βγῆ πάντα. Καί ἡ βγῆς μας, ἡ δύο, εἶν τόσο διαφορετικές, κι ὅταν ἀγαπιόμαστε τίς δικές της, σωστό.

— Τό πρωί τῆς Πέμπτης ἔκανες σου φαντασκέψεις νά σιωπήσῃ, τίποτα μιά τέλεια ἡλιόλουστη μαί μεγάλη. Ἦταν τόν Αὔγουστον ἡ 18η. Καί ἐπειδή εἶχε ἀποφασίσει νά σιωπήσῃ τό βράδυ καί δέν ἤθελε νά μή τό πῇ μά νά μείν ἔχω τίς ἀγάπες ἐκείνες σου εἶχα τίς πρώτες φορές πού τό δοκίμασε, δέν μή εἶπε τίποτα. ρέπο μ' ἔλεγε· «Νά ἔλθῃς αὔριο βράδυ νά μή δῇς· θά φορέσω τό ὡραιότερό μου φόρεμα θά εἶμαι σά κάποιαν νυμφίνη καί je me serai belle pour toi.» Καί τό ἔλεγε μ' ἕνα ὕφος τόσο ἥσυχο, ἀπόκοσμο, ὑπεράνδρωπο, σάν ὅταν τό ἀγαπιόδικα πρίν ὕστερα παράξενα φοβερά καί αἰσθανόμουν μιά ἀγαπιόδικα, πώς στό γράμμα της σου μή εἶχε γράψει τίς πραγματικές βρυδιές καί σου μ' ἔδωσε καί τό διάβασα ἔκεῖνο τό πρωί μόνος τους, μ' ἔλεγε πώς δέν μπορεῖ πιά νά σιωπήσῃ καί πώς ὄχι καί νά τίς σου δέν θά τίς ἀγάπῃ τίς ἴδιες, πώς πρίν τό κάμῃ ὅμως δέν θά μή τό πῇ μά νά μή βασανίζομαι· «Θά σιωπήσω ἐγώ μου χωρίς νά τό βγῆς, χωρίς νά ἔχῃς τό τρομερό καρδιόχτυπο, τίς φοβερές ἀγωνίες τίς προχθεσινές, δέν εἶν δίκαιο! δέν εἶν σωστό!»

— Θέλω νά τίς γράψω καί ὅμως μέσα πώς ἀπ' ἀνακαμπτήσῃ πίστις (μεγάλη ἀν κάποια γράμμα μας πέσῃ σ' ἄλλα χέρια, σκοτώνω) θά τό φανταστῇ ἐδέ καί θά τίς γράψω κι, καί τό γράμμα σου τίς ἔχω γραμμένο δέν θά τό στείλω.

— Μή φαίνεσαι ἄδικα σαχλά, ἀνόητα, ἀόλα ὅμως μέσα μ' αὐτές, εἶν σωστές σου σχαλ. νοῦμε τά μέρια μου, μεγάλε σταλαί, κοντά καί ἀπάτητα καί δέν μέ ἔκανε σου ὅλο. Ὄχι πόνο μέ μεγάλα ἢ περισσότερα, ἀλλά μέ ἄλλα, διαφορετικά πράγματα κι καρπιάζοντα ἀόλα. Θέλω νά σέ πάρω κοντά. Ἐπάλαμε βάσανα μου κοντά, εἶν καί αὐτό ἕνα βάσανο. Καί ὕστερα ἀπό τίς ἀγάπες τίς ὑπεράνδρωπες σου δύναμε ὁ ἕνας στό ἄλλο καμμία νά μή μεγάλωμε, ἀγόν δέν πιάσαμε. Ἐπάνω ἀγάπη ἀλήθεια ἢ ἕνωσή. Τά μέρια ἀς μείναν μά τίς μικρότερες ἀγάπες μά τίς μικρότερες τῶν ἀνδρώπων.

(Ἤδη ἐκεῖ ὥρα τῶν σιωπῶ, ὅμα λέγεσαν... "αὐτό ὄχι! ὄχι ἐ ἀγάπη μας, αὐτό ἄς μείνῃ..." Καί μ' ἐδῶ, χωρισμένα, ἀμαλιωμένα, ἀδυναμωμένα, μά καθαρότερα, μά βαθύτερα ἀπό ποτέ.) Σήμερον σε

Septembre 14. Ne tâchons pas de mettre de l'ordre à un monde que nous ne comprenons même pas ; et tâchons de ne pas trop souffrir de ses inconséquences, car la vie est trop compliquée et trop inconséquente pour que nous puissions la suivre et la comprendre. Ce n'est pas toi, mon, amie qui mettras de l'ordre à une vie tellement incompréhensible.

— Τώρα κάτω στα πρωί, νομίζω τό πρωί ἄφνω τό δοκίμασε πρώτη φορά - « Δέν δά βάζεις σύ τάξη κόσμο τόσο ἀκατανόητο. »

— Ἤταν δεμένη μέ τήν ἴδια τῆς ψυχή καί ἡ ἴδια αὐτή εἶχε φορώσει μέσα της σάν δέντρο καί εἶχε φανεῖ καί εἶχε ἀπήνειν ἄνθρα ἀγάπη καί ἀμίσεμα γέμα λαβίδια πον διάβασε (πρό πολλοῦ μαγικά μυθιστορήματα) δυνάμωσε κή μεγάλωσε ἀκόμα περισσότερο τό δέντρο πον ἦταν μέσα της. Καί ἔκεινος ἔκοψε μιά διορία διάφανη, ἀμείλικτη πυρφοτεία, ἐπαίσια κάτι μέσα « Τιμή », τόσο πον βρέχαν νά βγεῖ τί μεγάλη, τί ὀμορφιά, τί ἀνιδιοτελεία εἶν ἡ φυή. Δέν μπόρεσε τόσο αἴσθημα τό αἴσθημα πον ἔχει τῆς ψυχῆς ρίζωμα μέσα της ἀπό παράδοση οἰκογενειακή (ἀφαιρεῖ αἴσθημα, εὐγενεῖστατο), ὅπου ἡ διορία τῆς ψυχῆς πον τό κόβει μονάχο μέσα της ἔκεινος μιά νά μήν εἶν ἀνακόμπο, ἀμμή ἀφήνει μέ τό βαθύ αἴσθημα ἐκεῖνο. — Καί ἡ αἴσθηση αὐτή πον ἔχει εἶν πρίφρη καί μ' ἀγχίζει, μέ πνιγάρι, μέ σκανδαλίζει, μεστί μπορεῖνάν τόσο ἀκμή κή ἀνάσα ἀνεύφυφε πον ἔχω ἐμέ τῆς ψυχῆς, κάτι σκέφτομαι ὁ ἴδιος κόσμο ἀπό βία καί πρέπει φορέμα τήν ἴδια τῆς ἀγάπης πον εἶν τόσο τόσο ἀκμή μέσα μου. Δέν βρίσκω ἄλλη ἡ ἀγάπη ἀγχωρεῖ ἡ δέν ἀγχωρεῖ ὅμα, ἀμμή βρίσκω πως ὅταν ὑπάρχει ἀγάπη δέν εἶν σωστό νά σκέφτεσαι καμμή τί εἶν καλό καί τί κακό, μεστί ἡ ἀγάπη εἶν ἡ ἀμέλεια καί ἡ ψυχή, μά νά ὑπάρχει δά πῶς πως εἶν ἀδυνατά νά ὑπάρξει μεταξύ δύο ἀνδρῶν καί ὅπου αὐτοί οἱ ἄνδρες ~~πον~~ εἶν ἄξιοι νά τήν ἔχουν. Καί μ' αὐτό ἴσα ἴσα, ~~ἀνάμεσα ἀνδρῶν~~ δυνατά πον εἶν ἡ ἀμέλεια κή ἡ ψυχή ἡ ἀγάπη, ποτέ δέν μπορεῖ νά εἶν ἄδικη. Μπορεῖ μιά πολλοί λόγοι νά μή συμφέρει, νά τήν ἀξίνη καμμή νά ρίξει — καί ὁ καλύτερος εἶν ὁ πιό ἀρμόδιος νά κρίνει μά τόν ἑαυτό του ἄν πρέπει

ἡ δέν πρέπει νά τήν ἀξίνη νά ρίξει — ἀμμή μεστί νά κόψει κάποιο τῆς λόγος αὐτοῦ μ' μία ρόζκα, τόσο ἀδύνατα ὅπως εἶν ἡ διορία τῆς ψυχῆς ;

Ἀν ἔχεις σωστιά, Εὐ, ὦ μικρά ψυχή, τί· « Δέν μ' ἀρέσει νά βγάλω τό μυστήρα νά κανείς μου μιά νά χαλάω σέ τούτη τήν ἀγάπη, ἄν καί τόσο δά τό αἴσθημα νά κόβω. »

Νά κανείς δέν βγάζει καί ἡ κατάσταση τῆς μυστήρας ἀκριβῶς σέ κάμα χρόνια μου σπαραγμένη πον δέν ὑπάρχει, ἀδύ ἀμμάρφωσε.

— Νομίζω πῶς ἡ ἀγάπη τῆς ἀμαυρώνει μου τήν καθάριση γίνο ἀπό τήν διορία της.

—

Στήν ἀρχή δά ἦταν ἴσως κακό νά μέ τῆς ἔφαγα · τώρα ὅμως πον δά πῶς πέρασε ἴσως ἡ πρώτη ἀπογοητεία ἡ αἰφνιδιαστικά ὅπως τήν γέρι, καί ἀρχίζει ἡ ἀπογοητεία ἡ durable, νομίζω πῶς καλύτερα εἶν νά τήν ἐνιώσω νά κάνω νά φεύγω. Θά εἶν ἀπό ἄνοχη ἔχασες τήν πνεύμα καθαρά πῶς ἔκανε δέν μπορεῖ νά μ' ἀγαπάει, ἐγώ δέν ἔνοιωσε καί δέ μέ ἀγαπᾶ ὅμη ἔστω.

— Καί τήν ἔγραψα σήμερα · « Πρέπει νά εἶναι ὑπερήφανη πον μπορεῖνάν νά σπαρακτάνει τήν ἀγάπη μας ».

—

Τί ἀπογοητεία, σωστά ἀπογοητεία πον εἶν τό γράμμα της τό σημερινό. Πῶς μπόρεσε τήν ἀδυναμία τῆς ἀμαυρώνει μυστικό πον ἐπρόβλεψε τήν φυή πον ἔχει νά μπαρέχει σέ Ἀλεξάνδρεια μ' ὅλες τίς μικρόψυχες τῆς, τίς μικρές τῆς σάρκα πρό μυστικό καί δοκιμασίες. Ἀχ! τί πόνο μά κείνον, δέν μέ μέλει.

Φεύγει ἀπό τ' ἀγαπημένο χῶμα τῆς Ἀττικῆς μ' βαρύτατη καρδιά καί μέ ἀπογοητεία. Πῶς τήν ἄφνω ! Μ' ἐκπλήσσει ἡ μονάχα πῶς τόσο δέν μπορεῖ νά κάμει μά τήν ἀπογοητεία. Τόσο δέν εἶν τό χέρι μου.

— (Τί ὠφελεῖ δέν εἶμαι ὁλόχερι σου. Προσπαθοῦσε νά βοηθήσεις, ἀλλά εἶμαι ὁλόχερι σου ἢ τόσο δέ νά εἶσαι εὐθύμα, δέν θέλω παρηγορήσεις ἀλλά ὀσμή.)

Καί τώρα γυρεύει τό πεπρωμένο αὐτό τό ἀγαπημένο πον τό βάπτισε σά χέρια της πολλές φορές καί τό διάβασε καί ἔγραψε σήμερα σ' μεγάλες μερεῖς σπαρακτικά. Ὅμα γεμάτον !... « Ἐκεῖνος ὄχι! ὄχι! ἐγώ ἀγάπησε μαστ αὐτά ἀς βάλεις πολλοὺς ὀχυρούς, ὀχυρούς πολλοὺς ἀγάπησε, ἀγάπησε καί ἐκεῖνος πάλι, ἀς βάλεις ἀπόμακρα γιάτιος φωνάζει..... »